Додаток 1 до Доповіді про стан інформатизації в Україні

Стан інформатизації в міністерствах та інших органах виконавчої влади

Міністерство аграрної політики України (далі – Мінагрополітики)**.**

Цифровізація реєстрів

Однією з проблем інформатизації аграрного сектору економіки наразі є повільний перехід надання державних послуг з паперової форми в електронну форму. Відсутність можливості отримання державних послуг в електронній формі особливо гостро відчувається з початком гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі - пандемія коронавірусної інфекції COVID-19) та у зв'язку із повномасштабною військовою агресією російської федерації.

Наразі, ведення 90% реєстрів, держателем і власником яких є Мінагрополітики, передбачає подання відповідних заявок та надання результатів про їх опрацювання у паперовій формі.

Відповідно до Законів України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про насіння та садивний матеріал», «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу», «Про племінну справу у тваринництві», «Про аграрні розписки», Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 124, до повноважень Мінагрополітики віднесено ведення таких реєстрів, як:

Реєстр сільськогосподарських дорадників;

Реєстр експертів-дорадників та дорадчих служб;

Реєстр заявок на сорти рослин;

Реєстр патентів на сорти рослин;

Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні;

Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва;

Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів);

Реєстр органів з оцінки відповідності;

Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал;

Державний реєстр технічних засобів для агропромислового комплексу;

Державний реєстр селекційних досягнень у тваринництві;

Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві.

Зазначені реєстри на сьогодні ведуться в паперовій формі або у форматі «Excel», шляхом заповнення відповідальними співробітниками Мінагрополітики.

Вирішення зазначених вище проблем вбачається шляхом прийняття необхідних нормативно-правових актів, які дозволять перевести державні

послуги в електронну форму, та фінансування заходів із створення і впровадження відповідних інформаційно-комунікаційних систем (далі - ІКС).

Так, з метою вдосконалення механізму ведення реєстрів у сфері охорони прав на сорти рослин, насінництва та розсадництва, Мінагрополітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання ведення державних реєстрів, власником яких є Міністерство аграрної політики та продовольства України», відповідно до якого ведення реєстрів (Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів), Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва, Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал) пропонується перевести в електронну форму.

Зазначений проект постанови Кабінету Міністрів України наразі проходить процедуру узгодження із заінтересованими органами відповідно до вимог, визначених Регламентом Кабінету Міністрів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950.

Державний аграрний реєстр

Станом на сьогодні Мінагрополітики здійснює заходи щодо впровадження автоматизованої платформи розподілення державної підтримки (Державний аграрний реєстр), запровадження пілотного проекту з тестування технічної роботи якого планується на III-IV квартал 2022 року.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», постанови Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 573 «Про функціонування Державного аграрного реєстру» держателем та адміністратором Державного аграрного реєстру, власником та володільцем інформації з нього є Мінагрополітики (далі – ДАР).

ДАР є державною автоматизованою інформаційною системою збирання, обліку, накопичення, оброблення та надання інформації про виробників сільськогосподарської продукції та сільськогосподарську діяльність, яку вони провадять.

Метою сталого функціонування ДАР - спрощення доступу фермерів до програм державної підтримки; автоматичний обміну інформацією та відомостями з основними державними реєстрами/кадастрами; впровадження подання документів в електронній формі; можливості вибору актуальних державних програм відповідно до профілю фермера; відстежуваність процедур отримання допомоги та формування звітності фермера.

Інформаційно-аналітичний портал Мінагрополітики

На сьогодні Мінгарополітики здійснює збір статистичної інформації більше ніж у 15-ти напрямках. Ця робота ведеться повністю в ручному режимі у формі Excel-таблиць. Ціль - створення єдиного дашборду з основними офіційними показниками агросектору, а функціонал зазначеного порталу – надати можливість створювати часові звіти та інтегруватися з іншими державними ресурсами у процесі цієї роботи.

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (далі – Держгеокадастр)

Понад 60 % комп'ютерного обладнання у складі ІКС територіальних органів Держгеокадастру підпадає під класифікацію «комп'ютери застарілого типу» (тактова частота процесора нижче 1,8 ГГц, об'єм оперативної пам'яті менше 2048 МБ).

У 36 % територіальних органів Держгеокадастру кількість комп'ютерів застарілого типу перевищує 80 % від загальної кількості комп'ютерного обладнання. У пропозиціях до завдань (проектів) Національної програми інформатизації, що подавалися у червні 2021 року, за напрямом «Модернізація апаратного та програмного забезпечення ІКС Держгеокадастру та його територіальних органів з метою забезпечення надійного функціонування та збереження електронних інформаційних ресурсів у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин та землеустрою» було передбачено 98,75 млн гривень, із них 53,62 млн гривень – поточні видатки і 45,13 млн гривень – капітальні видатки.

Стан фінансування з державного бюджету заходів щодо оновлення програмно-апаратного забезпечення Держгеокадастру та його територіальних органів не дозволяє здійснити модернізацію ІКС та створення у подальшому комплексних систем захисту інформації (далі - КСЗІ) в ІКС територіальних органів Держгеокадастру згідно з вимогами законодавства у сфері захисту інформації.

Також потребують фінансування заходи щодо оновлення та технічної підтримки програмно-апаратного забезпечення Державного земельного кадастру, держателем якого є Держгеокадастр. Загальна вартість заходів орієнтовно становить 186,66 млн гривень, із них 20,98 млн гривень – поточні видатки, 165,68 млн гривень – капітальні видатки.

Відомча система електронної пошти Держгеокадастру функціонує на базі власного серверного обладнання. У системі зберігання даних відомчої електронної пошти вийшло з ладу понад 50 % дискового сховища, що значно підвищує ризик втрати даних відомчої системи електронної пошти. Крім цього, відсутній резерв вільного дискового простору.

Потужності наявного серверного обладнання ІКС апарату Держгеокадастру унеможливлюють:

збільшення продуктивності та надійне збереження бази даних відомчої системи електронного документообігу «ДОК ПРОФ 3» (серверні потужності системи електронного документообігу (далі – СЕД) використовуються майже на 100 %; резерв серверних потужностей відсутній);

зберігання копій даних серверів інформаційно-комунікаційної системи апарату Держгеокадастру (низький рівень гарантій збереження електронних

інформаційних ресурсів апарату Держгеокадастру та можливості їх резервування);

виконання вимог законодавства у сфері землеустрою щодо ведення Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель в електронній формі (щорічно до відомчої СЕД Держгеокадастру вносяться документи Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель загальним обсягом близько 6 Тб).

Відповідно до законодавства Держгеокадастр є держателем Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель (далі – Державний фонд) і здійснює його ведення та адміністрування. Державний фонд ведеться в електронній формі. До 2020 року ведення Державного фонду здійснювалося виключно в паперовій формі. На сьогодні у Державному фонді зберігається 10,2 млн примірників документації із землеустрою та оцінки земель, із них 8,2 млн примірників – у паперовій формі та потребують перетворення в електронну форму.

З огляду на обмежені потужності власного серверного обладнання ІКС Держгеокадастр готує необхідні зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 17.11.2004 № 1553 «Про затвердження Положення про Державний фонд документації із землеустрою та оцінки земель» у частині розміщення даних Державного фонду.

Відповідно до Закону України «Про землеустрій» документація із землеустрою та оцінки земель в електронній формі має оприлюднюватися на офіційному вебсайті Держгеокадастру, однак з урахуванням того, що більшість документації із землеустрою містить персональні дані про фізичних осіб, існує необхідність деперсоналізації таких документів перед оприлюдненням.

На сьогодні деперсоналізація здійснюється відповідальними особами та є малоефективною з огляду на кількість таких документів, швидкість та якість процедури деперсоналізації, що не дозволяє здійснювати автоматичне оприлюднення на вебсайті.

Держгеокадастр вбачає вирішення проблеми оприлюднення матеріалів Державного фонду, що містять персональні дані, шляхом впровадження штучного інтелекту. Штучний інтелект може забезпечити процес деперсоналізації документації із землеустрою, що включена до Державного фонду, з подальшою можливістю забезпечення юридичним та фізичним особам авторизованого перегляду, копіювання та роздрукування інформації Державного фонду на основі поширених браузерів без необхідності застосування спеціально створених для цього технологічних та програмних засобів, цілодобово та без обмежень. На сьогодні Держгеокадастром опрацьовується питання можливості та варіантів реалізації технології штучного інтелекту з метою виконання вимог законодавства у сфері землеустрою та захисту персональних даних.

Відповідно до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» одним із повноважень Держгеокадастру у сфері національної інфраструктури геопросторових даних є забезпечення створення, функціонування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних, зокрема національного геопорталу. З метою реалізації повноваження Держгеокадастром у 2020–2021 роках успішно реалізовано інноваційний пілотний проект щодо національної інфраструктури геопросторових даних на пілотних територіях Львівської і Харківської областей, міст Львова, Житомира, Білої Церкви, Миколаєва, Маріуполя та Полтави.

У зв'язку з доопрацюванням нормативно-правової бази заходи зі створення національного геопорталу у 2021 році не фінансувалися та не виконувалися.

Державним підприємством «Науково-дослідний інститут геодезії і картографії», як адміністратором національного геопорталу, було продовжено розвиток вищезазначеного пілотного проекту. У травні 2021 року під час проведення всеукраїнського форуму «Україна 30. Земля» було презентовано широкому колу користувачів прототип національного геопорталу.

Протягом 2021 року адміністратором національного геопорталу забезпечено функціонування пілотного проекту геопорталу[1] у режимі дослідної експлуатації та відкрито доступ до понад 700 наборів геопросторових даних загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів, зареєстровано понад 1000 користувачів електронних кабінетів, з них 105 – територіальних громад, 5 – ЦОВВ (Мінагрополітики, Держгеокадастр, Мінрегіон, Державне космічне агентство, Державне агентство автомобільних доріг) та Рада національної безпеки і оборони України.

Впровадження національного геопорталу було заплановано на 2022 рік, на що передбачалися кошти у сумі 17,968 млн гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» (далі – Постанова № 245) скорочено видатки загального та спеціального фонду державного бюджету. У разі відновлення бюджетного фінансування Держгеокадастр забезпечить створення національного геопорталу.

З огляду на стан економіки України внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації Держгеокадастром у червні 2022 року було підготовлено та направлено до Міністерства цифрової трансформації України пропозиції до завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2023–2025 роки. У зазначених пропозиція було враховано нагальні потреби Держгеокадастру у сфері інформатизації, зокрема оновлення та технічну підтримку програмно-апаратного забезпечення Державного земельного кадастру; організацію збереження та резервування електронних інформаційних ресурсів Держгеокадастру з метою забезпечення надійного функціонування

[1] nsdi.gov.ua

відомчої СЕД та серверного обладнання ІКС апарату Держгеокадастру; перетворення матеріалів Державного фонду документації із землеустрою та оцінки земель в електронну форму.

Державне агентство меліорації та рибного господарства України (далі – Держрибагентство)**.**

У 2021 році Держрибагентство приєдналось до «Національної програми інформатизації» з метою впровадження проекту з вдосконалення апаратно – програмного комплексу «Система електронного документообігу».

На сьогодні з урахуванням багатьох подій, інформаційно – комунікаційна система Держрибагентства працює в штатному режимі, були впроваджені заходи з посилення рівня безпеки СЕД «Аскод» шляхом переносу системи на іншу безпечну локацію, інтегровані посилені сертифікати SSL/TLS, надані складні паролі доступу з метою безперебійного та безпечного функціонування, підвищення доступності надання послуг.

Щодо стану виконання завдань «Національної програми інформатизації» з метою впровадження проекту з вдосконалення апаратно - програмного комплексу «Система електронного документообігу», проект був реалізований не в повній мірі, а саме побудови структурованої кабельної системи у будівлях Держрибагентства у м. Києві (вул. Січових Стрільців, 45-а, вул. Тургенєвська, 82-а, вул. Гоголівська, 41-а) реалізовано не було. Частково від нагальної потреби закуплені апаратні засоби (сервери, комп’ютери, монітори) та встановлені на робочі місця.

Тому потреба створення інформаційної інфраструктури (структурованої кабельної мережі з серверною), придбання додаткової комп’ютерної техніки та обладнання, додаткових ліцензій для СЕД «Аскод», є актуальною.

Для вирішення вищевказаних питань необхідне додаткове фінансування та виконання раніше незавершеного проекту з вдосконалення апаратно – програмного комплексу «Система електронного документообігу» для реалізації «Національної програми інформатизації» для Держрибагентства.

Міністерство енергетики України (далі – Міненерго)**.**

З метою виконання кроку 395 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р, Міненерго створено Робочу групу зі створення єдиного електронного реєстру споживачів електричної енергії, газу, тепла (наказ Міненерго від 18.06.2021 № 131 «Про Робочу групу зі створення єдиного електронного реєстру споживачів електричної енергії, газу, тепла»), в рамках якої здійснюються заходи щодо реалізації ініціативи «е-споживач».

Основні завдання проекту:

- Консолідація інформації по споживачам і використанню газу, електроенергії;
- Надання практичних рекомендацій щодо досягнення максимального рівня енергоефективності;
- Можливість доступу до платіжного кабінету.

Платформа «е-споживач» передбачає:

✓ Обробку заяв на отримання електронних послуг та скарг від споживачів;

✓ Механізм оцінки енергоефективності на базі анкетування та калькулятору.

Станом на липень 2022 року в рамках Робочої групи зі створення єдиного електронного реєстру споживачів електричної енергії, газу, тепла узгоджуються технічні вимоги до проекту та проводиться розробка дорожньої карти реалізації проекту «е-споживач».

Також через повномасштабну збройну агресію російської федерації виникла потреба у системі, яка надає можливість відображення на карті інфраструктури, що була пошкоджена чи зруйнована внаслідок збройної агресії.

В рамках реалізації пілотного проекту 01.06.2022 було підписано меморандум про співпрацю між Міненерго, АТ «Миколаївобленерго» та Громадською спілкою «Український фонд енергоефективності та енергозбереження» (далі - Меморандум). На підставі Меморандуму Міненерго та АТ «Миколаївобленерго» отримали доступ до використання Геоінформаційної системи, розробленої Громадською спілкою «Український фонд енергоефективності та енергозбереження», що надає можливість відображення на картах інфраструктури АТ «Миколаївобленерго», що була пошкоджена чи зруйнована внаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Співробітники міністерства мають безперебійний доступ до основних ІКС Міненерго, що дозволяє забезпечити роботу міністерства в умовах воєнного стану.

Міненерго було організовано отримання та поставку 300 станцій супутникового Інтернету Starlink для забезпечення зв’язку з критично важливими об’єктами паливно-енергетичного комплексу України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Державна інспекція енергетичного нагляду України (далі – Держенергонагляд).

На сьогодні Держенергонагляд у своїй діяльності використовує такі ІКС:

- програмний комплекс «M.E.Doc» версії 11.02.078;
- ISpro (ІС-ПРО) версії 7.11.045.999 – база обліку для Управління по роботі з персоналом, база обліку для Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку;

- програмне забезпечення СЕД АСКОД у складі: «АСКОД Корпоративний» версії 10.8.7.3 та «АСКОД WEB» версії 3.5.7.3.

СЕД АСКОД має Експертний висновок, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі – Адміністрація Держспецзв'язку) 17.06.2021 за № 1261, який дійсний до 17.06.2024.

Забезпечується функціонування офіційного вебпорталу Держенергонагляду, на якому доступна важлива інформація, зокрема інформація про діяльність органу, проекти нормативно-правових актів, прийняті нормативно-правові акти тощо.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 932 «Деякі питання посилення контролю за дотриманням законодавства щодо приєднання до електричних мереж» здійснені заходи щодо впровадження та удосконалення електронного сервісу подання скарг заявників у разі виникнення спірних питань щодо дій або бездіяльності операторів систем розподілу електричної енергії та/або операторів системи передачі електричної енергії стосовно приєднання електричних установок замовника до електричних мереж за принципом «єдиного вікна».

Також інформуємо про наявність:

- резервування зв'язку апарату управління Держенергонагляду двома незалежними каналами доступу до мережі Інтернет, провайдер яких має чинні атестати відповідності КСЗІ захищених вузлів інтернет-доступу;

- налаштованої системи резервного копіювання, яка виконує щоденне архівування віртуальних серверів на дисковий масив окремо виділеного фізичного сервера;

- резервування систем енергоживлення (сервери підключені через джерела безперебійного живлення).

Зважаючи на діючий в Україні військовий стан, подовжений Указом Президента України від 12.08.2022 № 573/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», Держенергонаглядом вжито низку заходів для забезпечення функціонування ІКС, а саме:

- проведення ретельного аудиту/перегляду наявних апаратних та програмних засобів з метою визначення недоцільних і вивільнення/перерозподіл ресурсів;

- взаємодія з вендором (у межах програми MSDR) для отримання можливості використання хмарних ресурсів для розміщення архівів ІКС та побудови відмовостійкого гібридного датацентру, доступу до програм та сервісів для легалізації програмного забезпечення;

- здійснення постійного моніторингу та, за необхідності, відключення надання послуг зв'язку та доступу працівників до інформаційних систем у стосунку до випадків тимчасової окупації;

- здійснення моніторингу офіційних ресурсів держорганів та вендорів щодо кіберзагроз, сучасних методів організації захисту та роботи ІКС, їх використання/застосування;

- організація дистанційної роботи через створення і налаштування VPN доступу (за протоколом L2TP) до внутрішніх ресурсів (крім тих, які мають web https інтерфейс);

- організація закупівлі маршрутизатора із компонентів Antivirus, Anti-malware, Firewall/Brandmauer, Intrusion Prevention, Virtual Private Networking (VPN), Web Filtering, Data Loss Prevention), фільтрацією трафіку та сучасною продуктивністю (на заміну наявного застарілого);

- відключення/зупинення використання апаратного і програмного забезпечення, яке є або може бути підсанкційним через пов'язаність з російською федерацією, КНР тощо;

- інформування керівництва Держенергонагляду щодо проблем/потреб використання комп'ютерного, мережевого обладнання, програмного забезпечення;

- інформування працівників Держенергонагляду щодо необхідності підвищення цифрової грамотності та постійної актуалізації знань про кібербезпеку і кіберзахист;

- підготовлено та подано запит на отримання серверного, комп'ютерного та мережевого обладнання для розгляду на засіданні Робочої групи з питань організації гуманітарної допомоги в енергетичній галузі.

Слід зазначити, що діяльність Держенергонагляду регламентується Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон), однією з вимог якого є забезпечення цифровізації діяльності органів державного нагляду, зокрема, своєчасного та належного внесення інформації згідно з вимогами статті 4^1 до Інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю) відповідних відомостей та обміну інформацією з іншими державними інформаційними ресурсами.

Визначена Законом обов'язковість внесення відомостей вимагає забезпечення Держенергонагляду технічними засобами, здатними належним чином виконувати завдання державного нагляду (контролю), створення власних інформаційних систем.

На виконання вимог Закону Держенергонаглядом розроблено проект Концепції створення Автоматизованої інформаційної системи «Е - інспекція» (далі – АІС Е - інспекція) з формуванням та комплектацією автоматизованого робочого місця інспектора, у тому числі мобільного, який, зокрема направлений Мінцифри як пропозиція до Національної програми інформатизації.

Проте, на сьогодні у Держенергонагляду існує низка проблем, які гальмують розвиток і використання інформаційних систем, зокрема:

● відсутність фінансування для забезпечення сучасним обчислювальним та інформаційно-комунікаційним обладнанням;

● відсутність фінансування для придбання легального системного і прикладного програмного забезпечення;

● відсутність фінансування для побудови КСЗІ інформаційних систем;

● велика кількість морально та фізично застарілої комп'ютерного, серверного і мережевого обладнання, яке не підтримує сучасні протоколи кібербезпеки.

З метою подальшого розвитку ІКС Держенергонагляду та всебічного застосування сучасних інформаційних технологій необхідно здійснити:

➢ придбання обчислювального, друкуючого та периферійного обладнання, яке необхідне для використанні інформаційних систем та сервісів;

➢ придбання сучасного серверного та мережевого обладнання проведення модернізації структурованої кабельної мережі;

➢ придбання ліцензійного програмного забезпечення (операційні системи, офіс, антивірус тощо);

➢ подальший розвиток IP-телефонії (профільне обладнання);

➢ впровадження базового рівня цифрової грамотності, кібергігієни як критерію для кандидатів на зайняття посад;

➢ проведення навчання користувачів з питань інформаційних технологій, цифрового розвитку, цифрової грамотності, кібергігієни та електронного урядування.

Вирішення вказаних проблем потребує відповідного фінансового забезпечення та сприяння у їх вирішенні Мінфіну, Міненерго та Мінцифри.

З цією метою, за погодженням з Міненерго, Держенергонагляд 31.05.2022 надав пропозиції до Національної програми інформатизації.

Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (далі – Держенергоефективності).

Відповідно до Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676 (із змінами) (далі - Положення), Держенергоефективності є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра енергетики і який реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

Основними завданнями Держенергоефективності є, зокрема: реалізація державної політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива; забезпечення збільшення частки відновлюваних джерел енергії та

альтернативних видів палива в енергетичному балансі України; надання адміністративних послуг у відповідній сфері; внесення на розгляд Міністра енергетики пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначеній сфері.

Держенергоефективності відповідно до законів України та Положення обробляє значну кількість інформації та має суттєве цифрове навантаження, а саме:

- обробляє інформацію, необхідну для розрахунку середньозважених тарифів на теплову енергію, вироблену з використанням природного газу, для потреб населення, установ та організацій, що фінансуються з державного чи місцевого бюджету, а також тарифів на транспортування та постачання теплової енергії,

- здійснює моніторинг енергетичних сертифікатів, що розміщуються в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва (держатель - Мінрегіон);

- обробляє зведені реєстри позичальників, які мають право на отримання відшкодування «теплих кредитів» та інше.

Крім того, Держенергоефективності надає такі адміністративні послуги, як підтвердження належності палива до альтернативного з видачею документу про ідентифікацію палива, кваліфікація кооперційної установки.

Також, відповідно до Закону України від 21.10.2021 «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва та споживання біометану», постанови Кабінету Міністрів України від 27.07.2013 № 771 «Про затвердження Порядку видачі, використання та припинення дії гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії» та законопроекту № 4527 від 21.12.2020 «Про внесення змін до Закону України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» щодо розвитку високоефективної когенерації» Держенергоефективності має запровадити електронні публічні реєстри обігу гарантій походження відповідних енергій. Зазначені реєстри Держенергоефективності планує реалізувати на базі єдиної електронної платформи реєстрів гарантій походження. В подальшому до цієї платформи планується додати інші реєстри гарантій походження, зокрема на «зелений» водень та інші види енергій, як передбачено Директивою (ЄС) 2018/2001 «Про заохочення використання енергії з відновлюваних джерел» (далі - RED TI).

Виконання вищезазначених функцій потребує переведення в електронну форму значного об'єму інформації, а саме:

1. Приведення у відповідність до норм та вимог чинного законодавства функціонування СЕД. Впровадження електронного документообігу шляхом

придбання ліцензійного електронного документообігу та забезпечення сталого функціонування СЕД.

У зв’язку з відсутністю СЕД обробка документів здійснюється у паперовій формі, що збільшує час обробки документа та його виконання.

Рішенням є впровадження СЕД та налаштування його функціоналу.

2. Побудова обчислювальної інфраструктури для забезпечення працездатності сервісів та додатків необхідних для роботи установи та забезпечення їх працездатності і безперервної роботи; впровадження рішень з централізації роботи обчислювальної інфраструктури, гнучким масштабуванням та резервним копіюванням для захисту інформації у разі умисного видалення чи пошкодження.

Існуюче серверне обладнання від різних виробників не має активної сервісної підтримки та у разі виникнення проблеми з будь-яким компонентом призводить до непрацездатності сервісів. Наявних потужностей не достатньо для забезпечення роботи нових сервісів. Резервування даних не систематичне та не забезпечує захист всієї інформації установи, а її відновлення займає багато часу. Обладнання, що використовується на даний час для функціонування інформаційної інфраструктури Держенергоефективності є застарілим та не в змозі забезпечити надійного функціонування.

Рішенням проблеми є побудова сучасного центру обробки даних, налаштування логічної інфраструктури функціонування сервісів Держенергоефективності, забезпечення резервного копіювання та можливості швидкого відновлення даних.

3. Цифровізація адміністративних послуг: створення електронних кабінетів надання адміністративних послуг; впровадження алгоритмів щодо мінімізації людського фактору на прийняття управлінських рішень під час надання адміністративної послуги, забезпечення доступності та безпечності послуг, дебюрократизація та спрощення надання адміністративних послуг; забезпечення збереження електронної інформації (суб’єкти звернення повинні мати можливість отримувати інформацію про дії суб’єктів надання адміністративних послуг, пов’язані з отриманням їх персональних даних), а також відкритість та повторне використання (здатність суб’єктів надання адміністративних послуг взаємодіяти для надання якісних та ефективних електронних послуг, використовуючи дані та технічні рішення один одного).

Рішенням проблеми є цифровізація адміністративних послуг, а саме: можливість дистанційного доступу суб’єкта звернення для завантаження, заповнення та друку електронних заяв та інших документів, необхідних для отримання адміністративних послуг, за допомогою засобів інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем.

Враховуючи викладене, варто звернути увагу на проблематику, яка існує у Держенергоефективності за напрямком цифровізації, інформаційних технологій та захисту інформації.

Принагідно слід зазначити, що на сьогодні загроз та кібератак не виявлено. Інформацію стосовно кібератак, спрямованих на отримання несанкціонованого доступу до інформаційно-комунікаційних систем та заходи по їх усуненню Держенергоефективності надаватиме Адміністрації Держспецзв'язку в робочому порядку.

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі – Мінреінтеграції)**.**

В рамках інформатизації в Мінреінтеграції були реалізовані та реалізуються наступні проекти.

1. З метою сприяння у захисті та забезпеченні прав цивільного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, Мінреінтеграції спільно з швейцарсько-українською Програмою EGAP та командою БФ «Право на захист» повністю оновлено базу чат-боту «Юридичний порадник для ВПО»[2].

З березня 2022 року за допомогою чат-боту можна цілодобово знайти інформацію про доступне житло, гуманітарну та іншу допомогу, працюючі аптеки та магазини, особливості виїзду та перебування за кордоном, проїзд блокпостів та евакуацію, діючі зелені коридори, відновлення особистих документів, виплату пенсії тощо.

Також «Юридичний порадник для ВПО» містить практичні рекомендації, як діяти у тих чи інших випадках, зразки необхідних процесуальних та інших документів, контакти державних установ та організацій, інтерактивні мапи, інфографіки та корисні посилання.

Крім того, користувачі чат-боту мають змогу оперативно отримувати повідомлення про важливі українські новини за допомогою пуш-розсилок.

2. Спільно з МВС, Координаційним центром органів місцевого самоврядування Української асоціації районних та обласних рад розроблено телеграм бот для організації евакуації населення[3], а також надання екстреної гуманітарної допомоги у зонах бойових дій і на територіях, які перебувають під окупацією.

3. Створено офіційну платформу для об'єднання волонтерських та державних ініціатив з гуманітарної допомоги в час війни - «СпівДія»[4], що координується за підтримки Офісу Президента України спільно з Мінреінтеграції, Мінрегіон, МОЗ, Мінмолодьспорт.

---

[2] @IDP_advisor_bot

[3] @Evacuation2022_bot

[4] spivdiia.org.ua

На базі зазначеної платформи відбувається взаємодія фізичних осіб, волонтерських організацій та фондів. Верифіковані волонтери в режимі реального часу допомагають громадянам – збирають інформацію щодо потреб та наявних ресурсів, оперативно відправляють гуманітарну допомогу та медичні засоби тим, хто цього потребує найбільше. А саме: населенню та волонтерам, установам, що приймають вимушено переміщених осіб, шелтерам.

4. Для організації консультування внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО), громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях, цивільного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, а також інших осіб, в Мінреінтеграції запроваджено роботу «гарячих ліній»:

1548 («гаряча лінія» з кризових питань);

1648 («гаряча лінія» Національного інформаційного бюро з питань, які стосуються військовополонених та загиблих, утримуваних цивільних осіб, зниклих безвісти та депортованих осіб);

066-813-62-39 («гаряча лінія» Уповноваженого з питань ВПО);

0800750107 («гаряча лінія» Мінреінтеграції).

5. З метою автоматизації (оптимізації) та цифровізації процесу збору, верифікації, погодження та формування органами державної влади переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), Мінреінтеграції введено в експлуатацію Інформаційну систему формування переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)[5].

Інформаційна система призначається, зокрема, для організації надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, передбаченої постановою Кабінету Міністрів від 16.04.2022 № 457 «Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України».

Переглянути актуальний та верифікований статус територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), можна на цифровій мапі[6].

6. З метою забезпечення функціонування єдиного електронного майданчика для отримання, збору та узагальнення інформації та даних про дітей, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, Мінреінтеграції введено в дослідну (тестову) експлуатацію інформаційно-комунікаційний портал «Діти війни»[7].

---

[5] regions-data.minre.gov.ua

[6] https://map.edopomoga.gov.ua/

[7] https://childrenofwar.gov.ua/

Окремо варто звернути увагу, що умовах зростання технічного рівня реалізації кіберзагроз, постійного вдосконалення інструментів та механізмів кібератак, які російська федерація спрямовую, насамперед, на інформаційно-комунікаційні системи державних органів України та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури, Мінреінтеграції на постійній основі вживаються заходи щодо підвищення рівня кіберзахисту власних ресурсів та систем.

Зокрема, Мінреінтеграції вжито відповідних заходів, спрямованих на забезпечення здійснення резервного копіювання та зберігання власних інформаційних ресурсів та систем, а також інсталяційних копій програмного забезпечення та операційних систем, в яких здійснюється їх обробка.

З метою проведення додаткових заходів з підвищення цифрової спроможності, в першу чергу, шляхом забезпечення кіберзахисту власних ресурсів та інформаційно-комунікаційних систем, Мінреінтеграції:

ініційовано лист до МЗС з переліком необхідної матеріально-технічної та іншої допомоги від країн-партнерів у сфері кібербезпеки та кіберзахисту (в рамках виконання протоколу № 19 засідання Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України);

забезпечується співпраця та взаємодія з міжнародними організаціями стосовно придбання серверного, мережевого, комунікаційного та іншого обладнання (USAID, Chemonics International Inc., PFRU та іншими);

використовуються в роботі відповідні рекомендації основних суб'єктів національної системи кібербезпеки щодо підвищення рівня кіберзахисту СЕД, ІКС тощо;

підтримується постійний зв'язок з Національним координаційним центром кібербезпеки, урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA та підрозділами Держспецзв'язку.

Міністерство молоді та спорту України (далі – Мінмолодьспорту)**.**

На реалізацію проектів з цифрової Мінмолодьспорту в 2022 році за бюджетною програмою 3401220 «Розвиток фізичної культури, спорту вищих досягнень та резервного спорту» було заплановано фінансування на рівні 32,65 млн гривень.

До порядку використання коштів за зазначеною бюджетною програмою було прийнято зміни, що дозволяють використовувати кошти на придбання товарів, робіт і послуг, необхідних для проектування, створення, модернізації, впровадження, адміністрування, супроводу та забезпечення функціонування електронних автоматизованих, інформаційних та інформаційно-комунікаційних систем, сервісів і засобів технічного захисту інформації, а також проведення їх державної експертизи. Такий порядок використання коштів дозволив нівелювати фактор відсутності персоналу в штатному розкладі міністерства на реалізацію проектів цифрової трансформації.

На поточний період було заплановано реалізацію шести нових інформаційних систем, а також впровадження і модернізацію чотирьох вже розроблених.

Через скорочення капітальних видатків державного бюджету із запланованих коштів у Мінмолодьспорті залишилося близько 4,5 млн гривень поточних видатків, які заплановано витратити на повноцінне впровадження вже створених інформаційних систем, а саме:

- Електронний реєстр спортивних споруд;
- Онлайн-сервіс для переведення у публічну площину процесу присвоєння спортивних звань з видів спорту, офіційно визнаних в Україні;
- Веб-ресурс соціального проекту «Активні парки – локації здорової України»;
- Система управління діяльністю державної установи «Укрспортзабезпечення».

Власником останніх двох інформаційних систем є відповідно Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» і державна установа «Управління збірних команд та забезпечення спортивних заходів «Укрспортзабезпечення».

Станом на сьогодні за всіма зазначеними інформаційними системами проводиться дослідна (тестова) експлуатація. З перших двох систем розпочато створення КСЗІ та додані показники для заступників голів обладміністрацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO) щодо роботи з цими інформаційними системами.

Мінмолодьспортом отримано спонсорські акаунти сервісів Microsoft Azure та AWS, на яких розміщено копії всіх інформаційних систем та електронних ресурсів. Триває процес гібридної міграції до зазначених сервісів.

Через відсутність власних серверних потужностей у Всеукраїнському центрі фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» виникла потреба із закупівлею хмарних обчислень для розміщення інформаційної системи Веб-ресурс соціального проекту «Активні парки – локації здорової України». Ця закупівля не погоджена Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації через те, що є можливість розміщення інформаційних ресурсів на безкоштовних акаунтах сервісів Microsoft Azure та AWS. Зазначена інформаційна система була розгорнута на потужностях сервісу Microsoft Azure, де зараз і працює. Зазначений сервіс наразі використовується як основний майданчик для цієї інформаційної системи. Це призводить до того, що по цій інформаційній системі наразі неможливо розробити КСЗІ. Шляхів вирішення проблеми наразі не знайдено.

З основних засобів інформатизації Мінмолодьспорту наразі розпочато проведення кібер-аудиту. За його висновками планується сформувати запит для

пошуку коштів для приведення у відповідність до чинного законодавства усіх виявлених недоліків.

Після скорочення видатків Мінмолодьспорту за бюджетною програмою КПКВ 3401010 «Керівництво та управління у сфері молоді та спорту» по КЕКВ 3000 «Капітальні видатки» у 2022 році (у т.ч. інформатизація – 3,4 млн. гривень.) міністерство не може повноцінно реалізувати поставлені задачі: закупити нові більш потужні ноутбуки, планшети для мобільності роботи; потокові сканери для комплектації робочих місць відділу діловодства; сервери для заміни морально застарілих та фізично зношених; блоки безперебійного живлення великої потужності для забезпечення стабільної роботи підключеного серверного обладнання; швидкісні принтери для забезпечення безперебійної роботи та якісного здійснення документообігу міністерства; веб-камери для обладнання робочих місць для участі у відеоконференціях, нарадах. У зв'язку із цим, є потреба в отриманні зазначених видів техніки з інших джерел.

Наразі однією з проблем є відсутність централізованої координації щодо прийняття на баланс безкоштовних хмарних послуг від сервісів Microsoft Azure та AWS.

Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України (далі – Мінстратегпром)**.**

Всі інформаційні ресурси Мінстратегпром функціонують в сталому режимі, зупинення роботи інформаційних ресурсів через початок воєнної агресії російської федерації проти України та введення воєнного стану в Україні не відбувалось.

Стосовно проектів інформатизації Мінстратегпрому. ***Поточний стан реалізації ІТ-проектів із впровадження інформаційних систем (реєстрів)***, відомості про які не є інформацією з обмеженим доступом та забезпечення функціонування яких у відповідності до діючих нормативно-правових актів покладено на Мінстратегпром, наступний:

1. Електронний реєстр учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів).

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі визначений відповідно до наказу Мінстратегпрому від 10.08.2021 № 146 «Про затвердження форм, які подаються суб'єктами господарювання для включення до електронного реєстру учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів), внесення до нього суб'єктів господарювання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.08.2021 за № 2868/5. Такі відомості не є публічними, окрім інформації про найменування суб'єкта господарювання та статусу розгляду його заяви про включення до реєстру (включено, виключено, відмовлено у включенні).

Користувачами реєстру є державні замовники з оборонних закупівель, Державна казначейська служба, Державна служба статистики, суб'єкти господарювання та структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – реєстр функціонує, проте тривають заходи з удосконалення функціональності системи та автоматизації всіх бізнес-процесів, які забезпечують накопичення та систематизацію даних щодо:

- номенклатури товарів, робіт, послуг оборонного призначення, їх виробників, постачальників;
- суб'єктів господарювання: їх фінансового стану, виробничих можливостей, історії виконання державних контрактів;
- державних замовників: про оголошені переговорні процедури, результати відбору виконавців, укладені державні контракти, використання коштів, виконання оборонних закупівель;
- оборонного планування: пропозиції до зведеного трирічного плану закупівель, плани оборонних закупівель, контроль за виконанням планів.

2. Перелік суб'єктів господарювання, що здійснюють заготівлю та операції з металобрухтом.

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі/переліку визначений відповідно до норм Закону України «Про металобрухт», які є публічними та містять інформацію щодо коду ЄДРПОУ юридичної особи або реєстраційного номеру облікової картки платника податків, найменування суб'єкта господарювання, місцезнаходження суб'єкта господарювання, місце провадження діяльності, номера телефону, електронної адреси та інформації щодо наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері охорони праці.

Користувачами Переліку є суб'єкти господарювання, органи державного контролю за здійсненням заготівлі металобрухту та операцій з металобрухтом і структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – перелік функціонує, проте тривають заходи з удосконалення функціональності системи в частині накопичення та систематизації даних про спеціалізовані підприємства, спеціалізовані металургійні переробні підприємства та їхні приймальні пункти, суб'єктів господарювання, що здійснюють заготівлю металобрухту, та їхні приймальні пункти.

3. Секторальний перелік об'єктів критичної інфраструктури та Секторальний перелік об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі/переліку визначений відповідно до норм Закону України «Про критичну інфраструктуру» та постанов Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 № 1109 «Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури», від 09.10.2020 № 943 «Деякі питання об'єктів критичної інформаційної інфраструктури» і забезпечує накопичення та

систематизацію даних про об’єкти критичної та критичної інформаційної інфраструктури сектору «Промисловість», оновлення таких даних (за ініціативою власника об’єкта або в автоматичному режимі на підставі даних із зовнішніх реєстрів) та передачу відомостей про об’єкти І-ІІ категорії критичності до відповідних національних реєстрів. Відомості включені до переліку є інформацією з обмеженим доступом але частково містять і відкриту інформацію.

Користувачами реєстру є суб’єкти господарювання та структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році. На даний час здійснено моделювання процесів та частково опис алгоритмів роботи, заплановано заходи з формування технічних вимог до програмного забезпечення та обладнання, їх закупівлю, тестування, побудову ІКС та сертифікованої КСЗІ.

4. Державний реєстр імпортозаміщення та кооперації у стратегічних галузях промисловості.

Перелік відомостей, що обробляється та накопичується в реєстрі визначений у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 127 «Про затвердження Порядку формування і ведення Державного реєстру імпортозаміщення та кооперації у стратегічних галузях промисловості» і забезпечує накопичення та систематизацію даних щодо потреб підприємств у дефіцитній номенклатурі продукції, наявних постачальників за імпортом, потенційних вітчизняних виробників з метою здійснення інформаційно-аналітичних заходів з організації кооперації та підготовки рішень щодо надання відповідної державної підтримки. Відомості включені до реєстру є інформацією з обмеженим доступом але частково містять і відкриту інформацію.

Користувачами реєстру є центральні органи виконавчої влади, суб’єкти господарювання та структурні підрозділи Мінстратегпрому.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році. На даний час здійснено моделювання процесів та частково опис алгоритмів роботи, заплановано заходи з формування технічних вимог до програмного забезпечення та обладнання, їх закупівлю, тестування, побудову ІКС та сертифікованої КСЗІ.

5. Електронний кабінет підприємства.

Електронний кабінет реалізується у відповідності до Закону України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг», Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2020 № 819, та забезпечує онлайн доступ суб’єкта господарювання до взаємодії з реєстрами/переліками, обов’язок щодо функціонування, яких покладено на Мінстратегпром, а також надання інших публічних (електронних) послуг за принципом «Єдиного вікна».

Користувачами Електронного кабінету також є користувачі реєстрів та переліків Мінстратегпрому, які за результатами авторизації та ідентифікації

суб'єкта господарювання в системі через кваліфікований електронний підпис, зможуть подати заяву про включення/виключення з відповідних реєстрів/переліків, оновлення даних в них, отримувати витяги, довідки з таких реєстрів та інші послуги в електронній формі.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році на етапі тестування та впровадження систем, до яких буде надаватися доступ через даний електронний кабінет.

6. Ситуаційний центр Мінстратегпрому.

Ситуаційний центр забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень керівництвом Мінстратегпрому та створюється у відповідності до Указу Президента України від 18.06.2021 № 260/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 червня 2021 року «Щодо удосконалення мережі ситуаційних центрів та цифрової трансформації сфери національної безпеки і оборони». Система консолідує дані з інформаційних систем Мінстратегпрому, перетворює їх у зручний для аналізу формат, що дозволить інтерпретувати велику кількість даних, загострюючи увагу на ключових факторах, моделювати результат різних варіантів дій, відстежувати результати прийняття рішень. Такі відомості є закритою інформацією, частина з яких становить державну таємницю.

Поточний стан – заплановано до впровадження в 2023 році на етапі тестування та впровадження систем,з якими буде взаємодіяти даний ситуаційний центр.

Забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту.

Контроль за станом кібербезпеки комунікаційних мереж та інформаційних ресурсів Мінстратегпрому здійснюється посадовими особами підрозділу Мінстратегпрому до функціональних обов'язків якого входить забезпечення інформаційної безпеки та кіберзахисту на постійній основі, які, зокрема, забезпечують виконання всіх інструкцій та рекомендацій, які надаються суб'єктами національної системи кібербезпеки України.

У випадках виявлення кібератак (кіберінцидентів) на власні інформаційні ресурси повідомляються Ситуаційний центр забезпечення кібербезпеки Служби безпеки України, Національний координаційний центр кібербезпеки та Урядова команду реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA.

Проблемні питання та пропозиції, щодо їх вирішення

У зв'язку із початком воєнної агресії російської федерації та введення воєнного стану в Україні, всі капітальні видатки, які були заплановані на закупівлю критично важливого обладнання, були передані на інші потреби, тому фінансовий ресурс на розробку та впровадження зазначених вище інформаційних систем в 2022 році відсутній.

Крім того, для ефективної боротьби з кіберзагрозами, виявлення, запобігання та блокування кібератак на ІКС Мінстратегпрому та її складові,

організації захищеного зв'язку між різними майданчиками Мінстратегпрому та забезпечення комутації між складовими частинами ІКС існує потреба в закупівлі міжмережевого екрану та мережевого комутатору.

Для вирішення поточних проблемних питань необхідно здійснити пошук можливостей перерозподілу фінансового ресурсу бюджетних програм Мінстратегпрому та Національної програми інформатизації для фінансування відповідних закупівель Мінстратегпрому та/або залучення міжнародної технічної допомоги, грантів й інших видів міжнародної фінансової підтримки.

Державне космічне агентство України (далі - ДКА)**.**

Загальний стан інформатизації ДКА дозволяє вирішувати питання автоматизації процесів повсякденної діяльності, забезпечує стійкий, своєчасний та достовірний обмін інформацією між ДКА та центральними органами виконавчої влади, між підприємствами та установами, що входять до сфери управління ДКА та з іншими кореспондентами.

Проблеми функціонування та розвитку системи інформатизації, шляхи їх вирішення

До основних проблем функціонування та розвитку системи інформатизації відносяться:

1. Значна частина комп'ютерного обладнання системи інформатизації ДКА є фізично та морально застарілими, особливо що стосується серверного обладнання та їх операційних систем.

Для вирішення зазначеної проблеми необхідно провести за визначеними процедурами закупівля сучасного комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення (за наявності виділення державою коштів).

2. Неможливість вивести з експлуатації фізично та морально застаріле комп'ютерне обладнання – відсутня відповідна база заміни.

Для вирішення зазначеної проблеми необхідно провести за визначеними процедурами закупівлі сучасного комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення (за наявності виділення державою коштів). Вивести з експлуатації застарілі зразки техніки, особливо серверного та їх програмне забезпечення, які є вразливими щодо кібератак.

3. Критично обмежені штати ІТ-спеціалістів та низькі рівні посадових окладів (особливо що стосується молодих спеціалістів без стажу державної служби). Враховуючи розвиток інформаційних технологій - вкрай складно поєднати в функціональних обов'язках 3 – 4 фахівців підрозділу інформатизації знання широкого спектру ІТ-завдань, а саме:

- виконання функціоналу державного службовця, у тому числі щодо питань взаємодії з ЦОВВ, основними з яких є Кабінет Міністрів України, Мінцифри, Адміністрація Держспецзв'язку, Мінстратегпром;

- знання мережевих технологій (протоколів) обробки та обміну інформацією через Інтернет, операційних систем серверів та мережевих пристроїв, операційних систем та пакету прикладних програм встановлених на комп'ютерах користувачів, порядку адміністрування роботи СЕД, порядку використання веб-технологій, порядку налаштування та забезпечення роботи системи корпоративної електронної пошти;

- знання порядку роботи програмно керованої телефонної станції з перспективою переходу на використання IP телефонії;

- знання порядку забезпечення захисту інформації, у тому числі антивірусного захисту, знання технологій використання працівниками кваліфікованого електронного підпису;

- знання вимог законодавства, порядку, правил та практичні навики щодо захисту інформації, що є власністю держави (державних інформаційних ресурсів), у тому числі і від кіберзагроз (кібератак).

Особливу увагу повинен становити напрямок роботи щодо знання порядку та правил захисту інформації обмеженого доступу, віднесеної до службової та державної таємниці, порядку протидії технічним розвідкам;

- виконання завдань щодо контролю стану інформатизації, цифрового розвитку та захисту інформації за підприємства та установи, що відносяться до сфери управління ДКА.

Для вирішення зазначеного питання необхідно переглянути підхід щодо кількісного формування ІТ-підрозділів державних органів. Встановити рівні посадових окладів ІТ спеціалістам, які зроблять фінансово привабливою державну службу з одночасним виконанням функцій інформатизації та захисту інформації в ІКС.

4. Критично обмежене фінансування державою питань забезпечення (підтримки) працездатності існуючої ІТ системи та питань щодо її розвитку.

Для вирішення необхідно забезпечити виділення державою коштів на підтримання працездатності існуючих ІТ-систем та впровадження сучасних інформаційних технологій За останні 3 роки ДКА на вирішення питань інформатизації отримано:

- за напрямками Національної програми інформатизації – жодних коштів не виділялося;

- за напрямками бюджетного запиту ДКА на відповідний рік - обмежене фінансування за рахунок коштів утримання апарату ДКА.

5. Закупівля ДКА всіх товарів та послуг, необхідних для системи інформатизації, проводиться виключно через ЦЗО ДП «УСС» (центральну закупівельну організацію) за процедурою відкритих торгів, що вимагає тривалий час для отримання товарів та послуг. ДКА до ЦЗО направляє запити на закупівлю своєчасно, але ЦЗО дані запити розглядаються повільно та несвоєчасно вносяться в план закупівель. Відсутність своєчасно закуплених товарів та послуг створює

значні ускладнення роботи офіційного вебсайту ДКА, призводить до репутаційних втрат ЦОВВ, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері космічної діяльності, знижує кіберзахищеність інформації вебсайту.

З метою вирішення необхідно розглянути питання перед КМУ щодо впорядкування та спрощення процедури закупівлі ЦЗО товарів та послуг на суму до 50 тис. гривень. відповідно до Закону.

До основних досягнень щодо функціонування та розвитку системи інформатизації ДКА відносяться:

1. Закупівля та впровадження у постійну експлуатацію СЕД з використанням програмного забезпечення «Megapolis.DocNet». Інтеграція СЕД ДКА до системи СЕВ ОВВ.

2. Підключення ДКА до Національної телекомунікаційної мережі (НТМ з адмініструванням Адміністрації Держспецзв'язку) з використанням високошвидкісних каналів передачі даних на основі оптоволоконного кабелю.

3. Створення Абонентського пункту Спеціальної інформаційно-комунікаційної системи Національної системи конфіденційного зв'язку АП СІТС НСКЗ та КСЗІ. Проведення державної експертизи КСЗІ та отримання Атестату відповідності щодо можливості обробки інформації обмеженого доступу.

4. Створення 3 автоматизованих систем обробки інформації обмеженого доступу. Проведення державної експертизи КСЗІ в даних системах та отримання Атестатів відповідності.

5. Оновлення програмного забезпечення ПЗ серверів та комп'ютерів працівників ДКА ПС користувачів.

6. Переведення системи антивірусного захисту мережі ДКА на використання останньої ліцензійної версії антивірусного програмного забезпечення «ESET» з централізованою консоллю керування.

7. Закупівля сучасного серверного та мережевого обладнання.

8. Створення серверу двофакторної авторизації користувачів ДКА з використанням ПЗ «ESET Secure Authentication Proxy» системи віддаленого підключення працівників ДКА до внутрішньої мережі (з використанням персонального мобільного телефону та PIN-коду захисту запуску ПЗ).

9. Переведення Web-серверу ДКА на роботу по захищеному протоколу https.

10. Кіберзахист Web-серверу ДКА за рахунок його розміщення на захищеному вузлі Інтернет-доступу ДП «УСС».

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Підрозділи Адміністрації Держспецзв'язку, підприємства, установи, організації, що належать до сфери управління Адміністрації Держспецзв'язку, з початком військової агресії частково були переміщені до тимчасових місць дислокації та в найкоротший строк забезпечили продовження функціонування

наявних інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, необхідних для забезпечення службової діяльності та надання відповідних послуг, забезпечили безперебійну роботу та функціонування офіційного вебсайту Адміністрації Держспецзв'язку, а також виконання функцій із забезпечення кіберзахисту державних інформаційних ресурсів державних органів та забезпечення їх доступу до мережі Інтернет.

З початку повномасштабної військової агресії російської федерації Адміністрація Держспецзв'язку фіксує суттєве зростання кількості кіберінцидентів і кібератак на державні інформаційні ресурси державних органів.

У частині реалізації експериментального проекту щодо запровадження комплексу організаційно-технічних заходів з виявлення вразливостей і недоліків у налаштуванні інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, в яких обробляються державні інформаційні ресурси, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1363, забезпечено проведення більше 100 автоматизованих дистанційних сканувань.

В частині забезпечення функціонування Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів відповідними підрозділами Адміністрації Держспецзв'язку продовжено реалізацію заходів із забезпечення функціонування центрів очищення трафіку та протидії кібератакам (DDoS-атаки) єдиних основного та резервного захищених центрів обробки даних (дата-центрів), призначених для збереження державних електронних інформаційних ресурсів та їх резервного копіювання, продовжено роботу сервісів кіберзахисту на базі динамічно розподілених і налаштованих ресурсів.

З метою забезпечення захищеної інформаційної взаємодії органів виконавчої влади забезпечено функціонування Національної системи конфіденційного зв'язку (далі – НСКЗ) та модернізації програмного забезпечення інформаційної системи «Програмна платформа для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів».

Підтримано в працездатному стані вузли транспортної мережі НСКЗ, та абонентські пункти органів виконавчої влади. Із загальної кількості споживачів послуг НСКЗ забезпечено споживачів Центрів надання адміністративних послуг, територіальних органів і підрозділів Державної міграційної служби України, відділів ДП «Документ».

Відновлено роботу серверів і вебсайту Кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг (далі – КНЕДП), здійснювалося цілодобове супроводження роботи віддаленого пункту адміністратора реєстрації КНЕДП, забезпечено опрацювання документів клієнтів і випуск сертифікатів.

З початком військової агресії продовжено роботу з питань автоматизації процесів оперативно-технічного управління електронними комунікаційними мережами загального користування. В інтересах спеціальних споживачів

Національним центром управління Адміністрації Держспецзв'язку опрацьовано і забезпечено виконання заявок на організацію каналів зв'язку.

В рамках виконання завдання покладеного на Адміністрацію Держспецзв'язку постановою Кабінету Міністрів від 17.03.2021 № 228 «Про реалізацію експериментального проекту з організації проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів)», за рахунок організації функціонування корпоративної мережі на новому місці дислокації, забезпечено роботу експертів з організацію проведення експертизи. В період з 24.02.2022 по цей час підготовлено та надіслано Генеральному державному замовнику Національної програми інформатизації близько 250 експертних висновків.

З урахуванням воєнного стану відповідними підрозділами Адміністрації Держспецзв'язку організовано стабільну роботу відомчої мультимедійної мережі.

Додатково повідомляємо, що в Адміністрації Держспецзв'язку продовжуються заходи щодо запровадження СЕД, побудованому з використанням програмного забезпечення Megapolis.

Критичними проблемами, що пов'язані з військовою агресію російської федерації проти України, в Адміністрації Держспецзв'язку є захоплені та на сьогодні зруйновані ракетно-бомбовими ударами об'єкти Концерну РРТ. Залишаються проблемними питання щодо завершення виконання відповідних завдань (проектів) і дослідно-конструкторських робіт, які планувалося завершити у 2022 році за рахунок фінансування цих заходів по КПКВК 2911040 «Національна програма інформатизації» (у зв'язку з початком повномасштабної військової агресії строк їх завершення перенесено на 2023 рік).

Міністерство економіки України (далі – Мінекономіки)**.**

В Мінекономіки, в межах наявної матеріально-технічної бази, ІТ фахівцями постійно ***здійснюється моніторинг стану кіберзахисту*** та вживаються системні заходи, спрямовані на попередження та виявлення кібератак на державні електронні інформаційні ресурси Міністерства.

В рамках Меморандуму про співробітництво з питань кібербезпеки між Мінекономіки та Службою безпеки України на ІТ-інфраструктурі (серверах та робочих комп'ютерах співробітників) Мінекономіки встановлено та використовується XDR рішення компанії FireEye та в автоматичному режимі до Ситуаційного центру забезпечення кібербезпеки СБУ надаються визначені дані телеметрії кінцевого мережевого обладнання.

Разом з тим, відповідно до пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» (далі – Постанова

№ 263) Мінекономіки у співпраці з компанією Microsoft налаштовано реплікацію критично важливих інформаційно-комунікаційних систем до хмарного провайдера Microsoft Azure, що розташований за межами України.

Для ***забезпечення електронного документообігу*** в Мінекономіки використовується система електронної взаємодії структурних підрозділів Мінекономіки (далі – СЕВ Мінекономіки), побудована на базі ліцензійного прикладного програмного забезпечення «СЕД АСКОД» та системи керування базами даних Oracle.

З метою захисту від перехоплення або спотворення даних доступ до веб-версії СЕВ Мінекономіки здійснюється за протоколом https, налаштована підтримка TLS 1.2 та стійких наборів шифрів. З 01.08.2021 в СЕВ Мінекономіки для всіх користувачів встановлено вимогу щодо складності паролів та їх мінімальної довжини в 12 символів. Крім того, забезпечено доступ за допомогою VPN до однієї з версій СЕВ Мінекономіки. Захист віддаленого доступу до веб версії СЕВ Мінекономіки наразі забезпечується також іншими наявними засобами, в тому числі відповідною парольною політикою, використанням шифрування TLS/SSL (https), блокуванням облікових записів користувачів при спробах введення невірного паролю, використанням IPS та фільтрацією трафіку, іншими вбудованими механізмами.

Для ***задоволення інформаційного попиту у суспільстві*** за всіма напрямами діяльності Мінекономіки на постійній основі забезпечується функціонування головного інформаційного ресурсу Міністерства - Офіційний вебсайт Мінекономіки[8].

Під час воєнного стану для швидкого доступу до важливої інформації на вебсайті створено нову рубрику «Воєнний стан: Громадянам та Бізнесу». Рубрика наповнена актуальними новинами, нормативно-правовими актами щодо роботи бізнесу в умовах воєнного стану, розміщена інформація щодо бронювання працівників. Крім того, в рубриці для бізнесу розміщено посилання на програму релокації підприємств, яка допомагає в організації переміщення підприємств в безпечні регіони України, для громадян посилання на соціальні проекти: «Прихисток» та чат-бот «Знайди рідних», який дозволяє знайти тих, із ким втрачений зв’язок, незалежно від того, де вони зараз перебувають.

Крім того, для унеможливлення під час воєнного стану вільного доступу окупантів до інформації про місцезнаходження бізнесу в Україні та їх власників, забезпечення захисту власності підприємців, в тому числі шляхом запобігання вільному доступу до інформації про їхню діяльність, на виконання доручення Прем’єр-міністра України від 11.05.2022 № 01/379-22 та відповідно до підпункту 4 пункту 1 Постанови № 263 забезпечено запобігання вільному доступу до інформації, розташованої на понад 3 тис. сторінках вебсайту та 5 сервісах й інформаційних ресурсах Мінекономіки.

[8] https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA

Одночасно, з метою запобігання DDoS атакам на офіційний вебсайт Мінекономіки (у співпраці з компанією Cloudflare) здійснено його перенесення за Cloudflare.

Відповідно до Закону України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» (далі – Закон про ринковий нагляд) та інших НПА Мінекономіки **з*****абезпечується функціонування національної інформаційної системи державного ринкового нагляду*** **(далі – ІТС НРН) та *системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик*** (далі – СОВС).

До ІТС НРН з 8 органів державного ринкового нагляду підключено адміністраторів і користувачів Держпродспоживслужби, Держлікслужби, Держпраці, ДСНС та їх територіальні органи, у тестовому/навчальному режимі – Укртрансбезпеки та Держекоінспекцію та було розпочато роботи з підключення ДІАМ.

Також, проведено комплекс заходів, спрямованих на забезпечення сумісності єдиної автоматизованої інформаційної системи Державної митної служби України з ІТС З НРН та СОВС.

Забезпечено функціонування та розвиток публічного вебсайту СОВС[9], на якому в розділі «Небезпечна продукція, виявлена на ринку» здійснюється інформування громадськості про виявлену небезпечну продукцію на ринку України та на ринку ЄС.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» проведення планових та позапланових заходів державного нагляду і державного ринкового нагляду тимчасово призупинено. Крім того, згідно підпункту 4 пункту 1 Постанови № 263 з метою забезпечення захисту інформації, що міститься в ІТС НРН та СОВС, тимчасово обмежений доступ.

В Мінекономіки з 2018 року впроваджено ***ведення єдиної бази фінансових звітів суб'єктів господарювання державного сектору економіки та автоматизації процесу збору, аналізу і зведення таких звітів в електронній формі*** КП «Автоматизована система електронного документообігу «Бест Звіт Oracle» (далі – «Бест Звіт Oracle»).

Станом на сьогодні в «Бест Звіт Oracle» суб'єктами управління здійснюється наповнення системи звітами суб'єктів господарювання та власною консолідованою звітністю відповідно до Порядку подання звітності та інформації про фіскальні ризики до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України, затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства фінансів України від

[9] https://uvaga.gov.ua/

17.08.2018 №1140/701, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2018 за № 1463/32915.

За період користування суб'єктами управління «Бест Звіт Oracle» (2018 – 2022 роки) накопичено великий масив інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, яка є надважливою та яку необхідно зберегти з метою подальшого відновлення та розбудови економіки держави після припинення чи скасування воєнного стану. Із зазначеною метою укладено договір від 21.06.2022 № 37 щодо надання послуг з користування серверних потужностей хмарного середовища для обробки та зберігання даних ТОВ «ГІГАКЛАУД».

Відповідно до вимог статей 7 і 42 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» (далі – Закон про технічні регламенти) Мінекономіки забезпечує ***формування та ведення бази даних про технічні регламенти, реєстру призначених органів з оцінки відповідності та визнаних незалежних організацій*** (далі – База даних), а також накопичує і систематизує інформацію, одержану Мінекономіки від призначених органів з оцінки відповідності та визнаних незалежних організацій. Із зазначеною метою Мінекономіки створено автоматизовану систему «Технічні регламенти» (далі – АСТР), яка функціонує як електронна база даних з 01.07.2020 та має відповідні засоби захисту інформації (Атестат відповідності, зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку 01.02.2019 за № 18567, дійсний до 01.02.2024).

Доступ до АСТР здійснюється через мережу Інтернет за протоколом https[10] або через офіційний вебсайт Мінекономіки (розміщено банер на головній сторінці вебсайту: «База даних про технічні регламенти»).

Проте, на даний час, у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану доступ до АСТР обмежено, оскільки в ній містяться відомості про найменування суб'єкта господарювання, ідентифікаційний код юридичної особи, місцезнаходження (місце провадження господарської діяльності).

На виконання Плану завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1017-р, за підтримки Програми USAID Конкурентоспроможна економіка України у 2021 році розроблено та передано Мінекономіки ІТ-платформу «Державний ***інформаційно-сервісний портал «Торговельний захист України»*** (далі - ІТ-платформа).

З 26.11.2021 ІТ-платформа була відкрита для доступу зовнішніх користувачів в тестовому режимі[11]. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану та необхідністю закриття інформації від можливого несанкціонованого

[10] astr.me.gov.ua

[11] td.me.gov.ua

доступу Міністерством тимчасово призупинено доступ до експлуатації ІТ-платформи для зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Наразі, ураховуючи поточну ситуацію та з метою забезпечення виконання вимог чинних нормативно-правових актів України у сфері захисту інформації, Мінекономіки проводиться робота стосовно залучення міжнародної технічної допомоги щодо розробки Комплексної системи захисту інформації ІТ-платформи.

ІТ-платформа спрямована на забезпечення:

- автоматизації процесів проведення торговельних розслідувань/переглядів в Україні та участі у них заінтересованих сторін;

- спрощення процесів подання та обміну інформацією і матеріалами в рамках торговельних розслідувань;

- публічного доступу до інформації та матеріалів, які стосуються використання інструментів торговельного захисту, зокрема щодо актуальної інформації стосовно розслідувань/переглядів, презентації шаблонних зразків документів, інформування щодо інституційної структури, ознайомлення зі станом торговельних розслідувань тощо.

Публічні закупівлі у відповідності до норм Закону України «Про публічні закупівлі» здійснюються з використанням електронної системи закупівель, що має комплексну систему захисту інформації з підтвердженою відповідністю згідно із Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах».

У зв’язку з введенням в Україні воєнного стану Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 28.02.2022 № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану», якою регулюються питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в період дії правового режиму воєнного стану.

Державним підприємством «Прозорро», як адміністратором електронної системи закупівель, від початку дії в Україні воєнного стану здійснюються відповідні заходи для забезпечення безперебійного функціонування електронної системи закупівель та для захисту інформації, що розміщена в системі, зокрема здійснено оперативні заходи щодо резервного копіювання даних файлового об’єктного сховища ІТС «Prozorro» у хмарі Amazon Web Services.

Мінекономіки та ДП «Прозоро.Продажі» створено єдину онлайн-платформу для управління ***процесом релокації***, яка розроблена на базі програмних продуктів e-Docs та E-Tender, та передбачає практичну реалізацію урядової програми з переміщення українських підприємств, які знаходяться в зоні бойових дій, на відносно безпечні території України для відновлення їх роботи. У процесі релокації задіяні обласні державні адміністрації, Укрпошта та Укрзалізниця.

Наразі переміщення підприємств здійснюється в один з шістнадцяти регіонів (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька, Вінницька, Волинська, Рівненська, Кіровоградська, Черкаська, Полтавська, Дніпропетровська, Житомирська, Одеська та Київська (за винятком м. Києва) області).

Підприємства, які релокувалися чи знаходяться в процесі релокації, переміщуються на вільні виробничі приміщення, які підбираються обласними військовими адміністраціями відповідно до заявлених потреб та технічних параметрів, що також передбачає наявність відповідної інженерної інфраструктури.

Результати програми релокації підприємств станом на 20.07.2022:

- на платформі зареєстровано 1748 заявок підприємств на переміщення (усі опрацьовані), 689 підприємств переміщено, з них 475 вже працюють;
- серед релокованих підприємств, які вже відновили свою діяльність на новому місці, найбільшу частку складають підприємства оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (38,65 % від загальної кількості релокованих підприємств), переробної промисловості (33,13 %), інформації та електронних комунікацій (5,93 %), професійної, наукової та технічної діяльності (5,32%).

Найбільше підприємств релокувалося до Львівської (24,6% релокованих підприємств), Закарпатської (16,1%), Чернівецької (11,4%), Тернопільської (7,6%), Дніпропетровської (7,4%) та Івано-Франківської (7,3%) областей.

Зважаючи на діючий в Україні воєнний стан Мінекономіки здійснюються ***заходи щодо підвищення рівня доступності надання послуг***, зокрема шляхом надання їх в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі – Портал Дія) та Портал електронних сервісів Мінекономіки[12] (далі – Портал).

На сьогодні з 44 послуг Мінекономіки в електронній формі надається 25 послуг. Разом з Мінцифри на Порталі Дія за період воєнного стану успішно запроваджено 3 е-послуги Мінекономіки щодо декларування провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану, надання мікрогрантів на створення або розвиток бізнесу та грантів на створення або розвиток переробних підприємств.

Разом з тим, інші 22 послуги Мінекономіки надаються безпосередньо через Портал та на Порталі Дія розміщено гіперпосилання на них, а саме: 6 послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності (у тому числі 3 послуги можливо замовити на регіональному рівні), 8 – у сфері технічного регулювання, 5 – у сфері ліцензування господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, 2 – у сфері інвестиційної діяльності та 1 - у сфері інтелектуальної власності.

[12] https://my.gov.ua/

За період воєнного стану на Порталі в електронній формі відкрито 3 послуги (1 – у сфері інвестиційної діяльності, 2 – у сфері технічного регулювання), найближчим часом планується до відкриття 4 та у 2023 році 8 послуг Мінекономіки.

Одночасно, через Портал забезпечено надання 3 послуг Держпраці, у тому числі одна з цих послуг надається на регіональному рівні обласними управліннями Держпраці, та до кінця року планується цифровізація ще 2 послуг.

Крім того, продовжується надання в електронній формі 97 послуг інших органів влади, а саме: 85 - НКРЕКП, по 5 послуг - МВС та Державіаслужби, по 1 послузі Державного космічного агентства, Державної інспекції ядерного регулювання. За період воєнного стану на Порталі в електронній формі додатково відкрито 20 послуг НКРЕКП та 1 послугу МВС.

З початку року з використанням Порталу замовлено більше 3600 послуг, з них під час воєнного стану - більше 2100 послуг Мінекономіки та Держпраці.

Також, Мінекономіки продовжуються роботи щодо проведення реінжинірингу процесів надання послуг та актуалізації власних нормативно-правових актів у зазначеній сфері.

Крім того, під час воєнного стану перед Мінекономіки постали питання щодо врегулювання процесів бронювання та виїзду за кордон у службові відрядження працівників підприємств, установ та організацій.

Відповідно до статті 131 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та Мобілізацію», Указу Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 № 194 «Деякі питання бронювання військовозобов’язаних в умовах правового режиму воєнного стану» та з метою оперативного здійснення бронювання військовозобов’язаних за органами державної влади, іншими державними органами, а також підприємствами, установами, організаціями, які задовольняють потреби Збройних Сил, інших військових формувань, населення, виникла необхідність створення інформаційно-комунікаційної системи бронювання військовозобов’язаних.

Також з метою здійснення перетинання державного кордону під час воєнного стану окремими категоріями громадян України для виїзду за кордон у службові відрядження, пов’язані безпосередньо з професійною (господарською) діяльністю відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57 «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» та для забезпечення безперебійної, безперешкодної, зрозумілої та обґрунтованої процедури відрядження для всіх учасників, виникла необхідність автоматизації процесів документообігу в зазначеній сфері.

Мінекономіки в ініціативному порядку пропонує розв’язання піднятих питань шляхом створення ІКС «є-Бронювання» та «е-Відрядження» призначених

для забезпечення можливості збору, обробки та зберігання документів, пов’язаних з бронюванням військовозобов’язаних, а також документів для виїзду за кордон окремих категорій громадян України у службові відрядження, пов’язані безпосередньо з професійною (господарською) діяльністю.

Впровадження в Україні ІКС «є-Бронювання» в умовах правового режиму воєнного стану дозволить розв’язувати наступні питання:

- обмін необхідною інформацією з органами щодо бронювання військовозобов’язаних у відповідних сферах управління, галузях національної економіки, на підприємствах, в установах і організаціях у формі електронного документа, засвідченого кваліфікованим електронним підписом;

- автоматичне формування витягів з Реєстру забронюваних військовозобов’язаних для розгляду ТЦК і СП;

- інтеграцію електронної системи бронювання до інтегрованої системи електронної ідентифікації;

- доступність системи для всіх органів державної влади, підприємств, установ, організацій, які задовольняють потреби Збройних Сил, інших військових формувань, населення, що приймають участь у процесі бронювання військовозобов’язаних, що в свою чергу скоротить строки розгляду та надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації та на воєнний час;

- відображення відповідних документів/дозволів в мобільному додатку Дія. ІКС «е-Відрядження», у свою чергу, забезпечить:

- подання документів щодо відрядження в електронній формі шляхом заповнення інтерактивних форм та підписання накладанням КЕП;

- доступність системи для підприємств, установ, організацій, які направляють співробітників у відрядження за кордон, та органів державної влади, що приймають участь у процесі погодження таких відряджень, що в свою чергу скоротить строки розгляду та надання відповідних документів;

- доступ прикордонників до переліку дозволів на перетин кордону.

Автоматизація процесів ІКС «є-Бронювання» та «е-Відрядження» унеможливить людський фактор внесення помилок при заповненні пропозицій та під час прийняття відповідних рішень в зазначених сферах.

На сьогодні зазначені питання опрацьовуються Мінекономіки разом з Мінцифри шляхом підготовки проектів необхідних нормативних актів та технічного завдання на створення вищезгаданих систем.

Державна служба експортного контролю України (далі – Держекспортконтроль)**.**

Станом на липень 2022 року однією з суттєвих проблем цифрового розвитку Держекспортконтролю є відсутність сучасної СЕД. Наразі використовується застаріле програмне забезпечення, що виконує функції «електронного журналу реєстрації» та не спроможне забезпечити повноцінний

електронний документообіг, зокрема, не дозволяє реалізувати можливість одночасної роботи в ній усіх співробітників Держекспортконтролю (кількість ліцензій охоплює менше 20% штатних одиниць), не передбачає інтеграції з СЕВ ОВВ. Окрім цього, функціонал СЕД не дозволяє використовувати кваліфікований електронний підпис, не дає можливості організувати дистанційну роботу (за потреби). Вказане призводить до унеможливлення організації ефективної роботи працівників Держекспортконтролю та безпечної з точки зору кіберзахисту, що є надзвичайно важливим у період дії режиму воєнного стану в країні. У той же час, Держекспортконтролем вживаються необхідні заходи щодо оновлення наявної СЕД та приведення її у відповідність до вимог сьогодення протягом липня- серпня 2022 року.

На виконання підпункту г) пункту 5 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.06.2021 «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України», введеного в дію Указом Президента України від 20.08.2021 № 372, Держекспортконтроль продовжує вживати заходів щодо впровадження в експлуатацію ІКС у сфері державного експортного контролю (далі - ІКСЕК) та створення реєстру ідентифікованих товарів військового призначення та подвійного використання.

Так, у лютому 2022 року Держекспортконтролем запроваджено опрацювання заяв від суб'єктів господарювання стосовно надання адміністративних послуг «Оформлення та видача посвідчення про реєстрацію суб'єкта здійснення міжнародних передач товарів» та «Оформлення та видача висновку на проведення переговорів, які пов'язані з укладенням зовнішньоекономічних договорів (контрактів) щодо здійснення експорту товарів, на поставки яких до відповідної іноземної держави встановлено, виходячи з міжнародних зобов'язань України, часткове ембарго» у вказаній системі. Наразі проводиться робота над налаштуванням та удосконаленням внутрішніх бізнес-процесів для підвищення ефективності ІКСЕК та покращення користувацького досвіду заявників.

З метою забезпечення захисту передачі комерційної інформації від заявника до ІКСЕК, Держекспортконтролем придбано та розгорнуто на серверному обладнанні ІКСЕК серверну версію програмного комплексу захисту мережевих з'єднань «ІІТ захист з'єднань-2. Шлюз захисту з'єднань».

З огляду на відсутність необхідного фінансування, Держекспортконтролем вжито заходів з метою отримання благодійної допомоги у вигляді технічних засобів захисту інформації, а саме діоду передачі даних ДПД-2МО та пристрою Канал-201. Наразі обладнання встановлено та працює у складі ІКСЕК.

Попри відсутність фінансування, Держекспортконтролем власними силами ведуться роботи з проектування додаткових модулів для ІКСЕК: «Реєстр суб'єктів здійснення міжнародної передачі товарів» та «Контроль за товарами імпортованими в Україну за умов державних гарантій».

У лютому 2022 року розроблено та надіслано до Мінекономіки технічне завдання щодо створення реєстру ідентифікованих товарів військового призначення та подвійного використання (лист Держекспортконтролю від 07.02.22 № 685/70-21). Разом з тим, роботи зі створення реєстру ідентифікованих товарів, а також інших модулів для ІКСЕК, ускладнюються через відсутність фінансування (фінансування таких робіт здійснюється за КЕКВ 3110 «Основні засоби»).

З урахуванням норм Постанови № 263 протягом червня-липня 2022 року, за підтримки Мінцифри, було проведено роботу з представниками компанії Microsoft та узгоджено надання Держекспортконтролю на безоплатній основі на період до січня 2023 року хмарних сервісів Microsoft 365 E5 та Azure. Перехід в хмарне середовище має забезпечити безпечне збереження резервних копій інформації та даних (за виключенням інформації з обмеженим доступом), володільцем яких є Держекспортконтроль.

Одним із проблемних для Держекспортконтролю питань є стан технічного та програмного забезпечення служби. Так, за результатами аудиту інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем за 2021 рік (проведено за методикою, запропонованою Державним агентством з питань електронного урядування України на виконання Указу Президента України від 29.07.2019 № 558 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг»), близько 70 % комп’ютерної техніки Держекспортконтролю відноситься до застарілої. Використання морально та фізично застарілої техніки, програмного забезпечення суттєво знижує ефективність діяльності державних службовців та негативним чином впливає на темпи цифровізації Держекспортконтролю в цілому.

Щорічно до бюджетного запиту включається інформація про потреби в оновленні комп’ютерного парку Держекспортконтролю, але запити залишалися без відповідного бюджетного забезпечення. Минулого року Держекспортконтроль також пропонував перерозподілити кошти, що вивільнялися внаслідок економії фонду заробітної плати, на придбання нової комп’ютерної техніки та окремих комплектуючих до неї, проте пропозиція не була підтримана Мінекономіки.

З початку широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну, Держекспортконтроль призупинив своє функціонування до вирішення питання щодо організації безпечної роботи його співробітників. З 03.03.2022, після релокації частини служби до м. Хмельницький, Держекспортконтроль відновив свою діяльність. При цьому Держекспортконтроль був зосереджений тільки на проведенні державної експертизи товарів військового призначення та подвійного використання та наданні адміністративних послуг, передбачених законодавством. Викладене було обумовлене задіянням частини співробітників

служби та неможливістю організації дистанційної роботи решти працівників, у тому числі через відсутність сучасної СЕД.

З середини травня Держекспортконтроль функціонує у повному обсязі, у тому числі продовжує вживати заходів щодо цифровізації надання адміністративних послуг та впровадження в експлуатацію ІКСЕК.

Державне агентство резерву України (далі – Держрезерв)**.**

З метою забезпечення кібербезпеки Держрезервом цілодобово здійснюється моніторинг стану кіберзахисту власних державних інформаційних ресурсів відповідно до програмних та апаратних можливостей, які наявні у розпорядженні Держрезерву.

Слід зазначити, що змін в організації інформаційної інфраструктури Держрезерву не відбувались та ефективність кіберзахисту у зв'язку з об'єктивними факторами збройної агресії з боку російської федерації не зменшилася, матеріально-технічна база Держрезерву не постраждала, персонал залишається на робочих місцях, виконуючи поставлені задачі.

Крім того, Держрезервом поінформовано державні організації, підприємства та установу системи державного резерву про вжиття заходів з кібербезпеки, про загальні вимоги до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури та про застосування рекомендацій з посилення кіберзахисту власних інформаційно-комунікаційних систем.

Перелік необхідної Держрезерву матеріально-технічної та іншої допомоги від країн-партнерів у сфері кібербезпеки та кіберзахисту надано до МЗС листом від 04.02.2022.

Для забезпечення комплексу автоматизації потоків документообігу Держрезерв використовує СЕД «Док Проф 3.0». За результатами державної експертизи комплекс засобів захисту інформації СЕД «Док Проф 3.0» визнаний таким, що відповідає вимогам нормативних документів системи технічного захисту інформації в Україні.

Згідно з наказом Держрезерву від 13.07.2022 № 54 «Про визнання таким, що втратив чинність наказ Державного агентства резерву України від 18.04.2022 № 28 «Про запровадження дистанційного режиму роботи у зв'язку із запровадженням воєнного стану» персонал не працює в дистанційному режимі роботи з СЕД «Док Проф 3.0», тому технології VPN відключені.

У 2021 році отримано атестати відповідності на КСЗІ АС класу «1» відділу мобілізаційного резерву та секретного сектору - для захисту інформації з обмеженим доступом, що становить державну таємницю, а також відділу мобілізаційного резерву - для захисту інформації з обмеженим доступом, при обробці якої присвоюється гриф «ДСК».

Державна служба України з питань праці (далі – Держпраці)**.**

Держпраці провела аналіз інформатизації та виявила наступні проблеми в інфраструктурі, а саме:

- комутаційне обладнання – застаріле та не відповідає сучасним стандартам безпеки, надійності і рівню швидкодії при обробці даних;
- відсутні «комутатори – ядра» та «комутатори - доступу користувачів»;
- мережа побудована на системі з кабелів «витої-пари» різної категорії надійності та без урахування ієрархії;
- мережа не має системи захисту, мережевого екрану, антивірусного сповіщення, а деякі магістральні - лінії йдуть з вікна у вікно через фасад будівлі, що є ризиком небезпеки;
- маршрутизатор та комутаційне обладнання - рівня «SOHO» (RB 962UiGS-5HacT2HnT, DES-1016A, SG-1024), обладнання не дублюється на випадок втрати основного маршруту;
- відсутні генератор, HAVAC та система «резервного живлення»;
- для організації бездротової мережі використовуються обладнання «домашнього» рівня (DIR300, Tenda тощо), немає єдиного бездротового, захищеного каналу зв'язку та стандартизованого обладнання;
- комп'ютери, які використовуються користувачами для обробки інформації, придбані у різні роки і не мають єдиних стандартів якості та надійності.

З метою забезпечення задовільного, повноцінного функціонування інформаційної інфраструктури в Держпраці необхідно:

- модернізувати комутаційне обладнання, з урахуванням сучасних тенденцій безпеки, надійності і швидкодії;
- розробити діаграму обладнання і схему обчислювальної мережі Держпраці, змонтувати нову систему паралельно до існуючої, на основі топології – «розподіленого кільця» з дублюванням – комутаційного обладнання, магістрального каналу та зовнішніх каналів зв'язку;
- об'єднати мережі регіональних управлінь Держпраці у приватну мережу VPN – dsp.gov.ua, DSP.local – налаштувати корпоративний домен Microsoft Active Directory;
- реалізувати «ешелоновану», систему захисту інформаційної інфраструктури у Держпраці від кібератак, a) розподілити мережу, на підмережі за типом, b) впровадити аналітику мережевого трафіку, c) фільтрацію url – посилань, вірусних сигнатур, та потенційно небезпечних кіберзагроз;
- реалізувати безпекові політики, обмежити доступу користувачів до Інтернет ресурсів, окрім адрес які у «Білому Списку»;

- реалізувати стратегію доступу до робочих ресурсів та сервісів Держпраці на обладнанні бездротового зв'язку, з підтримкою новітнього стандарту IEEE 802.11ax (WIFI-6-six);

- проводити опитування та інформування співробітників Держпраці за напрямами «Захист інформації від загрози викрадення», та «Сценарії небезпеки при обробці інформації», «Категоризація даних»;

- налаштувати і впровадити сучасну «Систему міні – АТС» з сервісом запису дзвінків.

Значних проблем після початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну не виникало. Однак у Держпраці функціонує офіційний вебсайт[13] та сервіс з документообігу megapolis.docNet. З метою захисту від будь-яких рівнів небезпеки, Державна служба з питань праці України потребує підвищення рівня кібербезпеки, придбання сучасного обладнання для побудови надійної інфраструктури ІТ та мережі підвищеного рівня доступності.

Заходи які було вжито:

- Регулярне, резервне копіювання даних на щоденній основі,
- Підключено систему аналітики та сповіщення про відмову у роботі ресурсів (Zabbix).

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля)**.**

На даний час Міндовкілля:

- розроблено та реалізовано Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» (далі – ЕкоСистема) та перші шість послуг на її основі (лісорубний квиток; декларація про відходи 2.0; висновок на транскордонне перевезення відходів, що включені до Зеленого переліку відходів; ліцензія на провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами; державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря; затвердження та видача величин фонових концентрацій);

- інтегровано три реєстри (Єдиний державний реєстр з оцінки впливу на довкілля; Реєстр висновків про транскордонне перевезення відходів Зеленого переліку; Реєстр декларацій про відходи);

- створено та введено в дослідну (тестову) експлуатацію державний кадастр об'єктів природно-заповідного фонду України (оцифровано межі 7621 об'єктів);

- запущено в дослідну (тестову) експлуатацію державний геологічний портал (включає електронний кабінет надрокористувача, інтерактивні карти з геологічною інформацією, реєстри спецдозволів та родовищ);

- розроблено електронний витяг з офіційних реєстрів ЕкоСистеми;

- розроблено вебсайт та мобільний додаток сервісу фіксації екологічних загроз «ЕкоЗагроза», які розташовано на хмарній платформі Microsoft Azure;

[13] dsp.gov.ua

- встановлено міжмережеві екрани «Fortinet», локальний сканер мережі (Rapid7) та міжмережевий екран вебзастосунків Fortinet FortiWeb;

- встановлено систему виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки (Сенсор);

- використовується програмне забезпечення системи аналізу UEBA (User and Entity Behavior Analytics);

- застосовуються апаратні засоби для розгортання програмних рішень, системи збереження даних, серверне обладнання та ін.

Додатково міністерством вживаються всі рекомендовані заходи з кіберзахисту власних державних інформаційних ресурсів на постійній основі.

В робочому порядку Міндовкілля взаємодіє з представниками Служби безпеки України, Ради національної безпеки і оборони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та іншими суб'єктами забезпечення кібербезпеки України з питань кіберзахисту.

Працівники Міндовкілля також приймають участь у круглих столах, тренінгах/семінарах з кібербезпеки, спеціалізованих тренінгах для фахівців у сфері ІТ та їх захисту, тренінгах для керівного складу та працівників міністерства з кібергігієни.

Державне агентство лісових ресурсів України (далі – Держлісагентство**).**

Стан поточних проектів

1. е-ЛК.

В національній онлайн-платформі «ЕкоСистема»[14] у розділі отримання е-послуг у сфері лісового господарства «е-Ліс» розроблено та відновлено (після масової хакерської атаки) пілотний проект для цифрової трансформації одного з найголовніших бізнес-процесів лісової галузі: подачі документів на отримання і видачу лісорубного квитка. Наразі триває бета-тестування разом з користувачами, що були обрані як тестова група для використання е-послуг, з подальшим підключенням нових користувачів по кожній області.

Відбувається доопрацювання програмного продукту та проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо видачі спеціального дозволу на використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів» у відповідності до отриманих зауважень.

2. е-Сертифікат.

Розроблено детальне технічне завдання та розпочато підготовчі роботи у відповідності до технічного завдання щодо функціональної складової бекендової частини сервісу. Розробляється сучасний інструмент для моніторингу обсягу заготівлі та експорту лісопродукції, функціями контролю часу подачі документів експортером, часу видачі Сертифіката та часу відмови у видачі Сертифіката.

[14] https://eco.gov.ua/

Станом на 20.07.2022 року розроблено основну логіку бізнес-процесів подання заяви для отримання сертифікату про походження деревини.

За допомогою Figma промальовані інтерактивні макети[15] основних бізнес-процесів послуги е-Сертифікат.

Доопрацьовуються етапи створення документів підстав для формування заяви. В роботі знаходиться: доопрацювання кабінету відповідальних осіб, адаптація розроблених макетів екранів послуги під мобільні пристрої, розроблення опису та механіки підпорядкованості різнорівневих відповідальних.

Додатково розроблено та досягнуто розуміння щодо необхідності впровадження концепції та інструменту для добровільного декларування операцій з продажу деревини.

3. 100% торгів в онлайн.

Для розв'язання питання забезпечення прозорого ринку деревини та з метою унеможливлення корупції і зловживань при продажі деревини запроваджено відкритий ринковий інструмент, а саме 100% аукціонних торгів, що проходять онлайн.

4. Удосконалено Електронний облік деревини (далі - ЕОД) та прийнято «Інструкцію з ЕОД». Використання ЕОД було виключно державними підприємствами, що знаходяться у підпорядкуванні Держлісагентства. Інформація про решту лісів у системі була відсутня. Прийняття «Інструкції з ЕОД» зобов'язало 100% всіх лісокористувачів та власників лісів підключатися до використання ЕОД. Всі обсяги деревини, яка була заготовлена та реалізована, мають бути відображені в системі.

5. Вебсайт «Зелена країна»[16]

Створено вебсайт для висвітлення діяльності по виконанню проекту Президента України «Зелена країна» щодо збереження лісового фонду України, належного захисту і відтворення лісів, створення сприятливих умов для ведення лісового господарства.

6. Запущено проект дешифрування космічних знімків з метою створення цифрової маски лісів України для встановлення точної площі території лісів, яка вкрита лісовою рослинністю.

Розроблено методологію створення маски лісів території України на основі матеріалів дистанційного зондування Землі. Беручи за основу розроблену методику проведено дешифрування та згенерована маска лісів Волинської, Закарпатської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Чернівецької та Чернігівської областей.

7. Лісовий портал.

Лісовий портал - уніфіковане рішення у вигляді інформаційного ресурсу, де будуть систематизовані всі послуги, реєстри та дані лісової галузі України.

---

[15] https://cutt.ly/ZLISYmW

[16] https://zelenakraina.gov.ua/

Створено робочу групу з питань реалізації та впровадження Єдиної геоінформаційно-аналітичної системи управління лісовою галуззю (далі – ЄГАС Лісовий Портал), як уніфікованого рішення керування процесами, послугами, реєстрами та даними про лісове господарство України.

Розроблено опис проекту та кошторис витрат. Розпочато роботи щодо пошуку і залучення міжнародних партнерів та інвесторів для створення ЄГАС Лісовий Портал. Відповідні запити відправлено до: GIZ Ukraine, World Bank Office Ukraine, European Bank for Reconstruction and Development, Food and Agriculture Organization (FAO), European Investment Bank, Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), Canadian International Development Agency, Embassy of Switzerland, Embassy to Canada in Ukraine.

В рамках пошуку міжнародного фінансування опрацьовується меморандум «Про взаєморозуміння» між Держлісагентством та Програмою Розвитку Організації Об'єднаних Націй.

8. Проведена інтеграція із системами: Апарату Ради національної безпеки і оборони України, ДКА, ДСНС. Проходить процес погодження протоколів інтеграції із Державною митною службою України, Державною податковою службою України, Міністерством інфраструктури України.

9. Запущено пілотний проект на блокчейні разом із FSC.

10. Проходить процес створення електронної товарно-транспортної накладної. Єдиний інструмент для прозорого процесу оформлення документів на вантажоперевезення, що дозволяє легко оформити е-ТТН, провести миттєво обмін електронними документами. Проведено аналіз існуючих бізнес-процесів, опрацьовуються варіації вирішення проблемних моментів.

11. КСЗІ мереж мисливської галузі.

Реалізовано перший етап (Проведений тендер, закуплено обладнання. Наразі роботи відновлюються, що були призупинені від моменту початку воєнних дії на території України) щодо створення комплексної системи захисту інформації інформаційно-комунікаційної системи «Мисливець». Розпочато наступний етап створення єдиної захищеної центральної бази даних мисливців України. Кожний територіальний орган веде їх окремо і часто в різних форматах, як результат - відсутній єдиний реєстр мисливців.

Розпочато процес об'єднання структурно-розрізнених регіональних баз даних в Єдину базу даних «Мисливець».

Проведено розгортання та випробування в центральній частині ІТС «Мисливець» програмних продуктів «Хантер», «Іспит» та «Адміністратор» з використанням уніфікованої бази даних.

Додатково налагоджено співпрацю із Міністерством внутрішніх справ, а саме:

- досягнута домовленість щодо інтеграції до Єдиного реєстру зброї;

• отримано підтвердження щодо консультаційної та практичної допомоги під час створення «Державної єдиної об'єднаної бази «Мисливець»»;

• досягнута домовленість щодо можливості отримання та адаптації програмного продукту для проходження тестування з екзаменаційних питань для отримання посвідчення мисливця;

• заплановано процес юридичного оформлення співпраці.

12. В рамках співпраці з ДКА підключено супутниковий моніторинг виявлення пожеж на ранніх стадіях та реалізоване необхідне сповіщення відповідальних.

13. Розпочато процес створення концепції єдиного державного інтернет-магазину з продажу дров державними підприємствами для населення України.

Додатково заплановано

1. е-Лісорубний квиток. Закінчення процесу бета-тестування. Проведення повноцінного впровадження програмного продукту та легалізація виданих е-Лісорубних квитків на всій території України.

2. е-Сертифікат. Закінчення розробки у відповідності до технічного завдання. Імплементація оновленого механізму підготовки та видачі документів для отримання е-Сертифіката по всім територіальним органам Держлісагентства.

3. Створення удосконаленого модуля ЕОД 2.0. Оновлений Електронний облік деревини дозволить автоматизовано і прозоро вести цифровий облік деревини для всіх лісокористувачів та власників лісів.

4. Створення е-Системи добровільного декларування операцій з продажу деревини, яка буде розроблена на базі послуги «ЕкоСистеми» е-Сертифікат. Впроваджений функціонал буде слугувати для висвітлення балансів лісокористувачів та учасників ринку в особистому кабінеті, що дозволить тримати на контролі віртуальні баланси учасників ринку.

5. е-Лісовий квиток. Розроблення технічного завдання та початок його реалізації. Інструмент має забезпечити простий, зручний та доступний механізм отримання документа дозвільного характеру для здійснення спеціального використання лісових ресурсів (ягоди, березовий сік, очерет, мох та інше).

6. е-Посвідчення мисливця. Створення функціоналу електронного посвідчення мисливця на Порталі Дія та мобільному додатку Порталу Дія (Дія).

7. е-Паспорт на породу мисливської собаки, іншого ловчого звіра і птаха. Створення функціоналу е-Паспорт на породу мисливської собаки, іншого ловчого звіра і птаха.

8. е-Ліцензія на добування мисливських тварин. Розробка та впровадження функціоналу електронної ліцензії на добування мисливських тварин.

9. е-Картка обліку дичини і порушення правил полювання. Створення функціоналу для отримання електронної картки обліку дичини і порушення правил полювання.

10. Створення та запуск Єдиного державного онлайн-магазин з продажу дров.

Проблеми та шляхи вирішення

Відсутність належного фінансування під час воєнного стану не дає можливості повноцінно приступити до своєчасної розробки всіх перелічених проектів.

З огляду на викладене, Держлісагентство займається пошуком міжнародного фінансування, а також звернулося до Мінцифри, як до Генерального державного замовника Національної програми інформатизації, щодо отримання ресурсної підтримки за рахунок видатків бюджетної програми «Національна програма інформатизації».

Заходи, що були вжиті

В свою чергу Держлісагентством з метою підвищення надійності обробки інформації та безперебійного функціонування ІКС було проведено комплекс заходів:

- забезпечено апарат та структурні підрозділи Держлісагентства сучасним мережевим обладнанням для належного облаштування автоматизованих робочих місць працівників та забезпечення максимального рівня ефективного захисту інформації в інформаційних ресурсах ІКС Держлісагентства;

- створено міжмережевий екран центрального рівня для об’єднання мережевих комутаторів в єдину захищену інформаційну мережу;

- проведено налаштування необхідних параметрів та методів захисту мережі;

- Держлісагентство зобов’язало всіх Начальників обласних управлінь лісового та мисливського господарства провести заходи щодо захисту (вивезення, збереження, знищення) інформації відповідно висланої інструкції та зазначило порядок дій за умов неможливості вивезення, збереження інформації;

- налаштовано віддалений доступ в рамках проведення робіт щодо заміни застарілого обладнання на керовані мережеві комутатори та налаштування міжмережевих екранів для формування захищеного з’єднання апарату та структурних підрозділів.

Також у своїй діяльності Держлісагентство використовує підключення до волоконно-оптичних ліній зв’язку з операторами (провайдерами) комунікацій, що надають послуги з доступу до мережі Інтернет та мають чинні атестати відповідності систем захисту ЗВІД.

Державне агентство України з управління зоною відчуження (далі – ДАЗВ)**.**

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації в ДАЗВ всі критично важливі сервіси та системи працювали в штатному режимі.

Для забезпечення працездатності агентства додатково був налаштований захищений VPN-канал зв'язку з використанням SSL-сертифікатів та логуванням підключених сесій користувачів, посилені політики доступу до компонентів ІТС, налаштовано детальний моніторинг систем та політики інформування у разі виникнення інцидентів.

Проблемними питаннями стали локальне зберігання резервних копій; поштовий сервер офіційної пошти ДАЗВ (розміщення серверу було в Чорнобильській зоні відчуження).

Після надання допомоги від компанії з Нідерландів бекапи було вивантажено у хмарне сховище за межами України. Надання допомоги від Microsoft було налаштоване зберігання бекапів в Azure Backup та перенесено офіційну пошту у MS Office 365.

На даний час сервіси від Microsoft надано до кінця 2022 року, в подальшому для підтримки сервісів ДАЗВ потребує додаткового фінансування.

Щодо державних підприємств, що належать до сфери управління ДАЗВ, які розташовані безпосередньо у Чорнобильській зоні відчуження, під час окупації втратили значну частину основних засобів, зокрема комунікаційної мережі та зв'язку, енергетичної інфраструктури; знищено та пошкоджено відповідні контрольно-пропускні пункти, лісові пожежні станції, обладнання, пов'язане з функціонуванням системи дозиметричного та радіаційного контролю тощо.

Вартість знищеного, пошкодженого та викраденого майна, за попередньою оцінкою, складає більше мільярда гривень.

Після деокупації частково відновлено канали зв'язку за допомогою терміналів супутникового Інтернету Starlink, завдяки підтримці волонтерів відновлено систему радіаційного моніторингу, частину мережевого та комп'ютерного обладнання, частково відновлено систему контролю доступу.

Для забезпечення протипожежних функцій, контрольно-пропускних пунктів та підприємств Чорнобильської зони відчуження необхідно забезпечення стабільним Інтернет зв'язком, дронами, компонентів контролю доступу та камерами. Також необхідно відновлення мереж та мережевого обладнання, комп'ютерної техніки, серверного обладнання та забезпечення резервування в захищених хмарних сховищах.

Державне агентство водних ресурсів України (далі – Держводагентство)**.**

З метою створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки наразі вжито таких заходів:

1. Для доступу громадян до інформації щодо водних об'єктів України забезпечено роботу геопорталу «Водні ресурси України»[17], який є основою для

[17] http://geoportal.davr.gov.ua:81

візуалізації (картування) даних щодо впровадження директив ЄС у сфері управління водними ресурсами.

2. Для надання доступу громадянам до екологічної інформації здійснюється ведення вебсистеми «Моніторинг та екологічна оцінка водних ресурсів»[18]. Інтерактивна карта візуалізації результатів моніторингу дає можливість оцінити стан водного об'єкта та порівняти його зі встановленими нормами.

3. З метою спрощення адміністративних та дозвільних процедур, які здійснюються Держводагентством, розроблено інформаційну систему «Портал е-послуг Державного агентства водних ресурсів України»[19] з метою надання адміністративних послуг (видача та анулювання дозволів на спеціальне водокористування) в електронній формі, електронної взаємодії Держводагентства із фізичними та юридичними особами через мережу «Інтернет» та надання доступу до відомостей інформаційного ресурсу «Реєстр дозволів на спеціальне водокористування», «Реєстр водокористувачів».

Інформаційна система «Портал е-послуг Державного агентства водних ресурсів України» (далі – Портал) містить інформацію (відомості) у сфері видачі дозволів на спеціальне водокористування.

Портал є офіційним сервісом Держводагентства, працює цілодобово у режимі онлайн та є доступним усім користувачам мережі «Інтернет». Користувачами Порталу є будь-які фізичні або юридичні особи, які пройшли процедуру ідентифікації та автентифікації на Порталі із використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації id.gov.ua.

Окрім цього, у Держводагентстві з 2017 року створена і працює СЕД «АСКОД», в якій успішно працюють як спеціалісти апарату Держводагентства, так і фахівці водогосподарських організацій.

Разом з тим, слід зазначити, що тривалий час у Держводагентстві склалася критична ситуація із ефективним функціонуванням напрямку ІТ та захисту інформації, оскільки управління супроводження ІТ систем та документообігу, зокрема відділ ІТ та захисту інформації, у повному складі потребує кваліфікованих фахівців відповідного напряму з профільною освітою (вакантні три посади). Також станом на сьогодні залишається вакантною посада заступника Голови з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

Отже, наразі, враховуючи брак кваліфікованих кадрів та недостатнє забезпечення сучасними засобами інформатизації, питання щодо ефективного впровадження інформаційних технологій у сфері відповідальності Держводагентства потребує подальшого доопрацювання.

[18] http://monitoring.davr.gov.ua

[19] https://e-services.davr.gov.ua

Державна служба геології та надр України (далі – Держгеонадра)**.**

Держгеонадра розміщуються в орендованому приміщенні у ДНВП «Геоінформ Україна».

Опис наявних компонентів та структури інформаційної системи, а також нагальні потреби з її обслуговування.

Програмно-апаратний комплекс Системи включає в себе наступні підсистеми:

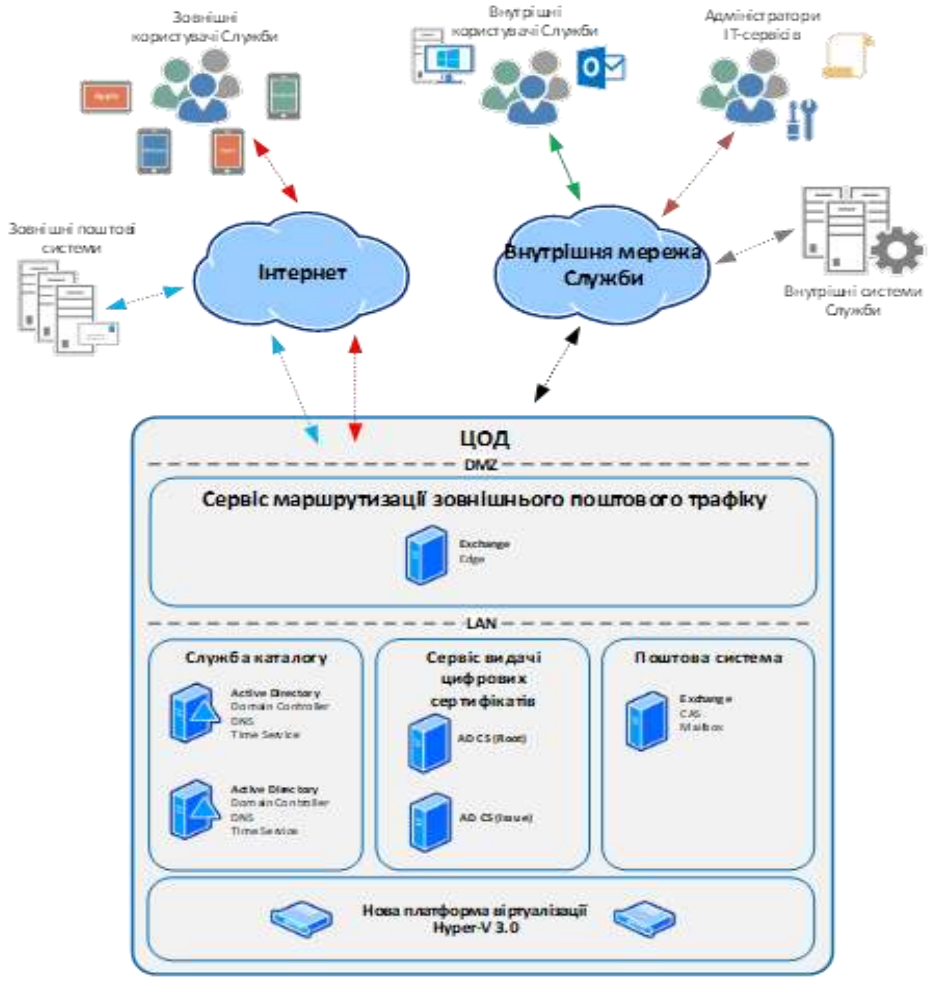

При побудові IT інфраструктури Держгеонадр України усі компоненти розгорталися на базі операційної системи Microsoft Windows Server 2012.

Розгорнення IT інфраструктури виконано в межах центру обробки даних Держгеонадр України за рахунок впровадження платформи віртуалізації MS Hyper-V 3.0. Впровадження платформи віртуалізації MS Hyper-V 3.0 виконано на базі наступного обладнання:

- 2 сервери Fujitsu з наступною конфігурацією: 2 x 2x Xeon 6 Core E5-2630/64GB RAM/2x 2x 250GB SATA/2x 1GB LAN;
- 1 шт. СЗД на базі PRIMERGY CX420 S1.

В рамках IT інфраструктури, розгорнуто наступний набір IT-сервісів:

• Підсистема активного каталогу – для обслуговування 135 користувачів розгорнуто два віртуальних контролерів домену з роллю глобального каталогу, сервісом часу та сервісом DNS (зони DNS інтегровані в Active Directory) на базі ОС Windows Server 2012;

• Підсистема видачі цифрових сертифікатів – для забезпечення IT-сервісів рішення цифровими сертифікатами застосовано сервіс MS AD CS, який видає цифрові сертифікати для поштової підсистеми. Розгорнуто наступні віртуальні сервери:

o Один віртуальний сервер AD CS с роллю Stand-alone Root CA offline;

o Один віртуальний сервер AD CS с роллю Enterprise Policy & Issue CA online.

• Поштова підсистема – розгорнути на базі наступних віртуальних серверів:

o Один віртуальний сервер MS Exchange Server 2010 з роллю EDGE та з сервісом захисту від небажаної пошти на основі вбудованих засобів;

o Один віртуальний сервер MS Exchange Server 2013 з роллю CAS, що суміщена з роллю Mailbox.

• Документообіг Megapolis – Встановлений новий сервер без доступу із зовнішньої мережі, доступ до сервера тільки із внутрішньої мережі, також є реплікація с Microsoft AZURE для резервного копіювання

• Бухгалтерській облік IS-pro, Medoc – Встановленій на фізичному сервері Windows server 2016 в службі також є реплікація с Microsoft AZURE для резервного копіювання.

Доступ до ресурсів надається за допомогою вкладеності груп користувачів. Доступ задається за допомогою групових політик на відповідну групу користувачів, до якої включаються облікові записи відповідних користувачів.

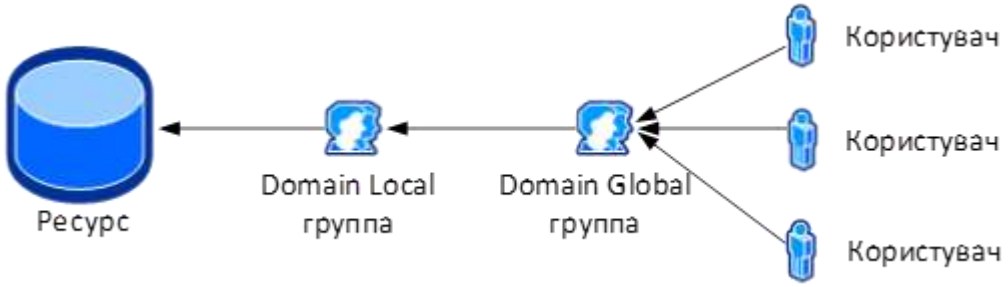

Топологія мережі:

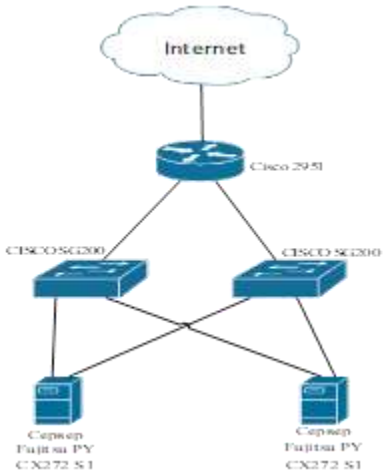

Комутатори мережі працюють в L2 режимі. Всі VLAN термінуються на маршрутизаторі Cisco 2951. Маршрутизація між VLAN виконується модулем EHWIC-D-8ESG який встановлений в маршрутизатор. На маршрутизаторі налаштована технологія NAT та ZBF.

Мережа впроваджена с використанням двох комутаторів Cisco SG200 та маршрутизатора Cisco 2951. Параметри мережевих пристроїв зображені в таблиці:

Параметр	Значення
Cisco SG200	
Форм фактор	2 RU
Інтегрованих портів	3 Gigabit Ethernet (1 SFP)
flash memory	256 MB
Default synchronous dynamic RAM (SDRAM)	512 MB
enhanced high-speed WAN interface card	Мережевий модуль EHWIC-D-8ESG
Cisco 2951	
Форм фактор	1 RU
Інтегрованих портів	48 x 10/100/1000 + 2 x combo Gigabit SFP
flash memory	16 MB
Default synchronous dynamic RAM (SDRAM)	128 MB
MAC Address Table Size	8000 entries

Кожен комутатор Cisco SG200 під’єднаний до модулю EHWIC-D-8ESG який інстальований в маршрутизатор Cisco 2951. Модуль EHWIC-D-8ESG буде налаштовано як Root Bridge в рамках протоколу RSTP. На всіх пристроях буде створено ряд VLAN.

СКС, що відповідає стандартам і нормативним документам, будується по схемі «зірка», тобто є один комутаційний центр (серверна), а всі кабельні сегменти прокладені від нього до робочих місць.

В цьому комутаційному центрі також встановлюються активне мережеве обладнання та сервери.

Наявність проблем та необхідні ліцензії

Проблеми:

- Серверне приміщення не відповідає вимогам (кондиціювання, пожежна безпека тощо)

- Відсутні КСЗІ на існуючі системи
- Відсутні шифратори для підключення до Національної системи конфіденційного зв'язку.

Необхідні ліцензії:

- Windows Server 2019 – 4 шт.
- Windows Office 2021 -140 шт
- Fortinet Antivirus endpoint (Антивірус)

Необхідні технічні засоби:

- Мережевий екран FG-101F-BDL-841-12 FortiGate-101F
- Комутатор Layer 2/3 FortiGate switch controller compatible switch with 24 x SFP / SFP+ slots GE/10 GE capable with dual AC power supplies.
- Сервер Dell PowerEdge - Сервер Dell PowerEdge R640

Також, на Держгеонадра покладено функцію з ведення Єдиної державної електронної геоінформаційної системи, складовою якої є Державний геологічний портал[20], який наразі функціонує.

Детальний опис компонентів та структури порталу.

Державний геологічний портал – це інформаційний ресурс з максимально повних, достовірних, захищених, оперативно оновлюваних даних про надра країни, який надає користувачам доступ до баз даних та інтерактивних карт геологічного змісту.

Технічні засоби:

- Сервер DELL PowerEdge R640 – 2 шт.
- Сервер DELL PowerEdge R620 – 2 шт.
- Система збереження даних Dell EMC Storage NX3240 – 1 шт.
- Мережеве сховище (NAS) Synology RS1221+.

Із мережею Інтернет пов'язаний каналом Держспецзв'язку, надано 6 білих IP адрес.

Структура порталу:

- Поштовий сервер.
- Веб-сервер.
- Сервер застосунків.
- Сервер географічної інформаційної системи.
- Сервер цифрової бази даних.
- Сервер просторової бази даних.
- Сервер геологічного фонду.

Програмне забезпечення:

- Proxmox VE.
- Fedora Linux Server.

[20] nadra.gov.ua

- openSUSE.
- Apache.
- Windows Server 2019.
- Oracle WebLogic.
- Oracle Forms and Reports.
- Oracle Database.
- ArcGIS Server.

Проблеми:

- Серверне приміщення не відповідає вимогам.

Необхідні ліцензії:

- Windows Server 2019 – 5 шт.
- ArcGIS Desktop Advanced Single Use License - 1 шт.
- ArcGIS Enterprise Advanced (Windows) Up to Four Cores License - 1 шт.
- Підписки на Oracle WebLogic, Oracle Forms and Reports, Oracle Database.

Також, необхідні технічні засоби:

- Система збереження даних Dell EMC Storage NX3240 2x600GB 10K RPM SAS; 12x12TB 7.2K RPM NLSAS, 201, 10%, - 1 шт.

Завершується погодження проекту положення про Електронний кабінет надкрокористувача, який також є складовою Єдиної державної електронної геоінформаційної системи. Наразі кабінет функціонує в тестовому режимі, триває розробка окремих сервісів та функцій. Завершується розробка API з системою документообігу Мегаполіс.

За сприяння Мінцифри, спільно з фахівцями «Infopulse» проведено оптимізацію налаштувань внутрішніх мереж та політик безпеки, а також забезпечено міграцію наявних сервісів та систем (MS Exchange, Active Directory, Мегаполіс, IS-Pro) до Microsoft Azure, налаштована реплікація даних.

Завершується міграція до Microsoft Azure серверів Державного геологічного порталу.

Крім того, залишається невирішеним питання оцифрування наявних архівів геологічної інформації, збереженням яких займаються підприємства, що входять до сфери управління Держгеонадр, зокрема:

Державне науково-виробниче підприємство «Державний інформаційний геологічний фонд України «Геоінформ України» є Державним геологічним архівом, який забезпечує обробку та зберігання унікальної геологічної інформації: 65 тисяч геологічних звітів, які містять понад 185 тис. одиниць зберігання (книги, графічні додатки формату А0 – А4), з яких наразі оцифровано лише 15 тис. одиниць зберігання.

Державне геофізичне підприємство «Укргеофізика» зберігає первинну сейсмічну інформацію, яка починаючи з 2014 року звезена до одного місця зберігання. Наразі інформація про понад 39 тисяч профілів 2D сейсморозвідки зберігається на понад 85 тисяч магнітних стрічок (бабіни), які читаються за допомогою машин типу ЕС. Крім того, понад 3 млн. сейсмограм зберігаються на магнітних плівках, в аналоговому форматі, для читання яких використовується дуже застаріле унікальне обладнання. За результатами використання геофізичної інформації у межах нафтогазових регіонів відкрито більше 350 родовищ нафти і газу.

Держгеонадра не має ресурсів для переведення зазначеної унікальної інформації в електронну форму.

Міністерство закордонних справ України (далі – МЗС)**.**

У зв’язку з початком повномасштабної агресії російської федерації проти України, МЗС здійснило перевезення усього серверного обладнання до м. Львова. Зазначене об’єктивно призвело до низки ускладнень, серед яких виділимо необхідність пошуку серверних приміщень, додаткового обладнання, налаштування захищених каналів зв’язку тощо. На даний час системи, в яких циркулюють персональні дані, розміщені на обладнанні МЗС у серверних приміщеннях м.Львова, вебсайти, такі як tripadvisor.mfa.gov.ua, friend.mfa.gov.ua, перенесено у хмарне середовище AWS. Крім цього, компанією Microsoft було виділено ліцензії Microsoft 365 E5, що надало змогу здійснити міграцію корпоративної електронної пошти дипломатичної служби України в хмарне середовище Microsoft з відповідними налаштуваннями політики безпеки, які були неможливі до цього часу (двофакторна аутентифікація, захист користувачів від шкідливих повідомлень та інше).

Завдяки міжнародній допомозі, усі вебресурси МЗС перебувають під захистом WAF Cloudflare, додатково від зазначеної компанії виділено ліцензії Cloudflare Access, які успішно використовуються для захисту СЕД «АСКОД».

Проекти з інформатизації на 2022 рік через військове вторгнення росії довелося призупинити, а деякі з них переглянути.

Відповідно до визначених програм інформатизації МЗС за кошти міжнародної програми USAID та за підтримки Адміністрації Держспецзв’язку очікує на допомогу у вигляді серверного та мережевого обладнання.

Виконуються роботи з модернізації та впровадження нових функціоналів в інформаційно-комунікаційних системах консульської служби: ІКС «МЗС», ІКС «ВІС», ІКС «е-Консул», ІКС «Віза», ІС «ДРУГ», планується створення реєстру іноземців та осіб без громадянства, яким надано статус закордонного українця.

ІКС МЗС

Розроблена раніше концепція розвитку ІКС МЗС не відповідає теперішньому воєнному стану та потребує змін. Наразі на стадії погодження перебуває новий проект з розгалуженою системою зберігання даних та їх бекапуванням.

ІКС «ВІС»

е-Облік (електронний консульський облік для громадян України за кордоном) – модифікація, яка дасть змогу подання документів в ЗДУ для оформлення дипломатичних та службових паспортів. На даний час перебуває на стадії дослідної експлуатації.

ІКС «Е-Консул»

е-Резидент – спільно з Мінцифри опрацьовано питання щодо впровадження сервісу в закордонних дипломатичних установах України до кінця 2022 року.

ІКС «Віза»

Планується доопрацювання модуля для обміну інформацією з Національною поліцією України.

е-Студент – створення системи на основі ІКС «ВІС» для оформлення віз іноземцям на навчання за інформаційною взаємодією із Єдиною міжвідомчою інформаційною системою МОН. Планується модернізація із залученням МТД.

ІС «Друг»[21]

Модернізація існуючого вебпорталу допомоги подорожуючим з можливістю реєстрації в системі з використанням мобільного додатку Порталу Дія (Дія) для планування перебування за кордоном, отримання актуальної інформації та інформування громадян методом push повідомлень щодо надзвичайних подій у країні перебування. Наразі розроблена бізнес модель майбутнього модуля, готується презентація.

Українці за кордоном

Реєстр іноземців та осіб без громадянства, яким надано статус закордонного українця. Розроблено бізнес процес майбутнього реєстру, отримано попередні домовленості щодо можливості участі в проекті Мінцифри за допомогою створеного колегами середовища розробки.

Разом з тим, МЗС провело попередні переговори з Представництвом МОМ в Україні та готує відповідний офіційний запит з приводу надання допомоги з наступних питань:

1) Проведення всеохоплюючого аналізу наявних програмних і апаратних засобів та бізнес процесів на консульському напрямі діяльності МЗС з подальшою розробкою концепції побудови та функціонування єдиної інформаційно-комунікаційної системи «е-Консул», що мав би включати такі елементи:

- аналіз законодавства України у консульській сфері;

[21] https://friend.mfa.gov.ua

- аналіз практик функціонування аналогічних інформаційно-комунікаційних систем в країнах ЄС та надання рекомендацій щодо удосконалення законодавства України у консульській сфері, враховуючи набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС;

- опис бізнес-процесів для майбутньої автоматизації процедур з паспортних питань (оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичного та службового паспорта України, посвідчення особи на повернення в Україну, консульський облік громадян України тощо), щодо реєстру виборців, громадянства України (перевірка належності, набуття, прийняття, виходу/втрати, поновлення громадянства України), постійного місця проживання, візових та міграційних питань, нотаріату, питань актів цивільного стану громадян, витребування документів, робота з усиновленими дітьми, затриманими/заарештованими громадянами України, поради подорожуючим тощо;

- опис процесів взаємодії з іншими органами державної влади;

- аналіз можливості та/або необхідності організації взаємодії «е-Консул» з інформаційними системами ЄС, враховуючи набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС;

- аналіз необхідності заміни та закупівлі відповідного обладнання;

- елементи кіберзахисту.

2) Розробки технічного завдання на модернізацію системи «е-Консул» як модульної.

3) Проведення модернізації паспортної системи МЗС для забезпечення:

- взаємодії з Єдиним державним демографічним реєстром ДМС України засобами API;

- доопрацювання модуля взаємодії паспортної системи з ДП «Документ».

4) Реалізація заміни морально та фізично застарілого обладнання, що забезпечує захищене з'єднання між закордонними дипломатичними установами України, представництвами МЗС на території України та МЗС, на засоби шифрування нового покоління з метою передачі, у тому числі, персональних даних громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

Міністерство інфраструктури України (далі – Мінінфраструктури)**.**

Щодо заходів, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг:

Починаючи з 24.02.2022 в ДП «Укрсервіс Мінтрансу», на яке покладено обов'язки заходів щодо кіберзахисту інформаційно-комунікаційної системи Мінінфраструктури, не зафіксовано кібератак, що призвели до неможливості надання сервісів, недоступності ресурсів, витоку інформації, порушення цілісності інформаційних ресурсів тощо.

В організації інформаційної інфраструктури ДП «Укрсервіс Мінтрансу» були впроваджені зміни:

- сервер резервного копіювання переміщено в більш фізично захищене приміщення;

- СЕД Міністерства інфраструктури України була переміщена з мережі ДП «Укрсервіс Мінтрансу» в хмарне сховище.

Переміщення організовано та здійснено силами Мінінфраструктури.

В ДП «Укрсервіс Мінтрансу» не спостерігається зменшення ефективності кіберзахисту. Все відповідне обладнання продовжує працювати в штатному режимі. Відповідні фахівці обслуговуючого персоналу доступні та, за можливості, продовжують виконувати свої обов'язки.

Державне агентство розвитку туризму України (далі – ДАРТ)**.**

Відповідно до плану діяльності на 2022 рік, ДАРТ запланувало проведення ряду заходів щодо цифровізації галузі туризму та переведення надання адмінпослуг в електронному форматі. Передбачалась розробка другої черги Єдиного туристичного реєстру (далі - ЄТР), отримання КСЗІ та запуск електронних реєстрів.

З початку повномасштабного вторгнення російської федерації, у зв'язку зі зменшенням фінансування бюджетної програми, було призупинено підготовку документів для розробки другої черги ЄТР.

Водночас, було проведено ряд заходів з метою створення цифрового робочого простору та міграції даних в хмарні ресурси, що допомогло захистити наявні дані від кібератак та забезпечити безперебійну роботу апарату ДАРТ дистанційно в єдиному хмарному сервісі Microsoft Office 365.

Забезпечено створення, збереження та резервне копіювання наявних документів на постійній основі, а також здійснено міграцію даних, в тому числі електронного документообігу, до хмарних сервісів Microsoft. Впроваджено захист від DDoS-атак та проксування трафіку за допомогою сервісу Cloudflare. Створено корпоративну електронну пошту апарату ДАРТ.

Укладено договір щодо підключення до інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах HRMIS.

Державна авіаційна служба України (далі – Державіаслужба)**.**

Державіаслужбою в умовах воєнного стану та запровадження дистанційної роботи для працівників забезпечено працездатність та належне функціонування інформаційно-комунікаційних систем, зокрема, СЕД та Єдиної інформаційної системи Державної авіаційної служби України. З метою посилення заходів з кіберзахисту в Державіаслужбі наразі проведені роботи щодо встановлення та введення в промислову експлуатацію програмного комплексного ESET Enterprise Inspector для своєчасного виявлення, аналізу та блокування шкідливого

програмного забезпечення на серверах та комп'ютерах користувачів. ESET Україна надала тріальні ліцензії для забезпечення функціонування сервісу. Проводяться онлайн зустрічі та консультації з фахівцями команди ESET Україна.

Окремо слід зазначити, що у відповідності до Закону України «Про хмарні послуги» Державіаслужба планує здійснення міграції власних інформаційних систем в хмару. В свою чергу повідомляємо, що даний проект потребує додаткових фінансових ресурсів та залучення аналітично-технічного супроводу фахівців.

Державна служба України з безпеки на транспорті (далі – Укртрансбезпека)**.**

В Укртрансбезпеці відповідно до завдань Національної програми інформатизації планується в 2022 році створення програмного забезпечення «Реєстр актів та постанов на порушення законодавства про автомобільний транспорт відслідковування здійснення автомобільними перевізниками оплати» та програмного забезпечення «Системи організаційного порядку перетину кордону» («ІС черга перетину кордону»). На даний момент проведені попередні роботи з підготовки документації.

У 2022 році планується закупівля послуг з розроблення КСЗІ для ІКС «Єдиний комплекс інформаційних систем» та «Система автоматичної фіксації габаритно-вагового контролю».

З урахуванням зовнішньополітичної ситуації, що склалась в результаті військового вторгнення російської федерації в Україну 24-го лютого, нові виклики та непередбачувані напрямки розвитку подій, які не були заплановані попередньо, виникає нагальна необхідність у виділенні додаткового фінансування на впровадження заходів Національної програми інформатизації та реалізації їх у найкоротші строки.

На ІКС Укртрансбезпеки були здійснені кібератаки.

Так, 24 лютого 2022 року була виведена з ладу вірусом-вимагачем ІКС «Система автоматичної фіксації габаритно-вагового контролю транспортних засобів». Робота ІКС була відновлена без залучення бюджетних коштів. Для захисту планується програмне рішення від DDoS-атак та спроб хакерських вражень. На автоматизовані робочі місця для захисту встановлені агенти Cisco Secure Endpoint, які отримані від Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Також, 28 червня 2022 року на ІКС «Єдиний комплекс інформаційних систем Укртрансбезпеки» була проведена DDoS-атака (до 60000 звернень одночасно). Для захисту ІКС перенесені ns-сервери на CloudFlare та застосовано програмне рішення від DDoS-атак.

Також в Укртрансбезпеці за новою штатною структурою створено окремий Сектор захисту інформації в ІКС, який відповідно до Закону України «Про

основні засади забезпечення кібербезпеки України» дотримується вимог щодо запобіганні кіберзагрозам та на постійній основі здійснює взаємодію з основними суб'єктами забезпечення кібербезпеки, регулярно проводить оцінку стану захищеності реєстрів та баз даних, проводить навчання ІТ-персоналу методикам захищеного налаштування та адміністрування інфраструктури.

Доступність надання адміністративних послуг в Укртрансбезпеці підвищилась завдяки використанню підсистеми «Ліцензування» ІКС «Єдиний комплекс інформаційних систем», введеної в дію наказом голови Укртрансбезпеки від 12.04.2022 № 237 «Про введення в дослідну експлуатацію підсистеми «Ліцензування» Єдиного комплексу інформаційних систем». Ця підсистема, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2022 № 368 «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом», спростила отримання ліцензій в період дії воєнного стану в Україні, скоротила час обробки даних для видачі ліцензій за одним або декількома видами господарської діяльності, а саме: внутрішні перевезення пасажирів автобусами; внутрішні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями; міжнародні перевезення пасажирів автобусами; міжнародні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями; міжнародні перевезення вантажів вантажними автомобілями (крім перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів) та збільшила кількість виданих ліцензій майже в 7 разів порівняно з відповідним періодом минулого року.

Державне агентство автомобільних доріг України.

В Державному агентстві автомобільних доріг України не було виявлено критичних проблем, було вжито заходи з захисту для безперебійної роботи працівників, віддалений доступ працівників під час дистанційного режиму роботи відбувається за допомогою закритих, захищених VPN-каналів та RDP з'єднань. СЕД «АСКОД» Державного агентства автомобільних доріг України працює локально та не має виходу в мережу інтернет. Доступ до офіційного вебсайту та поштових скриньок працівників Державного агентства автомобільних доріг України можливий лише з території України.

Державне агентство інфраструктурних проектів України (далі – Укрінфрапроект).

Відповідно до Положення про Державне агентство інфраструктурних проектів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 714, Укрінфрапроект є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України

через Міністра інфраструктури і який реалізує державну політику у сфері розвитку будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури авіаційного, морського та річкового транспорту, а також фінансового забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм.

У 2021 році Укрінфрапроектом за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, передбачених за бюджетною програмою 3107010 «Організаційне забезпечення реалізації інфраструктурних проектів» (далі – бюджетна програма) було оновлено офісну техніку та програмне забезпечення, а саме:

Персональні комп'ютери - 27 шт.

Ноутбук - 1 шт.

БФП - 12 шт.

ОС Windows 10 - 30 шт.

ПЗ MS Office - 30 шт.

До кошторису Укрінфрапроекту на 2022 рік за бюджетною програмою були включені видатки розвитку (капітальні видатки) у сумі 1 067,0 тис. гривень, які передбачалися на закупівлю (оновлення) серверного та комутаційного обладнання.

Проте, відповідно до Постанова № 245 Укрінфрапроекту вищезазначені видатки було скорочено у повному обсязі.

Крім того, до кошторису Укрінфрапроекту на 2022 рік за бюджетною програмою включені видатки на створення комплексної системи захисту інформації ІКС Укрінфрапроекту.

Станом на сьогодні, асигнування для здійснення вказаних видатків не відкривались, оскільки відповідно до пункту 18 Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2022 № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (далі – Порядок № 590), витрати на захист та розвиток державних ІКС не віднесено до першочергових.

Міністерство культури та інформаційної політики України (далі – МКІП)**.**

Листами МКІП від 24.12.2021 № 15551/39.2 та від 16.06.2022 № 05/16/234-22 надано пропозиції на 2022 та 2023 роки відповідно щодо включення проекту (завдання) «Розробка інформаційного комплексу менеджменту у сфері культури та інформаційної політики» до Національної програми інформатизації України.

Цей проект включає впровадження електронних систем Державного реєстру нерухомих пам'яток України, реєстру Музейного фонду України, реєстру Національного переліку елементів Нематеріальної культурної спадщини

України, реєстру майстрів художніх народних промислів, Національної системи централізованої каталогізації, оцифрування нотної спадщини українських композиторів, створення електронної бібліотеки нотних партитур, електронної системи для проходження сертифікації (незалежного оцінювання) педагогічних працівників мистецької освіти та мобільного застосунку з вивчення української мови «Моя мова».

Наразі МКІП стикнулося ***з критичними проблемами***, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації. Зокрема, на 8 липня 2022 року зафіксовано 417 воєнних злочинів російських військ проти культурної спадщини України: це руйнування та знищення архітектурних та історичних пам'яток, розграбування музеїв, викрадання та спалювання архівних документів, окупація територій, які є місцями побутування народних художніх промислів. МКІП не має доступу до документів, зокрема переліків цінностей державної частини Музейного фонду України, пам'яток нерухомої культурної спадщини, нотних партитур визначних українських композиторів, які зберігаються в установах, що знаходяться на окупованих територіях (Донецька, Луганська, Херсонська області), також велика частина цих документів була знищена внаслідок дій російської армії на деокупованих територіях (Київська та Чернігівська області) або на територіях, що найбільше постраждали від ворожих обстрілів (Харківська область). Крім того, є ймовірність винищення народів, які є носіями звичаїв, форм показу та вираження, знань, навичок, що є елементами нематеріальної культурної спадщини. Також наявні ризики знищення осередків народних художніх промислів, що може призвести до втрати цих елементів та автентичних практик.

Разом з тим, через продовження воєнного стану на території України та відсутність на містах осіб відповідальних за внесення змін до нормативно-правових актів МКІП не може продовжити необхідну роботу у цьому напрямку.

Наразі, за Порядком обліку об'єктів та пам'яток культурної спадщини, Наказом № 580 «Про затвердження інструкції з організації обліку музейних предметів», Порядком ведення Національного переліку елементів Нематеріальної культурної спадщини, паперова форма ведення відповідних реєстрів превалює перед електронною.

В бюджеті МКІП на 2022 рік було передбачено 40 млн гривень на реалізацію цифрових проектів в культурі. Разом з тим, у зв'язку з скороченням видатків Державного бюджету України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації до України ці кошти були секвестровані.

Одночасно МКІП з метою реалізації цифрових проектів здійснює необхідні заходи з пошуку небюджетних шляхів задля фінансування розробки програмного забезпечення реєстрів культурної спадщини та культурних цінностей. Зокрема, було підписано тристоронній Меморандум між фондом «Євразія», проектом

міжнародної технічної допомоги TAPAS та МКІП про фінансову підтримку проекту «Державний реєстр нерухомих пам’яток України».

Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти (далі – Держмистецтв)**.**

Держмистецтв є відносно новоствореним центральним органом державної влади. Штатна чисельність працівників Держмистецтв складає 61 особа. Держмистецтв займає орендоване приміщення, в якому не було передбачено проведення кабелів для ІКС. Також немає жодного приміщення, яке могло би бути використане для організації серверної та комутаційної кімнат. Тому при первинному плануванні та організації інформаційно-комунікаційної системи Держмистецтв було прийнято рішення реалізувати сполучення між всіма наявними електронними пристроями з використанням безпровідних технологій WiFi. У зв’язку із цим на комп’ютерах співробітників Держмистецтв обробляється лише відкрита інформація. Доступ до СЕД Держмистецтв реалізовано дистанційно на базі СЕД Megapolis.DocNet, сервер якого розгорнуто за допомогою технологій віртуалізації та розміщено на фізичних серверах Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – МКІП).

З метою посилення кіберзахисту Держмистецтв СЕД здійснено наступні заходи:

- змінено паролі доступу до всіх облікових записів СЕД;
- посилено адміністративну політику щодо вимог використання «складних» паролів в системі;
- збільшено мінімальну допустиму кількість символів (довжину) паролів;
- для облікового запису адміністратора СЕД встановлено максимальну довжину паролю, що підтримується системою;
- зменшено кількість невдалих спроб авторизації для облікових записів користувачів, після перевищення кількості яких такий обліковий запис автоматично блокується; віддалений доступу до СЕД здійснюється по захищеному протоколу HTTPS;
- встановлено новий SSL сертифікат для зазначеного протоколу;
- заблоковано технологічні облікові записи системи, окрім адміністративних, які необхідні для функціонування та обслуговування системи.

Заходи щодо налаштування підтримки протоколів TLS 1.2 і вище, а також організація доступу до СЕД з мережі Інтернет через проміжний VPN шлюз/сервер узгоджуються із МКІП, оскільки СЕД Держмистецтв розміщено на серверах МКІП. Наразі Держмистецтв не має власних серверних потужностей, тому забезпечення автоматизованого направлення подій безпеки високого рівня критичності до систем моніторингу кіберзагроз Державного центру кіберзахисту Адміністрації Держспецзв’язку) та/або Національний координаційний центр

кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України також необхідно координувати з МКІП.

Враховуючи зазначені проблемні питання Держмистецтв розглядає можливість перенесення СЕД та всіх інших інформаційних ресурсів, за умови належного фінансування за рахунок державного бюджету, до захищеного інформаційного простору компанії GigaCloud, яка надає сервіси з використання хмарних послуг та має дійсний атестат відповідності на КСЗІ своїх ІКС. Це надасть Держмистецтв можливість створити власний єдиний інформаційний простір з можливістю його централізованого адміністрування та контролю, не витрачаючи при цьому додаткові кошти державного бюджету на створення та подальше обслуговування власного фізичного інформаційного середовища та апаратного серверного обладнання. При цьому слід зазначити, що з 01 березня 2022 року відкриття бюджетних асигнувань Держмистецтв здійснювалось виключно за видатками на оплату праці з нарахуваннями та оплату комунальних послуг та енергоносіїв.

Офіційний вебсайт Держмистецтв вже розміщено в захищеному дата центрі компанії GigaCloud, яка надає хмарні послуги на договірних засадах та має дійсний атестат відповідності на КСЗІ своїх інформаційно-комунікаційних систем; використовуються такі послуги, як E-Cloud з технологією віртуалізації та BaaS (Backup-as-a-Service) для щоденного резервного копіювання всієї інформації в заданому автоматичному режимі з можливістю швидкого відновлення всього інформаційного ресурсу в найкоротші терміни в разі його пошкодження; змінено та встановлено ще більш стійкі до зламу паролі до всіх адміністративних ресурсів (панелей) керування інформаційним простором компанії GigaCloud, виділеним для Держмистецтв.

З метою забезпечення захисту інформації, що оприлюднюється на офіційному вебсайті Держмистецтв від можливих спроб несанкціонованого доступу до керування вебресурсом, блокування, змінення (спотворення) або знищення розміщеної на ньому інформації, здійснено наступні заходи: змінено паролі доступу до всіх облікових записів адміністративної частини вебсайту; заблоковано облікові записи, окрім адміністратора та співробітників Держмистецтв, які відповідальні за дизайн та наповнення вебсайту контентом (мають обмежені користувацькі права в межах їх компетенції).

Наразі Держмистецтв розглядає питання щодо можливості перенесення (міграції) СЕД, поштового серверу та інших складових ІКС Держмистецтв до захищеного інформаційного простору компанії GigaCloud.

Державна служба з етнополітики та свободи совісті України (далі - ДЕСС)**.**

Відповідно до підпункту 8 пункту 4 Положення про Державну службу України з етнополітики та свободи совісті, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 21.08.2019 № 812 (далі – Положення), ДЕСС відповідно до законодавства проводить реєстрацію статутів (положень) релігійних центрів, управлінь, монастирів, релігійних братств, місіонерських товариств (місій) та духовних (релігійних) закладів освіти та релігійних організацій як юридичних осіб.

Підпунктом 10 пункту 4 Положення визначено, що ДЕСС здійснює офіційне погодження питання щодо можливості провадження проповідницької чи іншої канонічної діяльності, виконання релігійних обрядів священнослужителями, релігійними проповідниками, наставниками, іншими представниками зарубіжних релігійних організацій, які є іноземцями і тимчасово перебувають в Україні.

З метою спрощення подання документації для реєстрації статутів релігійних організації та для погодження канонічної діяльності іноземців, уніфікації підходів, забезпечення прозорості процесів розгляду, систематизації та забезпечення можливості збору статистичної інформації задля здійснення аналізу та прийняття відповідних управлінських рішень ДЕСС розроблено проект технічного завдання щодо створення реєстру релігійних організацій України.

В Україні не існує єдиного інформаційного ресурсу, що містив би всеохоплюючу інформацію про діяльність релігійних організацій та канонічну діяльність іноземних громадян в Україні.

Реєстрація статутів, змін до них, внесення відомостей щодо релігійних організацій до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР), погодження канонічної діяльності здійснюється ДЕСС, обласними державними адміністраціями (далі - ОДА) та Київською міською державною адміністрацією (далі - КМДА). У разі конфліктної ситуації між релігійною організацією-заявником та ОДА/КМДА ДЕСС не має можливості оперативно перевірити динаміку опрацювання заявки та зміст зауважень. Наразі в таких ситуаціях ДЕСС отримує звернення релігійної організації, до якого додаються копії всіх документів, поданих до ОДА й отриманих від ОДА, з проханням висловити позицію. Водночас релігійні організації неодноразово зауважували про відмінні інтерпретації законодавства в різних ОДА, тобто недостатню уніфікованість вимог.

Чинні алгоритми погодження канонічної діяльності передбачають:

1) подання паперових документів заявника до ДЕСС, ОДА або КМДА (залежно від типу релігійної організації, яка запрошує іноземного громадянина);

2) опрацювання заявки в ДЕСС, ОДА або КМДА із залученням інших відомств або без;

3) видача заявникові листа у паперовій формі, адресованого Державної міграційної служби України, Міністерства закордонних справ України, певному посольству або консульству України (залежно від типу звернення).

Враховуючи викладене, доцільним є створення єдиної системи, що уможливить надання послуги з погодження канонічної діяльності в електронній формі й водночас уможливить автоматизований моніторинг здійснення канонічної діяльності іноземних громадян в Україні з урахуванням релігійної організації, яка запрошує іноземного громадянина, віросповідної приналежності, громадянства, віку, тривалості перебування в Україні та інших характеристик.

Адміністративна послуга з реєстрації статутів (змін до них) релігійних організацій відбувається шляхом подання заяви з відповідним пакетом документів у паперовій формі поштою або особисто заявником до суб'єктів надання такої послуги (ДЕСС, ОДА або КМДА). За результатом розгляду вищевказаної заяви у встановлені законодавством терміни заявник отримує від ДЕСС, ОДА або КМДА результат надання такої послуги.

Проте у заявника відсутня можливість подати заяву з відповідним пакетом документів про реєстрацію статуту релігійної організації в електронній формі на попередній розгляд онлайн (за винятком подання електронною поштою, що знімає низку незручностей для заявника, але унеможливлює централізований моніторинг).

Також під час розгляду поданої заяви суб'єктом надання адміністративної послуги у заявника відсутня можливість онлайн у будь-який час доби оперативно отримувати інформацію про стан та час розгляду його заяви.

На підставі вищевикладеного, доцільним є створення інформаційного ресурсу, функціонал якого дозволяє подавати документи щодо реєстрації статутів релігійних організацій на попередній розгляд онлайн, з можливістю подальшого моніторингу процесу розгляду поданої заяви та отримання заявником інформаційного повідомлення про результат розгляду поданих документів.

Одночасно на ДЕСС як на центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністерство культури та інформаційної політики України, покладено виконання низки завдань, які передбачають збирання, аналіз та систематизацію масивів даних, що стосуються релігійних організацій, зокрема щодо кількості та видів релігійних організацій в Україні, культових будівель, споруд та іншого нерухомого майна, яке належить релігійним організаціям або яке перебуває у них в користуванні, а також культових будівель, споруд та іншого майна, яке використовують не за призначенням.

Разом із тим є об'єктивні перешкоди, що унеможливлюють здійснення такої діяльності. Зокрема, функціонал ЄДР (в обсязі, доступному реєстратору) не дає змоги ДЕСС належно виконувати зазначені вище функції, робочий інтерфейс реєстратора не передбачає можливості внесення, пошуку чи групування релігійних організацій за певними (необхідними для виконання завдань ДЕСС) критеріями, як-от за віросповідною приналежністю, підлеглістю релігійної

громади тощо. Понад те, у ДЕСС відсутній доступ до реєстру нерухомого майна, а отже, неможливо бачити зв'язки між релігійними організаціями та майном у їхній власності, а також державного і комунального майна, орендованого релігійними організаціями, попри те, що саме така оренда є суттєвим конфліктогенним чинником, а отже, доцільно було б мати можливість оперативного й точного отримання інформації про розподіл таких об'єктів між різними релігійними об'єднаннями.

Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» передбачено відомості Єдиного державного реєстру, які наразі не реалізовані в ЄДР повною мірою, а саме: вид релігійної організації та віросповідна приналежність релігійної організації (пункти 3^1, 3^2 частини 2 статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»).

Отже, наразі практично неможливо отримати точну інформацію, чи проводилися реєстраційні дії щодо релігійних організацій певної віросповідної приналежності за визначений проміжок часу, які саме дії проводилися, встановити кількість релігійних організацій, що змінили віросповідну приналежність тощо.

Відтак являється актуальним створення єдиного інформаційного середовища релігійних організацій та канонічної діяльності іноземних громадян в Україні, що підвищить якісний рівень прийняття управлінських рішень та реалізації державної політики у цій сфері.

Розробка ІКС щодо релігійних організацій та канонічної діяльності іноземних громадян в Україні створить умови ведення обліку та моніторингу діяльності релігійних організацій та канонічної діяльності іноземних громадян в Україні, сприятиме спрощенню надання адміністративних послуг.

З метою включення пропозицій ДЕСС до Національної програми інформатизації на 2023 та 2023-2025 роки, та відповідно до Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.1998 № 1352, щодо формування завдань (проектів) Національної програми інформатизації ДЕСС підготовлений пакет документів щодо отримання експертного висновку Міністерства культури та інформаційної політики України стосовно створення реєстру релігійних організацій України задля подальшої подачі пакета документів до Мінцифри.

Пропозиції ДЕСС стосуються інформатизації стратегічних напрямів розвитку державності, безпеки та оборони, які визначені підпунктом 3 напряму 1 Пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.02.2021 № 365-р «Деякі питання цифрової трансформації» (далі – Розпорядження № 365-р).

Державний комітет телебачення і радіомовлення (далі – Держкомтелерадіо)**.**

В Держкомтелерадіо функціонує ІКС, що включає однорангову локально обчислювальну мережу, яку було модернізовано в 2022 році.

Локально обчислювальна мережа налічує 19 пасивних комутаторів, 2 бездротових маршрутизатори, 1 активний комутатор Micrоtic CCR-1036 12G-4S, 5 фізичних серверів, 5 віртуальних серверів, 71 робочу станцію, 22 ноутбуки. В 2021 році було придбано 23 монітори та 22 системні блоки у комплекті з мишкою та клавіатурою з попередньо інстальованою ліцензійною операційною системою Microsoft Windows 10 PRO.

Відповідно до рекомендацій Центрального управління зв'язку та інформаційних систем Генерального штабу Збройних Сил України вжиті відповідні заходи щодо підвищення рівня кіберзахисту та попередження кіберзагроз СЕД.

Забезпечено оновлення версій програмного забезпечення активного комунікаційного обладнання Micrоtic CCR-1036 12G-4S; оновлено налаштування мережевого екрану, внесено «чорний список» ip-адрес, які несуть потенційну небезпеку інформаційно-комунікаційній системі Держкомтелерадіо. Доступ до керування активним комунікаційним обладнанням захищено складним паролем понад 32 символи різного регістру. На обладнанні Micrоtic CCR-1036 12G-4S деактивовано потенційно небезпечні служби, які не використовуються в роботі: api, api-ssl, ftp, ssh, telnet, www, www-ssl. Обмежено автовизначення роутера на порту провайдера, деактивовано протокол MNDP (Neighbor Discovery Protocol).

Організовано та здійснюється робота структурних підрозділів у внутрішній СЕД.

В Держкомтелерадіо використовується СЕД «АСКОД» з підключенням до СЕВ ОВВ, кількість користувачів – 93; розміщення – локальна серверна/ЦОД. СЕД АСКОД використовує підтримку протоколів TLS 1.2. З метою попередження кіберзагроз СЕД АСКОД проведено заміну слабких паролей користувачів – складними.

Для віддаленого доступу до СЕД АСКОД реалізовано VPN доступ на базі L2TP/IPsec.

Проведено роботу з розробки відомчих документів щодо функціонування діючої інформаційно-комунікаційної системи Держкомтелерадіо. Відповідно до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», постанови Кабінету Міністрів України від 03.08.2005 № 688 «Про затвердження Положення про Реєстр інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем органів виконавчої влади, а також підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління» розроблено та наказами Держкомтелерадіо від 19.07.2021 № 331 «Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему

Державного комітету телебачення і радіомовлення України» затверджено Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему Державного комітету телебачення і радіомовлення України; від 22.10.2021 № 483 Про затвердження Порядку обробки інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України» затверджено Порядок обробки інформації в інформаційно-комунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України; від 26.10.2021 № 492 «Про затвердження Регламенту роботи в інформаційно-телекомунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України» затверджено Регламент роботи в інформаційно-комунікаційній системі Державного комітету телебачення і радіомовлення України.

У Держкомтелерадіо продовжувалася робота щодо удосконалення процесу надання адміністративних послуг. З цією метою визначено та наказом Держкомтелерадіо від 23.07.2021 № 344 «Про затвердження переліку адміністративних послуг Держкомтелерадіо, запровадження надання яких передбачається в електронній формі» затверджено перелік адміністративних послуг, запровадження надання яких передбачається в електронній формі, та плани переходу до надання лектронних послуг (наказом від 12.07.2021 № 310 «Про затвердження плану переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції» затверджено план переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції, наказом від 07.10.2021 № 457 «Про затвердження плану переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо видачі видавництвам та підприємствам книгорозповсюдження довідки про випуск та/або розповсюдження не менше як 50 відсотків книжкової продукції державної мовою» затверджено план переходу до надання в електронній формі адміністративної послуги щодо видачі видавництвам та підприємствам книгорозповсюдження довідки про випуск та/або розповсюдження не менше як 50 відсотків книжкової продукції державною мовою).

На виконання зазначених планів вжито заходів щодо модернізації СЕД Держкомтелерадіо АСКОД шляхом впровадження реєстру «Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції». Зокрема, укладено відповідну угоду та інстальовану на сервері Держкомтелерадіо програмне забезпечення Реєстру, яке створено на основі програмного забезпечення АСКОД з використанням бази даних на платформі системи керування базами даних Oracle.

Завершено оновлення офіційного вебсайту. Змінено рівень доменного імені вебсайту Держкомтелерадіо (попередня назва http://comin.kmu.gov.ua/ змінено на

https://comin.gov.ua) та впроваджено сертифікат безпеки SSL/TLS 1.2, впроваджено протокол https. Вебпортал Держкомтелерадіо базується на сучасних сервісно-орієнтованих технологіях, які підтримують єдину технологію проектування та розробки функціонального, інформаційного та програмного забезпечення систем і відповідає вимогам Дизайн-системи державних сайтів України, опублікованим на https://design.gov.ua/, включаючи вимоги до доступності для користувачів з вадами сприйняття. Система управління вмістом забезпечує адміністрування, налаштування та модерацію вмісту. Вебпортал має уніфікований і комфортний, максимально простий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс користувача. Містить банери про «Платформа Центрів Дія», «Безоплатна правова допомога» та інші.

Держкомтелерадіо укладено договір з Національним агентством України з питань державної служби про надання доступу (підключення) до інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS) від 27.05.2021 № 131.

Нагальними потребами в сфері інформатизації Держкомтелерадіо наразі є:

- легалізація програмного забезпечення;
- удосконалення інформаційно-комунікаційної мережі Держкомтелерадіо, оптимізація серверів та міграція у хмарні рішення;
- завершення процесу автоматизації надання в електронній формі адміністративної послуги щодо внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів видавничої продукції.

Український інститут національної пам'яті (далі – УІНП)**.**

УІНП відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті» є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики і який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

Зовнішня комунікація УІНП спрямована насамперед на інформування громадськості про державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті, діяльність УІНП як центрального органу виконавчої влади, що реалізує зазначену політику, інформаційну підтримку інституційної роботи та проектів, пам'ятних заходів УІНП, а також висвітлення ключових у розрізі політики національної пам'яті історичних тем. Одними з основних інструментів комунікації УІНП є його офіційний вебсайт УІНП та сторінки у соціальних мережах (офіційна сторінка на Facebook, офіційний акаунт у Twitter, офіційний канал на YouTube, канал «Історія та пам'ять», сторінка в Instagram).

З метою реалізації покладених на УІНП завдань створено низку тематичних вебсайтів:

- тематичний вебсайт «Українська друга світова»[22] про український вимір Другої світової. Містить інформацію про ключові події, постаті, тексти (міфи ДСВ), методичні матеріали, відео, книги, виставку, інфографіки, карти, фотогалереї;

- тематичний вебсайт «85-і роковини Голодомору»[23], на якому опубліковані матеріали, що стосуються теми Голодомору: статті, ґрунтовні дослідження, наукові праці, фотографії, документи та інше.

- тематичний вебсайт «100 років боротьби Українська революція»[24] містить тексти і фото, архівні документи, мапи, медіагалерею, інтерактивну карту «Місця пам'яті Української революції 1917–1921 років». Важливим є також створення на основі настільної гри «Сто років боротьби. Українська революція» мобільного застосунку, доступного для всіх версій Android, починаючи з 5.1 та для всіх версій iOS;

- путівник для вчителя. Інтерактивна версія «БАБИН ЯР пам'ять на тлі історії»[25] – це збірка навчально-методичних розробок шкільних занять; та електронне видання «Бабин Яр: людина, влада, історія» [26], що містить архівні документи, фотографії, кінохроніку та наукові статті, присвячені історії Бабиного Яру від кінця XVIII до початку XXI ст.

УІНП зібрано та відкрито для всіх інформацію про поховання українців, які долучилися до розбудови української державності та розвитку культури, та втілено у проекті «Віртуальний некрополь української еміграції»[27] (геоінформаційна система містить дані про понад 2 600 поховань на 284 кладовищах по всьому світу). Доступ до сайту тимчасово обмежено у зв'язку з повномасштабною російською агресією.

У березні 2021 року розпочав роботу онлайн-ресурс «Архів усної історії»[28] - це перший в Україні політематичний онлайн-архів усних спогадів, який надає вільний доступ усім зацікавленим до зібраних відео- та аудіоінтерв'ю. Запуск онлайн-архіву підсумував багаторічну роботу УІНП зі збору усних свідчень про знакові події в історії незалежної України та української історії XX століття. Зараз в архіві доступні записи свідчень про: Голодомор, Другу світову війну, війну в Афганістані, радянський час та український визвольний рух, Чорнобильську катастрофу, Революцію на граніті, Помаранчеву революцію та

[22] http://ww2.uinp.gov.ua/

[23] http://85holodomor.in.ua/

[24] http://http//unr.memory.gov.ua/

[25] https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/muzeynykam/informaciyni-materialy/informaciyni-materialy-ukrayinskogo-instytutu-nacionalnoyi-pamyati-do-dnya-pamyati-tragediyi-babynogo-yaru

[26] http://history.kby.kiev.ua/

[27] http://necropolis.uinp.gov.ua/

[28] https://ui.uinp.gov.ua/uk/archive

Революцію Гідності, російсько-українську війну й окупацію Криму. З метою захисту інформації про осіб, які записували спогади, сайт на період дії воєнного стану обмежено у доступі.

Важливим цифровим проектом УІНП є «Віртуальний музей російської агресії»[29], метою якого є акумулювати напрацювання органів державної влади, громадських ініціатив та міжнародних організацій з документування перебігу і наслідків збройної агресії російської федерації проти України у тимчасово окупованих Криму і Донбасі для представлення у сучасному доступному вигляді якнайширшій зацікавленій аудиторії. Проект започатковано у 2020 році та презентовано у 2021. До Міжнародного дня прав людини у 2021 році Коаліція організацій, що опікується захистом прав постраждалих від конфлікту, відзначила Віртуальний музей російської агресії нагородою «Краща ініціатива у сфері історичної пам'яті стосовно російської збройної агресії». Станом на сьогодні УІНП ведуться перемовини щодо розвитку проекту.

УІНП висвітлює та популяризує події та постаті української історії за допомогою різнопланових відеоматеріалів, які розміщуються на офіційному каналі на YouTube. Видання та виставки УІНП в електронному форматі оприлюднені на офіційному вебсайті у відповідних рубриках («Електронні видання»[30] та «Виставкові проекти»[31]).

У перспективі УІНП вважає за доцільне створення Порталу для поширення інформації про історію Українського народу, досягнення наших співвітчизників та їх внесок у розвиток світової цивілізації, сучасні події в Україні, а також про заходи, що здійснюються для зміцнення національної єдності, консолідації українського суспільства, національно-патріотичного виховання громадян, подолання існуючих стереотипів та пропагандистських міфів, спрямованих на руйнування єдності Українського народу.

Увесь документообіг УІНП здійснюється виключно в СЕД; в тому числі працівниками міжрегіональних відділів. Інститут приєднано до СЕВ ОВВ, відтак обмін документами з іншими органами виконавчої влади здійснюється виключно в електронній формі (окрім документів, щодо яких окремими нормативними актами затверджено інший режим). Всім співробітникам УІНП було налаштовано віддалений доступ до всіх інструментів, необхідних для ефективної роботи. З початком повномасштабної військової агресії російської федерації це забезпечило безперебійну роботу працівників УІНП.

На виконання заходів щодо підвищення рівня кіберзахисту СЕД продовжується здійснення заходів щодо:

- забезпечення захисту робочих місць, з яких здійснюється віддалений доступ до СЕД та проміжного VPN шлюзу, з встановленням EDR/XDR клієнта;

[29] https://rusaggression.gov.ua/ua/home.html

[30] https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya

[31] https://uinp.gov.ua/vystavkovi-proekty

- забезпечення збереження журналів подій безпеки та доступу, як на рівні серверу застосунків/ веб-серверу СЕД так і на рівні проміжного VPN шлюзу;

- інтеграції до автоматизованого направлення подій безпеки високого рівня критичності до систем моніторингу кіберзагроз Державного центру кіберзахисту Адміністрації Держспецзв'язку та/або Національний координаційний центр кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України.

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації УІНП були вжиті заходи для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС, організації роботи працівників, а саме:

- частину фізичних серверів перевезено в більш безпечне місце (організовано надійне електроживлення та два канали Інтернет);

- встановлено ESET Endpoint Security на всіх робочих місцях;

- доступ до ресурсів мережі УІНП є можливим тільки для IP-адрес співробітників;

- скопійовано критичну інформацію УІНП у хмарне сховище Amazon, надане за підтримки МКІП.

4 липня 2022 року до структури УІНП введено посаду заступника Голови з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

Міністерство оборони України (далі – Мініоборони)**.**

У Мініоборони проводиться модернізація автоматизованої ІКС, Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів (далі – ЄДРПВР), шифр «Оберіг», в частині створення ІКС для забезпечення автоматичного обміну між ЄДРПВР та іншими державними реєстрами.

На даний час, Міноборони отримало від Мінцифри на відповідальне (тимчасове) зберігання серверне обладнання та програмне забезпечення, що використовується в ІКС «Оберіг-обмін».

Міністерство освіти і науки України (далі – МОН)**.**

Цифровізація освіти, забезпечення освітньою управлінською інформацією

Розвиток інформаційних технологій у сфері освіти як чинник безперервності організації освітнього процесу під час війни

Команда МОН докладає максимум зусиль для забезпечення безперервності навчання в Україні та надання доступу до знань та можливості навчатися кожному учаснику освітнього процесу.

В умовах воєнного стану дистанційне навчання, цифрові послуги та рішення набувають критичного значення, тому відразу, вже на початку березня МОН розгорнуло активну роботу над залученням якомога більшої кількості партнерів з розвитку, організацій і представників бізнес-сектору до підтримки цифрової освіти в Україні.

Попередній досвід підтримки дистанційної освіти в Україні під час пандемії, зокрема запуск Всеукраїнської школи онлайн, дозволив не починати роботу від самого початку, а продовжити створення та модернізацію цифрового контенту. За підтримки Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ платформа ВШО наповнюється оновленими курсами для 5-11 класів, здійснюється розроблення нового контенту відповідно до освітніх програм. ЮНІСЕФ також підтримав модернізацію платформи та створення додаткового функціоналу для вчителів, наприклад, можливість проектувати власні курси на базі платформи.

У співпраці з офісом «War Child» у Нідерландах розпочалося розроблення контенту з елементами гейміфікації для учнів 1-4 класів із математики та читання. Контент розробляється в співпраці з українськими експертами відповідно до затверджених освітніх програм і буде доступний у форматі застосунку.

Окрім цього, команда німецького видання «Klett Publishers» у співпраці з українським видавництвом «Ранок» розпочала розроблення цифрових інтерактивних версій підручників для початкової школи. Контент покриватиме всі предмети обов'язкової програми та буде доступний уже на початку нового навчального року.

Save the Children надає підтримку з адаптації контенту платформи Code.org – топового онлайн-ресурсу з вивчення інформатики в межах шкільної програми. Разом із командою Code.org незабаром розпочнеться проведення всеукраїнської освітньої кампанії з популяризації вивчення інформатики серед дітей. Крім того, наприкінці травня МОН та Мінцифри відновили роботу з командою EU4DigitalUA і підписали спільний Меморандум про актуалізацію шкільної програми з інформатики.

Видавництвом «Mozaik» також надано безкоштовний доступ до програмного забезпечення «mozaBook» для учнів і вчителів України.

Важливо, що разом із партнерами з розвитку МОН проводитиме спеціальні тренінги для вчителів із використання нових інструментів. Учителі зможуть застосовувати контент у навчальному процесі як основний або додатковий матеріал і відстежувати прогрес учнів.

Увага донорів також фокусується на доступі до топового контенту для українських університетів. На сьогодні досягнуто домовленості з лідерами ринку онлайн-навчання – платформами Coursera, Udemy та edX про надання безкоштовного доступу до курсів українським студентам.

Для допомоги університетам освоювати цифрове навчання та освітні цифрові сервіси Міжнародний фонд «Відродження» сприяв створенню команди підтримки та промоції дистанційного навчання серед закладів вищої освіти. Разом із МОН команда працює над технічною підтримкою університетів щодо доступу до різноманітних платформ, проводить вебінари для представників ЗВО, відповідальних за цифровий компонент навчання.

У співпраці з Tech To The Rescue команда розробляє вебпортал для збору інформації про можливості використання онлайн-платформ, а також успішні приклади використання та адаптації контенту в процесі навчання українськими університетами. Портал планують запустити до початку нового навчального року.

У межах вступної кампанії 2022 року до закладів вищої освіти за підтримки Постійного представництва ЮНЕСКО в Україні здійснено розроблення прототипу системи для проведення Національного мультипредметного тесту. Технічне завдання на вказану систему розроблено за підтримки Швейцарсько-українського проекту «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (DECIDE).

Незважаючи на дуже обмежені терміни, паралельно ведеться робота з ЮНІСЕФ щодо побудови нового модуля на базі Єдиної державної електронної бази з питань освіти для електронного вступу та електронного подання документів вступниками.

Крім того, досягнуто домовленостей із EU4DigitalUA щодо реалізації електронних документів про освіту.

Серед довгострокових пріоритетів співпраці МОН з партнерами з розвитку є розбудова цифрової освітньої екосистеми – поєднання державних сервісів у сфері освіти в цілісну та комплексну систему. Реалізація такого проекту зменшить бюрократизацію в закладах освіти та надаватиме якісні послуги для громадян.

У співпраці з партнерами за цей час вдалося запустити кілька точок доступу до інформації для батьків, педагогічних працівників, громад і міжнародних партнерів.

За підтримки швейцарсько-українського проекту «Decide» відбувся запуск освітнього чатботу EducationUABot для підтримки внутрішньо переміщених учителів і дітей.

Також здійснено запуск інформаційного вебсайту «Освіта в умовах воєнного стану» про українську систему освіти та актуальну інформацію для закладів освіти в країнах, які приймають велику кількість дітей.

ЮНІСЕФ у співпраці з громадською організацією «Освіторія» запустив інформаційну платформу «Навчання під час війни». На платформі можна знайти відповіді на поширені питання стосовно навчання в Україні та за кордоном під час воєнного стану.

За підтримки ЮНІСЕФ та української команди Google розроблено Всеукраїнський онлайн-розклад для учнів 1-11 класів. А завдяки співпраці МОН, МКІП, українських телеканалів ПЛЮСПЛЮС, «Піксель» та регіональних каналів Суспільного мовника, а також платформ онлайн-телебачення MEGOGO, Київстар ТБ, 1+1 video, sweet.tv та volia.tv був організований проект «Навчання без меж» - трансляція відеоуроків для учнів 5-11 класів на телебаченні.

Із перших тижнів війни запущено вебсайт «Освіта під загрозою» з онлайн-мапою України, на якій зображено кількість зруйнованих або пошкоджених шкіл, дитсадочків, університетів. Дані оновлюються щотижня.

Протидія кіберзагрозам, цифрові грамотність та гігієна, посилення захисту державних освітніх інформаційних систем

В умовах воєнного стану особливої актуальності набирає кіберзахист. До початку війни Стратегію кібербезпеки України було схвалено Радою національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року, а тепер Україна вже фактично захищає свої кордони в кіберпросторі також. Основними пріоритетами кібербезпеки України є:

• безпечний кіберпростір задля захисту суверенітету держави та розвитку суспільства;

• захист прав, свобод і законних інтересів громадян України у кіберпросторі;

• європейська і євроатлантична інтеграція у сфері кібербезпеки.

В Україні проводяться наукові дослідження у сфері кібербезпеки, реформується система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, а також розгорнуто навчальні програми, курси, тренінги з кібернавчання для всіх верств населення шляхом:

• забезпечення координації наукового співтовариства під час проведення наукових досліджень і розробок у сфері кібербезпеки та залучення його до заходів з реалізації державної політики у сфері кібербезпеки;

• визначення довгострокових напрямів проведення досліджень і розробок у сфері кібербезпеки, а також розроблення дієвої програми державної підтримки (на основі проектного підходу) стратегічно важливих для кібербезпеки держави наукових установ і організацій, проведення наукових досліджень у цій сфері для потреб національної безпеки і оборони;

• забезпечення стимулювання досліджень і розробок у сфері кібербезпеки з урахуванням розвитку новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, технологій хмарних та квантових обчислень, 5G-мереж, Інтернету речей, штучного інтелекту, а також появи нових засобів реалізації кіберзагроз з метою створення вітчизняних систем, платформ і продуктів у сфері кібербезпеки;

• удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері кібербезпеки;

• розроблення Загальнонаціональної програми кіберграмотності, спрямованої на підвищення рівня цифрової грамотності населення України, зокрема, шляхом включення питань стосовно цифрових навичок, кіберобізнаності щодо сучасних кіберзагроз та протидії ним до навчальних програм загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти;

• утворення центрів, що будуть здійснювати узагальнення та обмін досвідом у сфері кібербезпеки, підтримку інновацій та вітчизняних розробок у цій сфері;

• забезпечення матеріального стимулювання фахівців у сфері кібербезпеки, які перебувають на військовій, державній службі, у тому числі на державній службі особливого характеру, службі в правоохоронних органах або працюють за трудовим договором у державному секторі і безпосередньо виконують функції із забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту, з урахуванням рівнів оплати праці таких фахівців у приватному секторі;

• залучення суб'єктів національної системи кібербезпеки до міжнародних програм навчання і підвищення кваліфікації персоналу.

МОН вже активно працює в напрямку розвитку цифрових навичок учасників освітнього процесу, наразі переглядаються модельні навчальні програми з інформатичної галузі для закладів загальної середньої освіти. Крім того, наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затверджено професійні стандарти за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», в яких зазначена інформаційно-цифрова компетентність як професійна компетентність для зазначених професій.

Цифрова грамотність є важливою складовою професійного зростання педагога в сучасній системі освіти, тому МОН наказом від 10.12.2021 № 1340, затвердило Типову програму підвищення кваліфікації з педагогічних працівників розвитку цифрової компетентності. Зазначена програма дає можливість всім суб'єктам підвищення кваліфікації надавати послуги професійного розвитку педагогічних працівників з підвищення їх цифрової грамотності, результати яких не потребують окремого визнання педагогічними радами закладів освіти.

Метою програми є підвищення рівня компетентності слухачів, а також підготовка до подальшої роботи в умовах цифровізації та європейського вектору розвитку за такими напрямами:

• цифровізація суспільства та освіти;

• цифрові технології для професійного розвитку, комунікації та співпраці;

• електронні освітні ресурси;

• використання інформаційно-комунікаційних технологій;

• інформаційна та кібернетична безпека в інформаційному суспільстві та цифровому освітньому середовищі;

• цифрові сервіси для навчання, оцінювання результатів здобувачів освіти та підвищення їхньої цифрової компетентності.

Також Мінцифри у співпраці з МОН запустило на Порталі Дія. Цифрова освіта національний тест на цифрову грамотність «Цифрограм для вчителів»[32] із метою оцінки та вдосконалення педагогічними працівниками власного рівня цифрової компетентності. Тест дає змогу оцінити 21 професійних цифрових навички, що згруповані у п’ять сфер:

• учитель у цифровому суспільстві;
• професійний розвиток;
• використання та аналіз цифрових ресурсів;
• навчання й оцінювання учнів;
• розвиток цифрової компетентності учнів.

Цей інструмент дозволить визначити рівень цифрових навичок та побудувати власну траєкторію професійного зростання.

Компанією Google у співробітництві з організаціями The Net Safety Collaborative та Internet Keep Safe Coalition розроблено навчальний посібник із безпеки дітей в Інтернеті[33]. Посібник охоплює п’ять фундаментальних тем щодо цифрового громадянства та безпеки:

• Ділися з обачністю. Цифровий слід і відповідальне спілкування;
• Не дай себе обманути. Фішинг, шахрайство та надійні джерела;
• Бережи свої таємниці. Безпека в Інтернеті та паролі;
• Круто бути доброзичливим! Боротьба з негативною поведінкою в Інтернеті;
• Сумніваєшся? Спитай! Сумнівний контент та сценарії.

Варто констатувати, що впродовж останнього часу на територіях, де провадиться збройна агресія російської федерації, з боку окупантів посилилась увага до сфери освіти. Вони намагаються запустити освітній процес за російськими навчальними програмами, освітяни є серед загиблих цивільних.

У зв’язку із цим дуже важливо унеможливити доступ ворога до освітніх реєстрів і баз даних, національних і локальних, в першу чергу різноманітних приватних освітніх інформаційних систем та інформаційних ресурсів, які продовжують функціонувати і містять персональну інформацію про здобувачів освіти, їх батьків, педагогічних та непедагогічних працівників закладів освіти, зазначають особливості соціального статусу учасників освітнього процесу.

Рекомендується застосувати наступні заходи для превенції згаданих ризиків:

• Локальні освітні реєстри, бази даних та копії державних реєстрів мають бути переміщені в безпечне місце/середовище на вільних територіях, якщо ж вони зберігаються на окупованих та сусідніх до них територіях, вони мають бути знищені.

---

[32] https://osvita.diia.gov.ua/courses/serial-iz-tsyfrovoi-hramotnosti-dlia-vchyteliv

[33] https://services.google.com/fh/files/events/bia_curriculum_2021_ua.pdf

• Програмне забезпечення, що функціонує на робочих комп'ютерах освітян, може автоматично зберігати документи та дані на цих комп'ютерах. Освітні персональні дані/програмне забезпечення, при небезпеці опинитися в руках ворога, мають бути заздалегідь видалені.

• Необхідно забезпечити застосування механізму превентивного відключення з боку технічних адміністраторів, власників, операторів національних та локальних, державних та приватних освітніх інформаційних систем та освітніх інформаційних ресурсів доступу для користувачів на окупованих територіях до «чутливої» інформації.

Мінцифри для відомчих інформаційних систем МОН надало ряд можливостей посилення їх беззбійності, цілісності та збереження баз даних, гарантування захисту від несанкціонованого доступу.

Серед реалізованих сценаріїв і системи резервування, реплікації в незалежні від екзогенного впливу сховища (AWS тощо), і посилені SSL сертифікати, і можливості професійних безпекових аудитів тощо. Все це спільно з оперативним реагуванням команди цифровізації та технічних адміністраторів результувало сталість роботи національних інформаційних освітніх систем в умовах війни.

Платформи дистанційної освіти та е-діловодство закладів освіти

Застосування технологій дистанційного навчання останніми роками стає не просто актуальним, але й необхідною та невід'ємною складовою не лише для української системи освіти, але для світу. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 змусила стрімко запроваджувати не лише онлайн технології зв'язку, але й наповнення освітнім контентом різних платформ. Війна додатково об'єктивно актуалізувала продовження розпочатих активностей та їх всестороннє поглиблення.

Так МОН ще на початку пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 було запроваджено вебплатформу дистанційного навчання Всеукраїнська школа онлайн[34]. Це вебплатформа для дистанційного та змішаного навчання учнів і методичної підтримки вчителів. Метою Всеукраїнської школи онлайн є забезпечення здобувачів освіти рівним, вільним і безоплатним доступом до якісних освітніх матеріалів, а педагогічних працівників – можливістю отримувати допомогу в організації дистанційного навчання, створенні та роботі у віртуальних класах.

Наразі платформа містить тисячі відеоуроків, тестів та матеріалів для самостійної роботи з основних предметів для учнів 5-11 класів, серед яких: українська література, українська мова, біологія, біологія та екологія, географія, всесвітня історія, історія України, математика, алгебра, алгебра і початки аналізу, геометрія, мистецтво, основи правознавства, природознавство, фізика, хімія, англійська мова та зарубіжна література. Учні можуть користуватися

[34] https://lms.e-school.net.ua/

платформою як для навчання під час неможливості доступу до звичного формату навчання, так і для додаткового ознайомлення з темою, яку, до прикладу, пропустили з будь-яких причин. Для вчителів розроблені та постійно переглядаються рекомендації для проведення змішаного та дистанційного навчання за допомогою навчальних матеріалів платформи. Усі освітні матеріали відповідають чинним державним освітнім програмам.

Для педагогічних працівників на платформі функціонує «Кабінет вчителя», завдяки якому можна створювати віртуальні класи для своїх учнів, відстежувати їхній навчальний поступ і надавати зворотний зв'язок, користуючись якісними освітніми матеріалами та інструментами. А для школярів функціонує мобільний застосунок ВШО - повноцінний інструмент для зручного навчання з мобільних пристроїв. У ньому є доступ до всіх курсів і матеріалів, розміщених на платформі. Також учні можуть брати участь в обговореннях і комунікувати зі своїми однокласниками. Можливості застосунку будуть поступово розширюватися.

Реалізація цього проекту є результатом синергії МОН, Мінцифри, Українського інституту розвитку освіти, ГО «Освіторія», дитячого фонду ЮНІСЕФ в Україні, БФ «Відродження», Швейцарсько Українського проекту DECIDE, який виконується Консорціумом ГО DOCCU та PH Zurich та інших.

Всеукраїнську школу онлайн підтримали також три мобільні оператори – Київстар, Vodafone та lifecell. Вони забезпечують безлімітний нетарифікований доступ до сайту платформи та її мобільного застосунку для всіх абонентів.

У поточних завданнях - розширення кількості уроків для учнів 5-11 класів (це дасть змогу покрити всю навчальну програму), створення контенту для початкових класів, а також наповнення платформи факультативними матеріалами (наприклад, курсами з іноземних мов, фінансової грамотності, підприємництва тощо).

Онлайн контент для організації дистанційного та змішаного навчання хоч і значна, але все ж таки частина ефективної організації освітнього процесу в таких формах. Застосування дистанційних технологій не можливе без інших інструментів таких як електронні журнали.

На базі програмно-апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту»[35] функціонує модуль електронного класного журналу[36], який може бути використаний школами як безкоштовний державний сервіс. Облік навчальних годин, зазначення тем навчальних предметів, облік відвідування здобувачами освіти навчальних занять, а також фіксація результатів навчання це дуже важливі елементи організації освітніх та управлінських процесів під час дистанційного або змішаного навчання, адже завдяки електронним журналам вчителі, учні та батьки мають доступ до необхідної їм інформації незалежно від місця їх перебування. Не

[35] https://aikom.iea.gov.ua/

[36] https://e-journal.iea.gov.ua/

дивлячись на державний сервіс електронного журналу, заклади освіти можуть використовувати будь які інші платформи із певним функціоналом.

Наразі в Україні чимало приватних розробників, які вже представили електронні журнали й щоденники, а також закладів ЗСО, котрі їх успішно запровадили та використовують на платній основі. Разом із тим, існує значна кількість таких закладів, засновники яких не можуть дозволити собі закупівлю відповідних програмних рішень.

Алгоритм підключення закладів ЗСО, котрі бажають використовувати відповідний державний програмний продукт та не мають упроваджених альтернативних рішень, є таким:

1. Заклад освіти надсилає на електронну адресу ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (ejournal@iea.gov.ua) запит щодо підключення з обов'язковим зазначенням регіону (області); міста/ОТГ; назви закладу освіти із вказанням його ID у системі ДІСО; ЄДРПОУ закладу освіти; ПІБ, електронної адреси та номера телефону відповідальної особи (адміністратора).

2. ДНУ «Інститут освітньої аналітики» розглядає звернення, створює в E-Journal адміністратора для даного закладу ЗСО з відповідними правами доступу.

3. Система E-Journal автоматично генерує права доступу й надсилає запрошення на вказану електронну адресу адміністратора закладу освіти.

4. Відповідальна особа, отримавши права доступу, авторизується в системі та розпочинає роботу згідно з інструкціями, розміщеними на порталі.

Наявний функціонал безкоштовних державних електронних щоденників і журналів сьогодні є об'єктивно компромісним з огляду на надзвичайну оперативність розробки та всі його очікувані можливості. Таким чином, зроблено перший крок на шляху становлення потужної системи національних електронних щоденників і журналів закладів ЗСО, у подальшому передбачається їх розвиток та розширення функціональних можливостей.

Серед планових завдань розвитку E-Journal – додаткове розгортання майже двох десятків е-документів ЗЗСО:

- Класні журнали I-IV
- Класні журнали V-XI (XII) класів
- Журнал обліку пропущених і замінених уроків
- Журнали учнів, які перебувають на індивідуальному навчанні
- Журнал групи продовженого дня
- Журнал відвідування та обліку роботи гуртків
- Журнал факультативних занять
- Розклад навчальних занять
- Плани та звіти з проведення виховних та предметних заходів
- Книги обліку та видачі похвальних листів «За високі досягнення у навчанні» та похвальних грамот «за особливі досягнення у вивченні окремих предметів» (у разі їх окремого ведення)

• Журнали реєстрації інструктажів з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності

• Особові справи учнів/вихованців

• Алфавітна книга запису учнів

• Документація з працевлаштування / продовження навчання випускників/-ць 9-х та 11-х класів

• Журнал реєстрації протоколів педагогічної ради, загальних зборів (конференції) колективу, атестаційної комісії тощо

• Табелі навчальних досягнень учнів (свідоцтва досягнень)

• Журнал реєстрації наказів з основної діяльності

Сервіс E-Journal не є загальнообов'язковим, рішення про його використання приймає заклад освіти на добровільній основі. Але з часом паперові класні журнали будуть скасовані як такі. Тому важливо до того часу визначитися із вибором таких сервісів та навчатися їх використовувати, що перехід до повного електронного діловодства не було стресовим для закладу освіти. При виборі необхідно враховувати вимоги до приватних сервісів, які містять електронні класні журнали. Це вимоги щодо підключення таких сервісів до центральної бази даних АІКОМ. Перед підключення ці сервіси проходять технічну експертизу, яку проводитиме ДНУ «Інститут освітньої аналітики».

Перевірятиметься платформа на відповідність технічним характеристикам, параметрам захисту інформації тощо.

Наразі активно готується підґрунтя для повного переходу на електронне діловодство в закладах освіти: розробляються необхідні системи та модулі, розробляється відповідна нормативно-правова база.

У зв'язку з повномасштабною агресією російської федерації проти України виникла гостра необхідність підтримки навчального процесу, зокрема для дітей, які опинилися на окупованих територіях, в зоні бойових дій, або в евакуації. З метою забезпечення безперервності освітнього процесу й організації ефективних форм дистанційної освіти для всіх школярів на території України та поза її межами МОН у співпраці з компанією Google Україна вже з 14 березня було створено Всеукраїнський розклад онлайн[37]. Над наповненням розкладу працювали фахівці МОН, УІРО та ІМЗО.

Тематичне наповнення розкладу здійснювалося відповідно до наказу МОН від 26.10.2020 № 1315 «Про деякі питання забезпечення дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти у 2020 – 2021 роках», в якому окреслено перелік тем навчальних предметів (дистанційних курсів), рекомендованих для організації дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти.

Інтерактивний розклад містив покликання на матеріали з різних ресурсів – уроки, що розміщені на вебплатформі для дистанційного навчання учнів 5-11

[37] https://mon.gov.ua/ua/vseukrayinskij-rozklad

класів Всеукраїнська школа онлайн (ВШО), електронні версії підручників, телеуроки від провідних українських вчителів, прямі ефіри-стріми від ГО «Освіторія».

З метою повноцінного завершення навчального року було проаналізовано тематичне планування та визначено перелік предметів і тем уроків, які необхідно забезпечити альтернативними ресурсами, оскільки не всі уроки для вебплатформи ВШО були відзняті через відсутність достатнього державного фінансування.

Для забезпечення функціонування розкладу було підібрано декілька сотень уроків з різних навчальних предметів для 5-11 класів. Через відсутність якісного освітнього контенту у вільному доступі або взагалі повної відсутності телеуроків із зазначеної тематики, процес підбору альтернативних освітніх ресурсів відбувався досить складно. За домовленістю з ГО «Освіторія» і з методичної підтримкою фахівців УІРО низка уроків для Всеукраїнського онлайн розкладу була проведена в прямих ефірах.

Освітня платформа Learning passport[38] є результатом партнерства ЮНІСЕФ та Microsoft і вже успішно запроваджена в понад 20 країнах світу. МОН, Український інститут розвитку освіти та ЮНІСЕФ наповнюють її освітніми матеріалами і матеріалами з психологічної підтримки, які містять онлайн-курси, відео, текстові та інтерактивні матеріали для дітей, батьків і педагогічних працівників.

З метою забезпечення безперервного навчання учнів 1–11 класів з різних областей України, потужні освітні платформи – Prosvita, Smart Osvita – зібрали небайдужих вчителів, які проводили цікаві предметні вебінари та уроки для дітей, навіть у вихідні дні.

Зокрема, для платформи Prosvita було складено розклад уроків, який узгоджувався з Всеукраїнським онлайн розкладом, окреслено тематичне планування, яке відповідало чинним навчальним програмам, надано методичні рекомендації щодо конструювання уроку в умовах дистанційної форми навчання (використання мотиваційних елементів, прийомів для концентрації уваги, зняття психологічного перевантаження (практики соціально-емоційного та етичного навчання), проведено уроки з біології (6-11 класи), хімії (7-9 класи) та природознавства (5 клас).

До Дня захисту дітей МОН, Український інститут розвитку освіти спільно з ЮНІСЕФ і ДСНС провели Всеукраїнські інтерактивні онлайн-уроки з мінної безпеки. На уроках була представлена інформація про те, як розрізнити вибухонебезпечні предмети; де може чатувати небезпека та які знаки попереджають про неї; як зробити свої прогулянки та пересування безпечними і яких правил вкрай важливо дотримуватися. Урок для початкової школи вже

[38] https://ukraine.learningpassport.unicef.org/

подивилися 20 000 учасників на каналі youtu.be[39][40] і 21 000 на сторінці facebook. Урок для середньої і старшої школи — 10 000 учасників на каналі youtu.be і 15 000 на сторінці facebook.

МОН, Український інститут розвитку освіти спільно з Командою підтримки реформ МОН за підтримки проекту фінської підтримки реформи української школи «Навчаємось Разом» («Learning Together») розробили конструктор, що допомагає розробити: загальний обсяг навчального навантаження, навчальний і річний навчальний плани[41].

Відповідно до українського законодавства, заклади освіти розробляють освітні програми.

Освітня програма є одним із шляхів втілення академічної свободи: у розробленні навчальних планів з урахуванням інтересів і потреб учнів; у виборі модельних навчальних програм, за якими реалізується зміст Державного стандарту; у використанні оптимальних підходів до організації навчання; виборі технологій і методів навчання для досягнення поставлених навчальних цілей. В освітній програмі закладу освіти визначається загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання.

Освітня програма містить навчальний план, в якому визначається, через які освітні компоненти будуть досягатися результати навчання освітніх галузей, і яку кількість годин виділяється для кожного з компонентів. Конкретизується перелік обов'язкових для вивчення і вибіркових навчальних предметів (інтегрованих курсів) у річному навчальному плані, який педагогічна рада складає на основі навчального плану, а керівник закладу затверджує.

МОН має потужні попередні домовленості і вже розпочаті амбітні активності спільно з низкою цифрових гігантів світового рівня, як корпорацій Google та Microsoft, так і виробників комп'ютерного обладнання (HP тощо). Google та Microsoft в рамках благодійної допомоги надають доступ до своїх освітніх програмних пакетів, супроводжують процеси забезпечення освітян України додатковими пристроями для навчання.

За сприяння МОН постійно організовуються загальнонаціональні онлайн навчання для стимулювання опанування нових технологій учасниками освітнього процесу.

Для прикладу, вебінар «Використання хмарних сервісів Microsoft Teams для організації освітнього процесу в закладах освіти»[42] був організований з метою допомогти закладам освіти обрати найсучасніші та ефективніші технології дистанційного навчання на базі рішень Microsoft. Трансляцію переглянули майже

[39] https://youtu.be/jqcvIodVuN8 - запис уроку для учнів 1-4 класів

[40] https://youtu.be/EQtzoak4HSg - запис уроку для учнів 5-11 класів

[41] http://constructor.nus.org.ua/

[42] https://youtu.be/QixCabvm0Xs

15 тис. осіб, сформовано 9630 сертифікатів про участь у вебінарі. Вебінар проведено компанією «Сілвері» за підтримки МОН, Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», EU4Skills та компанії «Microsoft». Відео заходу доступне на ютубканалі компанії «Сілвері»: загальний огляд використання Teams в освітньому процесі висвітлено в першій частині відео, демонстрація рішення - у другій частині.

Також, у межах програми взаємодії МОН і Google відбувся ряд онлайн-тренінгів щодо можливостей використання платформи «Ютуб» в освітньому процесі. Для освітян закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійнотехнічної), фахової передвищої та вищої освіти розпочато дистанційне навчання за програмою «Цифрові інструменти Google для освіти»[43] від МОН і Google Україна. Програма передбачає 12 ідентичних циклів безкоштовних освітніх курсів і тренінгів, кожен з яких розпочинає роботу щомісяця з липня 2022 до червня 2023 року. Курс містить 5 модулів (30 годин – 1 кредит ECTS). Кожен модуль складається з відеолекції, практичних завдань і підсумкового тесту. Учасники отримуватимуть завдання в захищеному віртуальному просторі Google Класів. До кожної теми буде публікуватися запис лекції, а також проводитиметься додаткова консультація в Google Meet, під час якої кожен учасник отримає можливість задати запитання тренеру та продемонструвати екран для вирішення проблемної ситуації. Викладання буде здійснюватися послідовно: базовий рівень – для учасників, які прагнуть навчитися працювати з мобільними пристроями; середній рівень – для учасників, які прагнуть розібратися з установленим вебпереглядачем Google Chrome; поглиблений рівень – для учасників, які прагнуть навчитися працювати з ноутбуками Chromebook. Заклади освіти, педагогічні колективи яких успішно завершать навчання за програмою з показником вище 50% від загальної кількості працівників, протягом року отримають спеціальний статус «Заклад освіти – учасник програми Google for Education».

Функціонування та роль ПАК «АІКОМ»[44] для інформаційного забезпечення ухвалення управлінських рішень у період дії воєнного стану

Програмно апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту»[45] (далі - ПАК «АІКОМ») - національна інформаційна освітня система Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), технічним адміністратором якої є ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (далі – ІОА).

---

[43] https://sites.google.com/view/1-gdtfe

[44] Документи:

- Положення про програмно-апаратний комплекс "Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту", затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 02.12.2021 № 1255.
- Атестат відповідності Комплексної системи захисту інформації зареєстровано в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України 15.04.2021 за № 22815, дійсний до 15.04.2025.

[45] https://aikom.iea.gov.ua/

Це система класу EMIS (Education Management Information System, електронна система управління освітою) для дошкільної, позашкільної, шкільної та професійної (професійно-технічної) освіти, яка є модернізованою системою ДІСО в результаті успішно впровадженого гранту Світового банку P161312[46]. Постійно використовується МОН для прийняття політичних рішень: розподіл коштів на заробітну плату педагогам, забезпечення комп'ютерною технікою, покращення Інтернету, розподіл LEGO наборів, замовлення підручників, електронні щоденники та журнали, запис до садочків тощо.

ПАК «АІКОМ» – це сукупність апаратно-програмних засобів для формування єдиного інформаційного простору статистики та аналітики освіти України задля підвищення ефективності діяльності органів управління у сфері освіти на всіх функціональних рівнях в умовах децентралізації та становлення державно-громадської моделі управління освітою, забезпечення національної і регіональних статистичних служб якісними даними для бюджетного процесу (формування бюджету та оцінки ефективності його виконання), створення відкритих інформаційних аналітичних систем на принципах Open Data для інформування освітянської спільноти, широких кіл громадськості про стан і результати діяльності закладів освіти на всіх рівнях за критеріями якості, забезпечення передумов для переходу до електронного врядування в системі освіти.

Основні задачі, які виконує ПАК «АІКОМ»:

- Збір достовірних, актуальних доказових даних про стан системи освіти за затвердженою системою показників.
- Збір необхідної для Державної служби статистики України інформації та забезпечення органів регіональної статистики даними про стан освітньої галузі на національному та регіональному рівнях.
- Забезпечення достовірною статистичною та адміністративною інформацією для уможливлення ефективного бюджетного процесу на національному та регіональному рівнях у розрізі окремих закладів освіти, ОТГ, районів для планування видатків на освіту на основі повних, актуальних, достовірних даних і обґрунтованих, прозорих, підзвітних принципів і процедур розподілу освітньої субвенції, а також можливості аналізу ефективності використання бюджетних коштів на рівні ЗЗСО, ОТГ, району, країни.
- Реалізація можливості інтероперабельності ПАК «АІКОМ» з різними освітніми інформаційними системами та базами даних (Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО), база даних Українського центру оцінювання якості освіти, органи управління у сфері освіти, проекти дослідження якості освіти, тощо).

[46] https://cutt.ly/3ymQU2Z

• Забезпечення органів управління у сфері освіти і широких кіл громадськості доказовими даними про стан і результати освітньої діяльності для здійснення моніторингу якості освіти.

• Забезпечення органів управління і громадськості доказовими даними для прийняття ефективних управлінських рішень щодо покращення доступності освіти та підвищення її якості.

ПАК «АІКОМ» має побудовану та атестовану комплексну систему захисту інформації (чинний атестат відповідності, зареєстрований в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України).

ПАК «АІКОМ» не має вітчизняних безкоштовних державних аналогів у сфері загальної середньої, дошкільної, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти.

ПАК «АІКОМ» призначений для організації всіх видів робіт зі збору освітньої статистики та опрацювання адміністративних даних закладів освіти, включаючи створення електронного архіву даних, автоматизованого управління процедурами збору інформації, контролю виконавської дисципліни, а також управління бізнес-процесами опрацювання інформації. ПАК «АІКОМ» – удосконалена версія Державної інформаційної системи освіти (ДІСО), яка має побудовану КСЗІ, що дозволяє безпечно зберігати персональні дані здобувачів освіти та педагогічних працівників.

На сьогодні одним з основних завдань ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (далі – ІОА) є автоматизація процесу збору статистичної інформації з на рівні школи з подальшою верифікацією та агрегацією каскадом управлінь освітою на місцевому та обласному рівнях.

Разом з тим, треба зазначити, що Реєстр суб'єктів освітньої діяльності згідно ЗУ України «Про освіту» ведеться в Єдиній державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО), технічним адміністратором якої є ДП «Інфоресурс» (ІОА в рамках надання пропозицій до структури даного реєстру передбачила необхідність уніфікації ключових показників реєстру закладу освіти

з подальшим їх оновленням виключно в ПЗ ЄДЕБО та отриманням до системи ІОА через API протокол).

Водночас, вже забезпечено збір персональних даних педагогічних працівників та, потенційно, буде здійснено накопичення даних про здобувачів освіти. КСЗІ системи (АС-3, Г-2) вже атестовано Держспецзв'язком України.

Для розуміння загальної ідеології побудови системи збору та обліку статистичної інформації варто описати організаційну структуру користувачів, яку побудовано за технологією контролю доступу на основі ролей (RBAC):

- Технічний адміністратор (та супер-адмін) - користувач(-і) ІОА. Область «видимості» - повна. Повні права на перегляд інформації та зміни статусу за потреби (мається на увазі в т.ч. відхилення раніше прийнятого звіту за зверненням респондента);
- Користувач рівня МОН чи інститутів, які знаходяться в сфері управління МОН, чи інших центральних міністерств та відомств. Права – перегляд інформації згідно узгодженого переліку.
- Користувачі обласних/районних органів управління освітою - на них покладена функція перевірки звітів та створення агрегованих звітів відповідного рівня. Область «видимості» - їх зона ієрархічного підпорядкування. Наразі 2 рівня – обласний та місцевий (ОТГ). Існує практика створення на прохання великих міст користувачів 3го рівня – управлінь освітою районів у містах.
- Користувачі закладів - обліковий запис, який дозволяє завантажувати статистичну інформації в систему та підтверджувати її достовірність за допомогою накладання КЕП(ЕЦП).

Інформація ПАК «АІКОМ» безпосередньо використовується для розрахунків розподілу бюджетних коштів освітньої субвенції на заробітну плату педагогічних працівників та інших управлінських цілей. Обсяг коштів освітньої субвенції складає майже третину бюджетних коштів, які витрачаються на освіту загалом, тому вимоги до достовірності освітньої статистичної інформації є дуже високими.

Система, починаючи з 2016 року, використовувалась МОН як основний інструмент для збору та оброблення даних, визначених в офіційних формах освітньої статистичної звітності. Перший збір даних у 2016 році був пілотним, а вже в наступні роки (починаючи з 2017 року) інформаційна система охопила всі заклади загальної середньої освіти країни. Деталізований до рівня закладу освіти, як окремого респондента, масив даних є інформаційною базою для розрахунку розподілу коштів освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників сфери загальної середньої освіти. З бази також здійснюються численні вибірки різноманітної освітньої інформації для прийняття тих чи інших управлінських рішень.

Сьогодні в системі забезпечено збір даних дошкільної (85-К), позашкільної (1-ПЗ), шкільної (ЗНЗ-1, 83-РВК, 77-РВК, 1-ЗСО) та планується автоматизувати

збір даних професійної (професійно-технічної) освіти. Наразі здійснюється модернізація ПАК «АІКОМ», у рамках якої реалізується перехід до збору індивідуальних деперсоналізованих даних здобувачів освіти (дані педагогічних працівників вже зібрано в 2021 році). Це дасть змогу суттєво підвищити достовірність освітньої статистичної інформації та якість розрахунків щодо розподілу коштів освітньої субвенції. У рамках модернізації даної системи створюються модулі збору, обробки та верифікації особистих даних здобувачів освіти для подальшого формування усіх необхідних агрегованих звітів, зокрема форм статистичної звітності.

ПАК «АІКОМ» вже використовується в системі управління загальною середньою та дошкільною освітою на усіх її рівнях та в системі закладів освіти безпосередньо. Офіційна статистична звітність з 2017 року за первинними формами закладів освіти та похідними агрегованими формами (ієрархічний каскад заклад освіти> місцевий рівень> обласний рівень> національний рівень) від них збираються саме за допомогою ПАК «АІКОМ». Дана система на сьогодні також забезпечує автоматизацію збору даних за формою 77-РВК щодо охоплення дітей шкільного віку освітою на виконання пункту 9 Порядку ведення обліку дітей шкільного віку та учнів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 684. З використанням даної системи за допомогою окремого модуля відбувається відбір та замовлення підручників для закладів загальної середньої освіти. Коло фактичного прикладного застосування даної системи досить широке (існує багато модулів АІКОМ, що виконують прикладні функції, це: Індекс здоров'я школи, Безпечна і дружня до дитини школа, Реєстрація в заклади дошкільної освіти). Багато модулів АІКОМ ще в розробці або проходять пілотні випробування: конструктор сайтів закладів дошкільної освіти, система запису в гуртки закладів позашкільної освіти тощо.

Під час війни АІКОМ є постійним джерелом оперативної аналітики. Деталізована до окремого педагогічного працівника та закладу освіти база даних уможливлює різноманітні додаткові збори даних:

- Оцінка поточної потреби в забезпеченні пристроями для навчання та фіксація факту видачі їх окремому педагогічному працівнику. Дана автоматизація дозволяє здійснити моніторинг розподілу та отримати скориговану потребу за результатами кожного чергового розподілення.
- Акумулювання масиву індивідуальних запитів багатоцільової фінансової допомоги ЮНІСЕФ педагогічним працівникам з постраждалих територій (в околі 80$ кожному).
- Верифікацію параметрів педагогічних працівників, які втратили підтверджуючі документи про стаж, звання, категорію тощо, із використанням верифікованого масиву первинних даних, з яких формувалась 83-РВК восени 2021 року.
- Тощо.

Для гарантування сталості роботи системи було вжито ряд заходів: реплікація на AWS, використання більш надійного SSL-сертифікату, постійне резервування тощо.

Функціонування АС «ІРЦ» у період дії воєнного стану: питання підтримки осіб з ООП

В грудні 2006 року Україна як держава-учасниця Організації Об'єднаних Націй (ООН) прийняла Конвенцію «Про права осіб з інвалідністю», в якій наголошується, що держави-учасниці мають збирати статистичні й дослідні дані, які відображають стан участі держави у житті людей з особливими потребами. Отримані за цим напрямом дані дають змогу розробляти й здійснювати стратегії для забезпечення права дітей з ООП на повноцінне життя в суспільстві.

Постанова КМУ від 12.07.2017 № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» передбачає забезпечення автоматизації процедури створення заяв щодо проходження комплексної оцінки дітьми з особливими освітніми потребами, формування висновків про цю комплексну оцінку. Автоматизація є необхідністю, яка передує повному переходу на електронний безпаперовий документообіг в системі ІРЦ.

Для автоматизації цих процесів була створена система АС «ІРЦ», яка активно використовується фахівцями ІРЦ, освітянами, батьками. Система АС «ІРЦ» забезпечує проведення поточного аналітичного контролю діяльності інклюзивно-ресурсних центрів в режимі реального часу та можливість оперативного доступу до центральної бази облікових журналів заяв та висновків, інших даних, які слугують основою для прийняття управлінських рішень МОН (в тому числі щодо цільового фінансування мережі) та розроблення численних нормативно затверджених документів, заяв, висновків, індивідуальних програм розвитку.

АС «ІРЦ» призначена для забезпечення єдиного інтегрованого інформаційного середовища у сфері інклюзивної освіти, необхідного для обробки відомостей, що утворюються в процесі діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, інших суб'єктів освітньої діяльності, з метою інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття рішень на всіх рівнях управління інклюзивною освітою.

У 2018 році розпочато масштабну реформу системи оцінки особливих освітніх потреб, яка передбачає реорганізацію мережі психолого-медико-педагогічних консультацій та створення територіально доступної, уніфікованої мережі інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ). За чотири роки в Україні розбудована і продовжує функціонувати мережа таких центрів. Вони забезпечують системний, кваліфікований психолого-педагогічний супровід здобувачів дошкільної й загальної середньої освіти.

У рамках створення АС «ІРЦ» побудовано відповідний портал, за допомогою якого батьки можуть: подати заяву до інклюзивно-ресурсного центру

онлайн; отримувати запрошення на проходження комплексного оцінювання; зберігати заяву та висновок в електронній формі та контролювати проведення занять з дитиною. Також розроблено і апробовано мобільні додатки на платформах IOS та Android (для зручності користувачів їх розміщено в середовищі Play Market та App Store).

АС «ІРЦ» є інтегрованою інформаційно-комунікаційною системою, технічні засоби якої перебувають в межах території України. Архітектура АС «ІРЦ» представляє собою комплекс автоматизованих робочих місць, об'єднаних в єдину інформаційну систему захищеними каналами зв'язку з використанням технології віддаленого доступу та підключення до мереж зв'язку загального користування.

Роботи з розвитку АС «ІРЦ» здійснюються повністю в межах фінансування, отриманого в рамках бюджетної програми 2201260 «Загальнодержавні заходи у сфері освіти».

На виконання наказу МОН від 05.08.2019 № 1069 «Про затвердження форми звітності з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та інструкції щодо її заповнення», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.08.2019 за № 983/33954 та постанови Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630 «Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України» було забезпечено:

інклюзивно-ресурсні центри з можливістю створення, редагування та зберігання даних форми звітності 1-ІРЦ;

структурні підрозділи органів управління освітою, які опікуються питаннями діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, можливістю створення та зберігання агрегованих даних форми звітності 1-ІРЦ;

механізм контролю якості та достовірності даних, що вводяться чи об'єднуються (агрегуються);

необхідною інформацією батьків (законних представників дитини), фахівців ІРЦ, фахівців структурних підрозділів з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів органів управління освітою областей і МОН для реалізації можливостей більш кваліфіковано організовувати проведення комплексних оцінок та, в разі необхідності, проведення повторних комплексних оцінок;

визначення особливих освітніх потреб дитини у разі переходу дитини з особливими освітніми потребами з дошкільного закладу освіти в заклад загальної середньої освіти, переведення дитини із спеціального закладу дошкільної освіти, спеціального закладу загальної середньої освіти, закладу загальної середньої освіти до інклюзивної (спеціальної) групи закладу дошкільної освіти або інклюзивного (спеціального) класу закладу загальної середньої освіти;

визначення потреби у продовженні тривалості здобуття освіти для осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають загальну середню освіту;

надання послуг дітям з особливими освітніми потребами, які проживають (навчаються) у відповідній об’єднаній територіальній громаді (районі), місті (районі міста).

Розпорядником АС «ІРЦ» є МОН, що:

- вживає організаційних заходів, пов’язаних із забезпеченням функціонування системи;
- здійснює контроль за забезпеченням захисту інформації в системі згідно із законодавством;
- використовує інформацію, що міститься в системі, з метою прийняття управлінських рішень;
- встановлює вимоги до апаратного та програмного забезпечення системи;
- визначає перелік інформації, доступ до якої надається уповноваженим суб’єктам;
- визначає порядок доступу користувачів до АС «ІРЦ»;
- забезпечує збір, оброблення та формування інформації, у тому числі персональних даних, у сфері інклюзивної освіти;
- забезпечує аналіз інформації щодо поточного стану інклюзивної освіти в Україні, зокрема діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та закладів освіти України, що забезпечують здобуття дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти;
- забезпечує контроль змісту та стану інформації, що надається в АС «ІРЦ» на предмет забезпечення її повноти, актуальності та достовірності.

Технічним адміністратором АС «ІРЦ» є ДНУ «Інститут освітньої аналітики», що належить до сфери управління розпорядника АС «ІРЦ».

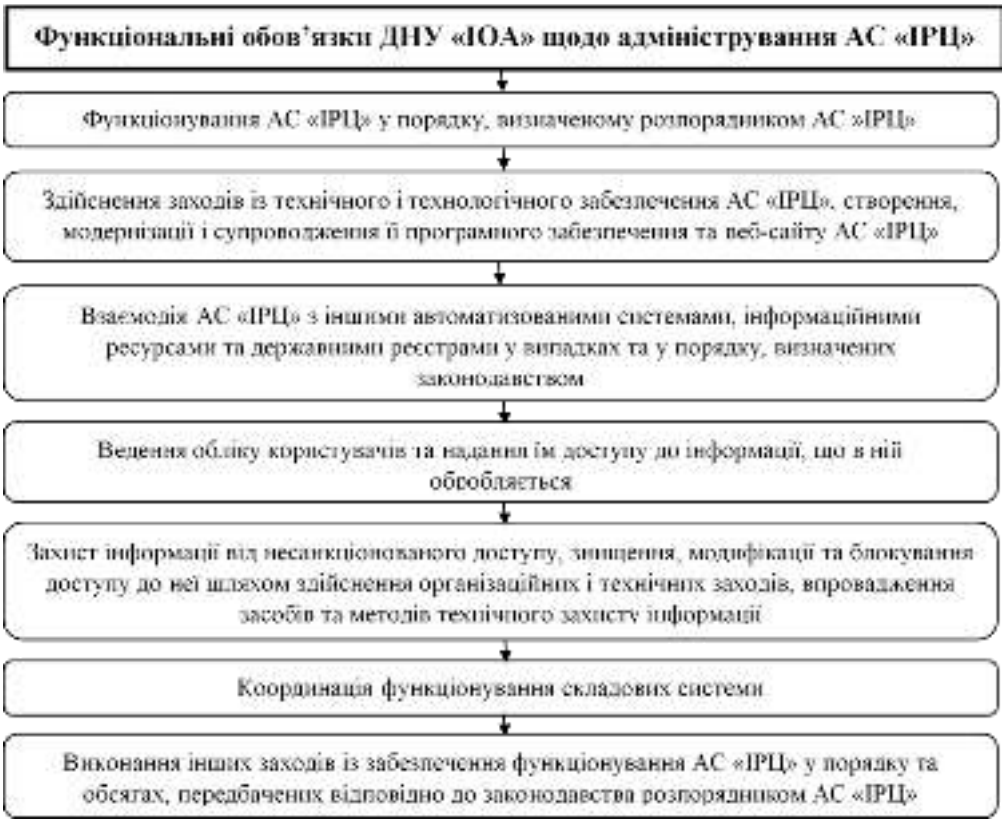

Користувачами АС «ІРЦ» є посадові особи МОН та його структурних підрозділів, установ та організацій, що належать до сфери управління інклюзивно-ресурсних центрів; місцевих органів управління освітою та підпорядкованих (підконтрольних) їм закладів освіти; інші користувачі, яким в установленому порядку надано право доступу до інформації в цій системі.

Місцевими адміністраторами АС «ІРЦ» є посадові особи місцевих органів управління освітою, їх структурних підрозділів та посадові особи інклюзивно-ресурсних центрів. Місцевий адміністратор АС «ІРЦ» забезпечує:

- облік користувачів та надання їм доступу до інформації, що в ній обробляється;
- захист інформації від несанкціонованого доступу, шляхом знищення, модифікації та блокування доступу до неї;
- призначення відповідальних осіб за роботу з АС «ІРЦ»;
- використання АС «ІРЦ» відповідно до законодавства;
- дотримання порядку доступу до АС «ІРЦ», визначеним Технічним адміністратором АС «ІРЦ»;
- технічну підтримку та методичний супровід користувачів АС «ІРЦ».

Захист інформації в АС «ІРЦ» відповідає положенням законів України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про захист персональних даних».

У АС «ІРЦ» захисту від несанкціонованого доступу підлягає вся інформація, а також ПЗ, призначене для її створення та обробки.

У АС «ІРЦ» функціонує комплексна система захисту інформації, що забезпечує:

- розмежування доступу користувачів і програм користувачів до інформації;
- виявлення та реєстрацію спроб порушення розмежування доступу;
- автоматизовану ідентифікацію користувачів і експлуатаційного персоналу при зверненні до ресурсів АС «ІРЦ»;
- реєстрацію фактів порушення доступу;
- протоколювання дій користувачів, включаючи доступ із зовнішніх систем;
- заборону на несанкціоновану зміну конфігурації АС «ІРЦ»;
- виявлення, ідентифікацію та видалення комп’ютерних вірусів на серверах системи;
- захист бази даних, звітної, архівної інформації від несанкціонованого доступу та фізичного руйнування;
- захист інформації від спотворення та несанкціонованого використання при взаємодії структурних складових АС «ІРЦ» через канали зв’язку;
- захист цілісності даних від руйнувань при аварійних режимах і збоях в електроживленні АС «ІРЦ».

У АС «ІРЦ» передбачено захист інформації, що передається, від несанкціонованого доступу засобами криптозахисту, для чого забезпечено:

- шифрування з гарантованою стійкістю та імітозахистом інформації, яка передається через канали зв'язку між об'єктами автоматизації;
- криптографічне перетворення інформації, що передається через відкриті IP-мережі загального користування;
- авторизацію електронних документів засобами формування і перевірки КЕП;
- керування і розподіл ключової та ідентифікуючої інформації;
- відповідність законодавству України у частині захисту інформації.

Під час війни для сталості роботи системи було вжито ряд заходів: реплікація на AWS, використання більш надійного SSL-сертифікату, постійне резервування тощо.

ЄДЕБО: розвиток, реагування на освітні виклики воєнного періоду

Наразі до ЄДЕБО, яка функціонує з 2011 року, підключено усі заклади освіти, наукові інститути (установи), що надають ліцензовані державою послуги у сферах вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), післядипломної освіти в Україні, обласні, районні, місцеві органи управління у сфері освіти (рис. 1).

Крім того, до Реєстру суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО включено 17 282 заклади середньої освіти.

На теперішній час відображення вступних кампаній до закладів вищої освіти повністю переведено в електронну форму з використанням ЄДЕБО. Оповіщення громадськості про перебіг вступної кампанії (про ліцензований обсяг, кількість місць, що фінансуються за державним замовленням та за кошти

фізичних (юридичних) осіб, вартість навчання за спеціальностями (спеціалізаціями, освітніми програмами), осіб (прізвища та ініціали), які подали заяви на вступ, їх рекомендування до зарахування й зарахування до закладів освіти тощо) відбувається на спеціалізованих інформаційних вебсайтах України за даними ЄДЕБО, у тому числі з 2019 року – безпосередньо на вебсайті ЄДЕБО[47].

У 2022 році в умовах воєнного стану в Україні з метою посилення безпеки вступників було внесено значні зміни до порядків прийому на навчання для здобуття вищої, фахової передвищої освіти. На виконання зазначеного було доопрацьовано програмне забезпечення ЄДЕБО, зокрема реалізовано:

- можливість дистанційного подання заяв на вступ за усіма освітніми траєкторіями в особистому електронному кабінеті вступника. Для цього електронний кабінет вступника було оптимізовано – впроваджено єдиний кабінет для вступу за усіма траєкторіями вступу, у тому числі додано можливість електронного вступу з документом про базову середню освіту;

- участь у конкурсному відборі за результатами єдиного вступного випробування. Наприклад, для наймасовішої траєкторії вступу – на основі повної загальної середньої освіти – за результатом національного мультимедійного тесту (з української мови, математики та історії) та мотиваційним листом, а для окремих траєкторії вступу – виключно за мотиваційним листом;

- доповнення спеціальних умов участі в конкурсному відборі категорією «Особи, місце проживання яких зареєстровано (задекларовано) на особливо небезпечній території» та відповідні зміни до порядку конкурсного відбору.

В ЄДЕБО міститься інформація про зарахування, переведення, поновлення, відрахування, завершення навчання тощо здобувачів вищої освіти в Україні з 2012 року, здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти – з 2013 року, здобувачів фахової передвищої освіти – з 2020 року.

Виготовлення студентських і учнівських квитків державного зразка здобувачам вищої та професійної (професійно-технічної) освіти здійснюється з використанням даних ЄДЕБО починаючи з 2014 року, документів про вищу та професійну (професійно-технічну) освіту – з 2015 року, документів про фахову передвищу освіту – з 2020 року.

Наприкінці 2021 року в ЄДЕБО реалізовано модулі для відображення зарахування на навчання іноземців (з урахуванням особливостей цього процесу), внесення інформації щодо внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності у сферах вищої та фахової передвищої освіти, реалізовано формування в ЄДЕБО замовлень документів про освіту за освітньо-науковим ступенем доктора філософії (освітньо-творчим ступенем доктора мистецтв).

З 2018 року в ЄДЕБО реалізовано процес електронного ліцензування провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, з 2019 року – професійної

[47] https://vstup.edbo.gov.ua/

(професійно-технічної) освіти, з 2020 року – фахової передвищої освіти та післядипломної освіти.

З 2019 року до ЄДЕБО вноситься інформація про акредитацію освітніх програм, спеціальностей, напрямів підготовки у сфері вищої освіти, з 2021 року – у сфері фахової передвищої освіти.

ЄДЕБО містить п’ять реєстрів та інформаційні сервіси (рис. 2), які з 2018 року функціонують у відкритому доступі на вебсайті бази[48].

Реєстри та сервіси Єдиної державної електронної бази з питань освіти

З початком військової агресії Російської Федерації проти України зазначені реєстри та сервіси набули особливого значення, адже з їх використанням особи, які здобули освіту в Україні та/або є педагогічними, науково-педагогічними працівниками закладів освіти України й вимушено залишили місця проживання (стали внутрішньо переміщеними особами або виїхали за кордон), можуть підтвердити здобуття освіти (певного освітнього (освітньо-кваліфікаційного, освітнього професійного) рівня) та/або роботу в зазначених закладах освіти не маючи на руках документів про освіту та/або про роботу в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

На вебсайті ЄДЕБО громадськість може відслідковувати перебіг вступної кампанії для здобуття вищої та фахової передвищої освіти з будь-якої точки світу: доступною є інформація про конкурсні пропозиції на вступ до закладів освіти та подані вступниками заяви, можливий пошук конкурсних пропозицій за

[48] https://info.edbo.gov.ua/

обраними параметрами вступу, відображаються статистичні дані вступних кампаній у різних розрізах.

На згаданому вебсайті доступний сервіс для отримання особою виписки з наявними в ЄДЕБО відомостями про неї щодо даних про навчання для здобуття вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти та документів про здобуту загальну середню, професійну (професійно-технічну), фахову передвищу, вищу освіту.

Також на вебсайті функціонує сервіс підтвердження дійсності довідок про навчання іноземців, виданих закладами освіти.

Наразі в ЄДЕБО триває формування єдиної електронної системи моніторингу працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, в якій міститиметься інформація про працевлаштування випускників закладів освіти (за даними Пенсійного фонду України). Ця система функціонуватиме у відкритому доступі.

Для верифікації інформації, яку внесено (вноситься) до бази налаштовано взаємодію ЄДЕБО з державними електронними інформаційними ресурсами:

Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, держателем якого є Міністерство юстиції України, – з метою верифікації внесених до ЄДЕБО відомостей про заклади освіти, органи управління освітою тощо;

Державним реєстром фізичних осіб – платників податків, держателем котрого є Державна податкова служба України, – з метою верифікації внесених до ЄДЕБО реєстраційних номерів облікових карток платників податків (РНОКПП).

Також реалізовано взаємодію з інформаційно-комунікаційною системою Українського державного центру міжнародної освіти МОН, програмно-апаратним комплексом «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» тощо.

В ЄДЕБО забезпечується кіберзахист з дотриманням законодавства у сфері захисту інформації. Для захисту інформації в інформаційно-комунікаційній системі ЄДЕБО у 2022 році модернізовано комплексну систему захисту інформації, в якій запроваджено сучасні організаційно-правові та інженерно-технічні заходи безпеки разом із застосуванням апаратних, програмно-апаратних та програмних засобів захисту від несанкціонованого доступу, а також для криптографічного захисту інформації.

ЄДЕБО розвивається навіть в умовах воєнного стану, розширюється спектр реалізованих функцій, що автоматизують освітні послуги, і на сьогодні вже неможливо уявити інформаційну частину сфери освіти без неї.

Вебплатформа дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» як сучасний онлайн-ресурс для змішаного та дистанційного навчання для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників

У 2020 році українська освіта зустрілася з труднощами, спричиненими пандемією захворювання COVID-19. Щоб допомогти вчителям і учням організувати змішане та дистанційне навчання у період карантину, навесні 2020 року був започаткований телевізійний проект «Всеукраїнська школа онлайн»[49]. Увесь квітень-травень українські вчителі виходили в ефір на провідних телеканалах України і на youtube-каналі МОН і навчали учнів 5-11, а згодом і 1-4 класів.

З часом приватна ініціатива переродилася в державний проект із ширшими цілями: створити вебплатформу не як тимчасове рішення на випадок карантину, а як інструмент безпечної, доступної, якісної освіти. МОН з державною установою «Український інститут розвитку освіти» й Міністерством цифрової трансформації розробили таку платформу «Всеукраїнська школа онлайн», доступну у всіх куточках України, зокрема й на тимчасово окупованих територіях.

Державну ініціативу підтримали і донори: за сприяння швейцарсько-українського проекту «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (DECIDE) було розроблено платформу, Представництво ЮНІСЕФ в Україні підтримало роботу над покращенням доступності та інклюзивності матеріалів, Міжнародний фонд «Відродження» забезпечив розроблення кабінету вчителя і мобільних додатків (до речі, 75% користувачів заходять на платформу через смартфони), представники бізнесу компанії «Київстар», Vodafone, Lifecell надали безкоштовний доступ до «Всеукраїнської школи онлайн».

Офіційно платформа стартувала 11.12.2020. У червні 2022 року на платформі розміщено 2199 уроків, які забезпечують 73 курси.

Всеукраїнська школа онлайн — це українська онлайн-платформа для **змішаного** та **дистанційного** навчання учнів та методичної підтримки вчителів 5-11 класів. Заплановано й розроблення курсів для початкової школи. Матеріали спрямовані на підтримання організації освітнього процесу.

Курс — набір різних видів навчальної діяльності, які в сукупності становлять зміст навчання з одного предмета для одного класу.

Описова частина курсу — загальні відомості про курс та особливості його проходження учнями (є тільки в завершених курсах з української мови (8-11 класи), алгебри (7-11 класи) й геометрії (8-11 класи).

Програма — навчальна програма курсу (сформована на основі чинної навчальної програми, затвердженої МОН, тематичне планування (перелік і тематика дистанційних курсів) затверджене наказом МОН від 26.10.2020 № 1315

[49] https://lms.e-school.net.ua/

«Про деякі питання забезпечення дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти у 2020 - 2021 роках).

Урок є складовою курсу і містить щонайменше одне або кілька навчальних відео (сукупною тривалістю не менше 5 хвилин, тривалість кожного відео – не більше 15 хвилин). Відео створені з використанням інфографіки, слайдів й анімації, що дозволяє ***утримувати увагу*** учнів. ***Транскрипти*** розширюють доступність навчального матеріалу для дітей з особливими освітніми потребами.

Кожен урок містить щонайменше один ***конспект*** уроку у вигляді файла PDF. Конспекти для самопідготовки доповнюють та розширюють тему відеоматеріалів, а також містять різноманітні активності, які дозволяють зробити урок інтерактивним. Наприклад, це інтерактивні покликання для проведення онлайн-екскурсій, відео квестів, які проводяться за допомогою Qr Code, використання інтерактивних вправ у програмах Kahoot, Learning apps, Padlet. Крім того, конспекти для самопідготовки розвивають у дітей пізнавальну активність і заохочують до проведення дослідницької діяльності.

Тест для самоконтролю (не менше 5 тестових завдань) учень може проходити необмежену кількість разів. Допускається створення тестових завдань таких типів: з вибором однієї або кількох правильних відповідей; на введення чисел; з короткою відповіддю. Тестові завдання є засобом для тренування умінь і навичок та для самоперевірки, допомагають учням отримувати конструктивний зворотний зв’язок щодо їхніх результатів навчання.

Підсумковий тест до теми (10-15 завдань) учень може пройти тільки один раз. Результат зараховується у навчальний прогрес і відображається в журналі (доступному в кабінеті вчителя).

Підсумковий тест до курсу учень може пройти тільки один раз. Результат зараховується у навчальний поступ і відображається в журналі. Є тільки в завершених курсах з української мови (8-11 класи), алгебри (7-11 класи) й геометрії (8-11). З алгебри й української мови – щонайменше по 60 тестових завдань; з геометрії – щонайменше по 40.

Представництво ЮНІСЕФ в Україні підтримало розроблення освітніх матеріалів для вебплатформи дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн», що сприяло покращенню доступності та інклюзивності матеріалів. Зокрема, за підтримки ЮНІСЕФ було:

проведено навчальні вебінари для вчителів та методистів з питань інклюзивності. Під час вебінарів розглядалися приклади застосування універсального дизайну під час розроблення уроків ВШО;

розроблено практичні рекомендації «Як зробити онлайн-уроки інклюзивними», в яких учителі знайдуть поради та приклади для планування та реалізації онлайн-навчання, використання наочності та візуалізації, зважаючи на

багатоманітність учнів, їхніх потреб та можливостей. Ці рекомендації будуть користні при розробленні наступних уроків ВШО[50].

Щоб забезпечити ширшу доступність ВШО для учнів, у тому числі й учнів з особливими освітніми потребами, за підтримки ЮНІСЕФ до уроків ВШО створюються аудіодискрипції. Це лаконічні, детальні описи предметів, процесів і явищ та іншого, що використовується у відео. Вони дають учням з порушеннями зору ширший доступ до сприймання візуального контенту. На сьогодні створено понад 1500 таких описів.

Вебплатформа дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» увійшла до 30 видатних українських проектів, створених за часи Незалежності, за версією видання Liga.net та міжнародної організації Project Management Institute.

Глобальний договір ООН в Україні визнав «Всеукраїнську школу онлайн» найкращим проектом 2021 року в категорії «Суспільство».

У 2021 році «Всеукраїнська школа онлайн» отримала нагороду «Партнерство. Відкритий Уряд».

Всеукраїнська школа онлайн стала важливим ресурсом для учнів у період дії воєнного стану. Різко збільшилася кількість відвідувань уроків і переглядів відео: зі 120 тисяч переглядів у лютому 2022 року до 1,5 млн переглядів у березні і 1,4 млн у квітні 2022 року. Станом на кінець червня зафіксовано 5 млн переглядів відео.

Методистами Українського інституту розвитку освіти розроблено «Путівник по Всеукраїнській школі онлайн»[51]: як швидко зареєструватися на платформі, як розібратися в інтерфейсі ВШО, які організоване оцінювання на платформі; як організувати дистанційне й змішане навчання з допомогою матеріалів ВШО, які на платформі є можливості для дітей з особливими освітніми потребами.

Також завдяки благодійній організації Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» путівник був перекладений англійською мовою[52], що допомагає вчителям за кордоном, які працюють з українськими дітьми, організувати роботу з платформою.

Розроблено низку методичних рекомендацій щодо використання матеріалів «Всеукраїнської школи онлайн» в освітньому процесі:

Методичні рекомендації, розроблені Українським інститутом розвитку освіти[53].

Методичні рекомендації, розроблені громадською спілкою «Освіторія»[54].

---

[50] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/inklyuzyvna-osvita.pdf

[51] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/vseukrayinska-shkola-onlajn-4.pdf

[52] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/vseukrayinska-shkola-onlajn-angl..pdf

[53] https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/mr-1315-1.pdf

[54] https://lms.e-school.net.ua/meta_user/teacher_guidelines/

Також МОН спільно з Українським інститутом розвитку освіти за підтримки ЮНІСЕФ розробили курс про організацію змішаного й дистанційного навчання з допомогою матеріалів Всеукраїнської школи онлайн[55].

Забезпечення програмно-апаратних інфраструктурних освітніх потреб учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану

У продовження проекту «Ноутбук кожному вчителю» МОН працює над постачанням комп'ютерної техніки для вчителів. За підтримки ЮНІСЕФ та Інституту освітньої аналітики проведено всеукраїнське опитування громад для визначення технічних потреб внутрішньо переміщених учасників освітнього процесу.

Для забезпечення цих потреб у травні МОН підписало угоду про партнерство з компанією «Google» про передачу 43 тисяч ноутбуків. Окрім цього, перша партія ноутбуків у розмірі 5 тисяч від ЮНІСЕФ вже прибула до України та розподіляється між педагогічними працівниками пошкоджених і зруйнованих закладів освіти. На сьогодні отримана підтримка покриває 25% від загальної потреби, тому пріоритетом МОН є продовження переговорів і вихід на нових виробників комп'ютерного обладнання для забезпечення технікою кожного вчителя, який потребує допомоги. Також ініційовано опитування щодо освітніх потреб закладів фахової передвищої та вищої освіти.

За результатами Всеукраїнського опитування, яке проводилося МОН спільно з Державною науковою установою «Інститут освітньої аналітики», Освітнім Кластером у партнерстві з Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), Міжнародною неурядовою організацією (МНДО) «Save the Children» та іншими партнерами в травні 2022 року (листи МОН від 06.05.2022 № 1/4916-22 та від 30.05.2022 № 1/5736-22), існує наступна потреба на комп'ютерне обладнання для забезпечення доступу до освіти, організації дистанційного навчання:

ноутбуки для педпрацівників ЗЗСО та ЗПТО - 165 309 одиниць;

планшети для здобувачів освіти - 202 562 одиниць.

За результатами домовленостей МОН з партнерами з розвитку, станом на 21.06.2022 року підтверджена поставка 48 000 ноутбуків для педагогічних працівників ЗЗСО та ЗПТО:

5 000 ноутбуків, які передаються на підставі листа МОН до Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ від 17.03.2022 № 1/3491-22;

43 000 ноутбуків, які передаються на підставі Угоди про партнерство між МОН та компанією Google від 23.05.2022 № 1/5394-22.

За дорученням Міністра освіти і науки України Шкарлета Сергія Миколайовича, першочергово має бути здійснено забезпечення потреб педагогічних працівників, які працюють у ЗЗСО та ЗПТО, що постраждали (були пошкоджені чи зруйновані) внаслідок агресії російської федерації (І етап).

[55] https://www.youtube.com/playlist?list=PLVW_Af0RV6bZntwEFW6PgTosEekv41wCQ

ІІ етапом партнерам із розвитку рекомендується пропорційно закривати потреби всіх педпрацівників закладів освіти по мірі надходження Україні допомоги (пріоритетність щодо конкретних закладів і педпрацівників визначатиметься місцевими органами управління освітою як найбільш наближеними суб'єктами до кінцевих отримувачів допомоги).

Наприкінці квітня 2022 року надійшло підтвердження щодо поставки 5000 ноутбуків від ЮНІСЕФ. Тоді для закриття І черги було рекомендовано визначити 10 областей, в яких постраждало найбільше закладів освіти (були зруйновані чи пошкоджені). Інформація щодо пошкоджень закладів освіти щотижня оперативно надається місцевими органами управління освітою та оновлюється вебсайті «Освіта під загрозою»[56].

До переліку таких областей станом на 30 квітня 2022 року увійшли: Донецька, Житомирська, Запорізька, Київська, Луганська, Миколаївська, Сумська, Харківська, Херсонська, Чернігівська області:

Харківська (зруйновано - 51, пошкоджено - 320)

Запорізька (зруйновано - 18, пошкоджено - 9)

Чернігівська (зруйновано - 10, пошкоджено - 120)

Миколаївська (зруйновано - 7, пошкоджено - 123)

Луганська (зруйновано 6, пошкоджено 128), актуальну інформацію неможливо зібрати через бойові дії

Херсонська (зруйновано - 4, пошкоджено - 63)

Київська (зруйновано - 3, пошкоджено - 113)

Донецька (зруйновано - 1, пошкоджено - 329), актуальну інформацію неможливо зібрати через бойові дії

Житомирська (зруйновано - 1, пошкоджено - 77)

Сумська (зруйновано - 1, пошкоджено - 45).

Для надання рекомендацій ЮНІСЕФ щодо пріоритетного забезпечення педпрацівників 5 000 ноутбуками, Міністерством було організовано оперативний збір потреб у комп'ютерному обладнанні для забезпечення можливості педпрацівникам постраждалих ЗЗСО та ЗПТО продовжувати працювати (лист МОН від 30.04.2022 № 22/21-22).

За результатами інформації, наданої обласними департаментами освіти і науки, загальна потреба за цим критерієм на початок травня 2022 року становила 17 876 ноутбуків.

35 ноутбуків із 5 000 було передано на потреби педпрацівників Міжнародної української школи - державної міжнародної школи дистанційного навчання, яка з початку війни забезпечувала доступ до освіти для українських дітей за кордоном.

Решту 4 065 ноутбуків за узгодженням із ЮНІСЕФ та обласними департаментами освіти і науки було рекомендовано розподілити порівну між 6

[56] https://saveschools.in.ua/

областями, потреба яких становила більше 1 000 девайсів (по 583 ноутбуки на Житомирську, Київську, Миколаївську, Сумську, Харківську, Чернігівську області).

Кількість ноутбуків для Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей була визначена відповідно до їх індивідуальних запитів чи спроможностей на той час організувати прийняття та забезпечення педпрацівників ноутбуками (напр., заявлена потреба Донецької області - 963 ноутбуки, проте за проханням керівництва департаменту кількість ноутбуків для забезпечення І черги зменшилась до 229).

За результатами забезпечення ноутбуками від ЮНІСЕФ, залишається незакрита потреба І етапу - 12 911 девайсів, яку планується закрити за рахунок очікуваних надходжень пристроїв в рамках благодійної допомоги від Google.

Щодо забезпечення 43 000 ноутбуків від Google, то МОН рекумендувало донору поділити весь пул на 2 черги:

1 чергою повністю забезпечуються незакриті потреби І етапу для педпрацівників постраждалих закладів - 12 911 ноутбуків 10 вищезгаданим областям;

2 чергою (30 089 ноутбуків, що залишаються після 1 черги) пропорційно закривають потреби всіх областей України та м. Києва, отримані за результатами Всеукраїнського опитування.

Очікується, що 2 чергою закриється біля 30% від усієї заявленої потреби для всіх областей України (не менше 20% на кожну область і м. Київ).

Таблиця1.

Моделювання розподілу ноутбуків освітянам згідно заявленої їх потреби в благодійній допомозі

Назва регіону	Надано Unicef (частина першого запиту)	Розподіл 43тис. від Google		Заявлена загальна потреба в планшетах	Заявлена загальна потреба в ноутбуках
		1 черга (дозабезпечення першого запиту)	2 черга (пропорційний розподіл залишку згідно другого запиту)		
Вінницька		0	1 970	5 988	9 653
Волинська		0	1 041	4 595	5 101
Дніпропетровська		0	2 959	4 166	14 498
Донецька	229	734	299	202	2 427
Житомирська	583	540	1 929	894	10 577
Закарпатська		0	912	8 119	4 469
Запорізька	409	0	2 165	26 562	11 017
Івано-Франківська		0	1 741	29 017	8 533
Київська	583	2 197	1 583	22 897	10 538
Кіровоградська		0	788	4 028	3 859
Луганська	676	157	146	22 136	1 549
Львівська		0	1 957	9 391	9 587

Назва регіону	Надано Unicef (частина першого запиту)	Розподіл 43тис. від Google		Заявлена загальна потреба в планшетах	Заявлена загальна потреба в ноутбуках
		1 черга (дозабезпечення першого запиту)	2 черга (пропорційний розподіл залишку згідно другого запиту)		
Миколаївська	583	1 592	90	16 167	2 614
Одеська		0	1 672	6 411	8 193
Полтавська		0	903	5 549	4 427
Рівненська		0	1 679	1 468	8 229
Сумська	583	865	738	1 773	5 063
Тернопільська		0	1 246	13 674	6 105
Харківська	583	5 233	537	1 277	8 448
Херсонська	153	483	226	79	1 741
Хмельницька		0	1 418	2 764	6 946
Черкаська		0	1 170	3 892	5 731
Чернівецька		0	402	745	1 971
Чернігівська	583	1 110	943	2 161	6 315
м. Київ		0	1 575	8 607	7 718
Усього	**4 965**	**12 911**	**30 089**	**202 562**	**165 309**

Важливий напрям роботи з партнерами з розвитку – надання вчителям та учням набору цифрових інструментів для оптимізації освітнього процесу. Серед пріоритетів співпраці – забезпечення шкіл зручними та легкими в адаптації сервісами для проведення занять і комунікації з учнями. Безкоштовний доступ до своїх продуктів надали компанії «Майкрософт», «Google» та «Zoom». Зокрема, отримано 500 тисяч ліцензій пакету «Microsoft Office 365 A1» для шкіл, надано 38 тисяч ліцензій «Microsoft 365 A3», що включають пакет «MS Office 365» та оновлення «Windows for Education» для всіх рівнів закладів освіти України. Google надає безкоштовний доступ до розширених можливостей сервісу «Google Workspace for Education» для коледжів і університетів України (T&L ліцензії).

Для ефективної роботи вчителя з різноманітними цифровими інструментами впродовж літа буде проведено серію тренінгів від Google та «Майкрософт» для підвищення рівня цифрової компетентності та використанням наданих сервісів для освітян.

Ще один важливий результат – згода Vodafone, Lifecell та Київстар про надання безлімітного нетарифікованого доступу до сервісів дистанційного навчання.

Висновки

Безумовною і безальтернативною світовою тенденцією останнього десятиріччя є тенденція розвитку інформаційного суспільства. Урядом України також проводиться поглиблення інформатизації національної економіки, широкого запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери суспільного життя.

Інформатизація освітньої галузі в Україні вже має здобутки. Цифрові технології все активніше використовуються для вдосконалення організації освітнього процесу та покращення управління в школах, коледжах, університетах. Для управління на центральному рівні створено ряд освітніх реєстрів, функціонують освітні інформаційні системи, за допомогою яких збирається, обробляється, зберігається різноманітна статистична та адміністративна інформація. На сьогодні уявити сучасну освіту без інформаційних технологій неможливо.

Утім в освітній галузі залишаються та з'являються нові проблеми, які необхідно розв'язувати. Зокрема, 2022-2023 навчальний рік буде невідворотно передбачати застосування дистанційної та змішаної форм навчання, вимушене використання яких зумовлено безпековими ризиками. Провадження ефективного дистанційного та змішаного навчання потребує вирішення багатьох технічних завдань із залученням сучасних комп'ютерних технологій.

Серед головних викликів, які постали у сфері інформатизації освіти, можна зазначити такі.

Подолання нерівності доступу закладів освіти, педагогів, здобувачів освіти до інформаційно-комунікаційних технологій. Така нерівність, яка ще більше загострюється через внутрішні переміщення учасників освітнього процесу з безпекових мотивів та їх вимушений виїзд за межі країни, спричинена відсутністю у деяких місцевостях швидкісного Інтернету; недостатністю фінансування закладів освіти в частині комп'ютерного забезпечення освітнього процесу та застосування мультимедійного контенту у навчанні; соціально-економічною обмеженістю сімей щодо надання можливості їхнім дітям використовувати комп'ютери для дистанційного/змішаного навчання під час війни тощо.

Необхідність створення єдиної інформаційної платформи для відповідних сегментів системи освіти, передусім повної загальної середньої освіти, яка є обов'язковою для всіх громадян України відповідно до ст. 53 Конституції України. Опитування учасників освітнього процесу свідчать, що використання нестандартизованого, неуніфікованого освітнього контенту ускладнює доступ до інформації та сприйняття навчального матеріалу.

Забезпечення безпечної та швидкої взаємодії між великою кількістю освітніх баз даних, оскільки їхня розрізненість й різноманіття інформації та форматів даних ускладнює користування освітнім контентом, не дає змоги отримати достовірну інформацію про стан системи освіти України.

Створення на національному рівні інформаційних баз з індивідуальними деперсоналізованими даними про здобувачів освіти та педагогічних працівників, а також відповідних державних освітніх реєстрів. У розвинених країнах світу вже більше десятиріччя такий інструментарій використовується як основа для ідентифікації освітньої траєкторії здобувача освіти. За рівнем успішності його

реалізації в дорослому житті оцінюється якість освітніх послуг та ефективність функціонування закладів освіти. Індивідуальні дані педагогічних працівників забезпечать облік реальної чисельності педагогічного персоналу закладів освіти.

Подолання спротиву інформаційним новаціям консервативної частини учасників освітнього процесу, зумовленого порівняно невисоким рівнем опанування ними ІТ технологіями. З огляду на це, МОН зідйснює посилену комунікаційну кампанію та ритмічно ініціює загальнонаціональні безкоштовні відкриті для всіх ІТ навчання (використання засобів Google Workspace, MS 365 тощо).

Прискорене вирішення завдань цифровізації освітніх процесів в контексті зменшення негативного впливу війни на освітній процес.

Наразі МОН проводить інтенсивну роботу з напрацювання дієвих сценаріїв з розв'язання зазначених проблем, вдосконалює та уніфікує в цьому контексті низку освітніх інформаційних систем та централізованих інформаційних баз.

Національна комісія зі стандартів державної мови.

Національна комісія зі стандартів державної мови (далі - Комісія) здійснює опрацювання та утвердження стандартів української мови як державної. Завданням Комісії є збереження та розвиток державної мови через встановлення стандартів державної мови і методів перевіряння рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства чи зайняття визначених законами посад. Рівень володіння державною мовою, зокрема, Президентом України, Прем'єр-міністром України, Першим віце-прем'єр- міністром України, Віце-прем'єр-міністром України, іншими членами Кабінету Міністрів України, першими заступниками та заступниками міністрів, керівниками інших центральних органів виконавчої влади та їх заступниками, Секретарем Ради національної безпеки і оборони України та його заступниками, Головою Служби безпеки України та його заступниками, Головою Служби зовнішньої розвідки України та його заступниками, Генеральним прокурором та його заступниками, державними службовцями та іншими, засвідчується державним сертифікатом, що видається Комісією.

За допомогою вебплатформи «Банк тестових завдань»[57], ІС «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою»[58] Комісія виконує функції, порушення або переривання у виконанні яких може призвести до негативних наслідків для населення, суспільства, соціально- економічного стану та національної безпеки й оборони України.

Іспитування проводиться за допомогою комплексної інформаційно-комунікаційної іспитової системи для визначення рівня володіння державною

[57] bank.mova.gov.ua

[58] rds.mova.gov.ua

мовою[59], що побудована на платформі Open edX, і компонентами якої є «Банк тестових завдань» та інформаційна система «Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою».

У цілому система працює, але потребує внесення значних змін та доопрацювань як в інтерфейсі користувача стосовно відповідності змісту сертифікатів, які видаються, так і в переліку інформації, яка відображається в особистому кабінеті.

Більша частина функціоналу, яка повинна базуватися на наявних відомостях про осіб, які формують запит на право потрапити на іспит удруге, не дає змоги виконати ці дії автоматично, що спричиняє незручності в роботі користувачів і призводить до постійного долучення працівників Комісії, що в свою чергу може спричинити або допустити виникнення корупційного ризику. Тобто, система має низку недоопрацювань, які спричинені відсутністю попереднього поглибленого тестування програмного забезпечення, що повинно було унеможливити здачу системи у промислову експлуатацію.

Для підвищення рівня кіберзахисту система, яка експлуатується, повинна була пройти відповідне тестування з боку сертифікованих установ і мати відповідні документи відносно безпеки (має бути сертифікованою).

Розміщення та функціонування інформаційної системи забезпечується хмарним сховищем для державних структур відповідно договору від 26.01.2022 № НС-10 з ТОВ «ДЕ НОВО», яке має відповідний сертифікат комплексної системи захисту інформації від ТОВ «ЗАХИСТ.ЮЕЙ», що зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України і засвідчує, що комплексна система захисту інформації інформаційно-комунікаційної системи «Розподілена платформа хмарних обчислень для надання послуг публічної, колективної та приватної хмари, за моделями «інфраструктура як сервіс» (IaaS) та «платформа як сервіс» (PaaS)», що належить ТОВ «ДЕ НОВО», забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів із технічного захисту інформації. Вимоги до умов експлуатації об'єкта експертизи визначено у відповідному розділі Експертного висновку. Функції адміністрування відповідно до договору покладені на авторизовану відповідальну особу від Комісії.

У зв'язку з тим, що приміщення, в якому розташована Комісія на правах оренди, не має відповідно побудованої комплексної системи захисту інформації (а лише затверджений план дій на проектування та побудову в майбутньому), система має багато вразливостей.

Повномасштабна військова агресія російської федерації проти України як незалежної держави спричинила ускладнення щодо відкриття центрів іспитування на базі уповноважених установ (організацій) у містах, які наближені до лінії воєнного зіткнення, що спричинено небезпекою для життя як осіб, які

[59] exam.mova.gov.ua

хочуть пройти процедуру іспиту, так і персоналу іспитових центрів, що надають таку можливість.

Станом на 19.07.2022 на території України, зокрема тієї її частини, яка є підконтрольною державній владі України, працює 31 уповноважена установа, з якими укладені договори про відшкодування витрат за надання послуг з проведення іспитів та/або перевірки результатів іспитів на рівень володіння державною мовою, відповідно до яких організовано іспити для визначення рівня володіння державною мовою для осіб, визначених частиною першою статті 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», які зобов'язані володіти державною мовою для виконання службових обов'язків, та осіб, які мають намір набути громадянство України.

Для поліпшення умов та можливостей інформаційної системи Комісія пропонує спроектувати, розробити та впровадити в іспитовій системі додатковий механізм автоматизованого прокторингу, який гарантовано надаватиме можливості дотримання принципів доброчесності під час складення іспитів.

Крім того, необхідно забезпечити організаційну підтримку та технічну можливість зберігання в Реєстрі державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою інформації щодо кожного власника сертифіката його ідентифікатор, унікальний номер запису в реєстрі в базовому Єдиному державному демографічному реєстрі.

В інформаційних системах Комісії для ідентифікації користувачів та підвищення рівня зручності використовуються сервіси, які надає портал id.gov.ua.

Попри проблеми Комісія продовжує роботу, спрямовану на покращення організації іспитів для визначення рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані володіти державною мовою для виконання службових обов'язків, та осіб, які мають намір набути громадянство України. Додатково Апарат Комісії виконує роботу, спрямовану на поширення та популяризацію української мови: надає матеріали на порталі mova.gov.ua, у соціальних мережах і на офіційному телеграм каналі для інформування та поширення новин щодо питань стандартів державної мови та змін в іспитовій системі.

Державна служба якості освіти України.

Відповідно до Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX, Державній Службі якості освіти України (далі – Служба) визначені наступні завдання:

- у сфері «Інформатизація науки, освіти і культури» - Створення, розвиток та забезпечення функціонування інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти;

- у сфері «Міжнародне співробітництво» - Реалізація проектів міжнародної технічної допомоги у секторах електронного урядування, розвитку адміністративних послуг, цифровізації.

Наявний стан виконання завдання «Створення, розвиток та забезпечення функціонування інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти».

Завданням інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти (далі - ІАС) є забезпечення автоматизованого збору, обробки, аналізу інформації про освітні та управлінські процеси закладів освіти під час проведення процедур (заходів), передбачених внутрішньою та зовнішньою системи забезпечення якості освіти. Зокрема під час:

- самооцінювання закладами освіти власної освітньої діяльності;
- інституційних аудитів закладів освіти;
- сертифікації педагогічних працівників;
- моніторингових досліджень, у тому числі опитувань учасників освітнього процесу;
- заходів державного нагляду (контролю).

В системі реалізовано усі необхідні модулі для забезпечення виконання поставлених перед системою завдань. Розроблено алгоритми робочих процесів, каталоги форм та типів документів, шаблони повідомлень для користувачів системи, більш ніж 30 шаблонів форм документів для заповнення опитувальників респондентів, 10 шаблонів візуалізованих статистично-аналітичних звітів для аналізу результатів реалізованих процесів (заходів).

Розроблено інструкції користувачів ІАС з різними правами доступу до системи, у тому числі відеоінструкції «Керівник школи», «Виконавець», «Розробник форм та робочих процесів», «Керівний склад», «Адміністратор».

Проводяться тестові випробування (апробація) функціональності робочих процесів «Інституційний аудит», «Самооцінювання», «Сертифікація» «Дистанційний збір даних».

В процесі розробки нормативно-правові акти щодо впровадження інформаційної системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти.

Проводяться заходи з популяризації системи серед директорів шкіл.

Проблеми

У зв’язку з підвищеним рівнем кіберзагроз спільно з розробником проводяться роботи з підвищення рівня кібербезпеки ІАС, планується створення модуля для двофакторної автентифікації користувачів системи.

Досягнення

За результатами проведених апробацій процесу «Самооцінювання» у період з 23 червня по 01 липня поточного року в 23 закладах загальної середньої

освіти і тестових випробувань процесу «Інституційний аудит» в ІАС тривають роботи з внесення змін до форм документів, опитувальників, алгоритмів робочого процесу, візуалізованих статистично-аналітичних звітів.

Отримано позитивні відгуки від потенційних стейкхолдерів інформаційної системи, які брали участь в апробації системи.

Тривають роботи з наповнення системи формами документів, новими статистично-аналітичними звітами та новими процесами, які можна реалізувати з використанням ІАС.

Служба *у сфері «Міжнародне співробітництво»* - Реалізація проектів міжнародної технічної допомоги у секторах електронного урядування, розвитку адміністративних послуг, цифровізації співпрацює з проектами супровід урядових реформ в Україні (SURGe) та швейцарсько-українським проектом DECIDE - "Децентралізація для розвитку демократичної освіти".

В рамках проекту (програми) «Децентралізація для розвитку демократичної освіти (DECIDE)» (реєстраційна картка від 06.08.2021 № 4469-03) фінансові, інші ресурси та послуги не отримувались.

З початку повномасштабного військового вторгнення росії в Україну в межах ініціативи «Система забезпечення якості освіти», яка впроваджується в рамках проекту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe) розроблено вебсайт[60] для батьків дітей, які вимушено покинули Україну.

На цьому вебсайті батьки дітей, які перебувають за межами України, мають можливість знайти відповіді на найпоширеніші запитання щодо організації освітнього процесу для своїх дітей, оцінювання, переведення у наступний клас, отримання документів про освіту тощо.

Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ)**.**

Протягом останніх років відбулася низка системних зрушень та цифрових трансформацій в охороні здоров'я. Ухвалено підзаконних нормативно-правових актів, в яких електронна система охорони здоров'я (ЕСОЗ) і цифрові інструменти визначені як засадничі для розвитку сфери. Також розпочато впровадження ключових процесів та реєстрів, необхідних для існування інформаційного середовища у сфері охорони здоров'я.

Так, на сьогодні електронна система охорони здоров'я уже забезпечує надання цифрових медичних послуг для ***понад 34 млн українців і більше 5000 закладів охорони здоров'я***. У системі понад ***856 млн електронних медичних записів***, створених лікарями, понад ***47,1 млн електронних рецептів***, виписаних пацієнтам на ліки за програмою «Доступні ліки»; понад ***158 млн електронних направлень***, виписаних лікарями первинної та спеціалізованої допомоги.

[60] https://refugee-ed.sqe.gov.ua/

Ключові досягнення

У 2021 році МОЗ успішно реалізовано десятки цифрових проектів, серед яких – відомі пацієнтські послуги.

1. Електронні інструменти для вакцинації

Проведення та моніторинг охоплення вакцинацією від коронавірусної хвороби COVID-19 в Україні відбувається за допомогою відповідних інформаційно-комунікаційних систем та електронних інструментів:

✓ розроблено модуль імунізації в електронній системі охорони здоров'я;

✓ створено функціонал аналітичного обліку залишків вакцин та логістики в інформаційно-аналітичній системі MedData;

✓ розроблено окремий портал по вакцинації[61] та спільно з РНБО інформаційні панелі (дашборди), де відображаються дані щодо імунізації населення, поставок вакцин тощо.

Також сукупно за ініціативи МОЗ від початку вакцинальної кампанії від COVID-19 уже закуплено 597 ноутбуків та оптичних мишок для закладів охорони здоров'я, що проводять вакцинацію українців від COVID-19, за кошти спільного зі Світовим банком проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей».

2. Впровадження COVID-сертифікатів

За короткий час спільно з Мінцифри та НСЗУ, ДП «Медичні закупівлі України» було побудовано інфраструктуру для швидкого отримання COVID-сертифікатів та впроваджено обмін даними між іншими країнами через Довірчу мережу електронного здоров'я ЄС.

Україна стала однією з перших країн поза Європейським Союзом із цифровим сертифікатом, визнаним цілком сумісним із аналогічним документом ЄС, що свідчить про високий рівень довіри міжнародних партнерів до нашої країни загалом та електронної системи зокрема, і також робить подорожі українців до Європи доступнішими і відкриває в'їзд до України громадянам 82 країн Довірчої мережі. Наша країна приєдналася до продуктової інфраструктури COVID-сертифікатів ЄС – спільного середовища для уже понад 82 країн, що мають власні COVID-сертифікати та забезпечують їхнє взаємовизнання.

Передбачено ***внутрішній та міжнародний COVID-сертифікати України***, перший з яких призначений для використання всередині країни, інший – за її межами.

Існує кілька видів COVID-сертифікатів: про вакцинацію – для дорослих та дітей віком від 12 років, про негативний результат ПЛР-тесту та про одужання.

Згенеровано вже більше ***11,6 млн COVID-сертифікатів про вакцинацію***, ***понад 460 тис. про одужання, понад 21 тис. по ПЛР-тестуванню*** (у бета-тесті).

3. Запуск електронних лікарняних

[61] https://vaccination.covid19.gov.ua/

Електронні лікарняні – один із найважливіших кроків впровадження режиму без паперів у сфері охорони здоров'я. Реформувати їх намагалися майже 10 років. І цифра у понад 8,6 млн е-лікарняних – підтвердження того, наскільки ця послуга була необхідна українцям впродовж останніх років.

Серед досягнень варто виділити:

1. З червня 2021 року забезпечено технічну реалізацію та запуск перехідного періоду реформи е-лікарняних.

2. З 01 жовтня 2021 року відбувся повноцінний перехід всіх закладів охорони здоров'я на створення медичних висновків про тимчасову непрацездатність, які є підставою для формування електронних листків непрацездатності. Винятком є вичерпний перелік підстав, коли дозволяється використовувати паперові листки непрацездатності або інші документи.

3. Станом зараз опрацьовано понад 10 млн МВТН, на основі яких ***сформовано понад 8,6 млн електронних листків непрацездатності***.

4. Внесено зміни до 7 нормативно-правових актів для запуску реформи.

5. Розгорнуто контакт-центр, описано процеси реагування на типові помилки

4. Впровадження модулів плану лікування та чутливих даних, електронного рецепта для препаратів інсуліну

В електронній системі охорони здоров'я розроблено нові функціонали:

1. Модуль чутливих даних забезпечує ведення чутливих даних про лікування пацієнтів, а саме ВІЛ/СНІД, психічні розлади, замісна терапія.

2. План лікування та електронний рецепт для препаратів інсуліну.

З 1 жовтня за програмою «Доступні ліки» виписано більше 1 200 тис. електронних рецептів на інсуліни, якими скористалися тисячі пацієнтів на всій території України. Це означає, що пацієнти з діабетом отримали препарати безоплатно або з частковою доплатою. Гроші за пацієнтів відшкодує НСЗУ, яка має договори з аптеками. До програми реімбурсації інсулінів приєднано понад 6100 аптек.

5. План заходів на виконання Концепції розвитку електронної охорони здоров'я

Кабінетом Міністрів України схвалено п'ятирічний план заходів реалізації Концепції розвитку електронної охорони здоров'я. Цей документ є одним із ключових у процесі впровадження та розвитку eHealth в Україні. Його реалізація передбачена до 2025 року.

6. Навчальні курси для медичних працівників

Спільно з Мінцифри, НСЗУ, Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Українським католицьким університетом розроблено навчальний курс «Цифрові навички для медиків»[62]. Курс розміщений на національному порталі з розвитку цифрової грамотності Дія.Цифрова освіта. Його формат – 10 серій освітнього

[62] https://osvita.diia.gov.ua/courses/tsyfrovi-navychky-dla-medykiv

серіалу за участі лікарів, медичних і технічних експертів, представників органів влади.

Також Академією НСЗУ розроблено розширений онлайн-курс «Захист персональних даних при роботі з ЕСОЗ»[63] у партнерстві з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), Департаментом міжнародного розвитку Великобританії (UkAID) та ТОВ «Делойт Консалтинг».

7. Здійснено аналіз реєстрів та систем сфери охорони здоров'я

Вперше проведено інвентаризацію та аналіз існуючих реєстрів та інформаційно-комунікаційних систем сфери охорони здоров'я з метою їх оновлення та інтеграції до єдиного медичного інформаційного простору.

8. Розвиток інформаційно-аналітичної системи MedData[64]

✓ Нормативно-правове обґрунтування використання IAC MedData

Ухвалено постанову Кабінету Міністрів України від 19.01.2022 № 36 щодо впровадження та функціонування інформаційно-аналітичної системи «MedData», що дає змогу проводити комплексний аналіз даних щодо стану закупівель і моніторингу даних щодо забезпеченості адміністративно-територіальних одиниць товарами та послугами, закупленими за рахунок бюджетних коштів та/або з інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

✓ Функціонал медичної гуманітарної допомоги в MedData

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації до України перед державою гостро встала потреба постачання та обліку медичної гуманітарної допомоги, яка приходить в Україну в товарних обсягах. ДП «Медичні закупівлі України» розробило систему для обліку медичної гуманітарної допомоги в межах країни. За перші 100 днів активної фази війни розроблено:

29 пов'язаних між собою модулів для обліку гуманітарної допомоги, що отримує Україна, в нашій системі MedData, а саме:

- облік потреби закладів в медичних товарів та залишків товарів;
- облік працевлаштування внутрішньо-переміщених медичних працівників;
- інвентаризація надходжень гуманітарної допомоги на національні та регіональні склади;
- облік залишків стратегічного резерву;
- облік закупівель військових адміністрацій;
- погодження актів інвентаризації та інтеграція даних для створення прибуткових накладних;
- розподіл товарів на регіональні склади та інтеграція даних для створення видаткових накладних;
- облік пакування розподілених товарів на національних складах;

[63] https://www.youtube.com/playlist?list=PLmZBaYxOK5tjU12iON2sS7vkj5DpIJzVy

[64] https://meddata.com.ua/

- облік перевезень гуманітарної допомоги з національних до регіональних складів;
- облік залишків на регіональних складах та розподілу до кінцевих отримувачів (закладів охорони здоров'я);
- модуль аналітичної звітності;
- API для інтеграції даних на публічні дашборди.

Загалом МОЗ спільно з ДП «Медичні закупівлі України», ДУ «Центр громадського здоров'я» та іншими партнерами реалізовано медичної гуманітарної допомоги на суму понад 11 млрд гривень

✓ Функціонал збору потреби донорської крові в «MedData»

Розроблено модуль у системі «MedData», який збирає інформацію про потребу в донорській крові та забезпеченість центрів крові витратними матеріалами.

25 українських центрів крові надають інформацію в «MedData». Система автоматично розраховує потребу на кілька тижнів вперед.

Щорічно в Україні понад 500 тисяч людей стають донорами крові або плазми. Після початку повномасштабної війни Росії проти України ця кількість зросла в рази. Проте потреба у донорській крові завжди є актуальною.

✓ Збір залишків та потреби в «MedData»

2700 закладів охорони здоров'я подають потребу в медичних товарах, що плануються до закупівлі в рамках централізованих закупівель та ініціативи United24. Для оптимізації цього процесу використовується система «MedData». Таким чином, можна якісно планувати закупівлі та оперативно забезпечувати заклади охорони здоров'я необхідними медичними товарами.

✓ BI (аналітичні публічні дашборди) та chat-bot

ДП МЗУ було агреговано дані з ІАС «MedData» для їх зручного використання пацієнтами у публічних дешбордах. За їх допомогою користувачі отримують інформацію про наявність необхідних медичних товарів у лікарні; статус закупівельних процедур; орієнтовні дати поставок товарів в Україну тощо.

12 000 унікальних користувачів шукали інформацію за допомогою Telegram-боту про: товари, що закуповує ДП «Медичні закупівлі України», їх наявність у закладах охорони здоров'я, графік очікуваних поставок в Україну, найближчі пункти вакцинації.

✓ Функціонал протидії COVID19 у «MedData»

Розроблено облік вакцин від COVID та їхніх серій, додаткових даних, які сукупно представлені у машинозчитувальній формі Довідника вакцин. На основі цих даних забезпечується інтероперабельність документів про вакцинацію від COVID-19, у т. ч. можливість створювати та перевіряти COVID-сертифікати. База даних вміщує також кількісні дані про вакцини. Шляхом електронної взаємодії дані Довідника вакцин від COVID-19 доступні для медичних інформаційних

систем. Це дозволяє лікарям вносити дані про вакцинацію швидко і при цьому зменшує ймовірність помилок.

MedData також акумулює щоденні дані про залишки вакцин, шприців, боксів необхідних для протидії COVID-19. А також дозволяє закладам охорони здоров'я подавати залишки усіх визначених МОЗ складових, задіяних у протидії епідемії.

Партнери та стейкхолдери мають доступи 24/7 до інтерфейсів із актуальною узагальнюючою інформацією про описані компоненти протидії епідемії. Доступна генерація стандартизованих щоденних звітів.

✓ Функціонал модуль прогнозування потреби АРВ в MedData

Розроблено модуль прогнозування потреби АРВ у «MedData» для потреб фармменеджменту. На разі розроблений модуль має вбудовані алгоритми обрахунку потреби за схемами лікування, що дозволяє якісно контролювати запаси ліків даної нозології.

9. Розробка та впровадження системи управління запасами лікарських засобів та медичних виробів eStock

Станом на поточний час проведено комплексний аналіз однієї з opensource платформ по управлінню запасами лікарських засобів та медичних виробів OpenLMIS на предмет можливості використання в якості базового рішення. За результатами цього аналізу було:

- прийнято рішення розробляти eStock з нуля у відповідності до бачення бізнес-процесів та завдань, покладених на eStock
- розроблено технічне завдання на розробку перших модулів eStock, а саме модулі «Потреба» та «Закупівлі».

Поточний статус:

- проведений тендер на розробку перших модулів eStock;
- починаючи з грудня 2022 року планується пілотний запуск по збору потреби закладів охорони здоров'я України.

10. SAP Ariba

З метою інституціоналізації та контролю за виробничими функціями розпочалось поетапне впровадження системи управління закупівлями, яка забезпечує повний контроль над ланцюжком поставок - SAP у ДП «Медичні закупівлі України». Пошук кращих технологічних рішень є дуже важливим напрямом роботи. Таким рішенням для підприємства стала і SAP Ariba. За допомогою цієї платформи можна проводити тендери у зручному для всіх учасників форматі, оптимізуючи і діджиталізуючи наявні бізнес-процеси підприємства. На разі в ній зареєстровано понад 6 мільйонів постачальників у 56 різних категоріях товарів.

Серед вже успішно реалізованих кейсів - закупівля 400 ВАК-апаратів та 10 000 наборів витратних матеріалів для допомоги важкопораненим. Це дефіцитні

на українському ринку позиції, а завдяки маркетплейсу вдалося знайти постачальника лише за декілька днів при найменшій можливій вартості.

11. Реєстри лікарських засобів та медичних виробів

Протягом 2021 року команда ДП «Електронне здоров'я» провела комплексний аналіз національної та міжнародної нормативної бази, стандартів та підходів на тему функціонування державних реєстрів лікарських засобів та медичних виробів, спроектувавши цільову модель їх роботи в Україні.

Як перший крок до впровадження оновленої моделі їх роботи та з метою розблокування ряду цифрових проектів було розроблено та впроваджено MVP-версію нового Державного реєстру лікарських засобів, який наразі в процесі наповнення усіма даними з старого реєстру, що містить більше 11 тис. лікарських засобів.

У напрямі медичних виробів на разі проведена підготовка, проектування та завершується закупівля до створення MVP-версії Державного реєстру медичних виробів, який буде розроблено як оновлення Реєстру осіб відповідальних за введення медичних виробів. Реєстр буде першим медичним реєстром, який буде розроблятись із застосуванням Програмної платформи для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів Міністерства цифрової трансформації України.

12. Інформаційний простір системи крові України

Починаючи із кінця 2021 року й дотепер, МОЗ спільно із Українським центром трансплант-координації (УЦТК) проводить комплексний аналіз та проектування екосистеми ІТ сервісів, що могли б забезпечити виконання міжнародних норм та директив ЄС, стандарту ISBT128, впровадити принципи прослідковуваності та забезпечити високий контроль якості донорської крові, а також залучити більше громадян до донорства.

Наразі спроектовано усю загальну рамку сервісів, які включають в себе зміни до ЕСОЗ, систему єКров для роботи УЦТК та центрів крові, централізованого банку крові для центрів крові та закладів, роботу публічних кабінетів донора. Розроблено перші деталізовані технічні завдання до компонентів єКров та ЕСОЗ. У процесі запуску закупівля на перший етап впровадження Простору - розробки частини системи єКров.

Ключові виклики

Так, використання ІКС в охороні здоров'я стало невід'ємною частиною медичної реформи, яка суттєво змінила принципи надання та фінансування медичної допомоги в Україні.

Разом із тим, повномасштабне вторгнення російської федерації поставило нові виклики, пов'язані з необхідністю підвищення рівня кіберзахисту ІКС та розвитку електронної охорони здоров'я загалом.

Підвищена кількість кібератак у воєнний час, спрямованих на державні інформаційні ресурси, вказує на необхідність посилених дій у забезпеченні

кіберзахисту для сектору охорони здоров'я, аналізу та формування політики у сфері кібербезпеки й відповідному реагуванні на кіберзагрози у галузі охорони здоров'я. Зловмисники застосовують розвинуті методи та різноманітні способи кібератак, з яких найбільш розповсюдженими останнім часом стали кібератаки вірусами вимагачами та атаки через постачальників ІТ-послуг.

Також серед основних викликів залишається:

велика кількість існуючих електронних реєстрів та баз даних у сфері охорони здоров'я, частина із яких неактуальні, у частині прослідковується дублювання даних, раціональне використання яких потребує оптимізації;

недостатній рівень комп'ютеризації, забезпечення швидкісного підключення до Інтернету, цифрової компетентності медичних працівників, а також покриття електронними медичними інформаційними системами надавачів послуг у сфері охорони здоров'я, зокрема приватних;

споживачі медичних послуг також мають обмежений рівень цифрової компетентності, недостатньо поінформовані щодо проблем здоров'я та використання медичних даних;

дані електронної охорони здоров'я та інших ІКС в охороні здоров'я в Україні використовуються обмежено, а система ухвалення рішень на основі отриманих даних широко не застосовується;

особливі потенційні ризики, пов'язані з обробкою персональних і чутливих даних про пацієнтів та дотримання вимог національного законодавства про захист персональних даних;

продовження повномасштабної війни призводить до обмежень з реалізації проектів на всій території України;

наявні обмеження щодо людських ресурсів та рівня оплати праці ІТ-фахівців у державному секторі, частина фахівців з кібербезпеки залучена до забезпечення захисту країни та ведення війни у кіберпросторі;

у зв'язку з введенням воєнного стану та станом національної економіки існують певні обмеження стосовно можливості бюджетного фінансування проектів та підтримки існування й розвитку інформаційно-комунікаційних систем, їх кіберзахисту.

Вжиті заходи та найближчі плани

З метою протидії кіберзагрозам здійснюється постійний моніторинг, захист та аналіз можливих втручань, втрат, пошкоджень інформаційно-комунікаційних систем та реєстрів сфери охорони здоров'я, також впроваджено програми, необхідні для пошуку вразливостей.

Окрім цього, розпочато роботу зі створення:

1) галузевого Центру кібербезпеки для координації, аналізу та формування політики у сфері кібербезпеки в галузі охорони здоров'я, а також реагування на кіберзагрози;

2) секторальних центрів реагування на кіберінциденти (Security operation center), галузеві групи CIRT у сфері охорони здоров'я;

3) системи моніторингу, аналізу кіберінцидентів SIEM (Security information and event management) та системи автоматичного реагування на кіберінциденти SOAR (Security Orchestration, Automation and Response) у сфері охорони здоров'я.

З метою розвитку електронної охорони здоров'я планується:

удосконалення та розширення функціоналу електронної системи охорони здоров'я та інших ІКС в охороні здоров'я з використанням загальновживаних міжнародних стандартів та класифікаторів, сучасних технологій штучного інтелекту, телемедицини, інших інноваційних рішень;

проведення аналізу наявних форм медичної та статистичної облікової документації у сфері охорони здоров'я та поетапний перехід від паперових облікових форм медичної документації до структурованих електронних медичних записів;

впровадження централізованої та уніфікованої платформи управління медичними даними на національному рівні дозволить оптимізувати їх використання та поширити систему прийняття рішень на основі отриманих даних; підтримати інтероперабельність та сумісність із закордонними системами електронного здоров'я електронних медичних документів;

посилення соціально-економічних зв'язків між ЄС та Україною та інтенсивна міграція населення обумовлюють необхідність інтеграції до світового медичного інформаційного простору з транскордонною інтероперабельністю української електронної системи охорони здоров'я з електронними системами охорони здоров'я інших країн Європи та світу.

Національна служба здоров'я України (далі – НСЗУ)**.**

Зважаючи на діючий в Україні військовий стан, подовжений Указом Президента України від 17.05.2022 № 341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» НСЗУ вжито наступні заходи:

- Резервні копії інформаційних систем Центральної бази даних ЕСОЗ перенесені до хмарного центру обробки даних ТОВ «ДЕНОВО» у м. Франкфурт (Німеччина).
- Резервні копії баз даних інформаційних систем НСЗУ переносяться на постійній основі до хмарного центру обробки даних компанії Oracle у м. Франкфурт.
- Резервні копії баз даних Центральної бази даних ЕСОЗ перенесені до хмарного ресурсі Azure компанії Microsoft.
- Резервна платформа для функціонування інформаційних систем та баз даних Центральної бази даних ЕСОЗ розгорнута у хмарному ресурсі Azure компанії Microsoft.

- Резервна платформа для функціонування інформаційних систем та баз даних НСЗУ розгортається у хмарному ресурсі Azure компанії Microsoft.

Існує потреба у залученні до роботи в НСЗУ спеціалістів з кібербезпеки (security officer), адміністрування мережевої інфраструктури (network developer), адміністрування інфраструктури інформаційних систем (dev-ops), а також є необхідність у резервуванні електроживлення інфраструктури НСЗУ в адміністративній будівлі за адресою м. Київ, проспект Степана Бандери, буд 19 за допомогою дизельного генератора електроживлення.

Щодо стану проекту впровадження ІС НСЗУ:

У 2022 році продовжується впровадження Інформаційної системи Національної служби здоров'я України, що було розпочато в 2021 році. Проектом передбачено впровадження наступних модулів:

- взаємодія з надавачами медичних послуг в межах процесів контрактування;
- розрахунок сум відшкодування та перевірки звітів надавачів медичних послуг;
- планування витрат за програмами медичних гарантій та контроль бюджету;
- інтеграція з системами бухгалтерського обліку та сховищем даних НСЗУ.

Також, сьогодні проходить етап дослідної експлуатації модулів, ведуться роботи із остаточного доопрацювання рішень, як на тестовому так і на продуктивному середовищі, системний ландшафт побудовано.

Відповідно до плану впровадження очікується запуск в 2022 році наступних напрямків ІС НСЗУ:

- процес генерації даних для звітів ЗОЗ за напрямками ПМД, Реімбурсації, СМД;
- процес обміну та підписання звітами із закладами охорони здоров'я;
- контроль бюджету за договорами та пакетами;
- формування бухгалтерських регістрів основної діяльності НСЗУ.

Терміни завершення проекту наразі визначити неможливо, оскільки існує сильна нестача спеціалістів із певних модулів системи SAP (на базі якої розгортається ІС НСЗУ), однак планується здійснити це до кінця 2022 року.

На 2023 рік заплановано розпочати проект розвитку ІС НСЗУ – впровадження системи прогнозування, систем обліку кадрів, розрахунку заробітної плати та внутрішнього навчання, а також повне переведення бухгалтерського обліку господарської діяльності на базі модулів SAP, що потребує спеціалістів та додаткового фінансування робіт зовнішніх підрядників.

Стосовно стану проекту впровадження сховища даних НСЗУ.

Проект передбачає розгортання сховища електронних даних, яке буде слугувати концентратором таких даних, а саме отримувати їх із ЦБД ЕСОЗ та інших систем, в тому числі з інших державних реєстрів через сервіси «Трембіта»,

окрім цього формувати вітрини даних для ІС НСЗУ, аналітичних систем та дашбордів для внутрішнього використання, а також для передачі відкритих даних.

На сьогодні завершується побудова продуктивного сховища завершена, наразі система перебуває в дослідній експлуатації, завершуються роботи із побудови SDLC процесів та засобів для цього. До кінця 2022 року очікується введення сховища даних в промислову експлуатацію.

Крім того продовжуються в робочому порядку підтримка та розвиток офіційного вебсайту НСЗУ. Наразі проходить проект модернізації вебсайту відповідно до вимог законодавства. Розвиваються системи отримання фінансових звітів та звітів із заборгованості по заробітній платі, відповідно до потреб.

Що стосується *прикладних систем* то, як вже зазначалось раніше, існує гостра потреба у висококваліфікованих спеціалістах для успішного завершення та підтримки в подальшому ІС НСЗУ. Це мають бути спеціалісти системи SAP (модулі SRM, BPC, MM).

Для *захисту інформації* в Електронній системі охорони здоров'я України побудовано КСЗІ та отримано Атестат відповідності від 23.12.2021 № 23765 на інформаційно-комунікаційну систему «Центральна база даних електронної системи охорони здоров'я».

Для захисту інформації в центрі обробки даних НСЗУ побудовано комплексну систему захисту інформації та отримано Атестат відповідності від 20.05.2022 № 27В на автоматизовану систему класу «3» в інформаційно-комунікаційній системі «Центру обробки даних» Національної служби здоров'я України.

Щодо веб-ресурсів ehealth.gov.ua, nszu.gov.ua, nhsu.gov.ua- вони захищені хмарним сервісом Cloudflare. Корпоративна мережа захищена міжмережевим екраном Cisco FirePower. Зв'язок між зовнішніми міжрегіональними департаментами НСЗУ побудовано через шифрований канал зв'язку протоколом IPsec. Для розмежування доступу до ресурсів НСЗУ використовується система Microsoft Active Directory з впровадженими правилами розмежування доступу. Для обміну інформацією між інфраструктурою НСЗУ та Центральною базою даних ЕСОЗ України створено шифрований канал зв'язку протоколом IPsec.

В інфраструктурі НСЗУ впроваджена система захисту робочих станцій співробітників McAfee Mvision EDR та система виявлення та блокування вторгнень до інфраструктури НСЗУ - мережевий екран Cisco FirePower. Спеціалісти із кібербезпеки НСЗУ постійно вносять інформацію про індикатори вразливостей до вказаних систем кіберзахисту.

В інформаційно-комунікаційних системах НСЗУ використовується виключно ліцензійне програмне забезпечення або розроблене спеціалістами-розробниками, які працюють в штаті НСЗУ згідно трудового договору.

Завершується впровадження сканеру кібервразливостей Teneble SC+ в інфраструктурі НСЗУ, ЦБД ЕСОЗ.

Для захисту інформаційних ресурсів НСЗУ та ЦБД ЕСОЗ заплановані заходи із впровадження наступних системи кіберзахисту:

SIEM – система виявлення та управління інцидентами безпеки.

WAF – система виявлення та блокування сучасних атак на веб-застосунки НСЗУ та ЕСОЗ ЦБД.

PAM – система керування привілейованим доступом користувачів та процесів до ресурсів НСЗУ, якими є персональні та медичні дані пацієнтів.

У 2022 році заплановано проведення IT аудиту компанією Deloitte, створення політики IT безпеки, процедур доступу до інформаційних систем та порядку реагування на кіберінциденти.

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1358 «Деякі питання функціонування Національної телекомунікаційної мережі» Адміністрацію Держспецзв'язку визначено уповноваженим органом управління Національною телекомунікаційною мережею як об'єктом державної власності. НСЗУ звернулось до Адміністрації Держспецзв'язку з проханням здійснити підключення Національної служби здоров'я України, як центрального органу виконавчої влади, до вузлів Національної телекомунікаційної мережі для проведення онлайн-засідань в режимі відеоконференції. На поточний момент Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації планує підключення Національної служби здоров'я України в адміністративній будівлі за адресою м. Київ, просп. Степана Бандери, 19 у 2022 році, вже прокладені магістральні лінії зв'язку.

Налагоджена оперативна взаємодія з Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, Ситуаційним центром забезпечення кібербезпеки Служби безпеки України, Національним координаційним центром кібербезпеки при РНБО України.

Спеціалістами з кібербезпеки НСЗУ не пізніше 30 хвилин з моменту виявлення здійснюється інформування Національного координаційного центру кібербезпеки про виявлену кібератаку або кіберінцидент, що потенційно може мати критичні наслідки для кібербезпеки держави із зазначенням об'єкта кібератаки (кіберінциденту), часу її здійснення та іншої наявної інформації. Протягом 12 годин після виявлення такої кібератаки/кіберінцидента у встановленому порядку надається до НКЦК технічна інформація (індикатори компрометації, тип атаки, особливості механізму реалізації), а також інформацію щодо можливого джерела, потенційних наслідків, додаткових обставин, вжитих та запланованих заходів.

В напрямку *розвитку функціональних можливостей ЕСОЗ* протягом 2022 року було здійснено розробку нового програмного забезпечення, а саме:

- Електронний кабінет верифікації даних ЦБД ЕСОЗ, який дозволить НСЗУ здійснювати заходи з верифікації даних, які містяться в реєстрах ЦБД ЕСОЗ, підвищувати якість цих даних та їх актуальність на кожен момент часу;

- Електронний кабінет фактичного і клінічного моніторингу, який дозволить забезпечити виконання НСЗУ функції моніторингу договорів про медичне обслуговування населення, виявляти потенційні та наявні шахрайські дії з боку користувачів ЕСОЗ;

- Електронний рецепт на антибіотики, наркотичні засоби та всі рецептурні препарати, що дозволить Україні повністю відмовитися від використання паперових рецептів на рецептурні лікарські засоби. На сьогодні розробка програмного забезпечення на рівні ЦБД ЕСОЗ завершена, втім запущено в продуктивне середовище тільки електронний рецепт на антибіотики, запуск електронного рецепту на наркотичні засоби заплановано на кінець 2022 року, на всі рецептурні препарати на 2023 рік;

- Категоризація пацієнтів, зокрема, інсулінозалежних. Зазначений функціонал дозволить обліковувати різні категорії пацієнтів відповідно до наявних у них нозологій та інших супутніх цим нозологіям чинникам. Розробка функціоналу на рівні ЦБД ЕСОЗ завершена, триває розробка на рівні МІС;

- Реорганізація закладів охорони здоров’я, що дозволить здійснювати заходи з реорганізації в ЦБД ЕСОЗ у випадку, якщо заклади охорони здоров’я пройшли процедури перетворення, злиття, поділу тощо;

- Модернізація функціоналу ковідних сертифікатів, що дозволило відображати бустерну дозу вакцинації в сертифікаті.

Наразі, також, триває робота над розробкою програмного забезпечення ЕСОЗ, зокрема, модернізації медичних висновків, інтеграції ЦБД ЕСОЗ з іншими державними реєстрами і системами (ДПС, ДРАЦСГ), впровадження нових видів електронних медичних записів, кабінету пацієнта тощо.

Все вище перелічене дозволяє удосконалити цифровізацю державних послуг в Україні. При цьому існує низка загальних проблемних питань, основні з яких нестача матеріальних ресурсів (обладнання, програмне забезпечення тощо) та кваліфікованих людських ресурсів для реалізації проектів інформатизації НСЗУ.

Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками (далі – Держлікслужба)**.**

Від початку повномасштабної військової агресії російської федерації на території України основну небезпеку для функціонування інформаційних систем Держлікслужби представляв несанкціонований доступ до комп’ютерної

інформації. Небезпека несанкціонованого доступу полягає в тому, що вона створює передумови для здійснення більш тяжких правопорушень – розкрадання комп'ютерної інформації, шпигунства тощо.

Задля попередження ситуацій, що здійснюються із порушенням встановлених вітчизняним законодавством правил розмежування доступу Держлікслужбою було переглянуто доступ особам (працівникам) апарату Держлікслужби, територіальних органів Держлікслужби, підприємствам, установам та організаціям, що належать до сфери управління Держлікслужби, які мають доступ до ліцензійних реєстрів та інформаційних систем Держлікслужби.

Зокрема, Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Херсонській області (далі – Херсонська служба) та Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Луганській області (далі – Луганська служба), які знаходяться на непідконтрольних територіях Збройним силам України, доступ користувачам до реєстрів та інформаційних систем даних Держлікслужби було припинено.

Працівниками Херсонської служби у період дії воєнного стану вжито заходи щодо перенесення всієї комп'ютерної техніки в безпечне місце попередньо вилучив накопичувальні жорсткі диски з комп'ютерів працівників.

Приміщення Луганської служби було вщент зруйноване з всім обладнанням: комп'ютерною технікою, периферійними пристроями та іншим приладдям. Територія на момент руйнації знаходилася на підконтрольних територіях Збройним силам України.

В ході активних бойових дій в деяких містах в наслідок влучання снарядів були пошкоджені будівлі де розташовані територіальні органи Держлікслужби та їх лабораторії, що стало зростанням практики мародерства, а в подальшому призвело й до знищення і крадіжок комп'ютерної техніки та периферійного обладнання.

Так, в Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Чернігівській області (далі – Чернігівська служба) у зв'язку з пошкодженням будівлі, в результаті артилерійських обстрілів, стаціонарний Інтернет-зв'язок вдалося відновити лише у травні місяці. До цього робота в Чернігівській службі забезпечувалася з використанням особистої техніки та Інтернету працівників.

Але критичною проблемою загального характеру протягом березня-квітня 2022 року була відсутність електроенергії у місті Чернігові та відсутність джерела електрики в Чернігівській службі.

Через зазначені проблеми протягом вказаного періоду працівники Чернігівської служби виконували свої посадові обов'язки в дистанційному режимі (за межами адміністративної будівлі органу).

Через постійні ракетні, авіаційні, артилерійські обстріли із руйнацією громадської інфраструктури в Державній службі з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Харківській області (далі – Харківська служба)

організована дистанційна робота працівників для безперебійного та в повному обсязі виконання функціональних обов'язків працівників Харківської служби.

У зв'язку з тим, що місто Миколаїв постійно зазнає ракетних, авіаційних, артилерійських обстрілів із руйнацією громадської інфраструктури. За період з 24.02.2022 та станом на сьогодні неодноразово траплялися випадки збоїв у роботі Державної служби з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Миколаївській області (далі – Миколаївська служба) як проводового (стаціонарного) Інтернету, так і Інтернет послуг мобільних операторів України, що суттєво ускладнювало виконання покладених на орган функцій.

Тому, Держлікслужба звернулася до Міністерства охорони здоров'я України з проханням щодо можливості забезпечення Миколаївської служби станціями супутникового Інтернету Starlink в якості резервного каналу Інтернет зв'язку для безперебійної роботи. А саме, сприяння у цьому питанні з можливістю подальшого його розгляду Міністерством цифрової трансформації України.

У всіх інших територіальних органах Держлікслужби критичних проблем у забезпеченні безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем Держлікслужби, пов'язаних з початком повномасштабної військової агресії російської федерації не виникало.

Слід зазначити, що відбуваються постійні спроби кібератак через електронну пошту працівників Держлікслужби та її територіальних органів. Але завдання шкоди інформаційно-комунікаційним системам та реєстрам Держлікслужби, через злагоджені дії працівників Сектору адміністрування баз даних, не допущено.

Через хронічне недофінансування ІТ-інфраструктура Держлікслужби (приблизно 10 років) знаходиться у критичному стані. Наявні проблеми можна згрупувати по наступних напрямках:

1. Невідповідність програмних рішень, наявних в Держлікслужбі а саме:

1.1. всі профільні інформаційні системи Держлікслужби, а також СЕД є застарілими технологічно, тобто не забезпечують працездатність з поточними навантаженнями та є частково несумісними з сучасними технологічними стандартами;

1.2. всі профільні інформаційні системи Держлікслужби, а також СЕД наразі не відповідають нормам чинного законодавства;

1.3. супровід інформаційних системи Держлікслужби не здійснювався, а модернізація проводилася хаотично і не документувалася вже тривалий час (приблизно 10 років), через що наразі їх поточна модернізація вже фактично неможлива, необхідна докорінна переробка окремих модулів або систем в цілому;

1.4. для жодної з систем Держлікслужби не створено КСЗІ.

2. Застарілість та ненадійність базової ІТ-інфраструктури, а саме:

2.1. фізична застарілість апаратного забезпечення, в першу чергу серверного (більша частина обладнання експлуатується приблизно 10 років);

2.2. відсутність гарантійних зобов'язань на обладнання та сервіс-контрактів через надвеликий вік обладнання;

2.3. багаторічне зменшення апаратної бази через вихід її окремих елементів з ладу, при збільшенні фактичного навантаження;

2.4. відсутність швидких, надійних та захищених каналів зв'язку, як в апараті Держлікслужби так і в її територіальних органах.

3. Брак кваліфікованих спеціалістів:

3.1. три працівника в сфері ІТ на всю Держлікслужбу, разом з територіальними органами, які виконують весь спектр задач з ІТ, з кіберзахистом включно; фактично така кількість працівників є нормою для забезпечення роботи без використання профільних інформаційних систем, а виключно для підтримки офіційного вебсайту та технічної підтримки робочих станцій апарату Держлікслужби;

3.2. неконкурентна заробітна плата держслужбовців, що особливо відчутно в ІТ-сфері.

Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон)**.**

Мінрегіоном забезпечено вдосконалення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (далі – Електронна система), за звітній період забезпечено:

- виконання завдань щодо створення та забезпечення функціонування комплексної системи збереження та захисту інформації Електронної системи відповідно до законодавства у сфері захисту інформації в інформаційних, комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах;

- авторизація доступу користувачів та суб'єктів інформаційної взаємодії інших інформаційних систем до Електронної системи;

- створення, збереження та захист резервної копії відомостей Електронної системи;

- впровадження та забезпечення використання засобів криптографічного та технічного захисту інформації під час ведення Електронної системи;

- забезпечення використання кваліфікованого електронного підпису для функціонування електронного документообігу під час ведення Електронної системи;

- забезпечення захисту цілісності бази даних, апаратного та програмного забезпечення, достовірності даних Електронної системи, захисту від несанкціонованого доступу, незаконного використання, незаконного копіювання, спотворення, знищення даних, безпеки персональних даних;

- блокування несанкціонованих дій щодо захищених ресурсів, перегляд журналу всіх дій (подій), що відбуваються в Електронній системі, зокрема фіксації дати і часу відправлення, отримання документів через електронний кабінет та будь-якої зміни даних, доступних в Електронній системі, за допомогою кваліфікованої електронної позначки часу, для забезпечення контролю за роботою та адміністрування Електронної системи.

В умовах військового стану було проведено ряд додаткових заходів для забезпечення збереження даних, шляхом їх додаткового резервування на інші майданчики в тому числі на виділеному хмарному сховищі наданому західними партнерами України на безоплатній основі. Налагоджено та проведено тестування щогодинної реплікації даних на зазначене сховище.

Також проведено ряд заходів з копіювання даних на фізичні носії та окремо проведено роботи по унеможливленню потрапляння даних до агресора в разі безпосереднього доступу до майданчиків хостингу.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану» Мінрегіоном розроблено інформаційно-аналітичну систему обліку даних, пов’язаних з компенсацією за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб (далі - ІАС), яка призначена для внесення і оброблення інформації, визначеної в Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану, а також для обліку та формування даних, необхідних для здійснення особам, що розмістили внутрішньо переміщених осіб, компенсації витрат, пов’язаних з безоплатним тимчасовим розміщенням внутрішньо переміщених осіб.

Проведено роботу щодо підключення усіх зовнішніх сервісів та офіційного вебсайту Мінрегіону до системи захисту від DDoS-атак «Cloudflare», що дало змогу зменшити навантаження на серверне обладнання та підвищити кібербезпеку систем та сервісів в цілому.

Актуальними проблемами Міністерства є:

- застаріле комп’ютерне обладнання;
- застаріла комп’ютерна мережа;
- встановлення системи IP-телефонії.

Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики)**.**

1. Мінсоцполітики забезпечено *функціонування електронних сервісів з подання заяв в електронній формі* через вебсайт Мінсоцполітики про призначення (надання):

- електронної соціальної послуги відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «Муніципальна няня»;

- електронної послуги допомога на дітей фізичним особам – підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої групи платників єдиного податку;
- комплексної послуги «єМалятко»;
- інформації щодо перебування на обліку та повноти наповнення інформації про осіб в Централізованому банку даних з проблем інвалідності для придбання квитків на пільгових умовах;
- соціальний проект допомоги населенню - Допомога поруч (виявлення потреб людей через «гарячі» телефонні лінії);
- електронної заявки щодо підключення до крипто-мережі Мінсоцполітики України;
- електронної послуги «Електронний сервіс «Системи реєстрації документів про призначення допомоги при народженні дитини»;
- електронної послуги «Подання заяв на призначення житлових субсидій» (через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі – Портал Дія);
- оформлення посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї.

2. Мінсоцполітики щорічно *забезпечено супровід, технічну підтримку, доопрацювання та функціонування* наступних інформаційних систем (реєстрів, баз даних, програмних продуктів):

- Автоматизована система обробки документації отримувачів пенсій та допомоги на базі комп'ютерних технологій (АСОПД/КОМТЕХ);
- Система інформаційного обслуговування діяльності об'єднаних територіальних громад у сфері соціального захисту населення (Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» / ПК ІІС «Соціальна громада»);
- Єдина інформаційна база даних про внутрішньо переміщених осіб України;
- Центральне сховище даних Міністерства соціальної політики України;
- Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (ЄДАРП);
- Єдина інформаційна система обліку осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції. (Інтегрована система обміну інформації про внутрішньо переміщених осіб (ІСОІ ВПО);
- Єдина інформаційно-аналітична система «Діти»;
- Централізований банк даних з проблем інвалідності (ЦБІ);
- Державний реєстр майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей;

- Єдиний державний реєстр отримувачів житлових субсидій;
- Централізована система обліку інформації адресної системи соціальної підтримки населення (І етап - виплати у грошовій формі житлових субсидій та пільг);
- Система обміну даними на центральному рівні з Міністерством фінансів України для забезпечення верифікації соціальних виплат, пільг, субсидій, допомог та інших видів виплат;
- Система щорічного та оперативного обміну даними з Пенсійним фондом України на центральному рівні для призначення субсидій;
- Система оперативного обміну даними з ПАТ «Державний ощадний банк України» на центральному рівні для виконання зарахування соціальних виплат та отримання результатів фізичної ідентифікації внутрішньо-переміщених осіб;
- Облік отримувачів державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та студентів (курсантів) вищих навчальних закладів, які отримують соціальні стипендії;
- Система обліку гуманітарної допомоги.

3. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2022 № 580 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 і від 27 березня 2022 р. № 385» Мінсоцполітики *здійснено доопрацювання ЄІАС «Діти»* з метою забезпечення ведення електронного обліку дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України в рамках залучення міжнародної технічної допомоги проекту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe), що впроваджується Alinea International за фінансової підтримки Global Affairs Canada.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 31.05.2022 № 636 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо цифровізації процесів влаштування дітей у сімейні форми виховання» Мінсоцполітики *розпочато реалізацію процесу подання документів громадянами, які виявили бажання взяти на виховання в сім'ю дитину*, що популяризуватиме сімейні форми виховання та сприятиме покращенню реалізації права дітей на сімейне виховання, та передбачає як і взаємодію електронних комунікаційних мереж Мінсоцполітики, в тому числі і з Порталом Дія, так і доопрацювання Єдиної інформаційно-аналітичної системи (ЄІАС) «Діти», в якій ведеться Банк даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів (далі – Банк даних). Зокрема, станом на 01.06.2022 реалізовано можливість подачі заяви на отримання консультації щодо процедури усиновлення дитини і в онлайн-режимі з використанням технічних засобів електронних комунікації через Портал Дія та

інтегровані з ним інформаційні системи Мінсоцполітики, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

4. *Створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери* (далі – ЄІССС) передбачено Стратегією цифрової трансформації соціальної сфери, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 404 «Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери» затверджено Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери (далі – Положення), яким, зокрема, визначено структуру та функціонал ЄІССС. У відповідності до вимог Положення у 2021 році проводилися роботи по створенню компонентів ЄІССС, зокрема здійснювалася підготовка відповідної технічної документації.

Згідно з пунктом 27 Положення в ЄІССС має бути КСЗІ.

Атестат відповідності КСЗІ на інформаційно-аналітичну систему «Єдина інформаційна система соціальної сфери» зареєстровано в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 15.12.2021 за № 23610. Дійсний до 31.12.2024.

На сьогодні запроваджено в дослідну експлуатацію окремі процеси, реалізовані у програмному забезпеченні ЄІССС:

- призначення, нарахування та виплату допомоги внутрішньо переміщеним особам – у Вінницькій, Житомирській та Рівненській областях;

- призначення нарахування та виплату 6 допомог (малозабезпеченим сім'ям, на дітей одиноким матерям, особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, особі, яка доглядає за хворою дитиною, при усиновлені дитини) – у Житомирській та Рівненській областях;

- формування Довідки щодо наявної інформації про осіб з інвалідністю в інформаційних системах соціальної сфери – у Вінницькій, Волинській, Закарпатській, Львівській, Одеській та Чернівецькій областях.

5. На виконання постанов Кабінету Міністрів України від 16.04.2022 № 457 «Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України» та від 26.04.2022 № 487 «Про реалізацію спільного з Місією Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні та Товариством Червоного Хреста України проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки окремих категорій населення», в яких передбачено *використання інформаційної платформи «єДопомога»*[65], проводиться активна робота по автоматизації процесів підготовки даних для міжнародних організацій щодо виплати грошової допомоги соціально-незахищеним верствам населення, збору відповідних заявок від громадян через

[65] edopomoga.gov.ua

інформаційну платформу «єДопомога» та Портал Дія, а також їх верифікації за даними Єдиного соціального реєстру.

6. У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України та пов'язаною із цим реальною загрозою функціонуванню державних інформаційних ресурсів, Мінсоцполітики вживаються заходи щодо *створення резервної ІТ-інфраструктури міністерства на хмарних ресурсах*, що розташовані за межами України.

За сприяння Міністерства цифрової трансформації України вирішено питання щодо виділення компанією Microsoft на безоплатній основі для потреб Мінсоцполітики необхідних ресурсів у хмарній інфраструктурі Microsoft Azure та укладено договір від 23.03.2022 № 230/230322-Azure-SK з партнером компанії Microsoft в Україні – ТОВ «Крайон Україна».

Фахівцями Мінсоцполітики та ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» здійснюються заходи щодо створення резервних копій інформаційних систем, реєстрів, баз даних та електронних сервісів соціальної сфери у хмарному середовищі.

За відсутністю відповідних апаратних ресурсів у «наземному» центрі обробки даних Мінсоцполітики, на даний час комп'ютерна програма «Офіційний вебсайт центрального апарату Міністерства соціальної політики України з урахуванням, у тому числі, доступу до нього користувачів з вадами зору та слуху» та інформаційна платформа «єДопомога» розгорнуті у хмарній інфраструктурі Microsoft Azure та використовують її як основний хостинг майданчик.

На виконання абзацу другого пункту 4 Постанови № 263 Мінсоцполітики повідомило Адміністрацію Держспецзв'язку та Мінцифри про використання Мінсоцполітики хмарних ресурсів, що розташовані за межами України.

Враховуючи те, що надання послуг з використання хмарних ресурсів на безоплатній основі має тимчасовий характер (на період воєнного стану), а роботи щодо розгортання резервної ІТ-інфраструктури соціальної сфери, зважаючи на її складність, обсяг необхідних програмно-апаратних ресурсів та кількість користувачів здійснюються протягом тривалого часу, а її функціонування та підтримання в актуальному стані за попередніми оцінками коштує 35-40 тис. доларів США на місяць, то перед Мінсоцполітики гостро постає питання щодо можливостей подальшого використання хмарних платформ для забезпечення безперебійної роботи ІТ-складової соціальної сфери у безпечному середовищі.

7. Мінсоцполітики здійснено розробку договорів в частині *забезпечення інформаційного обміну та забезпечено інформаційний обмін*, а саме:

Підписано договори:

1) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифрою від 28.07.2021 (припинено додатковою угодою від 27.09.2021) для

забезпечення надання через кабінет громадянина на Порталі Дія наступних послуг:

● Формування довідок про заробітну плату, сплачені страхові внески, розмір пенсії (через ЄСР).

● Відображення інформації:

- про пенсійне посвідчення, за даними РЗО (через ЄСР);
- про свідоцтво соціального страхування, за даними РЗО (через ЄСР);
- з пенсійної справи, за даними РЗО (через ЄСР);
- про соціальний статус та особливості громадянина, за даними ЄСР;
- про інвалідність особи, за даними ЄСР.

2) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифрою від 27.09.2021 для забезпечення надання через електронний кабінет користувача на Порталі Дія наступних послуг:

● Формування довідок про заробітну плату, сплачені страхові внески, розмір пенсії (через ЄСР).

● Відображення інформації:

- про пенсійне посвідчення, за даними РЗО (через ЄСР);
- про свідоцтво соціального страхування, за даними РЗО (через ЄСР);
- з пенсійної справи, за даними РЗО (через ЄСР);
- про соціальний статус та особливості громадянина, за даними ЄСР;
- про інвалідність особи, за даними ЄСР.

● Призначення, нарахування і виплата державної соціальної допомоги:

- особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;
- на дітей одиноким матерям;
- при усиновленні дитини;
- на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органу, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність.

3) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифри від 04.11.2021 щодо забезпечення надання через електронний кабінет користувача на Порталі Дія послуги із звернення в електронній формі за призначенням субсидій на відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг.

4) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифри від 30.11.2021 щодо забезпечення відображення в електронному кабінеті користувача на Порталі Дія інформації щодо надання щомісячної адресної

допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг внутрішньо переміщеної особи, в електронній формі.

5) Договір про інформаційну взаємодію між Мінсоцполітики та Мінцифри від 04.02.2022 № 02.5-11/2 про оформлення зміни фактичного місця проживання/перебування ВПО.

Забезпечено інформаційний обмін даними:

система обміну даними на центральному рівні з Міністерством фінансів України для забезпечення верифікації соціальних виплат, пільг, субсидій, допомог та інших видів виплат;

система обміну з Центром зайнятості;

система оперативного обміну даними з ПАТ «Державний ощадний банк України» (Ощадбанк) на центральному рівні для забезпечення виплати пільг та житлових субсидій у грошовій формі;

система оперативного обміну даними з ПАТ «Державний ощадний банк України (Ощадбанк) на центральному рівні для виконання зарахування соціальних виплат та отримання результатів фізичної ідентифікації внутрішньо переміщених осіб;

підсистема електронного обміну інформацією з автоматизованими системами уповноважених банків та виплатних об’єктів АТ «Укрпошта»;

система обміну ІСОІ ВПО – Аркан (ДПС);

система інформаційного обміну з Міністерством фінансів України про осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України або району проведення антитерористичної операції (внутрішньо переміщені особи);

система обміну з Міністерством юстиції України по народженню дітей;

система обміну даними між системою Соціальна громада та електронними інформаційними ресурсами місцевого рівня сфери соціального захисту населення;

шлюз обміну з Міністерством юстиції України по валідації ФОП;

автоматизована система ведення Реєстру посвідчень батьків багатодітної сім’ї та дитини з багатодітної сім’ї;

система інформаційного обміну з Міністерством фінансів України про осіб, які перебувають на обліку в Централізованому банку даних з проблем інвалідності;

система обміну між Централізованим банком даних з проблем інвалідності з системою Укрзалізниці призначені для реалізації он-лайн оплати особами з інвалідністю електронних квитків та аналізу факту виданих пільгових квитків;

обмін Аркан (Прикордонники);

обмін з НАІС (бар’єр).

Національна соціальна сервісна служба України (далі – Нацсоцслужба)**.**

Нацсоцслужба розпочала виконання покладених на неї повноважень і функцій відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1619-р «Питання Національної соціальної сервісної служби».

У 2021 році Нацсоцслужбою від Мінсоцполітики отримані основні засоби: 92 персональних комп'ютери, відповідне мережеве та периферійне обладнання та створено інформаційно-комунікаційну систему апарату Нацсоцслужби.

Передані від Мінсоцполітики основні засоби є застарілими, періодично виходять з ладу, що створює певні незручності для оперативної роботи і виконання завдань покладених на апарат Нацсоцслужби.

Також протягом 2021 року створені 24 територіальні органи Нацсоцслужби, частково закуплена матеріально-технічна база за рахунок коштів державного бюджету, проте рівень їх інформатизації знаходиться на недостатньому рівні.

У результаті повномасштабної військової агресії російської федерації за даними Головного управління Національної соціальної сервісної служби в Луганській області повністю знищена матеріально-технічна база в м. Сєвєродонецьку.

Відповідно до підпункту 18 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783 (зі змінами), Нацсоцслужба для виконання визначених для неї завдань використовує інформаційні системи держателем яких є Міністерство соціальної політики України.

Відповідно до Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1353-р, та пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації на період до 2023 року, схвалених Розпорядженням № 365-р, з метою автоматизації та централізації процесів, пов'язаних із призначенням/наданням адресної допомоги, соціальних послуг, пільг, пенсії; створення єдиного соціального реєстру, електронного бюджету, соціального казначейства, запровадження електронних послуг у сфері соціальної політики Нацсоцслужба в межах компетенції бере участь у створенні Єдиної інформаційної системи соціальної сфери.

Згідно з Положенням про Єдину інформаційну систему соціальної сфери, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 404, держателем Єдиної інформаційної системи соціальної сфери є Мінсоцполітики.

Основними проблемами в сфері інформатизації на даний момент є застаріла матеріально-технічна база апарату Нацсоцслужби та нестача інформаційно-обчислювальної та мережевої техніки її територіальних органів, потреба у запровадженні СЕД в Нацсоцслужби з метою забезпечення її роботи, як центрального органу виконавчої влади, а також територіальних органів з

документами управлінської інформації в електронній формі згідно вимог законодавства.

Шляхами розв'язання проблеми модернізації та оновлення матеріально-технічної бази за рахунок збільшення фінансування бюджетної програми 2509010 «Керівництво та управління у сфері реалізації політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей», а також закупівля відповідного обладнання за рахунок позики, наданої Міжнародним банком реконструкції та розвитку в рамках проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України».

Для розв'язання проблеми запровадження СЕД необхідно включення проекту створення апаратно-програмного комплексу «Система електронного документообігу» Національної соціальної сервісної служби України до переліку окремих завдань (проектів) Національної програми інформатизації у 2023-2025 році.

Пенсійний фонд України.

Законом України «Про Національну програму інформатизації» визначено, що фінансування формування та виконання Національної програми інформатизації здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел, не заборонених законодавством України.

Видатки Пенсійного фонду України на створення, розвиток (модернізацію) та інтеграцію, а також адміністрування, технічне обслуговування та супроводження інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій не фінансувались за рахунок коштів Державного бюджету України і не передбачались законами України про Державний бюджет України на 2021-2022 роки.

Відповідно до статті 72 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» кошти Пенсійного фонду України не включаються до складу Державного бюджету України. Фінансування адміністративних витрат, пов'язаних з виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду, в тому числі пов'язаних з питанням інформатизації, здійснюються за рахунок власних коштів і в межах коштів, запланованих на ці цілі в бюджеті Пенсійного фонду України на відповідний рік, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

Одночасно, щодо питань вжитих заходів задля захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційної системи Пенсійного фонду України (далі – ІКС ПФУ), організації відповідної роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг в електронній формі Пенсійний фонд України повідомляє:

між Пенсійним фондом України та Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, що функціонує в рамках

Держспецзв'язку, узгоджено механізм взаємодії та координації дій щодо питань кіберзахисту та кібербезпеки. Відповідальним особам Пенсійного фонду України надано доступ до платформи MISP CERT-UA. Функціонує платформа обміну даними про інциденти інформаційної безпеки з Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, яка забезпечує обмін інформацією в режимі реального часу про кіберризики, атаки та інциденти на об'єкті критичної інфраструктури, її аналіз;

з метою одержання упереджувальної інформації про кіберзагрози та обміну в режимі реального часу інформацією про кіберризики, кібератаки та кіберінциденти Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України надано доступ до платформи MISP відповідальним працівникам Пенсійного фонду України;

Пенсійним фондом України та Службою безпеки України укладено Меморандум про організацію взаємодії з питань обміну інформацією щодо кіберінцидентів з використанням Malware Information Sharing Platform & Threat Sharing «Ukrainian Advantage» від 18.02.2019;

на технологічному майданчику Пенсійного фонду України розміщено компоненти підсистеми виявлення і реагування на кібератаки на рівні підсистеми збору телеметрії інформаційно-комунікаційної системи (активний сенсор) Оперативного центру реагування на кіберінциденти «Державний центр кіберзахисту» Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації;

для відомчої платформи та команди реагування, яка в режимі 24/7 забезпечує моніторинг і безпековий контроль за функціональними процесами, кіберзахист інформаційних технологій Пенсійного фонду України, розгорнуто Моніторинговий центр функціональних процесів та захисту даних ІКС ПФУ.

Також з 24.02.2022 Пенсійним фондом України не зафіксовано фактів кібератак на інформаційні ресурси, які б призвели до негативних наслідків (неможливості надання сервісів, недоступності ресурсів, витоку інформації, порушенню цілісності тощо). Короткострокові перерви в роботі були пов'язані з підсиленням кіберзахисту ІКС ПФУ у відповідності до Постанови № 263.

Впроваджено зміни в організації інформаційної інфраструктури та її кіберзахисту, а саме, створено додатковий резервний центр обробки даних, що збільшило стійкість до відмов ІКС ПФУ.

Пенсійним фондом України здійснюються заходи щодо евакуації, а у разі неможливості, відключення від ІКС ПФУ обладнання вузлів на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні).

Міністерство у справах ветеранів України (далі – Мінветеранів)**.**

Мінветеранів з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, основні зусилля за напрямом інформатизації були зосереджені на виконанні таких заходів:

забезпечення захисту та безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем Мінветеранів;

введення в експлуатацію Єдиного державного реєстру ветеранів війни (далі – ЄДРВВ);

розширення функціональних можливостей електронних сервісів для забезпечення потреб ветеранів війни та членів їх сімей в медичних, психологічних та соціальних послугах.

Відповідно вимог Постанови № 245 та постанови Кабінету міністрів України від 01.04.2022 № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» (далі – Постанова № 401) фінансування завдань (проектів), за бюджетною програмою 2911040 «Національна програма інформатизації» у 2022 році у сфері Мінветеранів не здійснювалося.

І. Так, станом на 07.07.2022:

1. За напрямком забезпечення захисту та безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем Мінветеранів виконано:

В установленому законодавством порядку переміщено державні інформаційні ресурси. Проводяться заходи з категоріювання та обладнання виділених приміщень для роботи серверного та комунікаційного обладнання;

створено резервні копії державних інформаційних ресурсів та систем на окремих фізичних носіях у зашифрованому вигляді та передано для зберігання в установленому законодавством порядку;

на серверному обладнанні та робочих станціях користувачів додатково розгорнуті програмні засоби криптографічного захисту інформації, оновлено засоби антивірусного захисту інформації.

Основним проблемними питаннями на цей час є:

відсутність резервного майданчика для забезпечення відмовостійкої роботи систем та реєстрів. Орієнтовна вартість – 15 000, 00 тис. гривень;

низький рівень оснащення персональними комп’ютерами та периферійним обладнанням структурних підрозділів апарату та регіональних підрозділів Мінветеранів. Середній рівень оснащеності складає близько 75%, із них, техніка яка експлуатується 6 та більше років – більше 25%. Рівень забезпеченості ліцензійним програмним забезпеченням складає близько 75%. Орієнтовна вартість – 7 200, 00 тис. гривень.

2. За напрямком введення в експлуатацію ЄДРВВ виконано:

Проведено імпорт бази даних ЄДАРП, ЄРАТО в ЄДРВВ. Тривають заходи з наповнення та перевірки бази даних, тестування програмного забезпечення ЄДРВВ.

Плануються заходи щодо інтеграції ЄДРВВ з Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Підготовлено проект договору між Мінветеранів та Мінцифри про Інформаційну взаємодію з метою забезпечення можливості формування електронного відображення інформації, що міститься в посвідченні ветерана на Порталі Дія, зокрема з використанням мобільного додатка Порталу Дія (Дія).

3. За напрямком розширення функціональних можливостей електронних сервісів для забезпечення потреб ветеранів війни та членів їх сімей в медичних, психологічних та соціальних послугах.

Щодо створення та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Система інформаційних сервісів «е-Ветеран».

Відповідно до Договору про передачу авторських прав № 7 від 17.06.2022 між Організацією з безпеки та співробітництва в Європі, яка представлена Координатором проектів в Україні, що діє згідно з Меморандумом про взаєморозуміння між Урядом України і Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), підписаним 13.07.1999 та ратифікованим Законом України від 10.02.2000 № 1446-III, було розроблено та передано до сфери діяльності Мінветеранів програмне забезпечення «Системи інформаційних сервісів «е-Ветеран» у складі таких підсистем та модулів:

Електронний реєстр сертифікованих постачальників послуг з психологічної реабілітації для ветеранів та членів їх сімей;

Онлайн модуль зі сприяння професійної перепідготовки (в частині функціоналу подачі заявки на отримання послуги);

Онлайн модуль з санаторно-курортного лікування (модернізовано в частині функціоналу подачі заявки на отримання послуги).

Основними проблемними питаннями на цей час є:

створення комплексної системи захисту інформації, підтвердження її відповідності та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Система інформаційних сервісів «е-Ветеран»;

Офіс координатора проектів ОБСЄ в Україні Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) з 1 липня 2022 року припинив свою роботу через незгоду на продовження мандату з боку російської федерації. Фінансування доопрацювання та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи «Система інформаційних сервісів «е-Ветеран» за рахунок ОБСЄ (Донора) неможливе. Орієнтовна вартість виконання заходу – 2 500,00 тис. гривень.

Щодо створення та введення в експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи визначення та аналізу станів психічного здоров'я (MARTA)

Розроблено програмне забезпечення «Ядро» інформаційно-комунікаційної системи визначення та аналізу станів психічного здоров'я «MARTA» (Mental

Adaptation and Rehabilitation Tools and Analysis), проводиться тестування програмного забезпечення.

ІІ. Основні проблемні питання:

відсутність резервного майданчика для забезпечення відмовостійкої роботи систем та реєстрів;

відсутність сертифікованих програмних засобів криптографічного захисту інформації на робочих місцях користувачів;

низький рівень оснащення персональними комп'ютерами та периферійним обладнанням структурних підрозділів Мінветеранів;

відсутність комплексних систем захисту інформації з підтвердженою відповідністю: Системи інформаційних сервісів е-Ветеран, СЕД Мінветеранів.

ІІІ. Вирішення проблемних питань можливо за рахунок додаткового виділення капітальних видатків для:

закупівлі серверного, мережевого, комп'ютерного та периферійного обладнання, ліцензійного програмного забезпечення у розмірі 22 200,00 тис. гривень;

створення комплексних систем захисту інформації: Системи інформаційних сервісів е-Ветеран, СЕД Мінветеранів та підтвердження їх відповідності у розмірі 2 200,00 тис. гривень.

Міністерство фінансів України (далі – Мінфін)**.**

Мінфін в умовах режиму воєнного стану в Україні, через військову агресію російської федерації, зважаючи на важливість забезпечення захисту та належного функціонування інформаційних ресурсів Мінфіна здійснено наступні заходи та кроки.

З метою убезпечення працівників Мінфіну реалізовано повноцінний віддалений доступ (дистанційна робота) до інформаційних ресурсів, адміністрування яких забезпечує Мінфін. З цією метою Мінфін спільно з Центральним агентством з управління проектами (CPMA, Республіка Литва) реалізовано проект із закупівлі 550 персональних ноутбуків, частина з яких (100 одиниць) були передані для потреб Державної казначейської служби України. *Також необхідно зазначити, що станом на сьогодні існує нагальна потреба щодо закупівлі щонайменше 100 одиниць персональних ноутбуків необхідних Мінфіну для забезпечення потреб працівників в повному обсязі.* Слід зауважити, що віддалений доступ та дистанційна робота працівників з використанням персональних ноутбуків забезпечена із застосуванням засобів захисту інформації, які мають атестати відповідності технічного, криптографічного захисту та відповідають вимогам нормативних документів системи технічного захисту інформації в Україні. Отже, в умовах режиму воєнного стану в Україні,

працівники Мінфіну мають повноцінну можливість виконувати свої обов'язки професійно та на належному рівні.

Також слід зазначити, що Департаментом з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Мінфіну забезпечено створення відповідних Telegram-каналів для забезпечення оперативної підтримки користувачів та надання відповідних рекомендацій з питань дистанційної роботи.

Мінфіном на виконання пункту 4 Постанови № 263 укладено договір про закупівлю послуг з використання хмарних ресурсів в центрі обробки даних, що розташований за межами України та не підпадає під заборони визначені пунктом 2 зазначеної постанови, що в свою чергу дозволило забезпечити використання хмарних ресурсів для зберігання резервних копій окремих інформаційних ресурсів у зашифрованому вигляді.

Водночас відповідно наказу Мінфіну від 03.05.2022 № 130 «Про забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційної системи Міністерства фінансів України» забезпечено реалізацію проекту з розгортання резервного майданчика Мінфіна територіально віддаленого від міста Києва, що дозволить за необхідності забезпечити повноцінний доступ до інформаційних ресурсів у разі непрацездатності основного майданчика Мінфіну. З цією метою спільно з Центральним агентством з управління проектами (CPMA, Республіка Литва) реалізовано проект закупівлі серверного, комутаційного обладнання та систем збереження даних, які введені в експлуатацію та налаштовані на резервному майданчику Мінфіну в повному обсязі.

Щодо розвитку інформаційно-аналітичної системи управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA» (далі - ІАС «LOGICA»).

Реалізовано розширення функціоналу ІАС «LOGICA» для подачі місцевими фінансовими органами інформації щодо планової чисельності працівників та фонду оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, оплата праці яких здійснюється відповідно до Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери; інформації щодо планової чисельності працівників та фонду оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, оплата праці яких здійснюється відповідно до Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці.

Налаштовано функціонал подачі місцевими фінансовими органами та зведення фактичних показників за мережею, штатами і контингентами установ, що фінансуються з місцевих бюджетів областей та міста Києва та планових

показників за мережею, штатами і контингентами установ, що фінансуються з місцевих бюджетів областей та міста Києва.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16.03.2021 № 627 «Про затвердження Порядку обміну інформацією між органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, та органами місцевого самоврядування» розроблено функціонал для подачі встановлених місцевих податків та/або зборів та податкових пільг із сплати місцевих податків та/або зборів органами місцевого самоврядування до ІАС «LOGICA» для подальшої передачі цієї інформації до Державної податкової служби України. Також в ІАС «LOGICA» розроблено функціональність для отримання інформації від Державної податкової служби України та її передачі до органів місцевого самоврядування.

Слід зазначити, що Мінфіном *продовжується проект з реалізації ІТ-централізації інформаційних ресурсів центральних органах виконавчої влади, діяльність яких координується та спрямовується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України* (далі – ЦОВВ). З цією метою Мінфіном розроблено Стратегію здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року (далі – Стратегія), яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 № 1467-р.

Важливим кроком в реалізації Стратегії є функціонування Комітету з управління інформаційними технологіями, до складу якого, зокрема, входять представники всіх ЦОВВ на рівні заступника Голови та керівника підрозділу з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації відомства.

Державна аудиторська служба України (далі – Держаудитслужба)**.**

З метою оперативного дослідження і реагування на кіберінциденти Держаудитслужба співпрацює з Урядовою командою реагування на комп’ютерні надзвичайні події України, яка функціонує у складі Державного центру кіберзахисту Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України (Computer Emergency Response Team of Ukraine, CERT-UA).

Поряд із цим для оперативного отримання інформації про виявлені кіберзагрози Держаудитслужба здійснила підключення до платформи обміну інформацією про кіберінциденти (Malware information sharing and threats sharing platform «Ukrainian Advantage», MISP-UA).

Водночас з метою вжиття додаткових заходів із посилення кібербезпеки інформаційної інфраструктури Держаудитслужба здійснила заходи щодо отримання ліцензій на програмне забезпечення із функціоналом EDR/XDR, що побудоване на базі рішення McAfee Mvision EDR та McAfee MVISION Insights.

З метою переведення значної кількості процесів в електронну форму, зокрема документування заходу, обробка аналітичної інформації, автоматизація, синтез рішень та гіпотез, а також побудова зв'язків між об'єктами контролю та подіями, аналіз ризиків, візуалізація матеріалів, триває тестування Інтегрованої автоматизованої системи підтримки прийняття рішень органу державного фінансового контролю "е-аудитор / е-контроль" (далі – ІАСППР «е-аудитор» / «е-контроль»).

Розпочато збір та обробку пропозиції щодо особливостей функціональних вимог для розробки та впровадження функціоналу ІАСППР «е-аудитор» / «е-контроль» із урахуванням результатів аналізу специфіки діяльності підконтрольних установ у галузях.

Водночас в апараті Держаудитслужби та її міжрегіональних територіальних органах для автоматизації обліку кадрів упроваджено комплексну систему автоматизації підприємства IS-PRO (далі – IS-PRO). Наразі триває процес наповнення системи IS-PRO, перевірка коректності її наповнення та виправлення помилок.

Крім того, наразі опрацьовується питання імпорту інформації щодо даних державних службовців, яку накопичує служба управління персоналом у системі IS-PRO, до «портфоліо» у межах розробки та запровадження ІАСППР «е-аудитор»/«е-контроль». Відпрацювання зазначених питань створить належну базу, спростить імпорт інформації та скоротить терміни впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами, зокрема HRMIS, в апараті Держаудитслужби та її міжрегіональних територіальних органах.

Тривають заходи щодо впровадження в міжрегіональних територіальних органах Держаудитслужби програмно-апаратного комплексу IP телефонії з використанням програмної продукції OpenScapeVoice версії V10, що забезпечить надійність операторського рівня та підключення по протоколу SIP.

Проводиться тестування системи інформаційного простору в корпоративній інформаційній системі Держаудитслужби із застосуванням програмної продукції MediaWiki, що забезпечить управління знаннями та полегшить пошук нормативних документів, що стосуються реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю Держаудитслужби із використанням протоколу прикладного рівня для доступу до служби каталогів.

Проводиться тестування системи управління проектами з використанням програмної продукції Redmine, що забезпечить управління проектами із застосуванням календаря-планувальника та можливістю побудов діаграм Ганта для візуального представлення перебігу робіт за проектом та строків виконання із використанням протоколу прикладного рівня для доступу до служби каталогів.

Державна казначейська служба України (далі – Казначейство).

Розвиток та стабільне функціонування інформаційно-комунікаційних систем Казначейства є невід'ємною складовою безперервного казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів інших клієнтів органами Казначейства відповідно до законодавства, забезпечення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів.

Казначейством постійно здійснюються заходи щодо забезпечення виконання основних завдань та функцій, передбачених Положенням про Державну казначейську службу України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215 (далі – Положення).

Відповідно до пунктів 20, 20^1, 20^2 Положення Казначейство забезпечує функціонування багаторівневої інформаційно-обчислювальної та внутрішньої платіжної систем Казначейства, вживає заходів до захисту інформації, яка обробляється органами Казначейства, надає кваліфіковані електронні довірчі послуги, забезпечує функціонування системи дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство», автоматизованої системи подання електронної звітності клієнтами Казначейства.

Інформаційно-обчислювальна та внутрішня платіжна система Казначейства.

Високий ступінь цифровизації Казначейства дозволяє значно прискорити процеси обробки даних, що гарантує безперервність та оперативність касового виконання бюджетів усіх рівнів, забезпечує можливість швидкого прийняття важливих управлінських рішень, здійснення оперативного управління та контролю за фінансовими потоками держави.

Інформаційно-обчислювальна система Казначейства має складну багаторівневу структуру та поєднує багато облікових систем і сервісів.

Казначейство є учасником системи електронних платежів Національного банку України та використовує у своїй роботі наступні основні облікові системи Казначейства: централізована система обслуговування бюджетів України за видатками АС «Є-Казна»; система централізації доходів державного та місцевих бюджетів АС «Є-Казна Доходи».

Станом на сьогодні кількість клієнтів Казначейства, які мають відкриті рахунки в централізованій системі обслуговування бюджетів України за видатками АС «Є-Казна», складає 42 293. Загальна кількість аналітичних регістрів обліку, а саме, рахунків – 3 598 982. Кількість транзакцій (вхідних та вихідних електронних платіжних документів) в 2022 році – 43 270 214.

В системі централізації доходів державного та місцевих бюджетів АС «Є-Казна Доходи» відкрито 2 484 944 рахунки. Кількість транзакцій у 2022 році складає 60 723 212.

Протягом останніх років Казначейством досягнуто значного прогресу в реалізації інноваційних проектів, серед них:

Запровадження централізованої моделі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів за видатками та надходженнями. Реалізація проекту дозволило:

- забезпечити централізоване відкриття всіх рахунків (за видатками та надходженнями) розпорядників та одержувачів бюджетних коштів (державного та місцевих бюджетів) та їх адміністрування на єдиному технологічному майданчику;
- значно зменшити витрати на підтримку територіальних майданчиків обробки інформації;
- оптимізувати бізнес-процеси обліку та проходження платежів;
- оптимізувати кількість учасників системи електронних платежів Національного банку України з 27 до двох учасників на рівні апарату Казначейства.

Запровадження інформаційної взаємодії з електронною системою закупівель, що дозволило:

- забезпечити інтеграцію з електронною системою закупівель та розширити перелік наборів даних, які оприлюднюються на єдиному веб-порталі використання публічних коштів Міністерства фінансів України та здійснити логічну ув'язку трансакцій, які передає Казначейство із процедурами закупівель, які оприлюднюються в електронній системі закупівель;
- надання до електронної системи закупівель в автоматизованому режимі інформації про розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, зареєстрованих в Єдиному реєстрі розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів.

Запровадження інформаційної взаємодії з «Інформаційно-аналітичною системою управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA», що дозволило централізовано здійснювати надання інформації про виконання місцевих бюджетів, аналізувати та прогнозувати стан ліквідності місцевих бюджетів на відповідну дату.

Запровадження взаємодії з органами, що контролюють справляння надходжень бюджету щодо здійснення повернення коштів, помилково та/або надміру зарахованих до бюджету, що дозволило органам, що контролюють справляння надходжень бюджету та місцевим фінансовим органам формувати, погоджувати та направляти до органів Казначейства електронне подання на повернення помилково та/або надміру зарахованих до бюджетів зборів, платежів та інших доходів бюджету.

Система дистанційного обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства-Казначейство».

Повнофункціональне масштабне розрахунково-касове обслуговування клієнтів через систему дистанційного обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства – Казначейство» (далі –

СДО) запроваджено з 2015 року. Щороку збільшувалась кількість клієнтів, щодо яких застосовується дистанційна форма обслуговування, та відбувалось вдосконалення та розширення функціональних можливостей СДО.

Станом на 01.07.2022 за допомогою СДО обслуговується 30,6 тисяч розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, що становить 90% від їх загальної кількості. Крім того, за допомогою СДО обслуговується близько 2 тисяч інших клієнтів. У системі зареєстровано більше 125 тисяч користувачів-посадових осіб клієнтів. В середньому через СДО щоденно здійснюється 160-190 тисяч транзакцій, що становить 6-7 транзакцій в секунду, в дні пікових навантажень здійснюється 12-15 транзакцій щосекунди.

В умовах воєнного стану частина клієнтів призупинила свою діяльність, або значно скоротила кількість операцій. Зокрема, значно скоротились операції по незахищеним видаткам, у тому числі – за капітальними витратами. Не зважаючи на це, у 2022 році збільшуються обсяги інформації, які проходять через СДО. Так, за 7 місяців 2022 року через СДО від клієнтів надійшло більше 21 млн. електронних документів, що на 25 % більше, ніж за відповідний період 2021 року. Це свідчить про те, що менше застосовується формування документів на паперових носіях, а формуються документи в електронній формі.

На даний час функціональні можливості СДО забезпечують подання клієнтами фактично усіх видів документів, що застосовуються у бюджетному процесі.

Казначейством продовжується робота з модернізації та розвитку СДО в частині розширення її функціональних можливостей та підвищення зручності інструментарію та спрощенню користувацького інтерфейсу.

Одночасно здійснюються заходи по нарощуванню та масштабуванню технічних потужностей комплексу з метою забезпечення надійної та стабільної роботи СДО в умовах зростання навантаження на систему, яке відбувається внаслідок постійного збільшення обсягів інформації, яка передається через СДО, збільшення користувачів, а відповідно і кількості та тривалості одночасних підключень.

Разом з тим, існують окремі категорії розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, в яких відсутня технічна можливість використовувати СДО, зокрема, відсутній інтернет-зв’язок та/або відсутнє належне фінансування для придбання комп’ютерної, периферійної техніки, придбання захищених носіїв ключової інформації. Питома вага таких клієнтів становить близько 10% від загальної кількості клієнтів Казначейства.

Усунення зазначених факторів, які не дозволяють залучити такі категорії клієнтів до дистанційного Казначейського обслуговування (зокрема, забезпечення клієнтів каналами інтернет-зв’язку, комп’ютерною технікою), знаходяться поза межами зони впливу Казначейства.

Система подання електронної звітності клієнтами Казначейства АС «Є-Звітність».

З метою запровадження єдиних стандартів подачі звітності суб'єктами державного сектору відповідно до національних стандартів Казначейством розроблено та запроваджено автоматизовану систему подання електронної звітності клієнтами Казначейства (АС «Є-Звітність»).

Відповідно до національного стандарту до суб'єктів державного сектору належать розпорядники бюджетних коштів, Казначейство та державні цільові фонди.

Побудова, впровадження інформаційної системи АС «Є-Звітність» здійснювалось протягом 2017-2020 та розвиток системи здійснюється по теперішній час.

АС «Є-Звітність» - це централізована веб-орієнтована через мережу Інтернет система подання звітності розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів та фондами загальнообов'язкового державного соціального, пенсійного страхування.

Фінансова та бюджетна звітність розпорядників бюджетних коштів зберігається в електронній формі в системі АС «Є-Звітність». У разі необхідності розпорядники мають можливість переглянути звітні показники за будь-який попередній звітний період.

Серед переваг впровадження системи подання електронної звітності також є:

− подання звітності розпорядниками бюджетних коштів до Казначейства не виходячи зі свого офісу через мережу Інтернет;

− можливість здійснення автоматичного аналізу та перевірки звітності, виключення людського фактору та помилок в обрахунках;

− скорочення часу подачі та консолідації звітності;

− проведення перевірки звітності на етапі формування та відправки;

− скасування необхідності подання звітності на паперових носіях, що значно скоротило затрати робочого часу (електронний обмін прискорив отримання звітності органами Казначейства та установами вищого рівня від підвідомчих установ) і матеріальні витрати клієнтів Казначейства. Фактично відбулася «дематеріалізація» звітності клієнтів Казначейства;

− створення можливості для надання доступу органам законодавчої, виконавчої влади та контролюючим органам, у разі законодавчого врегулювання, до звітних даних системи.

Бюджетна та фінансова звітність, яку відповідно до законодавства складають та подають учасники бюджетного процесу, налічує 242 форми місячної, квартальної та річної звітності. У тому числі 59 – це форми звітності, яку подають клієнти до органів Казначейства, а 183 - форми звітності про виконання державного та місцевих бюджетів складають органи Казначейства.

Різні форми цієї звітності містять від 2 до 300 сторінок інформації. Починаючи із звіту за І півріччя 2018 року, 100% звітності, передбаченої бюджетним законодавством, подається до органів Казначейства виключно в електронній формі.

Станом на 01.07.2022 у системі АС «Є-Звітність» зареєстровано 53,5 тис. електронних кабінетів установ - клієнтів Казначейства.

За допомогою АС «Є-Звітність» в електронній формі подано 30 765 016 звітів (місячні, квартальні, річні форми), які у друкованій паперовій формі становили б більше 181,5 млн сторінок. Уся зазначена інформація міститься в АС «Є-Звітність» та на даний час становить 4,7 Тб інформації.

Надання кваліфікованих електронних довірчих послуг.

В 2020 році введено в промислову експлуатацію новий сучасний програмно-технічний комплекс «Акредитований центр сертифікації ключів «CryptoKDC», який відповідає національним стандартам в сфері електронних довірчих послуг.

Кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг Казначейства протягом 2021 року укладено 10 114 договорів з юридичними особами – органами державної влади і місцевого самоврядування, установами, організаціями та підприємствами (далі – установи), які звернулись за отриманням кваліфікованих електронних довірчих послуг.

Установам, що є користувачами електронних довірчих послуг станом на липень 2022 року видано 360 852 кваліфікованих сертифікатів електронних підписів та печаток, з них:

- посадовим особам установ видано 267 373 кваліфікованих сертифікатів електронного підпису;
- установам видано 93 479 кваліфіковану електронну печатку.

Однією з послуг, що надається кваліфікованим надавачем електронних довірчих послуг Казначейства є формування кваліфікованої електронної позначки часу – мітки яка фіксує точний час накладання електронного підпису. Станом на липень 2022 року користувачам електронних довірчих послуг сформовано 72 932 914 кваліфікованих позначок часу.

Захист інформації.

В грудні 2021 року Казначейством отримано Атестат відповідності, зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку від 09.12.2021 № 23606 дійсний до 31.12.2024, яким засвідчено, що КСЗІ інформаційно-комунікаційної системи (далі – КСЗІ ІТС) Казначейства забезпечує захист інформації відповідно до вимог нормативних документів з технічного захисту інформації. Промислова експлуатація КСЗІ ІТС Казначейства продовжена до 31.12.2024.

Атестат відповідності поширюється на всі органи Казначейства, а саме: апарат Казначейства, головні управління Казначейства в областях та місті Києві

та управління Казначейства у районах, районах у містах, містах обласного значення.

Експлуатація сегменту КСЗІ ІТС Казначейства територіальних органів здійснюється виключно за умови дотримання вимог, зазначених у «Порядку розгортання і підготовки до експлуатації комплексної системи захисту інформації вузлу Головного управління територіального органу інформаційно-комунікаційної системи Державної казначейської служби України» та «Порядку розгортання і підготовки до експлуатації комплексної системи захисту інформації вузлу територіального органу інформаційно-комунікаційної системи Державної казначейської служби України» розроблених науково-технічною компанією «Технологічні безпеки».

КСЗІ ІТС Казначейства побудована на таких принципах:

- системний підхід до побудови КСЗІ, який означає оптимальне поєднання взаємозв'язаних організаційних, програмних, апаратних, фізичних та інших властивостей, підтверджених практикою створення вітчизняних і зарубіжних систем захисту і вживаних на всіх етапах технологічного циклу оброблення інформації;
- принцип безперервного розвитку системи – є одним з основоположних для комп'ютерних інформаційних систем.

Способи уникнення загроз інформації в ІКС безперервно вдосконалюються, тому гарантування безпеки ІКС Казначейства не може бути одноразовим актом.

Під безперервним процесом мається на увазі:

• обґрунтування та реалізація найбільш раціональних методів, способів і шляхів удосконалення КСЗІ;

• безперервний контроль за всіма процесами, що відбуваються в ІКС Казначейства;

• установлення потенційних каналів витоку інформації, що обробляється в системі;

• визначення нових способів несанкціонованого доступу. Розмежування і мінімізація повноважень з доступу до інформації і контроль за процедурами оброблення – це надання як користувачам, так і працівникам ІКС Казначейства мінімуму певних повноважень, достатніх для виконання ними своїх службових обов'язків.

В Казначействі впроваджено єдиний сервер керування антивірусним програмним забезпеченням. До зазначеного серверу підключено 25 підзвітних серверів головних управлінь Казначейства та більше 13000 робочих станцій та серверів.

Водночас, в Казначействі впроваджено захист поштової системи, яка забезпечує захист більше 5000 електронних поштових скриньок.

Необхідно зазначити, що для безперебійного виконання Казначейством своїх функцій розроблено ряд заходів, а саме:

- між апаратом Казначейства та головними управліннями Казначейства в областях та м. Києві існує основний та резервний канали зв'язку;

- зв'язок між територіальними органами Казначейства забезпечує захищена мережа передачі даних;

- в апараті Казначейства створено систему резервного копіювання інформаційних ресурсів центру обробки даних Казначейства.

Казначейством в рамках виконання повноважень передбачених Положенням та відповідно до Порядку № 590, реалізовуються організаційні та технічні заходи щодо забезпечення безперервного казначейського обслуговування бюджетних коштів та коштів клієнтів в умовах воєнного стану.

Так, для збереження та захисту інформаційних ресурсів Казначейства в оперативному режимі розгорнуто віддалений резервний майданчик, на якому розміщено резервні елементи інформаційно-комунікаційних ресурсів Казначейства.

Наразі, вирішуються питання щодо посилення забезпеченості віддаленого резервного майданчика серверним та комунікаційним обладнанням для збільшення його потужності та спроможності забезпечити автономну роботу інформаційно-комунікаційних ресурсів Казначейства на базі резервних елементів.

Державна податкова служба України (далі – ДПС)**.**

За останні роки ДПС було досягнуто значного прогресу в реалізації державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства та державної політики у застосуванні законодавства з питань сплати єдиного внеску.

З урахуванням найкращих практик та міжнародного досвіду щодо цифровізації було автоматизовано основні бізнес-процеси ДПС.

На сьогодні в ДПС створено та успішно функціонують десять ІКС ДПС.

Майже 99 % усіх сервісів та послуг, які надає ДПС, оцифровано, при цьому їх кількість постійно зростає.

Взаємодія бізнесу і податкової здійснюється за допомогою Електронного кабінету (далі - Е-Кабінет), функціональні можливості якого постійно розширюються; чат-ботів; платформи податкових сервісів на Порталі Дія.

Розроблено прикладний програмний інтерфейс (API) на повний функціонал Е-Кабінету, що забезпечило можливість платникам податків безкоштовно подавати податкову звітність та звітність з єдиного внеску в електронній формі, зокрема через Е-Кабінет.

У Е-Кабінеті платникам пропонується понад 130 сервісів. Близько 3,9 млн платників використовують сервіси Е-Кабінету, з яких понад 3,0 млн фізичні особи.

Понад 20 актуальних сервісів надає чат-бот InfoTAX у месенджерах Telegram та Viber. У 2022 році кількість користувачів чат-боту InfoTAX становить понад 54,0 тис.

З 2021 року запроваджено систему сплати податків та зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на єдиний рахунок (далі - Єдиний рахунок). Інформування платників про реквізити Єдиного рахунку здійснюється через Е-кабінет. Запровадження Єдиного рахунку забезпечує комфортні та зрозумілі для платників правила розрахунків з бюджетом та цільовими фондами, створює умови для скорочення їх фінансових витрат і часу на формування ними розрахункових документів.

Кількість платників, включених до Реєстру платників, які використовують Єдиний рахунок - 1606, з них 509 - юридичних осіб, 1097 - фізичних осіб.

У 2021 році на Єдиний рахунок зараховано 1219,7 млн гривень, до бюджетів та фондів з єдиного рахунку перераховано 1211,4 млн гривень.

З початку 2022 року на Єдиний рахунок зараховано 574,24 млн гривень, перераховано до бюджетів та фондів з єдиного рахунку - 574,72 млн гривень.

З 2020 року ДПС забезпечено функціонування двох безкоштовних програмних рішень (підтримують операційну систему Windows чи Android), призначених для реєстрації розрахункових операцій (ПРРО), які розміщено у відкритому доступі на офіційному вебпорталі ДПС, супроводження і цілодобову роботу Фіскального сервера ДПС, API Фіскального сервера.

На вебпорталі ДПС створено банер «Програмні РРО» з інформацією, пов'язаною з ПРРО, зокрема, відповіді на поширені запитання, відеоролики, відеоуроки, інструкції для користувачів ПРРО.

Наразі (станом на 01.09.2022) всього 183,7 тисяч суб'єктів господарювання (6,2 тисисяч юридичних осіб та 177,5 тисяч фізичних осіб - підприємців) зареєстрували 381,8 тисяч ПРРО, з яких 148,0 тисяч юридичними особами та 233,8 тисяч фізичними особами - підприємцями.

До фіскального сервера ДПС надійшло від ПРРО 2031,8 млн документів для фіскалізації.

Кількість зареєстрованих ПРРО та фіскалізованих документів щоденно зростає.

У 2022 році ДПС впроваджено безкоштовні мобільні додатки ПРРО (IOS, ВЕБ-ВЕРСІЯ, ANDROID, WINDOWS).

Сервіси податкової доступні фізичним особам на двох платформах - в Е-Кабінеті та на Порталі Дія.

На Порталі Дія та в мобільному застосунку Портал Дія (Дія) у розділі «Мої податки» доступні такі послуги: сплата податків; подання декларацій для ФОП,

що перебувають на спрощеній системі оподаткування; отримання довідки про доходи та сплачені податки; відображення податкових даних платника та стану його розрахунків з бюджетом.

У рамках експериментального проекту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини реалізовано електронні сервіси, що забезпечують можливість швидко отримати реєстраційний номер облікової картки платника податків при народженні дитини («єМалятко») та під час оформлення паспорта громадянина України у формі картки вперше (ID14).

Забезпечено можливість надання платникам податків в Е-кабінет інформації з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків (далі - ДРФО) про суми виплачених доходів та утриманих податків в електронній формі, засвідченої кваліфікованою електронною печаткою ДПС (Довідка про доходи, засвідчена КЕП).

Запроваджено цифровий реєстраційний номер платника податків - відображення в електронній формі інформації, що міститься в картці платника податків у мобільному додатку Дія, який є цифровим аналогом паперової картки платника (еРНОКПП).

Реалізовано застосування відображення в електронній формі інформації, що міститься у цифрових документах, під час процедур реєстрації, внесення змін або отримання відомостей з ДРФО (Шеринг документів).

Забезпечено взаємодію з суб'єктами інформаційних відносин засобами СЕВ ДЕІР через шлюз безпечного обміну ДПС за допомогою вебсервісів з: державними електронними інформаційними ресурсами (далі – ДЕІР) Міністерства юстиції України («Державний реєстр актів цивільного стану громадян», «Єдиний реєстр засуджених та осіб узятих під варту»; «Державні та приватні виконавці»); ДЕІР Міністерства цифрової трансформації України («Інтегрована система електронної ідентифікації», «Портал Дія»); ДЕІР Державної міграційної служби України («Єдиний державний демографічний реєстр»); ДЕІР Міністерства освіти і науки України («Єдина державна електронна база з питань освіти»); ДЕІР Міністерства фінансів України («Інформаційно-аналітична платформа електронної верифікації та моніторингу державних виплат»).

Забезпечено отримання та обробку відомостей від Державного реєстру актів цивільного стану (автоматизована обробка відомостей від ВРАЦС). Надання інформації з ДРФО за запитами від Міністерства соціальної політики України, Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державної судова адміністрація України.

Проведено верифікацію відомостей, які містяться в пріоритетних державних інформаційних ресурсах з відомостями ДРФО:

верифікацію відомостей, що містяться в електронній системі охорони здоров'я (НСЗУ);

верифікацію та звірку відомостей, що містяться в Державному реєстрі актів цивільного стану громадян (Міністерство юстиції України);

верифікацію та звірку відомостей, що вносяться до Єдиного державного демографічного реєстру та відомчої інформаційної системи Державної міграційної служби.

Надано можливість використання хмарних підписів Smart-ID КНЕДП «ПриватБанк» при авторизації й підписанні електронних документів та вході до приватної частини Е-Кабінету за допомогою ДіяПідпис.

Забезпечено відображення в Е-Кабінеті параметрів відбору платників податків, які мають ризики щодо несплати податків та зборів, що використовуються ДПС при формуванні плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків на відповідний рік.

Доопрацьовано програмне забезпечення ІКС ДПС у зв'язку із запровадженням ставки податку на додану вартість у розмірі 14%.

Доопрацьовано програмне забезпечення ІКС ДПС у зв'язку із запровадженням для платників податків, які обрали спрощену систему оподаткування ІІІ групи, ставки податку 2% на період дії воєнного стану.

Запроваджено спрощену декларацію з податку на додану вартість для осіб-нерезидентів, які постачають електронні послуги.

Здійснено заходи щодо імплементації трирівненої моделі звітності з трансфертного ціноутворення відповідно до вимог плану дій з протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутку з-під оподаткування (Base Erosion and Profit Shifting — BEPS), зокрема оприлюднено на офіційному вебпорталі ДПС розроблені XML-схеми Повідомлення про участь у міжнародній групі компаній та Звіту в розрізі країн міжнародної групи компаній, забезпечено приймання та обробку Повідомлень про участь у міжнародній групі компаній.

Створено єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій.

Впроваджено інформаційно-комунікаційну систему для міжнародного автоматичного обміну інформацією (модуль FATCA) (далі - ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією»).

З початку функціонування ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» до Служби внутрішніх доходів СІЛА (IRS) передано 1289 звітів фінансових агентів, із них за 2021 рік - 75.

Також ДПС надає найбільшу в країні кількість адміністративних послуг. Наразі їх кількість становить 144, що на 2 послуги більше ніж на початок 2022 року.

У 2022 році ДПС та її територіальними органами надано більше 2,6 млн послуг.

У середньому за місяць надається більше 300 тис. адміністративних послуг, з яких 37% надаються в електронній формі.

Для того, щоб розуміти потреби бізнесу, проводяться опитування платників. Одне з таких опитувань показало, що більшість опитаних платників хочуть спілкуватися з податковою саме в електронній формі, дистанційно, не відвідуючи податкові органи.

ДПС розроблено Уніфіковану систему вимірювання та оцінки задоволеності бізнесу рівнем обслуговування податкових органів, яка передбачає проведення щорічних загальнонаціональних опитувань платників податків щодо їх ставлення до податкових органів з метою створення системи зворотного зв'язку з платниками.

Такі опитування проводяться вже не перший рік та є індикаторами для визначення пріоритетів розвитку.

Платники мають змогу висловити своє ставлення щодо роботи податкової та її сервісів звернувшись до Контакт-центру ДПС.

У лютому 2021 року Розпорядженням № 365 були схвалені пріоритетні напрямки та завдання (проекти) цифрової трансформації на період до 2023 року.

До Глобального проекту цифровізації увійшли три проекти ДПС: е-РРО, е-податки та е-акциз.

У межах цих проектів ДПС реалізовано наступні задачі:

- модернізовано і доопрацьовано систему обліку даних реєстраторів розрахункових операцій (СОД РРО) для обліку даних, що надходять як від класичних так і програмних реєстраторів розрахункових операцій (РРО, ПРРО);
- реалізовано автоматичне зіставляння виданих виробникам та імпортерам марок акцизного податку із марками, відображеними у фіскальних чеках, при продажу алкогольної продукції;
- розроблено програмне забезпечення безкоштовних мобільних додатків ПРРО (IOS, ВЕБ-ВЕРСІЯ, ANDROID, WINDOWS);
- забезпечено можливість отримання даних про проведені розрахункові операції РРО/ПРРО через Портал Дія;
- створено API реєстрів відкритої частини Е-Кабінету в частині надання користувачам інформації через Систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (Трембіта) - з ДРФО, реєстру платників єдиного податку, реєстру платників ПДВ, реєстру страхувальників, інформації про реєстратори розрахункових операцій;
- створено Інтерактивну податкову карту України, яка дає змогу в онлайн режимі отримати актуальну податкову інформацію щодо агрегованих показників в частині сплачених сум податкових платежів, нарахованих податкових зобов'язань, сум податкового боргу, надміру сплачених сум та суми платежів, які сплачені та будуть нараховані у наступних періодах, а також ознайомитись зі

складовими профілів територіальних громад та переглянути графіки динаміки показників щодо стану розрахунків платників з бюджетом на звітну дату;

- забезпечено надання через Е-Кабінет 1 469 територіальним громадам звітності у розрізі джерел доходів про суми нарахованих, сплачених податків, сум податкового боргу та надмірно сплачених сум та 1127 територіальним громадам у розрізі платників податків - юридичних осіб;

- налагоджено інформаційну взаємодію з Міністерством фінансів України та територіальними громадами через інформаційно-аналітичну систему Мінфіну «LOGIKA» щодо надання податкової інформації;

- створено особистий кабінет посадової особи суб'єкта інформаційних відносин для надання доступу іншим центральним органам виконавчої влади і правоохоронним органам до податкової інформації згідно із законодавством;

- забезпечено можливість подання в Е-Кабінеті одноразової (спеціальної) добровільної декларації на виконання Закону України від 15.06.2021 № 1539 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання детінізації доходів та підвищення податкової культури громадян шляхом запровадження одноразового (спеціального) добровільного декларування фізичними особами належних їм активів та сплати одноразового збору до бюджету»;

- реалізовано можливість сплати фізичними особами податків, зборів, платежів та єдиного внеску з використанням платіжних систем та з використанням СДІ-коду шляхом взаємодії з фінансовими установами;

- створено сервіс та API Е-Кабінету «Інформація про бізнес-партнера»;

- реалізовано можливість отримання заяв про видачу ліцензій, поданих суб'єктами господарювання через Портал Дія;

- створено новий модуль «ДРФО» територіального рівня для забезпечення онлайн реєстрації фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків (е-реєстрація в ДРФО);

- впроваджено спеціальне портальне рішення для користувачів осіб-нерезидентів у межах реалізації положень Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»;

- запроваджено вебсервіси для взаємодії з реєстром «Дія Сіті», зокрема забезпечено надання відповідей на запити від «Дія Сіті» для перевірки відповідності резидента «Дія Сіті» вимогам Закону;

- створено віддалене робоче місце працівника ДПС для якісного проведення документальних перевірок;

- впроваджено програмне забезпечення для зберігання електронних документів і електронних копій паперових документів, алгоритмів, глосарію понять (е-архів);

- забезпечено оновлення програмного комплексу «ДПС-Про» ІКС «Фінанси і персонал»;

- оновлено сервери додатків та інженерної інфраструктури серверних приміщень тощо.

Реалізація проектів/задач здійснювалась протягом 2021 - 2022 років за кошти державного бюджету, національної програми інформатизації (НПІ), Програми підтримки управління державними фінансами в Україні (далі - EU4PFM), міжнародного проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)».

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, введенням воєнного стану на території України з 24.02.2022, на виконання пункту 1 Постанови № 263 та з метою захисту інформації ДПС забезпечено:

створення резервних копій інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів ДПС (далі - резервних копій) з дотриманням вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності;

створення резервного датацентру (для збереження резервних копій) на території Республіки Польща. Наразі здійснюється юридичне оформлення діяльності цього датацентру;

обмеження доступу до інформації публічних електронних реєстрів та електронних сервісів.

Наступні кроки ДПС, навіть в умовах воєнного стану, спрямовані на повну цифровізацію взаємовідносин держави і бізнесу.

Наразі за підтримки EU4PFM та міжнародного проекту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)» ДПС реалізовує наступні проекти:

- розробка та впровадження програмного забезпечення підсистеми «Автоматичний обмін податковою інформацією», як складової ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» (модулі CRS, CbC);
- розробка та впровадження програмного забезпечення підсистем «Скарга» та «Суди» ІКС «Адміністративне та судове оскарження»;
- створення програмного забезпечення підсистеми «Електронна акцизна марка»;
- придбання модулю (програми) для електронних податкових перевірок (е-аудит) тощо.

Також, протягом 2022 року здійснюється доопрацювання програмного забезпечення ІКС ДПС для забезпечення можливості реалізації нових положень та змін в законодавчих та нормативних актах.

Слід зазначити, що на сьогодні в умовах збройної агресії російської федерації проти України, в умовах постійних загроз ракетних атак з боку ворога ДПС потребує посилення захисту критичної інформаційної інфраструктури.

Нагальним є питання створення на території України мобільного резервного датацентру, оснащеного необхідною IT-інфраструктурою.

Для забезпечення протидії кіберзагрозам та захисту інформаційних ресурсів існує потреба у створенні Операційного центру безпеки (SOC - Security Operation Center).

Також є необхідність у створенні мобільних робочих місць, придбання ІТ-обладнання, зокрема, ноутбуків, для вирішення нагальних потреб ДПС у період воєнного стану та забезпечення роботи посадових осіб ДПС, що вимушено переміщені із зони бойових дій на підконтрольну територію; комп'ютерної та оргтехніки, обладнання для відновлення ІТ-інфраструктури територіальних органів ДПС на деокупованих територіях

Щодо виконання завдань Національної програми інформатизації, затверджених постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки»:

1. Забезпечення розвитку інформаційно- комунікаційної інфраструктури

Створення, модернізація та оновлення програмно-апаратних засобів та матеріально-технічної бази інформаційно- комунікаційних систем органів державної влади:

- укладено Договір від 23.05.2022 № ІНК.39956/2022 «Послуги провайдерів - за кодом ДК 021:2015 - 72410000-7 (Послуги захищеного доступу до мережі Інтернет із захистом від DDos-атак (канал 1 автономної системи))»;

- укладено Договір від 26.05.2022 № 40 «Послуги провайдерів - за кодом ДК 021:2015-72410000-7 (Послуги захищеного доступу до мережі Інтернет із захистом від DDos -атак (канал 2 автономної системи))».

2. Створення, розвиток та забезпечення функціонування автоматизованих інформаційно-аналітичних систем фінансових органів

Забезпечення функціонування та вдосконалення автоматизованих інформаційно-аналітичних систем ДПС:

- інформаційно-комунікаційна система «Податковий блок» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження та технічної підтримки програмного забезпечення від 20.05.2022 № 39; Триває закупівля послуг з адаптації програмного забезпечення за процедурою «відкриті торги»);

- інформаційно-комунікаційна система «Єдине вікно подання електронної звітності» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 19.07.2022 № 53);

- інформаційно-комунікаційна система «Управління документами» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 27.06.2022 № 48);

- інформаційно-комунікаційна система «Офіційний вебпортал» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 30.05.2022 № 42);

- інформаційно-комунікаційна система «Електронний кабінет» (Укладено Договір з закупівлі послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення від 05.08.2022 № 57);

- інформаційно-комунікаційна система «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» (Триває закупівля послуг з супроводження, технічної підтримки та адаптації програмного забезпечення за процедурою «відкриті торги»).

Державна митна служба України (далі – Держмитслужба)**.**

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації проти України в Держмитслужби виникли наступні проблемні питання в інформаційній системі, а саме:

- захоплення (пошкодження, знищення) ІТ-інфраструктури, що опинилися під тимчасовою окупацією;

- загроза кібер-проникнення у відомчі електронні комунікаційні системи через захоплені відокремлені територіальні підрозділи під час здійснення бойових дій;

- неготовність діючої архітектури системи митного оформлення для забезпечення централізованого оформлення (у тому числі з використання приватних та/або публічних хмар);

- залежність всієї інформаційної складової митного оформлення та контролю від стану подій у м. Києві (розміщено основний та резервний Центри обробки даних, зберігання критичного резерву ІТ-обладнання, розміщення адміністраторів та основного складу спеціалізованого підрозділу з розробки та підтримки програмного забезпечення);

- робота публічної (Інтернет) складової інформаційних систем за умови здійснення постійних кібератак.

Для оперативного вирішення вищевказаних проблем в найкоротший термін було організовано та здійснено наступні заходи:

✓ здійснено евакуацію основного ІТ-обладнання (включно з локальними базами даних митного оформлення) митних підрозділів з районів, що були підтверджені загрозі ведення бойових дій;

✓ налагоджено управлінську вертикаль комунікацій для оперативного відключення на центральному рівні від відомчої комунікаційної мережі відокремлених територіальних підрозділів у випадку загрози тимчасової окупації;

✓ здійснено переміщення критичного резерву ІТ-обладнання з м. Київ в інші регіони;

✓ забезпечено створення евакуаційного ресурсу та копіювання на нього резервних копій інформаційних ресурсів центрального рівня;

✓ забезпечено резервне копіювання критичних інформаційних ресурсів - центральної бази даних Oracle на публічній хмарі IBM та збереження резервних

копій центральних баз даних автоматизованої системи митного оформлення на ресурсах митних органів у західному регіоні;

✓ забезпечено стійке та автономне підключення до мережі Інтернет апарату Держмитслужби та територіальних підрозділів (отримано від Держспецзв'язку та розподілено по регіонам 60 станцій супутникового Інтернету Starlink);

✓ забезпечено технічну можливість для переводу співробітників на дистанційну форму роботи;

✓ укладено договори з операторами електронних комунікаційних на отримання послуг доступу до Інтернет за схемою наявності основного та резервного каналу із включенням послуги захисту від dDos як сервісу.

Держмитслужба України має основним стратегічним завданням розробити оновлену Систему митного оформлення та забезпечити в найкоротший термін створення (придбання, розгортання та функціонування) мобільного, географічно-розподіленого відновлювального (Disaster Recovery Data Centre) модульного Центру обробки даних (далі – МЦОД), який забезпечить не тільки безперебійне функціонування інформаційних ресурсів, але ще і можливість міграції інфраструктури Держмитслужби у регіони поблизу кордону, відновлення роботи інформаційно-комунікаційних систем Держмитслужби (далі - ІКС) в разі виходу з ладу або із під контролю існуючих ЦОД, що розміщені в м. Київ.

МЦОД (Disaster Recovery Data Centre)

З метою вирішення питання створення МЦОД Держмитслужбою опрацьовано питання (укладені договори) закупівлі в рамках міжнародної технічної допомоги «Програма підтримки управління державними фінансами в Україні (EU4PFM)», Компонент 3 «Мобілізація доходів» та Компонент 4 «Горизонтальні функції та управління» (далі - Проект), що фінансується Європейським Союзом, наступних компонентів для МЦОД:

- Серверів баз даних (RISC архітектури) вартістю - 399 527, 52 євро.
- Мережевого обладнання вартістю - 199 992, 58 євро.
- Контейнера МЦОД (включно інженерні системи) орієнтованою вартістю - 593 900, 00 євро.

На стадії погодження та укладання договори придбання:

- Серверів баз даних (RISC архітектури) та Сховища даних орієнтованою вартістю - 1 988 633,45 євро.

Для розгортання МЦОД у повноцінному режимі (як основного спеціалізованого технічного комплексу зберігання та обробки даних з резервуванням усіх компонентів) необхідно провести дооснащення наступним обладнанням:

- Блейд-сервери (x86 архітектури) з метою розгортання інфраструктури віртуалізації для відновлення підсистем ІКС – орієнтовний бюджет 2 800 000дол.;

- Мережеве обладнання з метою організації мережевого дизайну ЦОД відповідно до «best practices», розгортання повноцінної вершини топології «зірка» відомчої електронної комунікаційної мережі на західному регіоні та переключення управління на МЦОД у випадку виходу з ладу ЦОДів у м. Києві – орієнтовний бюджет 2 690 000, 00 дол.

Наразі направлені звернення до потенційних донорів, зокрема USAID, щодо отримання фінансування на дані позиції. Орієнтовний термін розгортання МЦОД за тимчасової схемою заплановано на IV квартал 2022 року.

Система митного оформлення.

Розробка Ядра Системи митного оформлення та Електронного журналу «Автомобільний пункт пропуску» виконується власними силами спеціалізованого підрозділу.

Для повноцінного забезпечення функціоналу митного оформлення та контролю необхідно додатково залучити зовнішні ресурси для розробки наступних компонентів:

1. Функціонального модулю Електронний журнал «Залізничний пункт пропуску»;
2. Функціонального модулю Електронний журнал «Авіаційний пункт пропуску»;
3. Функціонального модулю Електронний журнал «Морський пункт пропуску»;
4. Функціонального модулю оформлення товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в МПВ (міжнародні поштові відправлення);
5. Функціонального модулю оформлення товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в МЕВ (міжнародні експрес перевезення).

Для належного забезпечення стадій життєвого циклу із створення та впровадження програмного забезпечення, Держмитслужба потребує людських ресурсів із числа фахівців та експертів з питань керування проектами, створення, тестування та впровадження програмних продуктів, бізнес-аналітиків та технічних письменників.

Виходячи із вищенаведеного, на кожен з перелічених проектів Держмитслужба потребує команди фахівців у складі:

Project Manager (керівник проекту) – 1;

BA(бізнес-аналітик) – 1;

Developer (розробник ПЗ) - 2 (1 back-end, 1 front-end);

QA (тестувальник) – 1;

DevOps (інженер DevOps, досвідчений системний адміністратор) – 1;

TechWriter (технічний письменник) – 1.

Терміни реалізації кожного проекту складають приблизно від 6 до 9 місяців.

Враховуючи вищезазначене, орієнтовна потреба в коштах складатиме від 400 000,00 до 500 000,00 доларів на кожен проект. Плануються переговори з донорськими організаціями щодо виділення фінансування під зазначені проекти.

На стадії погодження питання виділення коштів в рамках Національної програми інформатизації на:

- створення автоматизованої системи митного оформлення міжнародних поштових та експрес-відправлень (4 та 5 компоненти у зовнішніх розробках Системи митного оформлення) - в сумі 10 000 тис. гривень. (розроблено проект технічних вимог на закупівлю послуг з розробки програмного продукту, торги можуть бути запущені відразу, як Міністерство фінансів України погодить перерозподіл коштів з резервного фонду бюджету на заходи Національної програми інформатизації Держмитслужби на 2022 рік);

- впровадження системи автоматизації бухгалтерського обліку, звітності та планово-фінансової роботи - в сумі 5 765 тис. гривень;

- впровадження СЕД Державної митної служби у форматі єдиної юридичної особи – в сумі 3 760 тис. гривень;

- посилення кібер-захисту (закупівлі програмного забезпечення для запобігання витоку інформації та контролю даних – в сумі 1 250 тис. гривень, закупівлі програмного забезпечення мережевого сканера безпеки та сканера вразливостей – в сумі 225 тис. гривень, закупівлі програмного забезпечення для системи ідентифікації та аутентифікації користувачів – в сумі 3 000 тис. гривень, закупівлі програмного забезпечення для системи контролю привілейованих користувачів (адміністраторів) – в сумі 800 тис. гривень, побудови комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю – в сумі 4 500 тис. гривень) – загалом у сумі 9 775 тис. гривень.

Для повноцінної роботи інформаційних систем (у тому числі з використанням МЦОД) передбачено:

- закупівлі програмного забезпечення для системи резервного копіювання та відновлення інформації – в сумі 2 900 тис. гривень;

- побудови програмно-апаратного комплексу за архітектурою блейдсерверів – в сумі 15 000 тис. гривень (видатки розвитку).

Таким чином, інформаційна складова та цифрова команда Держмитслужби не тільки вистояла під час початкового етапу агресії, але поставила перед собою цілі розвитку, які успішно реалізує.

Проблемні питання.

Розроблення оновленої Системи митного оформлення та супроводження МЦОД на західному кордоні потребує збільшення фахівців з програмної та комунікаційної інженерії, які відповідно з постановою Кабінету Міністрів

України від 20.10.2021 № 1103 «Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів» повинні отримувати збільшені посадови оклади.

Пропозиції щодо збільшення кількості фахівців з програмування та комунікаційної інженерії знаходяться на стадії опрацювання в Держмитслужбі, але рішення неможливо без збільшення фонду заробітної плати апарату Держмитслужби.

Державна служба фінансового моніторингу України (далі-Держфінмоніторинг).

Відповідно до статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» Держфінмоніторинг забезпечує функціонування та розвиток єдиної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ІСФМ). Відповідно до вимог законодавства у сфері захисту інформації Держфінмоніторинг забезпечується функціонування КСЗІ, кіберзахист та безпека інформаційних технологій в ІСФМ.

Держфінмоніторинг забезпечує постійне регламентне функціонування ІСФМ і з впровадженням воєнного стану запроваджуються заходи щодо мінімізації ризиків, викликаних збройною агресією російської федерації.

Відповідно до рішення Комітету з управління інформаційними технологіями у системі управління державними фінансам (далі - ІТ Комітет) Держфінмоніторингом було підготовлено та подано на погодження ІТ Комітету План цифрового розвитку Державної служби фінансового моніторингу України до 2024 року.

Зазначений план отримав позитивну оцінку ІТ Комітету та включав заходи щодо забезпечення трансформації бізнес-процесів Держфінмоніторингу та відповідну реалізацію пріоритетних напрямів та завдань (проектів) цифрової трансформації, схвалених Розпорядженням № 365-р, а також удосконалення апаратно-програмного комплексу ІСФМ, систем кібербезпеки, кіберзахисту та захисту інформації.

З метою реалізації зазначеного плану, зокрема, електронної взаємодії з суб’єктами первинного фінансового моніторингу з 01.01.2022 інформаційно-комунікаційна система «Електронний кабінет системи фінансового моніторингу» (далі - ІКС «е-кабінет СФМ») та її комплексна система захисту інформації введені в промислову експлуатацію у складі вузла ІСФМ.

До набрання чинності наказу Мінфіну від 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2021 за № 1035/36657,

обробка інформації здійснюється в тестовому режимі без взяття на облік інформації фінансового моніторингу.

Також підготовлено проект технічних вимог по реалізації підпроекту Аналітичної системи «e-case фінансового моніторингу» як власними засобами, так і на підставі укладених договорів.

Здійснювалось забезпечення стабільної роботи та моніторинг стану кібербезпеки ІСФМ. При цьому Держфінмоніторингом вживалися заходи для посилення контролю за аномальними подіями у роботі власних інформаційно-комунікаційних систем, за результатами якого у І півріччі 2022 року фактів реалізованих кібератак на ІСФМ або критичних кіберінцидентів у системі не зафіксовано.

Однак, початок збройної агресії російської федерації та посилення кібервійни - посилила вимоги до стійкості та стабільності роботи ІСФМ, її кібербезпеки та кіберзахисту, а також підвищила першочерговість створення резервного центру оброблення даних ІСФМ. Подальший розвиток ІСФМ буде здійснюватися з урахуванням впровадження в Україні воєнного стану.

На засіданні ІТ Комітету було прийнято рішення щодо необхідності коригування планів цифрового розвитку уточнивши їх на короткостроковий період (воєнного стану). Відповідний проект Плану цифрового розвитку Держфінмоніторингу на короткостроковий період, з урахуванням введення режиму воєнного стану в Україні, який ґрунтується на скоригованому проекті Плану цифрового розвитку Держфінмоніторингу, разом з пропозиціями до його реалізації подано на розгляд та схвалення ІТ Комітету. Зазначені пропозиції враховують зменшення асигнувань державного бюджету відповідно до Постанови № 245 та Постанови № 401.

У зв’язку з запровадженням воєнного стану здійснюються коригування реалізації заходів розвитку ІСФМ, зокрема, з метою забезпечення можливістю приведення автоматизованих систем суб’єктів первинного фінансового моніторингу у відповідність до нових форматів та способів подання/отримання наказом Міністерства фінансів України від 07.04.2022 № 113 «Про внесення зміни до пункту 4 наказу Міністерства фінансів України від 04 червня 2021 року № 322», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.04.2022 за № 443/37779, терміни набрання чинності наказу Міністерства фінансів України від 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2021 за № 1035/36657, а відповідно прийому і взяття на облік інформації фінансового моніторингу перенесено до скасування воєнного стану.

На цей час продовжується тестове використання ІКС «е-кабінет СФМ» щодо забезпечення обробки інформації СПФМ та удосконалення логічного контролю вхідних повідомлень від СПФМ. Впровадження підпроекту

Аналітичної системи «e-case фінансового моніторингу» у зв'язку із скороченням асигнувань на ці цілі частково призупинено.

Здійснюються заходи зі створення резервного центру оброблення даних на безпечній території, який може забезпечувати повнофункціональну катострофостійку обробку інформації, а також збереження даних в безпечних хмарних рішення. Враховуючи особливості функціонування ІСФМ, використання комерційних хмарних рішень може бути застосовано частково тільки для резервного збереження в зашифрованому вигляді інформаційних ресурсів та образів віртуальної інфраструктури ІСФМ. Більш широке використання комерційних хмарних рішень обмежено вимогами законодавства щодо забезпечення захисту та безпеки обробки інформації фінансового моніторингу.

Також, на сьогодні здійснюються заходи щодо пошуку джерел фінансування зазначених заходів. Зокрема, на першочергову побудову резервного центру оброблення даних; оновлення та розширення потужності мережевого та серверного обладнання, систем збереження даних ІСФМ; оновлення та підтримку впровадженого програмного забезпечення та удосконалення систем захисту інформації та впровадження систем кібербезпеки та кіберзахисту; підвищення кваліфікації фахівців з кіберзахисту, кібербезпеки, захисту інформації.

Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст)**.**

Критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, та заходи, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування інформаційно-комунікаційних систем

- Необхідність забезпечення стабільної та безпечної роботи в умовах воєнного стану Єдиних та Державних реєстрів, створення і забезпечення функціонування яких належить до компетенції Мін'юсту.

Заходи, що були вжиті: У межах меморандумів про взаємодію та співробітництво у сфері кібербезпеки та кіберзахисту адміністратором єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, державним підприємством «Національні інформаційні системи» (далі – ДП «НАІС») здійснюється співробітництво та взаємодія з Національним координаційним центром кібербезпеки при Раді національної безпеки та оборони України та Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, що спрямовані на аналіз подій безпеки, попередження, виявлення, ефективне реагування та протидію актуальним кіберзагрозам, тощо. З огляду на вищезазначене була призупинена робота ряду Єдиних та Державних реєстрів, а також електронного сервісу «Онлайн будинок юстиції» та було

здійснено перевезення одного з дата центрів у регіон з меншою вірогідністю бойових дій.

Призупинено публікацію відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у формі відкритих даних для захисту таких даних від зловмисного використання країною агресором.

Призупинено подання заяв та отримання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно в електронній формі за допомогою Порталу Дія для захисту таких даних від зловмисного використання країною агресором.

Забезпечено безперебійне та безпечне підключення відділів державної реєстрації актів цивільного стану до Державного реєстра актів цивільного стану громадян та Електронного реєстру апостилів за допомогою антен, станцій супутникового Інтернету Starlink та клієнту AnyConnect.

- Забезпечення унеможливлення внесення змін в Єдиних та Державних реєстрах під примусом агресора, доступ користувачам, робоче місце яких знаходиться на тимчасово непідконтрольній Україні території.

Заходи, що були вжиті: Відключення доступу на рівні облікових записів користувачів з поновленням лише за письмовим запитом, відповідно до списків Міністерства юстиції України на виконання постанов Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» та від 06.03.2022 № 209 «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Мін'юст, в умовах воєнного стану».

- Значне збільшення кількості ddos атак на ресурси Мін'юсту та ДП «НАІС».

Заходи, що були вжиті: Придбання програмної продукції для системи кіберзахисту дозволило забезпечити належний рівень інформаційної безпеки при використанні персональних комп'ютерів та ноутбуків для виконання службових обов'язків працівниками Мін'юсту, а також забезпечити захист робочих станцій та серверного обладнання від зростаючої кількості кіберзагроз та шкідливого програмного забезпечення.

Запроваджено більш жорстку політику фільтрації трафіку та заблоковано трафік з-за меж України, через значне збільшення кількості ddos атак на ресурси ДП «НАІС», впроваджена система захисту та моніторингу доступності зовнішніх веб-ресурсів - web-application firewall.

Запровадженно використанням EDR/XDR клієнта на робочих місцях, з яких здійснюється підключення та інших технічних вимог для підвищення рівня

кіберзахисту дистанційної роботи працівників Мін'юсту та ДП «НАІС» під час роботи з електронними ресурсами.

Налагоджено процес збереження додаткових резервних копій документообігу Мін'юсту у хмарному сервісі Microsoft Azure.

Основні досягнення:

1. *Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ЄДР, Єдиний державний реєстр)*

1.1. Активно здійснюється підключення банків до сервісної послуги прикладного програмного інтерфейсу ЄДР.

1.2. Підписано протокол щодо інформаційної взаємодії між ЄДР та Міністерством молоді та спорту України.

1.3. Триває інтеграція з Порталом Дія щодо державної реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю на модельному статуті в автоматичному режимі.

1.4. Відновлено роботу послуги щодо державної реєстрації фізичних осіб підприємців в автоматичному режимі.

2. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (ДРРП)

2.1. Розширено перелік документів, що надходять до ДРРП з Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва на запит відповідного суб'єкта державної реєстрації.

2.2. Підписано договори про інформаційну взаємодію між Мін'юстом, Мінцифри та МВС, ДПС. Дані інформаційні взаємодії нададуть можливість верифікувати суб'єкта в режимі реального часу та провести звірку уже усіх існуючих суб'єктів в ДРРП.

3. Автоматизована система виконавчого провадження (АСВП, Система)

3.1. Проведено ряд оновлень версій програмного забезпечення Системи з метою підготовки можливості формування електронного архіву, та переведення статистичних звітів з паперових носіїв до їх формування у Системі (із частковою подальшою публікацією на онлайн ресурсах Мін'юсту).

3.2. Укладено протокол, та реалізовано інформаційну взаємодію між Мін'юстом та Міністерством внутрішніх справ України щодо надання Державною міграційною службою України інформації про реєстрацію місця проживання боржника органам та особам, які здійснюють примусове виконання рішень.

4.Єдиний реєстр довіреностей (ЄРД, Реєстр)

4.1. Укладено договір та налагоджено інформаційну взаємодію з Національним антикорупційним бюро (з використанням СЕВ ДЕІР).

5. Спадковий реєстр (СР)

5.1. Налагоджено інформаційну взаємодію з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (з використанням СЕВ ДЕІР).

6. Єдина державна електронна система е-нотаріату (Система е-нотаріату)

6.1. Прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 № 745 «Про затвердження Правил формування та проведення перевірки нотаріального документа з електронним ідентифікатором».

6.2. Розроблено та впроваджено програмне забезпечення для формування нотаріального документа з електронним ідентифікатором (QR-код) в якості першого сервісу робочого місця нотаріуса Системи е-нотаріату.

6.3. Забезпечено механізм перевірки нотаріального документа з QR-кодом засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія) в умовах воєнного стану та порушення логістики нотаріальних бланків в країні.

7. Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту

7.1. Здійснено закупівлю 200 ноутбуків для Мін'юсту (за допомоги проекту DIA Support Porject ПРООН) для ведення та наповнення ЄРЗО, що дозволить оптимізувати робочі процеси, та запровадити систему ERM у Державній кримінально-виконавчій службі України.

7.2. Реалізовано інформаційну взаємодію між державними інформаційними системами Мін'юсту та ДПС, необхідної для здійснення контролю за додержанням порядку та умов відбування покарання особами, засудженими до позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та до виправних робіт.

7.3. Проведено модернізацію підсистеми «Пенітенціарна пробація» (в частині, що відноситься до відповідальності органів пробації) відповідно до змін в НПА.

7.4. Доопрацьовано Щоденник індивідуальної роботи із засудженим за результатами пілотного тестування підрозділами-учасниками установами виконання покарань.

8. Державний реєстр обтяжень рухомого майна (ДРОРМ)

8.1. Забезпечується підключення комерційних установ до сервісної послуги API ДРОРМ.

8.2. Запроваджено прикладний програмний інтерфейс (API ДРОРМ) через СЕВ ДЕІР.

8.3. Поліпшено функціонал АРМ ДРОРМ в частині попереднього пошуку обтяжень рухомого майна для користувачів банківських установ.

9. Державний реєстр актів цивільного стану громадян (ДРАЦС)

9.1. Розпочато роботу із оцифрування паперових архівних документів із подальшою їх прив'язкою до існуючих актових записів в реєстрі ДРАЦС з метою збереження даних від фізичного знищення в умовах військових дій.

9.2. Проведено доопрацювання ДРАЦС, зокрема:

- проведено автоматизовану верифікацію актових записів в реєстрі;
- реалізовано підписання актових записів кваліфікованим електронним підписом (КЕП) реєстратора при проведенні реєстрації та/або у разі внесення змін до відомостей актового запису;
- запроваджено автоматизовану перевірку унікальності документа, що підтверджує факт народження дитини (електронного медичного висновку про народження) з виведенням інформаційного повідомлення про виявлення дублікатів номерів документу;
- Проводиться звірка даних з ДПС з метою верифікації актових записів
- Запущений бета тест послуги з отримання дублікатів витягів та свідоцтв з ДРАЦС через Портал Дія;
- Відновлено доступ до комплексної послуги «єМалятко».

9.3.Реалізовано можливість обміну між відділами державної реєстрації актів цивільного стану запитами відповідями.

9.4. Запроваджені електронні інформаційні взаємодії з:

- Єдиним державним реєстром судових рішень з метою отримання примірника рішення суду в електронній формі;
- Єдиним державним демографічним реєстром щодо підтвердження унікального номеру запису в ньому;
- Державним реєстром фізичних осіб – платників податків щодо підтвердження реєстраційного номера облікової картки платника податків, а також отримання такого номеру під час проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін і доповнень.

9.5. Проведено роботу щодо запровадження електронної інформаційної взаємодії з Порталом Дія для забезпечення можливості перевірки е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон та отримання їх електронних копій (відомостей, даних).

Державна архівна служба України (далі – Укрдержархів)**.**

Укрдержархів на сьогодні має оновлений офіційний вебпортал з інтеграцією:

- архівно-пошукового проекту «Український мартиролог ХХ століття»[66] з удосконаленим функціоналом бази даних відповідно до розробленого та затвердженого у 2021 році Технічного завдання. На сьогодні в базі даних сконцентровано інформацію про майже 79 тис. репресованих осіб; ресурсом скористалися 45 тис. відвідувачів. «Український мартиролог ХХ століття» містить кілька тисяч карток державних архівів АРК, Донецької, Луганської областей. Це ті документи, оригінали яких, на жаль, не контролюються Україною. Але за допомогою коротких інформаційних карток є можливість знайти відомості щодо репресованих осіб на цих територіях;

- бази даних «Унікальні документи Національного архівного фонду»[67], яка відкриває можливість переглянути цифрові копії унікальних документів Національного архівного фонду. Наразі до унікальних документів НАФ віднесено 435 архівних документів, що за рішенням Центральної експертно-перевірної комісії Укрдержархіву становлять виняткову культурну цінність, мають вагоме значення для формування національної самосвідомості українського народу та всесвітньої культурної спадщини;

- електронного ресурсу «Архіви Криму»[68] з онлайн доступом до цифрових копій метричних книг Державного архіву в Автономній Республіці Крим, метричних книг Державного архіву м. Севастополя, документів Галузевого державного архіву Служби безпеки України;

- системи обліку публічної інформації.

У рамках реалізації пріоритету - цифровізація всіх процесів архівної справи - Укрдержархівом у звітному періоді підготовлено та направлено до Міністерства цифрової трансформації України завдання (проекти) Національної програми інформатизації на 2022-2024 ріки (далі - Завдання), що визначають основні засади реалізації архівної політики у сфері цифровізації.

Пропозиції включають 16 завдань:

- цифровізація страхового фонду документації України для оперативного забезпечення спецкористувачів документацією мобілізаційного та оборонного призначення;

- створення електронного сховища документів страхового фонду документації мобілізаційного та оборонного призначення;

- інтеграція Державного реєстру техногенно та екологічно (потенційно) небезпечних об’єктів до СЕВ ДЕІР;

- придбання програмного забезпечення для впровадження у промислову експлуатацію відомчої інформаційно-комунікаційної системи ЕЛАРСИС,

[66] https://archives.gov.ua/um.php

[67] https://archives.gov.ua/?uniq=1&s=

[68] https://archives.gov.ua/ua/%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2%d0%b8-%d0%ba%d1%80%d0%b8%d0%bc%d1%83/

призначеної для приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання;

- придбання апаратного забезпечення для впровадження у промислову експлуатацію відомчої інформаційно-комунікаційної системи ЕЛАРСИС, призначеної для приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання;

- модернізація інформаційно-комунікаційних систем Укрдержархіву;

- забезпечення щорічної технічної підтримки СЕД АСКОД;

- забезпечення центральних державних архівних установ обладнанням для оцифрування документів Національного архівного фонду України;

- забезпечення функціонування серверної кімнати Центрального державного електронного архіву України;

- забезпечення архівних установ обладнанням для створення проміжних сховищ для зберігання цифрових копій документів НАФ та описів справ постійного зберігання;

- створення на базі Центрального державного електронного архіву України централізованого сховища зберігання цифрових копій документів НАФ;

- розробка централізованої інформаційно-комунікаційної системи «Архівні фонди України», призначеної для доступу до цифрових копій документів Національного архівного фонду;

- забезпечення функціонування серверної кімнати Центрального державного електронного архіву України;

- забезпечення дзеркалювання поштового сервера для доменної зони arch.gov.ua та вебсервера для доменної зони archives.gov.ua;

- створення КСЗІ в ІКС «Вебсервер доменної зони archives.gov.ua», «Поштовий сервер доменної зони arch.gov.ua», система відомчого електронного документообігу;

- створення комплексних систем захисту конфіденційної інформації в ІКС центральних державних архівних установ України.

На виконання Національної програми інформатизації відновлено функціонування Державного реєстру документів страхового фонду документації України та Державного реєстру техногенно та екологічно (потенційно) небезпечних об’єктів, забезпечено побудову і впровадження комплексних систем захисту інформації.

Освоєно 3,1 млн гривень на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.06.2021 № 659-р «Деякі питання Міністерства юстиції щодо виконання статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік».

Презентовано Міжархівний пошуковий портал[69], який дає можливість доступу через єдине вікно до цифрових ресурсів архівів в режимі 24/7. На єдиній

[69] https://searcharchives.net.ua/

платформі з доступом через єдине вікно представлено цифрові ресурси трьох центральних державних архівів України, разом це майже 1,5 млн повнотекстових сканкопій архівних документів, до яких створено повноцінний пошуковий апарат. Інформаційний ресурс створено за ініціативи та підтримки Укрдержархіву, ПП «Архівні інформаційні ресурси» у співпраці з Центральним державним архівом вищих органів влади та управління України, Центральним державним архівом громадських об'єднань України, Центральним державним архівом-музеєм літератури і мистецтва України на платформі ARCHIUM.

Розпочато реалізацію пілотного проекту щодо приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання від Мін'юсту до ЦДЕА України через СЕВ ОВВ із застосуванням нових форматів електронного документа відповідно до нормативних документів, реалізація якого забезпечить створення належних умов для постійного зберігання електронних документів Національного архівного фонду та державних електронних інформаційних ресурсів.

Протягом звітного періоду було здійснено обстеження інформаційно-комунікаційних систем Мін'юсту, у складі якої планується створити прототип електронного архіву юридичної особи - джерела комплектування архівної установи, та ЦДЕА України, у складі якої функціонує система ЕЛАРСИС, призначена для приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання та надання доступу до них архівних установ, на облік яких взято ці документи. За результатами цього обстеження підготовлено Звіт з обстеження щодо пілотного впровадження технології архівного зберігання електронних документів довготривалого зберігання (у рамках заходу Пілотування електронного архіву на базі Міністерства юстиції України та Центрального державного електронного архіву України за підтримки Державної архівної служби, Мінцифри та Держінформресурсу) та Технічні вимоги до пілотного впровадження технології архівного зберігання електронних документів довготривалого зберігання. Всі потрібні документи підготовлено та передано на розгляд і схвалення до європейських партнерів проекту «Pravo-Justice». Документи попередньо схвалено, визначено склад комісії, що реалізує процедуру перемовин з вісьмома українськими підприємствами-виробниками програмних засобів, які зголосилися взяти участь у цій процедурі-конкурсі, для визначення безпосереднього виконавця проекту.

Суттєвою перешкодою є недостатнє фінансування заходів з інформатизації архівної галузі на шляху впровадження проектів з надання електронних архівних послуг направлених на задоволення потреб громадянського суспільства, відкритого та прозорого публічного управління, створення умов для розвитку як самої інфраструктури інформатизації, так і забезпечення сталого інноваційного розвитку архівної галузі в цілому.

Враховуючи вищезазначене, Укрдержархів та установи, що належать до сфери управління потребують додаткового фінансування на інформатизацію, також гостро стоїть питання щодо вироблення єдиних підходів до шляхів вирішення проблем з підтримки й обслуговування електронних програм і обладнання. Є потреба у висококваліфікованих фахівцях у галузі інформаційних технологій, які неможливо залучити до роботи в архіві через низькі заробітні плати.

Державне агентство України з питань кіно (далі – Держкіно)**.**

Відповідно до пункту 4 Положення про Державне агентство України з кіно, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2014 № 277, Держкіно відповідно до покладених на нього завдань веде Державний реєстр виробників, розповсюджувачів і демонстраторів фільмів та Державний реєстр фільмів, а також видає державні посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів.

Для ведення зазначених реєстрів та створення електронного документообігу необхідні розвиток та інтеграція інформаційних ресурсів за рахунок коштів державного бюджету України. Через відсутність відповідного фінансування реалізувати заплановане не можливо.

Разом з тим, з початком повномасштабної військової агресії російської федерації Держкіно з метою захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС були здійснені наступні заходи:

1) перенесення сервера з м. Київ до м. Львів із одночасним резервуванням в Республіці Польща;

2) перенесення сервера до провайдера, який має відповідну сертифікацію Адміністрації Держспецзв’язку;

3) налагодження додаткових резервних копій;

4) проведення комплексу заходів, спрямованих на захист поштового серверу, завантаження необхідних оновлень;

5) налаштування автоматичної фільтрації пошти.

Критичною проблемою є відсутність можливості здійснення оплати за ліцензію на захисне програмне забезпечення та операційні системи через відсутність відповідного фінансування.

Державна служба статистики України (далі - Держстат)**.**

У серпні 2022 року прийнято Закон України «Про офіційну статистику», який визначає правові та організаційні засади функціонування національної статистичної системи, компетенцію та повноваження органів державної статистики, регулює правові відносини у сфері офіційної статистики з метою забезпечення держави і суспільства неупередженою та об’єктивною офіційною державною статистичною інформацією щодо економічної, соціальної,

демографічної, екологічної, культурної та інших сфер життя суспільства в Україні та її регіонах. Закон набирає чинності з 01.01.2023.

Сучасний стан інформатизації органів державної статистики

Головною метою інформатизації органів державної статистики є досягнення на основі сучасних інформаційних технологій, програмних та технічних засобів якісно нового рівня інформаційно-комунікаційної системи органів державної статистики (далі – ІКС ОДС) для ефективного і своєчасного забезпечення якісною статистичною інформацією державних органів, а також доступності результатів обробки й аналізу статистичних даних для широкої громадськості, наукових установ, навчальних закладів тощо.

Основною задачею ІКС ОДС є автоматизація процесів збирання, обробки та поширення статистичної інформації для забезпечення виконання планів державних статистичних спостережень, які щороку затверджуються Кабінетом Міністрів України, автоматизація документообігу та фінансово-господарської діяльності органів державної статистики, а також забезпечення виконання інших службових задач, що покладені на центральний рівень ІКС ОДС.

До складу ІКС ОДС входять такі підсистеми:

1) система електронної звітності органів державної статистики (далі – СЕЗ ОДС);

2) автоматизована система збору даних статистичної звітності «Кабінет респондента»;

3) інтегрована система статистичної інформації (далі – ІССІ) та комплекси електронної обробки інформації;

4) Реєстр статистичних одиниць, до складу якого входить система Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України;

5) офіційний вебсайт Держстату та вебсайти його територіальних органів;

6) СЕД органів державної статистики (далі – СЕД ОДС);

7) Єдина інформаційно-аналітична система фінансово-господарської діяльності органів державної статистики (далі – ЄІАС ФГД ОДС);

8) програмно-апаратні комплекси автоматизованих систем для збору та оброблення даних пробного перепису населення та підготовки до Всеукраїнського перепису населення;

9) автоматизована система ведення технологічної програми державних статистичних спостережень та інтегрована до неї автоматизована система обліку витрат робочого часу;

10) інші корпоративні сервіси.

Держстат і його територіальні органи на виконання вимог Порядку використання комп’ютерних програм в органах виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1433, щороку проводять планову інвентаризацію комп’ютерних програм.

Проблеми інформатизації органів державної статистики та шляхи їх вирішення

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та запровадженням воєнного стану в та наявністю відповідних обмежень, зокрема зупинення капітальних видатків, скорочення поточних видатків державного бюджету та пріоритетність їх здійснення Казначейством та органами Казначейства, наразі основними проблемами інформатизації органів державної статистики, що потребують розв'язання, є:

1) неможливість виконання вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1542-р «Про проведення у 2023 році Всеукраїнського перепису населення», а саме забезпечення підготовки проведення у 2023 році Всеукраїнського перепису населення (далі – ВПН) через призупинення реалізації заходів зі створення інформаційно-комунікаційної системи для збору та оброблення даних Всеукраїнського перепису населення та відсутність бюджетного фінансування, яке передбачає закупівлю обладнання, робіт та послуг, зокрема, закупівлю комп'ютерного та мережевого обладнання, розробку та впровадження прикладного програмного забезпечення для збирання та оброблення даних ВПН, створення та впровадження комплексної системи захисту інформації;

2) ІТ-інфраструктура та більшість програмного забезпечення морально та фізично застаріли. Деякі версії програмного забезпечення закінчили свій офіційний термін експлуатації та не підтримуються розробниками. Застаріле серверне обладнання становить загрозу виходу з ладу складових ІТС ОДС іа зменшує їх кіберстійкість;

3) відсутність інтеграції з державними реєстрами й автоматизованого доступу до адміністративних джерел даних.

Переведення Держстату на використання адміністративних даних разом із запровадженням можливості електронного звітування дозволяє суттєво зменшити звітне навантаження на респондентів. Але наразі інформація по угодах щодо взаємообміну інформаційними ресурсами отримується в більшості випадків у вигляді файлів узгодженого формату на адреси електронної пошти Держстату;

4) призупинення робіт з упровадження нового вебпорталу Держстату. Протягом останніх років Держстат здійснював заходи щодо впровадження нового вебпорталу в межах реалізації проекту ЄС «Поставка програмного забезпечення та ІТ-обладнання для створення статистичного вебпорталу для Державної служби статистики України» (далі − проект). Метою цього проекту було створення сучасного вебпорталу Держстату та його мобільної версії для забезпечення користувачів зручним вебінструментарієм для отримання необхідної статистичної інформації відповідно до європейських стандартів.

Проект складався із двох компонентів: постачання ІТ-обладнання (Лот 1) та розробка і постачання програмного забезпечення (Лот 2).

У межах реалізації проекту наприкінці 2021 року виконавець проекту здійснив роботи щодо доставки, монтажу і налаштування серверного обладнання для майбутнього вебпорталу, завершив онлайн-навчання, роботи щодо реалізації проекту за Лотом 2 були припинені та не продовжені, ураховуючи низький відсоток виконаних завдань відповідно до Технічних вимог.

Вирішити вищезазначені проблеми можливо за умови здійснення заходів цифрової трансформації Держстату, зокрема, шляхом побудови та впровадження інтегрованої платформи для розробки статистичних даних (QUANT HUB), яка поєднує всі обов'язкові функції статистичного процесу розробки статистичних даних, таких як збір даних, обробка, поширення.

Основні досягнення у сфері інформатизації

Основні досягнення Держстату у сфері інформатизації:

1) розпочато заходи з цифрової трансформації органів державної статистики, а саме: проведено детальне вивчення та обстеження апарату Держстату та його територіальних органів як об'єкта цифрової трансформації, сучасного стану та основних проблем цифровізації Держстату; проведено аудит ІТ-систем органів державної статистики; визначено необхідність та основні вимоги до цифрової трансформації Держстату; розроблено Концепцію цифрової трансформації Держстату та визначено пріоритетні напрями у сфері цифрової трансформації органів державної статистики та їх вплив на розвиток державної статистики;

2) здійснено заходи щодо створення та розміщення на хмарному ресурсі Microsoft Azure додаткової резервної копії СЕД органів державної статистики, про що на виконання вимог пункту 4 Постанови № 263 в установленому порядку було поінформовано Адміністрацію Держспецзв'язку та Міністерство цифрової трансформації (лист Держстату від 16.06.2022 № 12.3-02/58-22);

3) створено єдину програмно-апаратну платформу СЕЗ ОДС із нерозривно взаємопов'язаними компонентами для забезпечення безперебійного функціонування приймального шлюзу з вебінтерфейсом у цілодобовому режимі, забезпечено централізований збір та збереження статистичної та фінансової звітності в електронній формі, ефективну обробку прийнятої звітності з формуванням різноманітних вибірок, а також безперервну роботу сервісу «Кабінет респондента» (кількість кабінетів респондентів наразі становить близько 125000), завдяки якому наразі збільшено питому вагу респондентів, які подають звіти до органів державної статистики в електронній формі (станом на кінець 2021 року – 86 відсотків при плановому показнику 80 відсотків); реалізовано до приймання в електронній формі у 2021– 2022 роках 88 форм ДСС; проведено роботи щодо посилення захисту від кібератак;

4) удосконалено мобільний додаток «Статистика в смартфоні» (безкоштовно доступний для завантаження на Google Play). Додаток двомовний (українська та англійська), має зручний інтерфейс і надає можливість оперативно отримувати офіційну державну статистичну інформацію з наборів даних Держстату, розміщених на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних data.gov.ua (наразі доступна інформація з 2015 року). Офіційна державна статистична інформація згрупована за темами (ВВП, населення, ринок праці, ціни, промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, торгівля та інші), які відображаються в головному меню. Додано новий розділ «Цілі сталого розвитку», що містить національні індикатори ЦСР, для яких визначено цільові орієнтири на 2030 рік;

5) у партнерстві з ПРООН в Україні в межах програми ООН «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню стійкого розвитку України як на національному, так і на регіональному рівні» розроблено відкриту платформу ЦСР в Україні;

6) здійснено заходи щодо забезпечення стабільності та надійності функціонування ІТ-інфраструктури Держстату та зменшення ризиків здійснення кіберзагроз, зокрема отримано, встановлено та налаштовано SSL/TLS сертифікати (використання протоколу HTTPS) для безпечного з'єднання з вебсерверами Держстату;

7) отримано гуманітарну допомогу (45 ноутбуків) для забезпечення безперервної віддаленої роботи співробітників Держстату;

8) здійснено заходи щодо забезпечення стабільності та надійності функціонування складових ІКС ОДС, а саме: ІССІ СЕЗ ОДС, ІССІ, СЕД ОДС, ЄІАС ФГД ОДС.

Фонд державного майна України(далі – Фонд)**.**

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Фонд державного майна України» Фонд є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, що належать до сфери його управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

Впровадження СЕД

В апараті Фонду введено в промислову експлуатацію інформаційну систему «Система електронного документообігу державних органів приватизації» (ІС «СЕД ДОП»), яка забезпечує спеціалістам Фонду, зокрема у віддаленому доступі з використанням електронних довірчих послуг, здійснювати

діловодство. Для обміну документів Фонду та інших органів державної влади ІС «СЕД ДОП» інтегровано до загальної СЕВ ОВВ.

На сьогодні Фонд має намір здійснити заходи щодо впровадження єдиної централізованої СЕД у центральному апараті Фонду, його регіональних відділеннях та із зовнішніми контрагентами, а саме:

- забезпечення збереження і захист інформації та документів, які створюються, опрацьовуються Фондом та його регіональними відділеннями, зокрема в умовах воєнного стану, шляхом централізації ресурсів в апараті Фонду;
- переведення роботи Фонду та його регіональних відділень в електронну форму та здійснення в умовах воєнного стану управлінської діяльності відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності»;
- автоматизації процесу погодження та підписання документів у Фонді, його регіональних відділеннях із зовнішніми контрагентами в он-лайн режимі.

Фондом налагоджена співпраця з проектами міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в частині вдосконалення інституційної спроможності, інформаційних систем та діджиталізації процесів Фонду, а саме підготовлено та надано матеріали щодо запровадження єдиної централізованої СЕД з автоматизацією безпаперового документообігу в апараті ФДМУ, його регіональних відділеннях та із зовнішніми контрагентами.

Розпорядженням № 365-р схвалено пріоритетні напрями та завдання (проекти) цифрової трансформації на період до 2023 року та визначено 5 проектів цифрової трансформації за основними напрямками роботи Фонду, зокрема:

Цифрова трансформація ведення реєстру об'єктів державної власності (е-Державні активи)

У Фонді з 2005 року ведеться Єдиний реєстр об'єктів державної власності, в якому міститься більше ніж 1 млн. об'єктів державного майна, що перебуває в сфері управління суб'єктів управління (*понад 150 суб'єктів*).

Реєстр потребує вдосконалення для забезпечення відкритості та прозорості даних про активи держави.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 149-р «Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2021 – 2022 роках» Фондом заплановано кроки щодо забезпечення прозорості обліку державної власності.

Заплановані кроки щодо виконання завдання передбачають:

- внесення змін до нормативно-правових актів;
- проведення робіт щодо розробки ІКС.

Подальшими кроками до кінця 2022 року є, зокрема розроблення технічного завдання (ТЗ) на ІКС та його розробка тощо.

Проведено аналіз даних Реєстру (вимоги на модернізацію ІКС) *в рамках грантового проекту (донор - за підтримки Посольства Великої Британії в Україні) за участі Громадської організації «Трансперенсі Інтернешнл Україна» (ГО «ТІ Україна»)*.

Підписано Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво між Фондом та ГО «ТІ Україна» від 08.10.2021 № 299 (донор – за підтримки Шведського агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA).

Затверджено наказ Фонду державного майна України від 15.11.2021 № 2040 «Про організацію роботи з нагляду за реалізацією проекту міжнародної технічної допомоги «Ефективне управління державними активами та громадський контроль». Реєстраційна картка проекту «Ефективне управління державними активами та громадський контроль» від 22.10.2021 № 4855.

ГО «ТІ Україна» підготовлено тендерну документацію на закупівлю послуг з розробки ІКС.

У зв'язку з обмеженим фінансуванням Фонд звернувся до ГО «ТІ Україна» щодо відновлення в умовах воєнного стану, у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, та активізації співпраці в рамках Проекту під назвою «Ефективне управління державними активами та громадський контроль».

Цифрова трансформація оцінки майна та оціночної діяльності (е-Оцінка)

Фонд задля ліквідації корупційної схеми в сфері реєстрації інформації зі звітів про оцінку об'єктів нерухомості у надзвичайно короткий термін спільно з експертами розробив і впровадив безкоштовний Сервіс внесення інформації до Єдиної бази даних звітів про оцінку.

У червні 2021 року Фондом введено в експлуатацію єдину базу даних звітів про оцінку з модулем електронного визначення оціночної вартості, сервісом послуги електронного визначення оціночної вартості та автоматичного формування електронних довідок про оціночну вартість об'єкта нерухомості[70].

Ця державна послуга дозволяє українцям безкоштовно оцінити нерухомість та мінімізує корупційні ризики. Створення цього програмного продукту стало можливим завдяки фінансовій допомозі американського уряду через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), які виділили кошти на розробку програмного забезпечення.

У 2021 році для Єдиної бази даних звітів про оцінку була створена КСЗІ з підтвердженою відповідністю (атестат відповідності зареєстрований в Адміністрації Держспецзв'язку від 15.12.2021 за № 23618).

На сьогодні Фондом було розроблено вимоги щодо удосконалення Єдиної бази даних звітів про оцінку, зокрема запропоновано впровадити сервіси доступу до інформації з Єдиної бази даних звітів про оцінку; вибіркове рецензування звітів про оцінку майна з метою моніторингу та аналізу даних Єдиної бази даних звітів про оцінку на предмет порушень вимог нормативно-правових актів з

[70] https://evaluation.spfu.gov.ua

оцінки майна та виявлення зловживань і маніпуляцій з інформацією; стандартизовану звітність для проведення аналізу та перевірки інформації внесеної оцінювачами, суб'єктами оціночної діяльності та нотаріусами до Єдиної бази даних звітів про оцінку, підвищення рівня захисту.

З метою підвищення спроможності Фонду щодо регулювання професійної оціночної діяльності в умовах воєнного стану підготовлено технічні вимоги щодо удосконалення ІТС «Єдина база даних звітів про оцінку майна» та надано їх на розгляд Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) для реалізації та впровадження у рамках Проекту «Діяльність у рамках реформи державних підприємств України» (Проект SOERA).

Цифрова трансформація оренди державного майна (е-Оренда)

У Фонді впроваджено ресурс orenda.gov.ua, який забезпечив розкриття інформації про вакантне для оренди державне майно, а також про укладені внаслідок проведених аукціонів договори оренди зібраний на одному ресурсі в зручному для користувача форматі. Новий вебсайт Фонду працює за тим самим принципом, що і будь-який онлайн-ресурс про нерухомість: є інтерактивна мапа і пошукові фільтри.

Фонд планує забезпечити повну автоматизацію ухвалення усіх орендних рішень шляхом запуску у промислову експлуатацію програмного забезпечення з укладення, зміни і припинення договорів оренди державного майна. Внаслідок такої автоматизації інформація на сайті orenda.gov.ua з'являтиметься одночасно з ухваленням рішень орендодавцем або балансоутримувачем майна і матиме аналогічний юридичний ефект, який мають такі рішення. Фінансування цього проекту буде забезпечено за рахунок міжнародної технічної допомоги.

Підписано Меморандум про співробітництво між Фондом державного майна України та Фондом «Євразія» (проект міжнародної технічної допомоги «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)») від 05.01.2021 № 1).

Укладено трьохсторонній договір щодо виконання робіт стосовно створення онлайн платформи управління орендою державного майна. На сьогодні вживаються заходи щодо розробки зазначеного інформаційного ресурсу.

Цифрова трансформація приватизації державного майна (е-Приватизація)

Оновлено ресурс – privatization.gov.ua, який дав змогу інвесторам дізнатися об'єктивну інформацію, про всі об'єкти, що виставляються на продаж, це об'єкти малої та великої приватизації, також постійно наповнюються віртуальні кімнати даних (сховища всіх документів наявних по кожному об'єкту – від технічних паспортів до документів на право власності, від фотографії до фінансової звітності).

Планується створення та впровадження *Системи моніторингу та контролю процесу приватизації державного майна* з метою забезпечення:

- фіксації операційної інформації про хід підготовки об'єктів до приватизації органами приватизації;
- функції моніторингу та контролю з боку апарату Фонду за діями з підготовки об'єктів до приватизації органами приватизації;
- централізованого наповнення інформаційної системи Фонду у режимі реального часу інформацією про хід підготовки до приватизації та інформацією про об'єкт приватизації;
- розкриття інформації про об'єкти приватизації протягом їх підготовки до приватизації та стадії такої підготовки на інформаційному ресурсі Фонду та синхронізацію з електронною торговою системою ProZorro.Продажі.

Захист інформації

Забезпечено підключення програмно-апаратного комплексу апарату Фонду до захищеного вузла Національної телекомунікаційної мережі з метою забезпечення захисту інформації під час проведення онлайн-засідань Кабінету Міністрів України, інших заходів, які проводяться в режимі відеоконференції на базі програмно-апаратного комплексу Секретаріату Кабінету Міністрів України засобами Національної телекомунікаційної мережі.

В межах Меморандуму про взаємодію Державного центру кіберзахисту та протидії кіберзагрозам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та Фонду державного майна України в сфері забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту здійснюється моніторинг вхідного та вихідного трафіку Фонду, в тому числі вебсайтів державних органів приватизації.

В межах Меморандуму про організацію взаємодії з питань обміну інформацією щодо кіберінцидентів з використанням Malware Information Sharing Platform & Threat Sharing «Ukranian Advantage» (MISP–UA), укладеного 23.02.2019 між Службою безпеки України та Фондом, здійснюється обмін індикаторами компрометації.

З метою підвищення рівня кіберзахисту у липні 2022 року електронну пошту Фонду було підключено до сервісу захисту електронної пошти від зовнішніх кіберзагроз (FortiMail), який надано Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Державна регуляторна служба України (далі – ДРС)**.**

У складі ДРС утворено Відділ з питань цифрового розвитку та захисту інформації (далі – Відділ), діяльність якого спрямована, зокрема, на забезпечення функціонування інформаційно – комунікаційних систем (далі – ІКС) ДРС та виконання функції із захисту інформації в них; здійснення заходів щодо працездатності системи електронної взаємодії ДРС з органами виконавчої влади,

Єдиних загальнодержавних ІКС; забезпеченні кіберзахисту, контрольованого доступу до ресурсів ІКС ДРС та інше.

Перелік ІКС ДРС:

- Інтегрована автоматизована система державного нагляду (контролю) (далі - ІАС ДНК);
- СЕД «АСКОД»;
- Master: Комплексний облік для бюджетних установ;
- Офіційний вебсайт ДРС (www.drs.gov.ua);
- ІКС центрального апарату ДРС.

В поточному році було впроваджено СЕД «АСКОД» з використанням хмарних КЕП, які забезпечують доступ до бази документів через двофакторну автентифікацію.

З метою реалізації вимог статті 41 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 № 1077 «Деякі питання забезпечення функціонування інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю)» державним підприємством «Національні інформаційні системи» проводиться дослідна експлуатація ІАС ДНК.

Для забезпечення захисту інформації в ІАС ДНК, проводяться роботи по створенню комплексної системи захисту інформації (КСЗІ).

З метою недопущення фізичної вразливості ІКС ДРС опрацьовано питання співпраці з хмарним сервісом Amazon. Відкрито акаунти та здійснено запуск процесу договірних відносин.

Водночас, для оперативного реагування на кіберінциденти та кібератаки ДРС необхідна кваліфікована консультативна допомога з впровадження більш ефективних засобів та методів захисту, а також додаткове обладнання та програмне забезпечення.

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА)**.**

АРМА є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнено за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими (далі - виявлення та розшуку активів).

Відповідно до пропозицій АРМА, стосовно формування завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 2022 та 2022-2024 роки, завданнями щодо формування і розвитку інфраструктури інформатизації АРМА на 2022 рік є:

1) Забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури АРМА шляхом модернізації та оновлення програмно-апаратних засобів та матеріально-технічної бази ІКС;

2) Супроводження комплексних систем захисту інформації шляхом забезпечення надійного функціонування комплексної системи захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах АРМА;

3) Розвиток та забезпечення функціонування інформаційних ресурсів:

- забезпечення функціонування СЕД;
- розвиток та забезпечення функціонування офіційного вебсайту.

Згідно із вимогами законодавства України щодо захисту інформації, інших нормативно-правових актів та з метою забезпечення належного функціонування ІКС державних електронних ресурсів, інших електронних сервісів АРМА, в межах компетенції, здійснює заходи щодо захисту у сфері кібербезпеки, вирішення проблем, пов’язаних із здійсненням кібератак на державні електронні інформаційні ресурси.

Побудова ІКС забезпечує реалізацію організаційно-технічних заходів захисту від порушення конфіденційності, цілісності, доступності інформаційних ресурсів. Для цього, з метою недопущення несанкціонованого доступу до державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, в ІКС АРМА побудовані КСЗІ, які мають діючі Атестати відповідності, надані Адміністрацією Держспецзв’язку.

Мережеве обладнання, засоби захисту інформації та прикладне програмне забезпечення перебуває під контролем відповідних адміністраторів, їх функціонування відповідає вимогам КСЗІ, порушень працездатності не виявлено.

Підключення до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів, та банків даних органів державної влади, інших державних органів, підприємств, та установ здійснюється у межах повноважень АРМА, визначених згідно із законодавством, з використанням комплексів криптографічного захисту інформації виробництва приватного акціонерного товариства «Інститут інформаційних технологій»: «ІІТ Захист з’єднань-2. Клієнт захисту з’єднань»; «ІІТ Захист з’єднань-2. Шлюз захисту»; «ІІТ Захист з’єднань-2. Віддалене управління шлюзом», які мають чинні експертні висновки у сфері КЗІ.

Таким чином, на цей час існуючий стан справ щодо використання електронних систем та ресурсів АРМА відповідають вимогам законодавства України та нормативно-правовим актам з питань технічного захисту інформації.

Згідно зі статтею 25 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від

корупційних та інших злочинів» АРМА формує та веде Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі - Реєстр).

Реєстр створено з метою ведення обліку активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та заходів, що здійснюються з управління ними. Також Реєстр дозволяє автоматизувати процес отримання відомостей щодо вказаних активів та забезпечити узагальнення й оперативний обмін інформацією щодо активів між органами досудового розслідування, прокуратури, суду при розслідуванні кримінальних злочинів.

Порядок ведення Реєстру визначається Положенням про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, затвердженим наказом АРМА від 01.10.2020 № 418, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 04.12.2020 за № 1217/35500 (далі - Положення про Реєстр).

Відповідно до норм Положення про Реєстр АРМА є держателем Реєстру та одночасно здійснює виконання функцій адміністратора Реєстру. Також Положенням про Реєстр визначається порядок формування та ведення Реєстру, зокрема, загальні засади взаємодії з іншими державними інформаційними системами, реєстрами та базами даних, порядок внесення інформації до Реєстру, доступу до відомостей Реєстру тощо.

Реєстр розміщено на власному серверному обладнанні в окремому екранованому модулі сертифікованого центра обробки даних, який перебуває на контрольованій території, під належною охороною. АРМА забезпечує комплекс програмних, технологічних та організаційних заходів щодо захисту відомостей, що містяться у Реєстрі.

З метою забезпечення сталого функціонування Реєстру АРМА розглядає можливість розміщення його ресурсів на хмарному інформаційно-комунікативному просторі. Для реалізації вказаного виникла необхідність в отриманні послуг щодо резервування в ЦОД зі створеною КСЗІ.

Для виконання визначеної законодавством функції формування та ведення Реєстру арештованих активів АРМА звернулося до Державного підприємства «Українські спеціальні системи» для здійснення тестування другого дата-центру як резервного.

Також, відповідно до доручення Прем’єр-міністра України від 09.05.2022 № 479/1/1 -22-ДСК введено тимчасове обмеження доступу до інформації про об’єкти критичної інфраструктури та суб’єкти господарювання України, яка розміщується на публічних ресурсах.

Відповідно підпункту 4 пункту 1 Постанови № 263, на період дії воєнного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, для забезпечення належного функціонування ІКС, публічних

електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, можуть зупиняти, обмежувати роботу ІКС, а також публічних електронних реєстрів.

З метою унеможливлення доступу окупантів до інформації, яка має розміщуватися на офіційному вебсайті АРМА, вжиті заходів щодо видалення інформації про об'єкти критичної інфраструктури та суб'єкти господарювання України, а саме: місцезнаходження, місце розташування виробничих потужностей, видів діяльності.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності» та наказу АРМА від 12.10.2021 № 390 «Про затвердження Інструкції з діловодства в АРМА» взаємодія АРМА та органів державної влади України здійснюється засобами СЕВ ОВВ.

СЕД АРМА побудована на базі програмної платформи Megapolis.DocNet версії 1.2.10.6. Організація роботи здійснюється, в тому числі, із застосуванням засобів віддаленого доступу до робочих місць працівників.

Планами видатків центрального апарату АРМА на поточний рік за КПКВК 6431010 «Керівництво та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», передбачено супроводження виконання КСЗІ та проведення заходів щодо захисту інформації в АРМА, послуги з підтримки, оновлення та обслуговування програмного забезпечення електронного документообігу

Підключення віддаленого доступу до робочих місць працівників виконується з застосуванням технології Fortinet VPN з використанням SSL сертифікатів, а саме встановленням на персональну обчислювальну машину працівника програмного додатку FortiClient VPN та подальшого налаштування для створення захищеного, шифрованого VPN-каналу.

Водночас, інформуємо, що станом на 20.07.2022 відсутні порушення державних інформаційних ресурсів та ІКС інфраструктури АРМА, функціонування яких може привести до негативних наслідків та завдати шкоди державі в інформаційній сфері.

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет)**.**

З початку повномасштабної військової агресії російської федерації Комітетом були зафіксовані спроби кібератак на поштовий сервер Microsoft Exchange, а саме розсилка на робочі адреси співробітників Комітету листів електронної пошти з посиланням на фішингові сайти, були використані вразливості Microsoft Exchange для отримання доступу до поштових скриньок.

Витоку інформації назовні не спостерігалось. Неможливості надання сервісів, недоступності ресурсів, порушення цілісності державних інформаційних ресурсів не було зафіксовано.

Для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС Комітетом були вжиті наступні заходи: закриті вразливості Microsoft Exchange за допомогою встановлення оновлень для систем безпеки, проведені роботи по виявленню на серверах стороннього програмного забезпечення та небезпечних файлів.

Інформація про атаку була вчасно передана спеціалістам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

На даний час проводяться роботи по перенесенню ІТ інфраструктури до хмарних сервісів Microsoft Office365 та Amazon.

Мережеве обладнання, що залишилось на окупованій території в Херсоні та Сєвєродонецьку, було заблоковано для доступу на мережевому екрані та доступу до мережевих ресурсів не має.

Комітет працює над підвищенням ефективності взаємодії із Національним координаційним центром кібербезпеки, урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA та іншими органами та підрозділами Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, зокрема було встановлено обладнання підсистеми збору телеметрії ІКС системи виявлення вразливостей і реагування на кіберінциденти та кібератаки.

Здійснюються заходи щодо підвищення рівня кіберграмотності працівників Комітету, а саме: створюється відмовостійкий кластер мережевого екрану, замінюється некероване мережеве обладнання, оновлюється політика мережевих екранів, розроблена Інструкція про порядок дій співробітників Комітету в разі виникнення кіберінциденту або кібератаки в Комітеті тощо.

Комітет здійснив заходи щодо покращення захисту доступу до системи відеоспостереження. На даний момент доступ до вищевказаної системи здійснюється виключно з певних вузлів підключення в приміщенні Комітету, які не взаємодіють з основною мережею та не мають до неї доступу.

Для підвищення рівня кіберзахисту СЕД Комітет отримав та налаштував TLS (SSL) – сертифікати, налаштував парольну політику на рівні СЕД, яка вимагає використання «складних» паролів доступу. Також, Комітет провів аудит та здійснив заміну «слабких» паролів доступу для існуючих користувачів.

Комітет звернувся до Міністерства закордонних справ України щодо необхідної матеріально-технічної та іншої допомоги від країн-партнерів у сфері кібербезпеки та кіберзахисту.

Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ)**.**

Бюро економічної безпеки розпочало діяльність 25.11.2021 відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.11.2021 № 1493-р «Про початок діяльності Бюро економічної безпеки» та Закону України «Про Бюро економічної безпеки» (далі – Закон).

Наразі центральний апарат БЕБ, в тому числі штат працівників Департаменту цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, знаходиться в процесі формування та укомплектування.

Для належного функціонування БЕБ та здійснення заходів щодо захисту інформаційних ресурсів, зокрема заплановано впровадження наступного обладнання та програмних засобів:

- програмно-апаратний комплекс оперативної аналітики на основі аналітичної платформи HARIS i2 Group;
- впровадження мобільного ЦОД контейнерного типу;
- створення виділеної комп'ютерної мережі (для роботи з комплексом оперативної аналітики) для роботи з інформацією з обмеженим доступом;
- створення загальної комп'ютерної мережі;
- закупівля додаткових одиниць комп'ютерної техніки та модернізація наявного обладнання;
- система забезпечення захисту від витоку інформації (DLP);
- антивірусна система, що включає рішення для захисту кінцевих точок (EDR);
- система захисту та керування привелійованим доступом (PAM);
- сканер вразливостей.

Наявне на сьогодні фінансування БЕБ та відсутність програм по наданню міжнародної технічної допомоги БЕБ не дозволяють здійснити впровадження запланованих заходів по захисту інформаційних ресурсів БЕБ. У зв'язку із цим БЕБ вживаються заходи із пошуку міжнародних партнерів та способів реалізації програм фінансування в рамках Національної програми інформатизації та United24.

Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба)**.**

Держпродспоживслужбою від початку повномасштабної військової агресії російської федерації для працівників запроваджено дистанційний формат роботи.

З метою підвищення рівня кіберзахисту у СЕД здійснено такі заходи: включено шифрування SSL – сертифікатом, організовано доступ до СЕД з мережі Інтернет через проміжний VPN шлюз, здійснено заходи щодо зміни слабких паролів доступу користувачів на складні.

Інформаційно-комунікаційні системи Держпродспоживслужби розміщені на серверних потужностях підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління. Ефективність кіберзахисту у зв'язку з об'єктивними факторами збройної агресії росії не зменшилась, кібератак, що призвели до недоступності ресурсів витоку інформації, порушення чи знищення інформаційних ресурсів, зафіксовано не було, крім того, здійснено заходи щодо зміни постійної дислокації серверної частини інформаційних ресурсів.

Продовжуються заходи щодо доопрацювання Державного реєстру кормових добавок на платформі реєстрів.

Державним бюджетом України на 2022 рік в межах бюджетних програм, відповідальним виконавцем яких є Держпродспоживслужба, не передбачено видатки на інформатизацію.

Національне агентство України з питань державної служби (далі – НАДС)**.**

Щодо наявного стану інформатизації

На даний час забезпеченість сучасною комп'ютерною технікою апарату НАДС та територіальних органів становить 62 %. Усі комп'ютери підключені до локальної обчислювальної мережі, що дозволяє мати доступ всіх робочих місць до мережі Internet, електронної пошти, електронного документообігу та мережевих програмних комплексів.

При цьому 52 працівника НАДС здійснюють виконання своїх посадових обов'язків на морально та фізично застарілих персональних комп'ютерах виробництва 2012-2013 рр. Цей факт заважає їм оперативно та якісно виконувати свої обов'язки в інформаційних системах, що віднесені до напрямку реформ державного управління України.

Головні завдання розвитку НАДС, у тому числі у сфері інформатизації та цифровізації, визначаються Планом роботи Національного агентства України з питань державної служби на 2022 рік, затвердженим Головою НАДС 16.05.2022, погодженим Міністром Кабінету Міністрів України 26.05.2022, Стратегічним планом діяльності НАДС на 2022-2024 роки (далі - Стратегічний план), Стратегією реформування державного управління України на 2022-2025 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 831-р.

Згідно з Планом роботи та Стратегічним планом, основним завданням розвитку НАДС у сфері інформатизації, зокрема, є автоматизація процесів/систем управління людськими ресурсами на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення ефективності та прозорості державної служби.

Пріоритетними напрямами цифрової трансформації на період до 2024 року для НАДС визначені:

- впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади

- забезпечення функціонування та розвитку вебпорталу управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями»;

- запровадження конкурсного відбору виконавців державного замовлення через вебпортал управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями».

Інформаційно-комунікаційні системи НАДС (далі – ІКС НАДС) – це сукупність інформаційних та комунікаційних систем, які забезпечують процеси збирання, обробки та поширення інформації. До ІКС НАДС входять:

1) інформаційна система управління людськими ресурсами в державних органах (далі – HRMIS);

2) інформаційно-комунікаційна система «Єдиний портал вакансій державної служби»;

3) вебпортал управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями»;

4) СЕД «Мегаполіс.DocNet»;

5) система корпоративної електронної пошти;

6) єдиний аналітичний реєстр державних службовців України;

7) інші корпоративні сервіси НАДС.

Відповідно до Стратегії реформування державного управління України на 2022-2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 831-р, одним з пріоритетів реформи державної служби є впровадження в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах – HRMIS.

HRMIS є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприяє створенню умов для здійснення відкритого, прозорого та ефективного державного управління із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій з метою формування нового типу держави, політика якої орієнтована на задоволення потреб громадян.

Згідно із пунктами 3, 4 Положення про інформаційну систему управління людськими ресурсами в державних органах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1343, власником і розпорядником інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах є держава в особі НАДС.

Адміністратором інформаційної системи є НАДС.

Слід зазначити, що впровадження HRMIS відбувається у дві фази.

30 березня 2021 року реалізацію першої фази завершено та введено HRMIS в експлуатацію (наказ НАДС від 30.03.2021 № 55-21).

Під час реалізації першої фази впровадження HRMIS функціонують підсистеми: «Штат і персонал», «Зарплата та табель», «Кабінет самообслуговування», «Публічний портал».

Наразі розпочинається Фаза ІІ з реалізації HRMIS щодо створення та впровадження Інформаційної системи, яка у рамках Гранту № TF0B6630 передбачає згідно Частини А: запровадження HRMIS в межах всієї країни, що суттєво збільшує навантаження на фахівців НАДС з впровадження та супроводження Інформаційної системи.

У другій фазі реалізації проекту (в рамках Гранту № TF0B6630) планується:

– побудова єдиної дієвої системи навчання та контролю знань щодо роботи в HRMIS;

– розробка необхідних підзаконних актів для функціонування HRMIS;

– запровадження повнофункціонального контакт-центру (консультації, супроводження, технічна підтримка);

– впровадження підсистеми «Аналітика та звітність», модулів «Підвищення рівня професійної компетентності» та «Оцінювання результатів службової діяльності»;

– доопрацювання функціоналу системи з урахуванням специфіки органів державної влади (облік персоналу МВС, Міноборони, органів ДВС та нотаріату, ротація працівників МЗС; нагороди СКМУ тощо);

– інтеграція HRMIS із загальнодержавними реєстрами та інформаційними системами;

– впровадження та доопрацювання специфікацій API для інтеграції із інформаційними системами державних органів;

– впровадження HRMIS в Міністерствах, ЦОВВ та інших державних органах.

Щодо проблем та шляхів їх вирішення

Основні проблемні питання:

● середній рівень оснащеності персональними комп'ютерами та периферійним обладнанням структурних підрозділів апарату НАДС складає близько 99%, із них, техніка яка експлуатується 6 та більше років – 44%. Рівень забезпеченості ліцензійним програмним забезпеченням складає більше 70%. Орієнтовна вартість потреби в ліцензійному програмному забезпеченні складає 1 000 тис. гривень;

● відсутність достатньої кількості комп'ютерної та офісної техніки необхідної для облаштування робочих місць працівників апарату НАДС.

Вирішення проблемних питань можливо за рахунок додаткового виділення капітальних видатків для закупівлі серверного, мережевого, комп'ютерного та периферійного обладнання, ліцензійного програмного забезпечення.

Водночас, на сьогодні існує ряд ризиків щодо впровадження HRMIS:

1. Формальний підхід державних органів до впровадження нової Інформаційної системи та опір їх працівників через відсутність знань; набуті знання не передаються новим користувачам; рівень знань, здобутий користувачами, є недостатнім для ефективної роботи в Інформаційної системи. Отже, потребує створення єдиної дієвої системи навчання щодо роботи в Інформаційній системі та контролю знань.

2. Невідповідність штатної чисельності фахівців НАДС з впровадження та супроводження HRMIS вимогам, визначеним Технічним завданням

інформаційної системи управління людськими ресурсами та нарахування заробітної плати.

Суттєва затримка початку другої фази проекту (більше ніж на рік). Реалізацію Фази I HRMIS завершено 30.03.2021. Водночас триває підготовка до Фази II.

3. Часті зміни законодавства, які потребують реалізації в HRMIS потребують значного додаткового фінансування на реалізацію нового функціоналу в HRMIS.

4. Нормативна невпорядкованість використання процесів та документів (здійснення подвійної роботи, як в паперовій формі, так і в електронній) потребує нормативно-правового врегулювання питання щодо відмови від дублювання на паперових носіях документів, складених в електронній формі, у тому числі питання архівного зберігання документів, складених в електронній формі.

Відсутність фахівців з роботи в HRMIS у державних органах IT-спеціалістів в територіальних органах/підрозділах державних органів.

5. Процес впровадження HRMIS включає в себе, зокрема, навчання працівників державних органів, які залучені до проекту з впровадження HRMIS. Ураховуючи те, що під час впровадження HRMIS в першій фазі проекту виявлено, що користувачі HRMIS мають низький рівень цифрової грамотності (у тому числі низький рівень підготовки IT-спеціалістів) програма навчання має включати напрями/тематики: основи комп'ютерної грамотності; інформаційна грамотність, вміння працювати з даними; комунікація та взаємодія в цифровому суспільстві; безпека в цифровому середовищі; розв'язання проблем у цифровому середовищі (робота в системах відстеження помилок).

6. З впровадженням, розвитком HRMIS, урахуванням специфіки органів державної влади потребує врегулювання низка правових норм: облік персоналу МВС, Міноборони, органів ДВС та нотаріату, ротація працівників МЗС тощо.

7. Зі збільшенням органів, у яких впроваджується HRMIS збільшується кількість звернень з питань, які виникають під час експлуатації системи, що потребує створення контакт-центру впровадження та супроводження HRMIS.

Щодо основних досягнень у сфері інформатизації

Станом на 20.07.2022 до HRMIS підключено 91 державний орган (міністерства, центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи) та внесено інформацію щодо 22156 працівника. Укладено 517 договорів з державними органами про надання доступу (підключення) до HRMIS.

Основні досягнення у сфері інформатизації за 2021 рік:

– 30.03.2021 введено в експлуатацію Інформаційну систему управління людськими ресурсами в державних органах (HRMIS). Отримано атестат відповідності та затверджено відповідний План захисту інформації. Станом на 31.12.2021 до HRMS підключено 86 державних органів та внесено дані щодо 21 757 працівників;

– удосконалено функціонал вебпорталу вакансій career.gov.ua «Єдиний портал вакансій державної служби» та передбачено можливість дистанційного проведення тестування кандидатів на посади державної служби;

– для забезпечення електронного обміну інформацією щодо спеціальних перевірок стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, призначення (обрання) на які здійснюється Президентом України, Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України, НАДС розроблено організаційно-технічне рішення (далі – ОТР) на систему електронного обміну щодо спеціальних перевірок, а також створено комплексну систему захисту інформації (далі – КСЗІ) в ОТР НАДС та отримано експертний висновок, зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 29.04.2021 за № 1235. Уповноважені державні органи отримали підтвердження відповідності КСЗІ для забезпечення зазначеного електронного обміну. Запроваджено автоматизований обмін інформацією (документами) з Державною судовою адміністрацією України, Національною поліцією України, Мін'юстом, НКЦПФР, НАЗК, МОН.

Додатково на виконання пункту 2 резолюції Прем'єр-міністра України від 15.02.2022 № 3083/1/1-22 до листа Секретаря РНБО від 27.01.2022 № 317/16 03/2-22 НАДС в межах повноважень здійснює заходи щодо підвищення рівня професійної компетентності державних службовців у сфері кібербезпеки:

1) Результати вивчення загальних потреб у професійному навчанні державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування у 2020-2021 роках засвідчили значне зростання заінтересованості осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у навчанні з питань кібербезпеки. Так, обсяг державного замовлення НАДС на підвищення кваліфікації державних службовців за напрямом «кібербезпека» у 2021 році становив 1 027 осіб. Потреба у підвищенні кваліфікації державних службовців з питань кібербезпеки на 2022-2024 роки склала 6 534 особи, зокрема: 2022 рік – 2 269 осіб, 2023 – 2 121 особа, 2024 – 2 144 особи.

2) З урахуванням зазначеного, напрям «кібербезпека» було включено до Переліків пріоритетних напрямів (тем) підвищення кваліфікації державних службовців за загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами у 2021 та 2022 роках (накази НАДС від 27.08.2020 № 154-20 та від 16.08.2021 № 131-21 відповідно).

3) Згідно з законодавством у сфері професійного навчання державних службовців, програми підвищення кваліфікації з питань кібербезпеки, розробленні та затвердженні суб'єктами надання освітніх послуг, підлягають обов'язковому погодженню НАДС на основі висновку створеної при НАДС експертно-консультативної ради з питань погодження програм підвищення кваліфікації, до складу якої входять 15 експертів, які є визнаними в Україні

фахівцями з питань державного управління, місцевого самоврядування, управління персоналом та ін., а також експертами у сфері освіти дорослих.

4) У 2021 році НАДС погоджено 10 програм підвищення кваліфікації з питань кібербезпеки та кібергігієни, розроблених Українською школою урядування (далі – УШУ), Запорізьким, Миколаївським, Сумським, Тернопільським та Харківським регіональними центрами підвищення кваліфікації.

5) УШУ, що перебуває у сфері управління НАДС, у 2021 році розроблено та впроваджено загальні короткострокові програми підвищення кваліфікації «Основи кібергігієни», «Розробка та впровадження системи управління безпекою інформації», «Основи забезпечення кібербезпеки та протидії дезінформації». За зазначеними програмами підвищення кваліфікації у 2021 році пройшли навчання 556 державних службовців, у січні-лютому 2022 року – 166 осіб. У 2022 році в УШУ за державним замовлення НАДС заплановано підвищити кваліфікації з питань кібербезпеки 900 державних службовців.

Також на 2022 рік заплановано розроблення та реалізацію загальної короткострокової програми підвищення кваліфікації «Основи кібербезпеки для представників державних органів».

Зауважимо, що у 2021 році в УШУ за спеціальною професійною (сертифікатною) програмою підвищення кваліфікації «Тренінг для тренерів з питань кібергігієни» пройшли навчання 38 представників закладів освіти, державних органів, громадських організацій, які у подальшому забезпечуватимуть підвищення кваліфікації з питань кібергігієни державних службовців на всій території України.

Щодо критичних проблем, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації виникла критична проблема резервування інформаційних ресурсів та інформаційних, електронних комунікаційних та ІКС НАДС, зберігання резервних копій інформаційних ресурсів і програмного забезпечення систем, включно з операційними системами, з метою забезпечення безперервності роботи ресурсів та систем або подальшого відновлення інформації та програмного забезпечення з резервних копій в разі їх можливої втрати, спричиненої збройною агресією російської федерації, в т.ч. в національному кіберпросторі.

Щодо заходів, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації основні зусилля НАДС за напрямом інформатизації були зосереджені на виконанні таких заходів:

- забезпечення захисту та безперебійного функціонування ІКС НАДС;

- проведення комплексу робіт щодо збереження на період дії воєнного стану резервних копій інформаційних та програмних ресурсів НАДС за межами України, на хмарних ресурсах, з дотриманням вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності інформації;

- побудови катастрофостійкого резервного IP-з'єднання корпоративної електронної комунікаційної мережі НАДС з системою маршрутизації провайдера послуг Інтернет;

- взаємодії з Оперативним центром реагування на кіберінциденти Державного центру кіберзахисту Держспецзв'язку та Урядовою командою реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA для надання ними практичної допомоги НАДС з питань запобігання, виявлення та усунення наслідків можливих кіберінцидентів щодо інформаційно-комунікаційної інфраструктури (далі – ІКІ) НАДС, проведення сканування на предмет вразливості вебресурсів та інших компонентів зі складу ІКІ НАДС;

- здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг у сфері інформатизації, що відповідають коду 72000000-5 (Послуги у сфері інформаційних технологій: консультування, розробка програмного забезпечення, послуги мережі Інтернет і послуги з підтримки), затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 23.12.2015 № 1749 Національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник».

Відповідно до Постанови № 263 НАДС було розпочато використання хмарних ресурсів Amazon Web Services (AWS), що розташовані за межами України, в європейському регіоні (зона EU (Frankfurt), eu-central-1 згідно з класифікацією AWS). Це забезпечило резервування критичних інформаційних та програмних ресурсів НАДС на період дії воєнного стану.

Підтримання в робочому стані HRMIS в умовах правового режиму воєнного стану дозволяє віддалено здійснювати процеси документального оформлення вступу на службу/державну службу, її проходження та припинення, а також нарахування заробітної плати, що є альтернативою веденню паперового кадрового діловодства, яке наразі в деяких регіонах України здійснювати неможливо.

Щодо організації роботи працівників, підвищення рівня доступності надання послуг в період військового стану

Після запровадження в Україні правового режиму воєнного стану НАДС не припиняв роботу і продовжує виконувати поставлені Урядом завдання. Специфіка виконання роботи працівниками НАДС в умовах воєнного стану дозволяє здійснювати її віддалено, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. З метою підвищення рівня кіберзахисту віддалений доступ працівників НАДС до СЕД «Мегаполіс.DocNet» НАДС забезпечується через проміжний VPN шлюз з використанням сертифікату та паролю.

Наразі в НАДС проводяться заходи з розгортання програмних продуктів Microsoft 365 в інтересах сумісної спільної роботи працівників НАДС, що дозволить на базі інтелектуальних хмарних служб підвищити продуктивність роботи працівників, рівень доступності сервісів НАДС.

НАДС постійно вживаються заходи щодо підтримання ефективного кіберзахисту ІКІ. Водночас, з 03.03.2022 один фахівець із складу осіб, відповідальних за кіберзахист ІКІ, евакуювався та звільнився; з 24.02.2022 (включно) двоє фахівців із складу осіб, відповідальних за функціонування та налаштування ІКІ, мобілізовано до лав Збройних сил України.

Враховуючи зазначене, у разі прийняття рішення щодо оптимізації штатної структури центральних органів виконавчої влади, є потреба врахування фактичного стану укомплектування фахівцями у сфері кіберзахисту, адміністрування, супроводження та розвитку ІКС НАДС.

Національне агентство України з питань запобігання корупції (далі – НАЗК)**.**

І. Критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації, та заходи, що були вжиті для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС

З метою забезпечення стабільної та безпечної роботи в умовах воєнного стану Єдиних державних реєстрів (далі – Реєстрів), ведення яких належить до повноважень НАЗК, а також інших інформаційних ресурсів НАЗК вжито наступні заходи:

- Тимчасово призупинено публікацію відомостей з Реєстрів НАЗК у формі відкритих даних, роботу публічних API, а також отримання відомостей у формі довідок, для захисту таких даних від зловмисного використання країною агресором.

- Забезпечено бекапування баз даних Реєстрів та інших інформаційних ресурсів НАЗК.

- Здійснено тимчасове часткове перевезення інформаційних систем НАЗК у регіон з меншою вірогідністю бойових дій та розгортання на ньому інформаційних ресурсів.

- Відповідно до Постанови № 263, для забезпечення належного функціонування та резервування Реєстрів і інших інформаційних ресурсів НАЗК, здійснено розміщення захищених резервних копій та ресурсів в центрах обробки даних, що розташовані за межами України, з урахуванням пункту 2 зазначеної постанови, а саме у глобальній хмарній інфраструктурі Amazon Web Services.

Для забезпечення унеможливлення несанкціонованого втручання у роботу Реєстрів та інших інформаційних ресурсів НАЗК в умовах повномасштабної військової агресії російської федерації обмежено доступ до Єдиних Державних реєстрів на рівні політик доступу.

У зв’язку із значним збільшенням кількості ddos атак та інших кіберзагроз на ресурси НАЗК забезпечена підтримка в актуальному стані системи кіберзахисту, що в свою чергу забезпечило належний рівень інформаційної безпеки при використанні персональних комп’ютерів та ноутбуків для виконання службових обов’язків працівниками НАЗК, а також забезпечило захист робочих станцій та серверного обладнання від зростаючої кількості кіберзагроз та шкідливого програмного забезпечення.

Запроваджено більш жорстку політику фільтрації трафіку та обмежено трафік з-за меж України, через значне збільшення кількості атак на державні інформаційні ресурси.

Проводиться регулярний процес збереження додаткових резервних копій реєстрів та систем НАЗК.

ІІ. Основні досягнення

Відповідно до завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки, затверджених постановою Верховної Ради України від 08.07.2022 № 2360-IX, НАЗК забезпечує програмно-технічне супроводження Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Єдиного державного реєстру звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов’язання фінансового характеру, Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов’язані з корупцією правопорушення.

Разом з тим НАЗК за підтримки міжнародних партнерів забезпечує створення та впровадження Єдиного порталу повідомлень викривачів (далі – Портал), а після введення в постійну (промислову) експлуатацію (очікується до кінця 2022 року), здійснюватиме його ведення. Портал забезпечить високі стандарти захисту інформації, яка отримується від викривачів, зменшить ризики несанкціонованого доступу до неї, зробить подання повідомлень про корупцію та їх обробку зручною та комфортною. Юридичні особи матимуть свій кабінет на Порталі, який буде внутрішнім каналом для повідомлень викривачів. Що також важливо, впровадження Порталу дозволить заощадити кошти державних органів та інших юридичних осіб.

Також з метою підвищення ефективності діяльності, НАЗК, за підтримки міжнародних партнерів, реалізує проект з побудови сховища даних/системи видобутку даних (DWH/DM), здатного забезпечити автоматизацію процесів отримання, систематизації, зберігання та аналізу інформації для попередження, виявлення, припинення корупційних правопорушень, або порушень, пов’язаних з корупцією, віднесених до повноважень НАЗК.

З метою підтримки діючих проектів НАЗК, в межах оновлення офіційного вебсайту НАЗК:

- спільно з МЗС було запроваджено портал «Війна&санкції» – головну базу даних про санкції, накладені через напад росії на Україну[71];

- для утвердження принципів нульової толерантності до корупції та цінностей доброчесності, прозорості та відкритості як наскрізних у відбудові нової України, запроваджено ресурс проекту «Ukraine.NOW Візія майбутнього»[72], де публікуються відеоінтерв'ю та стріми з лідерами громадської думки.

- за підтримки міжнародних партнерів запроваджено навчальну платформу НАЗК NAZK.Study[73], де кожен може пройти безкоштовні онлайн-курси на антикорупційну тематику.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР).

Щодо проектів інформатизації реалізованих у 2021 році

За проектами інформатизації в 2021 році Комісією укладено 29 договорів та отримано послуг і обладнання на суму, що перевищує 20 млн гривень.

Здійснювались заходи необхідні для запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2020 № 419 «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» із змінами (далі – Постанова № 419).

В 2021 році ситуація щодо фінансування проектів інформатизації НКЦПФР дещо погіршилася, порівняно з минулими роками. Не беручи до уваги забезпечення напряму функціонування Центру збору фінансової звітності, Комісія отримала лише 4 млн гривень поточних видатків в сфері інформатизації, що не є достатньо для повноцінного розвитку розпочатих та впровадження нових проектів.

Незважаючи на це, було забезпечено базові потреби щодо супроводження систем та використання ліцензійного програмного забезпечення.

Також звертаємо увагу, що у зв'язку зі збільшенням штатної чисельності НКЦПФР, склалася ситуація браку комп'ютерної та офісної техніки необхідної для облаштування робочих місць працівників. Частково проблему вдалося вирішити шляхом модернізації наявної техніки. Відкритим залишається питання щодо продовження роботи в сфері інформаційної безпеки, яке потребує додаткового фінансування.

За підсумками 2021 року було забезпечено виконання кількох критичних завдань, які впливають на стан технічного оснащення Комісії та рівень захищеності інформації. Впроваджено заходи безпеки, що дозволяють ефективно, економічно та доцільно використовувати інформаційні ресурси та

[71] https://sanctions.nazk.gov.ua/

[72] https://vision.nazk.gov.ua

[73] https://study.nazk.gov.ua/

обладнання. Оновлено серверне обладнання та програмне забезпечення, придбано обладнання та сформовано підґрунтя для впровадження системи резервного копіювання, що дозволило автоматизувати процеси резервного копіювання та відновлення даних в Комісії.

Виконання пріоритетних завдань в забезпеченні захисту інформації, організації мережевої та серверної інфраструктури дозволило підвищити якість державного управління, розширити доступність національних і світових інформаційних ресурсів, скоротити строки та підвищити якість передачі інформації, підвищити ефективність боротьби з використанням неліцензійного програмного забезпечення, з правопорушеннями на фондовому ринку, підвищити рівень захисту та безпеки інформації, підвищити продуктивність та поліпшити умови праці працівників.

Щодо поточного стану інформатизації у сфері відповідальності НКЦПФР проблем та шляхів їх вирішення

Зважаючи на діючий в Україні військовий стан в 2022 році ситуація щодо фінансування проектів інформатизації НКЦПФР погіршилася.

Слід зазначити, що на 2022 рік НКЦПФР було заплановано реалізацію кількох край важливих проектів технічної модернізації, зокрема для посилення захисту та кібербезпеки, заміни застарілого обладнання тощо. У зв’язку зі спрямуванням усіх коштів, які було передбачено на модернізацію, до резервного фонду державного бюджету, НКЦПФР не реалізувала у поточному році жодного з технічних проектів.

Ситуація з фінансуванням поточних видатків на технічну підтримку наявного обладнання та програмного забезпечення, зокрема щодо подовження ліцензій на програмне забезпечення, аналогічна. На жаль, тенденція, яка набирає обертів з формуванням в НКЦПФР бюджетних зобов’язань перед постачальниками життєво важливих для державного органу ІТ-послуг не дає можливості у подальшому реалізовувати заплановані заходи та призводить до призупинення впровадження тих чи інших ІТ-рішень та отримання ІТ-послуг, зокрема критичних для захисту ІКС.

У зв’язку зі збройною агресією російської федерації проти України з її початку до теперішнього часу інформаційно-комунікаційні системи НКЦПФР (ІКС) та інформаційні ресурси не було знищено, розграбовано чи іншим чином виведено з ладу. НКЦПФР має втрати окремих елементів ІКС, які не витримали навантаження у зв’язку з посиленням заходів безпеки та збільшенням навантаження для забезпечення безперебійної роботи державного органу. Зазначені елементи ІКС було замінено за рахунок обмінного фонду обладнання НКЦПФР, придбаного за рахунок коштів державного бюджету минулих років. Стан захисту інформації ІКС НКЦПФР залишається на достатньому рівні для забезпечення захисту ІКС та інформаційних ресурсів НКЦПФР від витоку, пошкодження або знищення.

Незважаючи на складнощі з фінансуванням поточних потреб НКЦПФР у сфері інформатизації, було забезпечено базові потреби щодо супроводження систем та використання ліцензійного програмного забезпечення, заключено понад 16 договорів в сфері інформатизації.

Здійснювались заходи необхідні для запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності відповідно Постанови № 419.

Забезпечення функціонування Центру збору фінансової звітності є одним з основних та пріоритетних завдань (проектом) Національної програми інформатизації у 2022 році, створення якого було розпочато відповідно до Постанови № 419. Упродовж 2022 року здійснювались заходи необхідні для функціонування Центру збору фінансової звітності, незважаючи на проблеми з фінансуванням.

Також варто зазначити, що відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» рішенням НКЦПФР від 05.10.2021 № 931 «Про затвердження Порядку функціонування комплексної інформаційної системи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.11.2021 за № 1548/37170, було затверджено Порядок функціонування комплексної інформаційної системи (далі - КІС) Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, проектування та створення якої є також важливим завданням.

Комплексна інформаційна система НКЦПФР складається із завдань (проектів), а саме:

- модернізації підсистеми збору та моніторингу інформації ринків капіталу та організованих товарних ринків в режимі реального часу. Модернізація підсистеми дозволить підвищити рівень корпоративного управління учасників фінансового сектору, підвищити рівень державного регулювання та нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку відповідно до найкращої міжнародної практики, дозволить підвищити стандарти захисту прав інвесторів, прозорість та ефективність функціонування ринків капіталу, що у свою чергу дозволить збільшити інвестиції в економіку України внаслідок підвищення довіри до таких ринків.

- проектування архітектури та складових підсистем комплексної інформаційної системи НКЦПФР (КІС). З метою забезпечення державного регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку створює комплексну інформаційну систему як інтегровану систему, складові (підсистеми) якої забезпечують, зокрема, здійснення Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку нагляду за діяльністю учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків, надання нею послуг (у тому числі електронних), пов’язаних із здійсненням державного регулювання ринків капіталу та організованих товарних

ринків, фізичним та юридичним особам, а також розкриття інформації учасниками ринків капіталу та професійними учасниками організованих товарних ринків.

- впровадженні підсистеми нагляду за ринком на основі ризик-менеджменту складових підсистем комплексної інформаційної системи НКЦПФР (КІС). Модернізація підсистеми дозволить підвищити рівень корпоративного управління учасників фінансового сектору, підвищити рівень державного регулювання та нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку відповідно до найкращої міжнародної практики, дозволить підвищити стандарти захисту прав інвесторів, прозорість та ефективність функціонування ринків капіталу, що у свою чергу дозволить збільшити інвестиції в економіку України внаслідок підвищення довіри до таких ринків.

- впровадженні підсистеми автоматизації внутрішніх ділових процесів Комісії (ERP-система). Впровадження підсистеми кадрового та бухгалтерського обліку на основі українських продуктів дозволить автоматизувати процеси ведення кадрового та бухгалтерського обліку, визначення, встановлення та контроль дотримання KPI працівниками Комісії, нарахування заробітної плати, та відповідних премій та надбавок, прийняття управлінських рішень.

- супроводження інтегрованої підсистеми ведення реєстрів Комісії. Супроводження підсистеми ведення реєстрів в електронній формі забезпечує використання єдиного підходу до складання заповнення та ведення реєстрів Комісії, а також їх взаємодії інтеграції з іншими державними органами влади.

- впровадження підсистеми адміністративних послуг з метою забезпечення надання послуг в електронному виді. Впровадження підсистем адміністративних послуг з метою забезпечення отримання послуг в електронному виді.

На сьогодні НКЦПФР реалізується значна кількість проектів інформатизації, зокрема: запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності, функціонування комплексної інформаційної системи НКЦПФР, оновлення серверного обладнання та компонентів, оновлення парку персональних комп’ютерів, оновлення ліцензійного програмного забезпечення операційних систем персональних комп’ютерів та офісних продуктів, впровадження цифрової телефонії та інше, виконання яких заплановане до кінця поточного 2022 року.

На теперішній час більша частина з цих проектів знаходиться в стадії реалізації. Заплановані проекти є саме комплексом взаємопов’язаних заходів, що охоплюють цілісну інформаційно-комунікаційну систему та її модернізацію на всіх рівнях від користувацького до рівня ядра з урахуванням комплексного підходу до розвитку ІТС НКЦПФР у 2022 році. Найактуальнішою проблемою на теперішньому етапі є затримки оплати постачальникам вже виконаних послуг, що не дозволяє спрогнозувати та спланувати запуск інших ІТ проектів у поточному році.

У 2022 році зменшено до нуля фінансування на придбання обладнання і предметів довгострокового користування, що унеможливлює реалізацію ІТ проектів в яких застосовуються обладнання.

Відкритим у 2022 році залишається питання щодо продовження роботи в сфері інформаційної безпеки, яке потребує додаткового фінансування.

З основних досягнень у сфері інформатизації в НКЦПФР на даний час можна виділити наступні:

- запроваджено повноцінний електронний документообіг в НКЦПФР;
- забезпечено підключення до СЕВ ОВВ та її функціонування у взаємодії з іншими органами державної влади та окремими учасниками ринків капіталу;
- підтримка працездатності та забезпечення функціонування існуючих систем НКЦПФР;
- організаційне та методичне забезпечення модернізації систем;
- розвиток інформаційно-комунікаційного середовища та організація захисту інформації;
- впровадження серверу авторизації користувачів НКЦПФР з використанням системи віддаленого підключення працівників НКЦПФР до внутрішньої ІТ-мережі (з використанням PIN-коду захисту запуску ПЗ).

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП)**.**

З початком повномасштабної військової агресії російської федерації перед НКРЕКП постали проблеми забезпечення віддаленої роботи для співробітників, безперебійного функціонування ІКС в умовах кібератак з боку ворога, контроль захищеності каналів з територіальними органами НКРЕКП, особливо на тимчасово окупованих територіях.

Співробітникам НКРЕКП, які були вимушені тимчасово працювати віддалено, було налаштовано доступ до робочих комп’ютерів через VPN з використанням L2TP протоколу з симетричним алгоритмом блочного шифрування aes-256.

В 2021 році НКРЕКП придбала та налаштувала «фаервол наступного покоління» від розробника Fortinet, що дало змогу забезпечити кібербезпеку внутрішньої мережі та зовнішніх ресурсів, таких як вебсайт, та оперативно реагувати на потенційні кібератаки ворога.

Завдяки програмному забезпеченню Veeam Backup, придбаному в 2020 році, проводиться регулярне бекапування інформації та систем.

В 2021 році НКРЕКП придбала, налаштувала та встановила нове мережеве обладнання в усіх територіальних органах НКРЕКП. Завдяки цьому доступ територіальних органів до мережі Інтернет та внутрішньої мережі було налаштовано з використанням шифрованого каналу GRE Tunnel з симетричним алгоритмом блочного шифрування aes-256. Після початку війни територіальні

органи, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях, були повністю ізольовані від мережі НКРЕКП та Інтернет.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (далі - НКЕК)**.**

Автоматизація процесів в НКЕК.

Вимогами Закону України «Про електронні комунікації» (далі – Закон), що вступив в силу 1 січня 2022 року, передбачено реформування вітчизняного ринку електронних комунікацій відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, у тому числі – перехід до електронної форми взаємодії між суб'єктами ринку електронних комунікацій та регуляторним органом (НКЕК) через Електронну регуляторну платформу.

Створення Електронної регуляторної платформи передбачено статтею 8 Закону, як автоматизованої інформаційно-аналітичної системи регуляторного органу, яка використовується для виконання регуляторним органом повноважень, передбачених чинним законодавством, а також для надання адміністративних послуг в електронній формі, електронного обміну інформацією, документами та взаємодії з постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг, постачальниками радіообладнання, користувачами радіочастотного спектра та ресурсів нумерації, користувачами послуг. Під час створення Електронної регуляторної платформи, зокрема її складових, має забезпечуватись сумісність і взаємодія з іншими інформаційними системами та мережами, що складають інформаційний ресурс держави, а відомості, внесені до неї, повинні захищатись відповідно до вимог законодавства України у сфері захисту інформації.

Державним бюджетом України на 2022 рік на розбудову першої черги Електронної регуляторної платформи було виділено 15 512 тис. гривень, за рахунок яких передбачалось створити наступні першочергові складові:

- Реєстр постачальників послуг електронних комунікацій;
- Реєстр постачальників послуг поштового зв'язку;
- програмний комплекс для автоматизації обліку ресурсів нумерації електронних комунікаційних мереж загального користування України та ведення електронного Реєстру первинного розподілу ресурсів нумерації;
- електронний кабінет суб'єктів господарювання та кабінету споживачів електронних комунікаційних послуг;
- офіційний вебсайт НКЕК, як регуляторного органу;
- систему електронної звітності;

● центр аналізу та обробки інформації загальнонаціональної постійно діючої Системи моніторингу якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку та доступу до Інтернету.

У зв'язку з відкликанням коштів на фінансування робіт зі створення складових Електронної регуляторної платформи відповідно до Постанови № 245, розбудова складових, що планувалась у 2022 році, унеможливилась.

На даний час автоматизованим в НКЕК є тільки процес отримання від постачальників електронних комунікаційних послуг регуляторної звітності. Задля цього застосовується, в частині, що відповідає Закону, Система електронної регуляторної звітності (створена та запроваджена у дослідну експлуатацію НКРЗІ у 2017 році). Але згідно із вимогами Закону на сьогоднішній день, зазначена система, не може виконувати збір та обробку звітів в повні мірі та їй бракує функціональних можливостей з питань аналітичної обробки економічної інформації та даних про діяльність постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг.

Забезпечення програмно-апаратними засобами в НКЕК.

На сьогоднішній день для вирішення поточних задач в НКЕК використовується 136 комп'ютерів застарілих моделей, оснащені ліцензією Windows XP без можливості покращення версії операційної системи через недостатні технічні характеристики, ще 66 – потребують якісної модернізації апаратних компонентів для забезпечення сучасного рівня швидкодії.

Із 18 фізичних серверів – 5 застарілої моделі і вже не використовуються, а завантаження інших коливається від 80% до 95%, що унеможливлює розгортання на них майбутніх елементів Електронної регуляторної платформи.

Проблеми.

Постановою Верховної Ради України «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки» від 08.07.2022 № 2360-IX (далі - Завдання) визначено пріоритетний комплекс стратегічних завдань на три роки, їх орієнтовні державні виконавці та очікувані результати, у тому числі завдання «Забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури», до складу очікуваних результатів якого не було включено проект «створення електронної регуляторної платформи» та НКЕК як його орієнтовного державного виконавця. Відсутність в Завданнях НКЕК та відповідного проекту несуть ризик не фінансування за кошти Національної програми інформатизації робіт з створення та впровадження Електронної регуляторної платформи.

З метою якісного та вчасного виконання регуляторним органом повноважень, передбачених чинним законодавством, а також для забезпечення надання адміністративних послуг в електронній формі, електронного обміну інформацією, документами та ефективної взаємодії з постачальниками

електронних комунікаційних мереж та/або послуг, зважаючи на воєнний стан в Україні, в НКЕК залишається наявною потреба принаймні в:

оновленні комп'ютерного парку та периферійного обладнання;

нарощенні потужностей серверного забезпечення;

легалізації неліцензійних комп'ютерних програм;

створенні Реєстру постачальників послуг та системи електронної звітності, як складових Електронної регуляторної платформи

Заходи, що вживаються НКЕК.

Незважаючи на обмеження фінансування під час воєнного стану, в НКЕК продовжують проводитись підготовчі роботи з розробки технічних вимог до відповідних складових (систем) Електронної регуляторної платформи та опису бізнес-процесів.

Вишукуються також і можливості, в рамках міжнародної технічної допомоги, проводити заходи щодо закупівлі необхідного серверного та комп'ютерного обладнання, а також задля організації розробки окремих компонентів першої черги Електронної регуляторної платформи.

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення.

Поточний стан інформаційно-комунікаційної системи Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на сьогоднішній день задовільний. З початком повномасштабної військової агресії критичних проблем не виникло.

Для захисту та забезпечення безперебійного функціонування ІКС, в рамках можливостей, проведено ряд технічних заходів зі змінення топології локальної мережі, налаштувань мережевих екранів та глобальних політик безпеки.

За сприянням міжнародних організацій тривають роботи з мінімізації ризиків шляхом розміщення резервних копій баз даних та сервісів на платформах поза межами України.

Серед проблемних питань слід зазначити брак фінансування для модернізації та оновлення інформаційно-комунікаційної системи у відповідності до поточних ризиків.

Зокрема, відсутність коштів не дозволяє створити відповідно захищену інфраструктуру віддаленого доступу працівників до основних сервісів, оновити ліцензії антивірусного програмного забезпечення, продовжити підписки на пакети технічної підтримки та захисту мережевого екрану Fortinet Fortigate.

Серед шляхів вирішення проблем вбачається співпраця з міжнародними організаціями та провідними компаніями для надання міжнародної технічної допомоги та підтримки.

Національне антикорупційне бюро України.

1. Прикладні ІТ-системи та сервіси

1.1. Системи підтримки користувачів (ServiceDesk) та обліку IT конфігурацій (CMDB) на базі GLPI

Опрацьовано понад 40000 запитів від користувачів; вдосконалено внутрішній управлінський облік IT-ресурсів шляхом додавання можливості імпорту великої кількості однотипних IT-активів.

2. Підтримка робочих місць користувачів IT

2.1. Периферійні пристрої

Працівникам Національного бюро забезпечена можливість повноцінного використання всіх типів відеоконференц-зв'язку (Zoom, Google Meet, Cisco Webex, Microsoft Teams і т.ін.) під час пандемії та військового стану.

2.2. Забезпечення безперервного доступу уповноважених працівників Національного антикорупційного бюро України до Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України.

Закуплено криптографічні засоби захисту інформації (захищені носії особистих ключів), що забезпечило можливість доступу працівників Національного бюро до Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України.

2.3. Проведення операцій OSINT та додаткового збору інформації

Національним бюро було отримано для оснащення Управління аналітики та обробки інформації обладнання та програмне забезпечення для проведення операцій OSINT та додаткового збору інформації.

3. Критичні проблеми, що виникли з початком повномасштабної військової агресії російської федерації

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та зростанні ризику втрати серверного обладнання та інформації без можливості відновлення існує потреба у придбанні та розміщенні серверних і мережевих ресурсів у віддаленому місці для забезпечення резервування основних інформаційних систем Національного бюро.

Також для повноцінного функціонування зазначеного обладнання існує потреба у забезпеченні такого обладнання відповідними кліматичними умовами та безперебійним живленням. Тому існує потреба обладнання віддаленого серверного приміщення інфраструктурою яка забезпечить належні умови функціонування згідно вимог виробників серверного та мережевого обладнання.

Альтернативним рішенням може бути придбання мобільного (пересувного) контейнера обладнаного інженерною інфраструктурою для розміщення зазначеного обладнання.

Для збереження віддалено резервних копій та/або повноцінно розгорнутих інформаційних систем Національного бюро можна використовувати хмарні рішення державних центрів обробки даних, але враховуючи військову агресію російської федерації проти України можна розглядати хмарні рішення світових лідерів у цій галузі які територіально розміщені за кордоном.

У разі прийняття рішення щодо розміщення інформаційних ресурсів Національного бюро у хмарних ресурсах на платній основі існує загроза недостатності щорічних кошторисних призначень в умовах кризи та військового стану, що може спричинити зупинку, або тривалу недоступність сервісів.

На сьогодні з метою належного забезпечення потреб Національного бюро та для безперебійного забезпечення функціонування інформаційних систем, забезпечення віддаленого резервування, для можливості швидкого перемикання роботи основних сервісів у віддаленому місці існує потреба в інфраструктурі, серверному та мережевому обладнанні для забезпечення роботи систем та відповідному програмному забезпеченні для реплікації, резервування та віддаленого збереження інформації критичних інформаційних систем Національного бюро.

Апарат Ради національної безпеки і оборони України.

Наразі, нагальна потреба, особливо в умовах відбиття агресії російської федерації проти України, запровадити надійну систему кіберзахисту в процесі формування завдань та проектів зазначеної програми, проведення постійного моніторингу у сфері інформатизації щодо виявлення кіберзагроз державним інформаційним ресурсам, процесу електронного урядування.

Необхідно забезпечити виконання протокольного рішення Національного координаційного центру кібербезпеки від 20.01.2022 № 19 та відповідного доручення Віце-прем'єр міністра України – Міністра цифрової трансформації України від 11.02.2022 № 3086/1/22 органам державної влади, якими передбачено, зокрема, створення реєстру програмного забезпечення, програмно-апаратного забезпечення (комплексів), комп'ютерної техніки, комунікаційного обладнання, яке призначене для забезпечення взаємодії з публічними мережами електронних комунікацій підключення до мережі Інтернет та/або інших глобальних мереж передачі даних та допущене до використання в органах державної влади і на об'єктах критичної інфраструктури.

Наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 06.10.2021 № 601 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підвищення рівня кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури» визначені вимоги та заходи з кіберзахисту в ланцюзі поставок програмного/апаратного забезпечення за встановленими категоріями та стандартами. Однак, відсутність ефективного механізму, яким би забезпечувалося дотримання таких вимог власниками електронних комунікаційних систем, не дозволяє забезпечувати кібербезпеку в органах державної влади та на об'єктах критичної інфраструктури.

Одним з механізмів, що може забезпечити виконання цієї вимоги, може бути пропозиція щодо відображення в тендерній документації на постачання програмного/апаратного забезпечення вимог з кіберзахисту, які мають у подальшому бути враховані у відповідних договорах.

У зв’язку з цим необхідно сприяти у вирішенні порушених проблем.

Стосовно стану забезпечення інформатизації діяльності Апарату РНБО України, як державного органу, в умовах воєнного стану повідомляємо, що відповідними службами забезпечується безперебійне функціонування ІКС, які охоплюють всі основні робочі процеси.

За необхідності відбувається створення нових ІКС та розвиток наявних. Зокрема постійно розширюється функціональність Інформаційно-аналітичної системи «СОТА» Головного ситуаційного центру України.

Водночас, у процесі реалізації заходів із передислокації частини Апарату Ради в інші регіони країни були відчутними певні ускладнення, пов’язані з переміщенням серверного обладнання та робочих місць працівників. Мова йде про те, що робочі місця працівників в ІКС переважно реалізовані на базі стаціонарних ПЕОМ, а сервери розгорнуті на окремих апаратних платформах для кожної ІКС.

За результатами аналізу досвіду передислокації було розроблено «Перспективну схему функціонування ІАС Апарату РНБО України» (далі - схема). Реалізація схеми відповідає головному завданню щодо організації та забезпечення безперервного та надійного функціонування Апарату Ради як під час стаціонарного розміщення, так і під час переміщенні в інші регіони всього державного органу або його частини.

На даний час, з метою реалізації зазначеної схеми вживаються заходи, спрямовані на забезпечення фінансування створення необхідних мобільних центрів обробки даних, мобільних комунікаційних вузлів та мобільних робочих місць працівників як за рахунок бюджетних, так і позабюджетних коштів. У рамках цих заходів, для реалізації мобільності переміщення працівників Апарату Ради сформовано завдання (проект) Національної програми інформатизації на 2023 та 2023 - 2025 роки, який направлений до Міністерства цифрової трансформації України листом від 30.05.2022 № 1226/27-05/2-22. Цим завданням передбачено створення мобільної компоненти Інформаційно-аналітичної системи «СОТА» Головного ситуаційного центру України для оброблення інформації Апарату РНБО України.

Державне бюро розслідувань.

Упродовж 2021 року побудовано канали зв’язку між територіальними управліннями Державного бюро розслідувань та двома майданчиками центрального апарату, розташованими в місті Києві (2020 рік - 0 каналів, 2021 рік - 9 каналів).

Встановлено граничне мережеве обладнання CISCO з можливістю подальшого шифрування мережевого трафіку для забезпечення обміну відомостями, що становлять службову інформацію у центральному апараті та

територіальних управліннях Державного бюро розслідувань (2020 рік - 0 маршрутизаторів CISCO, 2021 рік - 9 маршрутизаторів CISCO).

У центральному апараті Державного бюро розслідувань функціонує клас доступу до державних інформаційних ресурсів, в якому організовано 25 робочих місць та доступ до більш ніж 10 державних реєстрів (інформаційних систем, баз даних тощо). Доступ здійснюється із використанням абонентського пункту спеціальної ІКС органів виконавчої влади Національної системи конфіденційного зв'язку в Державному бюро розслідувань, на який отримано атестат відповідності комплексної системи захисту інформації (2020 рік - 2 офіційно підключені реєстри, 2021 рік - 10 офіційно підключених реєстрів).

Усі структурні підрозділи Державного бюро розслідувань (територіальні управління, самостійні структурні підрозділи центрального апарату) охоплені єдиною СЕД (2020 рік - 1 територіальне управління Державного бюро розслідувань підключене до СЕД, 2021 рік - 7 територіальних управлінь Державного бюро розслідувань підключено до СЕД).

В межах міжнародного співробітництва за участю UNOPS встановлено сучасний захищений модульний центр обробки даних, який має за мету вивести ІКС Державного бюро розслідувань на новий технічний рівень та стане центром ІТ-потужності Державного бюро розслідувань. Вживаються заходи, спрямовані на використання ліцензійного програмного забезпечення Microsoft як у центральному апараті, так і в територіальних управліннях Державного бюро розслідувань (2020 рік - 480 ліцензійних MS Office, 2021 рік - 1107 ліцензійних MS Office).

Отримано атестати відповідності, погоджені Адміністрацією Держспецзв'язку, на комплексну систему захисту інформації ІКС центрального апарату Державного бюро розслідувань та інформаційно-комунікаційної системи Територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Києві (2020 рік - 0 атестатів відповідності, 2021 рік - 3 атестати відповідності).

Завершено перший етап створення аналітично-довідкової системи Державного бюро розслідувань.

Впроваджено IP-телефонію в усіх територіальних управліннях Державного бюро розслідувань.

Встановлено та налаштовано за допомогою захищених каналів систему відеоконференцзв'язку між центральним апаратом та усіма територіальними управліннями Державного бюро розслідувань.

За допомогою сучасного обладнання та новітнього програмного забезпечення моніторингу подій (як всередині мережі, так і зовні) значно підвищено рівень кіберзахищеності цифрової інфраструктури Державного бюро розслідувань загалом, збільшено кількість захищених точок кінцевого обладнання антивірусним програмним забезпеченням (з 600 до 1880 одиниць).

Тривають фінальні тестові випробування системи «Кандидат на посаду Державного бюро розслідувань», плановий промисловий запуск - грудень 2022 року.

На завершальному етапі впровадження перебуває Інформаційно-аналітична система з консолідації, аналізу та відображення звітів Державного бюро розслідувань (перша черга), завершення модуля візуалізації планується на грудень 2022 року.

У центральному апараті Державного бюро розслідувань з числа працівників Управління інформаційних технологій створено Службу криптографічного захисту з метою організації технічного захисту відомостей, що становлять службову інформацію у центральному апараті Державного бюро розслідувань та Територіальному управлінні Державного бюро розслідувань, розташованому у місті Києві.

Тривають заходи із забезпечення працівників Державного бюро розслідувань комп'ютерною технікою, засобами сканування та друку.

Кінцева мета - облаштування робочого місця працівника, яке б відповідало сучасним технічним тенденціям та забезпечило виконання завдань Державного бюро розслідувань.

Наразі усі працівники Державного бюро розслідувань забезпечені персональними комп'ютерами, кожен другий працівник оперативного чи слідчого підрозділу має у використанні ноутбук та мобільний пристрій друку (2020 рік - не придбано жодного персонального комп'ютера чи ноутбука, 2021 рік - придбано 100 персональних комп'ютерів, 9 потужних станцій для аналітики та дизайну (з сучасними програмними засобами для аналітичної роботи IBM I2 Analyst's Notebook з модулем I2 OpenUA Search), 83 ноутбуки, пристрої друку: формату А4 - 272, мобільні пристрої формату А4 - 47, формату А3 - 29 (з них із можливістю кольорового друку - 19), формату А 1(0) - 3).

До кінця 2022 року планується:

продовжувати вживати заходів щодо технічного оснащення Державного бюро розслідувань;

завершити програму ліцензування програмного забезпечення, що використовується у Державному бюро розслідувань;

збільшити кількість підключених державних реєстрів та баз даних; розпочати роботи з отримання атестатів відповідності, погоджених Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, на комплексну систему захисту інформації ІКС територіальних управлінь Державного бюро розслідувань;

побудувати шифровані канали зв'язку для забезпечення обміну відомостями, що становлять службову інформацію у центральному апараті та територіальних управліннях Державного бюро розслідувань.

Центральна виборча комісія.

На сьогодні в Центральній виборчій комісії (далі – Комісія) функціонують такі системи:

• єдина інформаційно-аналітична система «Вибори» (далі – ЄІАС «Вибори»);

• автоматизована інформаційно-комунікаційна система "Державний реєстр виборців" (далі – АІКС Реєстру);

• офіційний вебсайт Комісії.

ЄІАС «Вибори», востаннє модернізована у 2015 році, забезпечувала виконання виборчих і референдумних процедур, передбачених законами України, які регламентували порядок організації та проведення виборів Президента України, народних депутатів України, місцевих виборів та всеукраїнського референдуму, а також надавала доступ до інформації щодо перебігу виборчого процесу та процесу референдуму, його результатів.

З 01.01.2020 набрав чинності Виборчий кодекс України (далі – Кодекс), яким запроваджено нові, суттєво змінено існуючі виборчі процедури з виборів народних депутатів України та депутатів місцевих рад, а також передбачено можливість використання у виборчому процесі, зокрема, інформаційно-аналітичної системи та електронних сервісів. Крім того, у 2021 році набрав чинності новий Закон України «Про всеукраїнський референдум» (далі – Закон), (крім деяких його положень, які, зокрема, стосуються організації і проведення електронного голосування, що набирають чинності з дня набрання чинності законом щодо застосування інноваційних технологій з електронного (машинного) голосування), положеннями якого для реалізації окремих референдумних процедур передбачено застосування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи.

Зважаючи на докорінне оновлення законодавчої бази та суттєву зміну виборчих і референдумних процедур, існуюча ЄІАС «Вибори» є застарілою системою, доопрацювання чи модернізація якої є економічно невиправданою, а технічна реалізація деяких процедур, передбачених Кодексом та Законом, унеможливлює їх упровадження шляхом модернізації системи. Таким чином, необхідність виконання чинних положень Кодексу та Закону вимагає створення нової інформаційно-комунікаційної системи.

Постановою Центральної виборчої комісії від 29.10.2021 № 447 «Про схвалення Концепції створення Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії» схвалено Концепцію створення *Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії* (далі – Концепція, ЄІАС ЦВК), яка передбачає, що ця система має забезпечити виконання Комісією своїх повноважень під час організації підготовки та проведення виборів Президента України, народних

депутатів України, місцевих виборів, всеукраїнських референдумів відповідно до вимог Кодексу та Закону.

Впровадження ЄІАС ЦВК дасть змогу забезпечити відкритість, прозорість підготовки та проведення всеукраїнських референдумів і виборів, мінімізацію помилок, контроль за діяльністю виборчих комісій та комісій з референдуму, зокрема під час підрахунку голосів виборців, встановлення підсумків/результатів голосування, а також довіру до процесу встановлення результатів виборів/референдумів.

Також є потреба у створенні комплексної системи захисту інформації (далі - КСЗІ) ЄІАС ЦВК, зокрема в розробці відповідних технічних завдань, технічних проектів, експлуатаційної документації організаційно-технічного рішення КСЗІ; проведення відповідних налаштувань серверного та комунікаційного обладнань відповідно до технічної документації КСЗІ, проведення державної експертизи КСЗІ.

Наявні в Центральній виборчій комісії інформаційні системи використовують застаріле обладнання, що вже не має технічної підтримки від виробника через сплив терміну його використання (з 2012 року), що унеможливлює застосування цього обладнання в новій ЄІАС ЦВК.

Однак бюджетні асигнування на розробку та впровадження компонентів ЄІАС ЦВК за рахунок коштів бюджетної програми 2911040 «Національна програма інформатизації», передбачені на 2022 рік, згідно з Постановою № 245 та Постановою № 401, спрямовано до резервного фонду державного бюджету в повному обсязі.

Відсутність фінансування на створення ЄІАС ЦВК у 2022 році та закупівлі обладнання, необхідного для її функціонування, значно ускладнить створення та введення в експлуатацію вказаної системи у потрібні строки, що може призвести до обмеженого використання програмних засобів та електронних сервісів, передбачених Кодексом та Законом, під час підготовки та проведення чергових виборів народних депутатів України у жовтні 2023 року та виборів Президента України у березні 2024 року, а також проведення всеукраїнського референдуму згідно з вимогами законодавства.

Разом з тим Комісія надала Мінцифри пропозиції до завдань (проектів) інформатизації на 2023 рік та 2023 – 2025 роки щодо створення ЄІАС ЦВК.

Стратегічним планом Комісії на 2020 – 2025 роки, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 11.06.2020 № 102, передбачено виконання робіт з модернізації вебсайту Комісії з урахуванням зміни архітектури вебсайту, забезпечення відстеження результатів розгляду скарг, інтеграції підсистеми звернень громадян та електронних скарг з СЕД Комісії, впровадження повнотекстової та повносайтової системи пошуку, модернізацію підсистеми нормативних актів, зокрема інтеграцію її з СЕД Комісії.

Проте здійснення заходів щодо розвитку офіційного вебсайту Комісії потребує відповідного фінансування, якого на сьогодні немає.

У Комісії розпочато впровадження СЕД та системи управління персоналом. Наразі СЕД успішно інтегровано в СЕВ ОВВ.

З метою забезпечення обміну даними з іншими державними реєстрами, банками даних, системами проведено заходи щодо підключення АІКС Реєстру до СЕВ ДЕІР. Уже сьогодні через СЕВ ДЕІР налагоджено отримання інформації з реєстрів Міністерства юстиції України, електронну інформаційну взаємодію з Порталом Дія та опрацьовується взаємодія з реєстрами Державної міграційної служби України.

В організаційній структурі АІКС Реєстру запроваджено елементи електронного документообігу з використанням електронних документів: органи ведення Реєстру формують засобами системи розпорядчі документи та відповіді виборцям в електронній формі з накладанням кваліфікованого електронного підпису.

У перші дні після введення воєнного стану було здійснено резервування інформаційних систем Центральної виборчої комісії та розміщення частини ресурсів на серверах датацентру однієї із західних областей України для подальшого використання.

З метою забезпечення захисту Реєстру відповідно до вимог законодавства Комісія тимчасово припинила функціонування АІКС Реєстру на час дії воєнного стану (постанова Центральної виборчої комісії від 24.02.2022 № 61 «Про тимчасове припинення функціонування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи «Державний реєстр виборців» на час дії воєнного стану). На сьогодні Комісія розглядає питання щодо відновлення роботи АІКС Реєстру в умовах правового режиму воєнного стану з урахуванням особливостей функціонування Реєстру в таких умовах.

Налаштовано дистанційну роботу переважної кількості працівників Комісії шляхом надання віддаленого доступу з використанням захищених каналів доступу до відповідних інформаційних ресурсів Комісії та службової поштової скриньки, проведення робочих нарад, засідань Комісії в режимі Zoom-конференції. Розпочато процес отримання та використання в роботі працівниками Комісії кваліфікованого електронного підпису.

Виконання галузевих програм інформатизації

Міністерство внутрішніх справ

Інформація про хід виконання завдань (робіт) галузевої програми інформатизації системи Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та

координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за 2021 рік.

Департамент інформатизації МВС (далі – ДІ МВС) визначено службою єдиної інформаційної системи МВС (далі – ЄІС МВС) та координатором всіх цифрових проектів. Функції з розроблення програмного забезпечення проектів та супроводження інфраструктури покладено на ДП «ІНФОТЕХ» та Державну установу «Центр інфраструктури та технологій Міністерства внутрішніх справ України» (далі – ДУ ЦІТ МВС України), відповідно.

Для забезпечення відповідних функцій, пов'язаних з виконанням Програми визначено інформаційно-аналітичний центр, а саме ДП «ІНФОТЕХ», що належить до сфери управління Міністерства внутрішніх справ, який одночасно, наказом МВС від 22.01.2019 № 37, визначено адміністратором ЄІС МВС та Єдиної цифрової відомчої комунікаційної мережі МВС, а відповідно наказу МВС від 22.01.2019 № 38 є одержувачем бюджетних коштів для виконання Програми.

Продовжуються роботи з модернізації та розвитку сервісу єдиного вікна для громадян, як складової ЦП ЄІС МВС.

У межах заходів щодо упровадження загальнодоступних універсальних цифрових послуг для населення з широким використання безпаперової взаємодії за принципом «єдиного вікна» та автоматизацією ділових процесів забезпечено такі заходи:

У рамках реалізації вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1364 «Про реалізацію експериментального проекту щодо реєстрації, зняття з реєстрації місця проживання в електронній формі», з метою забезпечення можливості формування запитів та надання відповідей на запити та забезпечення можливості автоматизованого присвоєння призовнику або військовозобов'язаному окремого номеру запису у Реєстрі військовозобов'язаних, у разі його відсутності, враховуючи механізм електронної інформаційної взаємодії, спільно з Міністерством цифрової трансформації, Міністерством оборони опубліковано сервіс в ЦП ЄІС МВС, що покращило використання послуги «Електронна прописка» на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг (далі - Портал Дія).

В ЦП ЄІС МВС опубліковано сервіс «Керування належним користувачем», який надає можливість громадянам отримати послуги з внесення (виключення) відомостей про належного користувача транспортного засобу до (з) Єдиного державного реєстру транспортних засобів, безпосередньо власником транспортного засобу. Роботи проводилися спільно з Міністерством цифрової трансформації та Головним сервісним центром МВС.

Також спільно з Міністерством цифрової трансформації взято участь у реалізації можливості, шляхом використання шлюзу безпечного доступу, зареєстрованого в ядрі CEB DEIP, замовлення електронної довідки про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості

або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України через Портал Дія (електронна послуга «Замовлення довідки про відсутність / наявність судимості»).

У рамках виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 08.05.1993 № 340 «Про затвердження Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами» спільно з Міністерством цифрової трансформації України та Головним сервісним центром МВС реалізовано послугу щодо запровадженням можливості доставки посвідчення водія, замовлених засобами Порталу Дія та електронного кабінеті водія, який виступає функцією інформаційного сервісу «Єдиного вікна для громадян» ЦП ЄІС МВС, із залученням Національного оператора поштового зв'язку.

Функціями електронного кабінету водія в режимі реального часу щоденно користуються майже 25 тис. осіб. Загалом користувачами електронного кабінету водія виступають близько 2 млн фізичних та 32 тис. юридичних осіб. Зазначений показник має позитивну динаміку у його зростанні.

Наразі із застосуванням електронного кабінету водія передбачено можливість отримання 10 адміністративних та інших послуг, які надаються сервісними центрами МВС. На сьогодні передбачено можливість:

- дізнатися всю актуальну інформацію про власні транспортні засоби (їх історію, технічні характеристики, право власності);
- перевірити обмеження на транспортні засоби;
- отримати повну інформацію про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та сплатити штрафи;
- переглянути інформацію про власне посвідчення водія (національне, міжнародне);
- здійснити замовлення індивідуальних номерних з
- замовити відновлення та обмін посвідчення водія;
- призначити належного користувача транспортного засобу;
- верифікувати в реєстрі дані про власне посвідчення водія та свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу;
- замовити поліси обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності на власні транспортні засоби.
- замовити послугу з обміну посвідчення водія з подальшим його отриманням засобами Національного оператора поштового зв'язку (у разі обрання такого способу отримання замовленого посвідчення водія).

Налаштовано електронну інформаційну взаємодію з Порталом Дія (у тому числі з мобільним додатком Дія), спрямовану на реалізацію таких електронних послуг, як декларування/реєстрація місця проживання (перебування) особи та заміна посвідчення водія.

Створено мобільний додаток на тему домашнього насильства, який виступає складовою частиною ЄІС МВС – функція інформаційного сервісу Єдине вікно для громадян, що є складовою ЦП ЄІС МВС. Замовником проекту виступає Фонд Народонаселения ООН. Джерело фінансування послуг – кошти Фонду Народонаселення ООН, які виділяються в рамках програми із запобігання та протидії домашньому та ґендерно зумовленому насильству. Мобільний додаток Дія забезпечує надання інформації про домашнє насильство та можливість для осіб, які можуть постраждати або постраждали від домашнього насильства, швидко та безпечно звертатися по допомогу до Національної поліції.

МВС за результатами консультацій, які проходили на засіданнях Кабінету Міністрів України, розроблено та прийнято постанову Кабінету Міністрів України 04.12.2019 № 1078 «Про реалізацію експериментального проекту верифікації даних про фізичних осіб, що обробляються в деяких національних електронних інформаційних ресурсах» (далі – Постанова 1078).

Спеціалістами Міністерства внутрішніх справ на виконання вимог Постанови 1078 сформовано зведений масив даних з метою подальшого наповнення Єдиного державного демографічного реєстру даними про фізичну особу, що пройшли верифікацію, з одночасним формуванням тимчасового номера унікального номера запису в реєстрі.

На виконання ініціатив Міністерства цифрової трансформації України як Генерального державного замовника Національної програми інформатизації (далі – НПІ), Міністерство внутрішніх справ України надало пропозиції до завдань (проектів) для включення до НПІ на 2022 та 2022–2024 роки, зокрема щодо створення та впровадження електронного сервісу ідентифікації фізичних осіб, з метою отримання додаткової ресурсної підтримки.

Організовано роботи із розробки нових автоматизованих систем, створення яких заплановано у чинній Програмі, а також тривають заходи із проводження проектів, розпочатих за попередньої програми інформатизації.

Так, упродовж попереднього етапу галузевої програми інформатизації вдалося реалізувати такий актуальний цифровий проект, як система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі (далі – СФАП). Відповідно до наказу МВС від 28.05.2020 № 422 ДУ ЦІТ МВС України забезпечує технічну експлуатацію СФАП. Загалом за час експлуатації СФАП здійснено підключення 246 приладів контролю дистанційних (далі – ПКД). З них 20 ПКД встановлено та підключено на дорогах міста Києва, 29 – на дорогах загального користування Київської області. Також на дорогах загального користування встановлено та підключено у Вінницькій області – 6, Волинській – 5, Донецькій – 7, Житомирській – 8, Закарпатській – 2, Запорізькій – 9, Кіровоградській – 2, Львівській – 22, Одеській – 3, Полтавській – 4, Чернігівській – 6, Миколаївській – 3, Харківській – 10, Рівненській – 4 ПКД. На дорогах міст: Житомира – 3, Кропивницького – 5,

Львова – 9, Кременчука – 4, Полтави – 6, Чернігова – 3, Запоріжжя – 4, Кривого Рогу – 2, Мелітополя – 1, Миколаєва – 5, Харкова – 11, Хуста – 3, Черкаси – 5, Чернівців – 4, Івано-Франківська – 5, Тернополя – 5, Білої Церкви – 2, Суми – 5, Луцька – 4, Вінниці – 4, Одеси – 9, Херсона – 4, Хмельницького – 3 ПКД.

Також слід зазначити, що станом на 31 грудня 2021 року змонтовано та погоджуються до підключення 35 ПКД у наступних місцях: Суми – 2, Яремче – 3, Київ – 10, Миколаїв – 7, Тячів – 2, Мукачево – 2, Берегове – 1, Кременчук – 2, Мелітополь – 2, Виноградів – 2, Іршава – 1, Вінниця – 1.

Продовжуються заходи з модернізації електронних інформаційних ресурсів у сфері безпеки дорожнього руху: координації руху транспорту на дорогах; виявлення порушень правил дорожнього руху, оперативного реагування на дорожньо-транспортні пригоди та інше. Зокрема, розроблено відповідне програмне забезпечення «Портал МВС України подачі документів для отримання дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, та погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів»[74].

У цьому напряму МВС співпрацює з Державним агентством інфраструктурних проектів України в рамках виконання завдань Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 № 1287 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2021 № 706). У 2021 році підготовлено та скеровано для реалізації технічну документацію з питань отримання послуг з доопрацювання програмного забезпечення ІТС «Система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі», модернізації центру обробки даних системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі; розширення базових функціональних можливостей ЦП ЄІС МВС в частині реалізації функцій інформування населення про забезпечення безпеки дорожнього руху; створення бази даних про дорожньо-транспортні пригоди (розробка програмного забезпечення) з метою проведення аналізу дорожньо-транспортних пригод, як функціональної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС.

Державним агентством інфраструктурних проектів України завершено процедури закупівлі товарів та послуг за кодом ДК 021:2015:

38110000-9 Навігаційні прилади (придбання кінцевих пристроїв системи моніторингу спеціалізованих транспортних засобів ДСНС (GPS-трекери)), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-12-011156-a, укладено Договір на закупівлю товарів № 20 від 29.09.2021 на суму 1 050 00 гривень;

72260000-5 Послуги, пов’язані з програмним забезпеченням (Придбання системи моніторингу спеціалізованих транспортних засобів ДСНС з можливістю

[74] https://dozvil.mvs.gov.ua

інтеграції кінцевих пристроїв (GPS-трекери), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-12-011566-a, укладено Договір № 26 про надання послуг від 11.10.2021 на суму 14 925 000,00 гривень;

48820000-2 Сервери (придбання серверного обладнання та засобів захисту інформації для створення комплексної системи захисту інформації функціональної підсистеми єдиної інформаційної системи МВС), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-06-010796-a, укладено Договір на закупівлю товарів № 21 від 05.10.2021 на суму 8 358 540, 00 гривень;

72260000-5 Послуги, пов'язані з програмним забезпеченням (Послуги з доопрацювання програмного забезпечення ІТС «Система фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього в автоматичному режимі», зокрема проведення державної експертизи комплексної системи захисту інформації)», ідентифікатор закупівлі UA-2021-09-02-012239-a, укладено Договір № 9 про надання послуг від 16.09.2021 на суму 36 422 900,00 гривень;

30210000-4 Машини для обробки даних (апаратна частина) (модернізація центру обробки даних системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі та акредитованого центру сертифікації ключів) – 1 комплект, ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-04-010693-b, укладено Договір на закупівлю товарів № 22 від 06.10.2021 на суму 94 702 284,00 гривень;

48820000-2 Сервери (Програмно-апаратний комплекс серверного обладнання для модернізації Єдиної інформаційної системи МВС), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-04-005670-a, укладено Договір на закупівлю товарів № 24 від 08.10.2021 на суму 68 500 000,00 гривень;

35710000-4 Системи керування, контролю, зв'язку та комп'ютерні системи (придбання комплексів автоматичної фіксації порушень Правил дорожнього руху), ідентифікатор закупівлі UA-2021-08-27-009485-a

Також ДУ «Центр інфраструктури та технологій МВС України» через електронну систему публічних закупівель України ProZorro, проведено закупку за кодом 30210000-4 «Машини для обробки даних (апаратна частина)» Модернізація центру обробки даних системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, ідентифікатор закупівлі UA-2021-07-23-008569-b, укладено Договір № 155/2021 про надання послуг від 11.11.2021 на суму 108 918 103,00 гривень, та внесено зміни до зазначеного Договору шляхом укладання додаткових угод від 20.12.2021 № 1 та № 2 (продовжено строк дії договору до 01 липня 2022 року, та строк виконання зобов'язань в частині розрахунків – до їх повного виконання);

Продовжуються заходи із створення цифрової платформи «Безпечна країна». Державною програмою підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів

України від 21.12.2020 № 1287, відповідно до цілей, визначених Стратегією підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1360, у Додатку 2 до Програми передбачені завдання і заходи з виконання зазначеної Державної програми. Створення центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна» (програмно-технічного комплексу центрального рівня) є одним із пріоритетних заходів визначених завданням 6 у Додатку 2 до Програми стосовно здійснення заходів реагування та управління наслідками дорожньо-транспортних пригод та надання медичної допомоги.

Розроблено Концепцію створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна», яка затверджена керівництвом Міністерства внутрішніх справ. Крім того розроблено Технічне завдання на створення та впровадження програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна», яке затверджене керівництвом Міністерства. Також розроблено Технічні вимоги до програмно-апаратного комплексу «Безпечна країна» для регіонального та місцевого рівнів. Матеріали скеровано до Укрінфрапроект. Наразі вказані технічні вимоги затверджені керівництвом Міністерства та будуть використанні у подальшому для налаштування взаємодії компонентів регіонального рівня та центральної ланки.

В рамках виконання завдань Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року завершено процедуру відкритих торгів з закупівлі товарів «за кодом ДК 021:2015: 30210000-4 Машини для обробки даних (апаратна частина) (придбання обладнання (у тому числі засобів захисту інформації) для створення центральної ланки цифрової платформи «Безпечна країна». Програмно-технічний комплекс центрального рівня)». Здійснюється процедура передачі продукту до МВС.

Взаємопов’язаним проектом у сфері розвитку безпечного середовища є створення та впровадження комплексної системи біометричної ідентифікації та верифікації у діяльність органів системи МВС, зокрема впровадження кримінальної системи ідентифікації за відбитками пальців (criminal AFIS) та систем ідентифікації за зображенням обличчя та райдужною оболонкою ока.

Серед іншого, цей проект передбачає інтеграцію до комплексу «Безпечна країна» систем відеоспостереження, здатних як фіксувати правопорушення, так і проводити за біометричними даними оперативне розпізнавання осіб, які їх скоїли. Міжвідомча делегація на чолі із заступником Міністра внутрішніх справ України І. Бондаренком упродовж 13–15 грудня 2021 року провела ряд зустрічей із колегами з Великої Британії для пошуку технічних рішень та фінансової підтримки для започаткування проекту з впровадження комплексної системи біометричної ідентифікації та верифікації у діяльність органів системи МВС України, зокрема впровадження кримінальної системи ідентифікації за відбитками пальців (criminal AFIS) та систем ідентифікації за зображенням

обличчя та райдужною оболонкою ока. Наразі триває роботі з пошуку технічних рішень та фінансової підтримки щодо вказаного проекту.

В рамках заходів із упровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку у відповідних частотних діапазонах для спеціальних користувачів радіочастотного ресурсу України та з метою впровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку (далі – ЄБСЦР) МВС вжито організаційних заходів щодо отримання фінансово-економічного обґрунтування. ДУ «Центр інфраструктури та технологій МВС України» (адміністратор ЄБСЦР) проведено процедуру закупівлі «Виконання науково-дослідної роботи «Розроблення фінансово-економічного обґрунтування витрат на побудову єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку». Переможцем цих торгів визначено Український інститут із проектування комунікаційної інфраструктури «Діпрозв'язок». Стандарт TETRA обрано за висновками зазначеної вище науково-дослідної роботи, який повністю відповідає Технічним вимогам побудови ЄБСЦР. З метою вивчення та обговорення результатів зазначеної НДР Міністерством проведено засідання міжвідомчої робочої групи щодо впровадження єдиної багатозонової системи цифрового радіозв'язку, утвореної відповідно до наказу МВС від 21.01.2021 № 36 «Про створення у МВС робочої групи». За підсумками наради підготовлено матеріали з фінансово-економічного обґрунтування впровадження ЄБСЦР та надіслано їх для доповіді до Кабінету Міністрів України. Наразі МВС, за дорученням Кабінету Міністрів України, організовано опрацювання питання впровадження ЄБСЦР спільно з Міністерством цифрової трансформації України, Міністерством фінансів України і Міністерством економіки України.

Продовжуються роботи із створення і впровадження функціональних підсистем «Єдиний реєстр зброї» ЄІС МВС (далі – ЄРЗ). Фахівцями ДП «ІНФОТЕХ» спільно із спеціалістами ДІ МВС розроблено техноробочий проект ЄРЗ. ДП «ІНФОТЕХ» проведені роботи з розширення базового атрибутивного опису інформаційних об'єктів ЄРЗ для реалізації задач електронної інформаційної взаємодії, шляхом застосування прикладних програмних інтерфейсів ЦП ЄІС МВС. Спроектовані архітектурні рішення спрощеного внутрішнього документообігу при реалізації процесів подання заявки фізичними та юридичними особами на отримання дозволу в органах дозвільної системи в електронній формі засобами ЄРЗ; реалізації спеціалізованого програмного забезпечення для суб'єктів господарювання для виконання завдань у сфері дозвільної системи, а саме здійснення заходів із продажу зброї; надання послуг за принципом «єдиного вікна» фізичним особам з урахуванням вимог чинного законодавства у сфері захисту персональних даних. Фахівці ДП «ІНФОТЕХ» прийняли участь в онлайн-тренінгу стосовно особливостей використання канадської Довідкової таблиці вогнепальної зброї (ДТВЗ, FRT) Королівської кінної поліції Канади (RCMP) в рамках реалізації Плану та Проекту «Підтримка

Міністерства внутрішніх справ України у запобіганні та протидії незаконному обігу зброї, боєприпасів і вибухових речовин», який був проведений Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) за участі Спеціалізованої служби підтримки програми вогнепальної зброї (Канада);

Продовжуються роботи з виготовлення, розгортання та попереднього випробування Єдиного реєстру зброї. Після введення ЄРЗ в експлуатацію МВС в установленому законодавством порядку буде подано заявку про включення е-ресурсу «Єдиний реєстр зброї» до Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів.

Водночас розроблено Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» ЄІС МВС, затверджене наказом МВС від 10.01.2022 № 2, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.01.2022 за № 90/37426.

У межах створення Реєстру відомостей про статус особи у кримінальному провадженні та судимості (далі – СОКП) як функціональної підсистеми ЄІС МВС задля реалізації автоматизованої інформаційно-аналітичної обробки статистичної звітності щодо осіб, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень, або щодо яких судом постановлено виправдувальні чи обвинувальні вироки та оптимізації інформаційно-пошукових систем, ДП «ІНФОТЕХ» проводиться аналіз архітектурних та проектних рішень.

Також, було оголошено відкриті торги на закупівлю послуг з розроблення технічного завдання та проекту на створення загальнодержавної Система 112, у тому числі для регіональних центрів. Переможцем торгів визначено компанію Efeso Consulting AB, яка зареєстрована на території Королівства Швеція (м. Стокгольм). Компанія Efeso Consulting AB є міжнародною консалтинговою компанію в сфері управління з більше ніж 35 офісами по всьому світу, яка спеціалізується на наданні консультаційних послуг з аналітики, розробки бізнес-стратегій розвитку, цифрових трансформацій. Компанія має досвід надання аналогічних до предмету закупівлі послуг, наприклад, була розробником техніко-економічного обґрунтування впровадження системи екстреного реагування за номером 112 у Молдові (2014–2015 роки). Ця закупівля проведена на виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2020 № 1287. У рамках реалізації послуг за договором № 34 про надання послуг від 28.10.2021 (далі – Договір) Efeso Consulting AB було здійснено розроблення технічного завдання, проекту на створення Системи 112, у тому числі для регіональних центрів. Міністерство внутрішніх справ України листом від 22.12.2021 № 58790/19/16-2021 повідомило Державне агентство інфраструктурних проектів України, що послуги за Договором надані у повному обсязі.

Тривають, розпочаті у попередній етап галузевої програми інформатизації заходи з модернізації захищеної комунікаційної інфраструктури системи МВС та

ЦОВВ. Серед іншого здійснено заходів із забезпечення прямого каналу до сервісів єдиної цифрової відомчої електронної комунікаційної мережі МВС, оптимізації роботи серверного та мережевого обладнання та заходи щодо збільшення пропускної спроможності каналу передачі даних.

Забезпечено розробку, впровадження та модернізацію в системі МВС прикладних автоматизованих систем спеціального призначення у сферах фінансового, медичного та кадрового забезпечення, а також автоматизації навчальних процесів в закладах системи МВС.

В рамках нормативно-правових та методологічних заходів Програми у 2021 році розроблено 7 наказів про електронну інформаційну взаємодію МВС з органами державної влади, зокрема у IV кварталі 2021 року:

наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України від 22.11.2021 № 371/846 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України»;

наказ Державного бюро розслідувань, Міністерства внутрішніх справ України від 05.11.2021 № 593/809 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Державного бюро розслідувань, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України»;

наказ Державної судової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України від 19.11.2021 № 382/840 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Державної судової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України»;

наказ Міністерства внутрішніх справ України від 03.12.2021 № 907 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Пенсійного фонду України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України» (зі сторони ПФУ Порядок затверджений постановою правління Пенсійного фонду України від 03.12.2021 № 34-1).

Також до зазначених наказів розроблено ряд протоколів, які визначають перелік відомостей, структуру та формат інформаційних файлів, що передаються та приймаються в порядку інформаційної взаємодії інформаційних та ІКС, процедури взаємодії інформаційних систем, форми журналів обліку інформаційних файлів обміну.

Крім того укладено 52 тристоронніх договори про інформаційну взаємодію МВС, Міністерства цифрової трансформації України та органів місцевого самоврядування.

Активну участь в процесах інформатизації та цифрових трансформацій органів системи МВС приймають ЦОВВ, серед найбільш важливих заходів вжитих ЦОВВ слід відмити такі.

Так, **Державною міграційною службою України** (далі – ДМС) в рамках проекту «Підтримка управління міграцією та притулком в Україні», який фінансується ЄС та імплементується Представництвом Міжнародної організації з міграції в Україні, ДМС вжито заходів щодо забезпечення належного рівня функціонування програмного забезпечення Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами (далі – ЄІАС УМП) та її підсистем, зокрема:

- програмне забезпечення «Облік запитів про реадмісію та транзитне перевезення» введено в дослідну експлуатацію та завершено тестування з компетентним органом Республіки Польща. Наразі триває робочий процес щодо залучення до впровадження вказаного програмного забезпечення компетентних органів Королівства Бельгія, Республіки Австрія та інших країн ЄС. Проведення дослідної експлуатації продовжено до грудня 2022 року.

- підсистема ЄІАС УМП «Адміністративні правопорушення», яку введено в дослідну експлуатацію та завершено тестування. На сьогодні, засобами підсистеми оформляються всі справи про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до компетенції ДМС, у тому числі за протоколами, складеними працівниками Державної прикордонної служби та інших органів. Наразі ще триває процес вдосконалення окремих напрямів підсистеми;

- підсистема ЄІАС УМП «Облік іноземців та біженців»:

- функціонал «Легальний мігрант» реалізовано та завдяки йому забезпечується документування іноземців та осіб без громадянства посвідками на постійне та тимчасове проживання;
- функціонал «Захист в Україні» введено в дослідну експлуатацію, в рамках якої міжрегіональними підрозділами у справах біженців територіальних органів ДМС відбувається виконання процедур, передбачених Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»;
- функціонал «Незаконні мігранти» введено у застосування, в рамках якого територіальними органами/підрозділами ДМС забезпечуються виконання процедур з організації запобігання незаконній міграції, зокрема: підготовка, розгляд, погодження та затвердження матеріалів щодо добровільного повернення, примусового повернення, примусового видворення стосовно іноземців та осіб без громадянства, які порушили

законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, або в'їзд яких в Україну є небажаним;

- функціонал «Пункт тимчасового перебування іноземців» введено у застосування, в рамках якого здійснюється автоматизований облік іноземців та осіб без громадянства, які розміщуються територіальними органами/підрозділами ДМС в ПТПІ, у тому числі щодо яких здійснюються заходи з метою їх примусового видворення та реадмісії;
- функціонал «Пункт тимчасового розміщення біженців». Наразі функціонал введено у застосування, в рамках якого здійснюється автоматизований облік шукачів захисту в Україні, які розміщуються в ПТРБ міжрегіональними підрозділами у справах біженців територіальних органів ДМС;

- підсистема ЄІАС УМП «Облік осіб, які набули або припинили громадянство України». Наразі завершено тестування цього спеціального програмного забезпечення. Підсистему введено в дослідну експлуатацію у всіх територіальних органах ДМС. Підсистема перебуває у стані дослідної експлуатації. Проведення дослідної експлуатації продовжено до грудня 2022 року.

ДМС на виконання заходу з розбудови Єдиного державного демографічного реєстру (далі – ЄДДР) та національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства укладено договори на закупівлю послуг з адміністрування Єдиного державного демографічного реєстру, з розміщення обладнання резервного (дзеркального) ЦОДу з метою забезпечення використання обладнання за призначенням, технічного обслуговування серверних приміщень з метою забезпечення умов безперебійної роботи серверного обладнання, робіт щодо будівництва ліній зв'язку транспортної мережі Державної міграційної служби України, закупівлю криптографічного засобу захисту інформації для забезпечення функціонування відокремленого пункту реєстрації АЦСК МВС в Головному обчислювальному центрі ЄДДР.

Для розбудови єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами (ЄІАС УМП) укладено ряд договорів на закупівлю:

послуг, пов'язаних з програмним забезпеченням LIGA360;

послуг з розробки пакетів програмного забезпечення (інформаційна підсистема «Журнал дій користувача (протоколювання)» Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами)»;

послуг з розробки програмного забезпечення (спеціальне програмне забезпечення інформаційної підсистеми «Статистика. Аналітика. Прогнозування.» Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами), І етап;

ліцензійного програмного продукту (Пакети програмного забезпечення для створення документів) для переведення СЕД ДМС «Мегаполіс документообіг - ДСК» на оновлену версію;

послуг конфіденційного зв'язку Національної системи конфіденційного зв'язку з надання в користування захищеного цифрового каналу зв'язку для апарату ДМС, з надання захищених цифрових каналів зв'язку для територіальних органів ДМС, з надання в користування захищеного цифрового каналу зв'язку для підсистеми «Аркан» ДМС;

послуг під'єднання пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні та пункту тимчасового розміщення біженців ДМС до захищеної комунікаційної мережі ДМС через Національної системи конфіденційного зв'язку;

електронних комунікаційних послуг супутникового зв'язку для територіальних органів та підрозділів ДМС.

Зазначені державні публічні закупівлі організовано через Електронний майданчик «Держзакупівлі.Онлайн»[75], що входить до електронної системи публічних закупівель України ProZorro.

Також, забезпечено функціонування реєстрів територіальних громад, які зареєстровані на оновленому «Порталі ведення реєстру територіальної громади»[76].

ДМС прийнято участь в межах компетенції в забезпеченні заходів із взаємодії із зовнішніми інформаційними системами засобами ЄІС МВС стосовно реалізації послуг, що надаються за допомогою Порталу Дія, у тому числі з використанням мобільного додатку Порталу Дія (Дія), та сприяння впровадженню таких послуг у центральних органах виконавчої влади, а також підпорядкованих їм органах, а саме відображення у мобільному додатку Порталу Дія (Дія):

- е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон;

- посвідчення водія (в частині відображення оцифрованого образу обличчя з Єдиного державного демографічного реєстру);

- свідоцтва про народження (в частині внесення інформації про новонароджену дитину до ЄДДР та автоматичного формування унікального номеру запису в ньому);

- декларування/реєстрації місця проживання (перебування) в електронній формі (в частині взаємодії Реєстру територіальних громад з Єдиним державним реєстром призовників, військовозобов'язаних та резервістів який забезпечує обмін відомостей про реєстрацію, зняття з реєстрації місця проживання осіб в електронній формі, надісланих органами реєстрації через єдину інформаційну

[75] https://www.dzo.com.ua

[76] https://rtg.dmsu.gov.ua

систему Міністерства внутрішніх справ до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів).

З метою організації виконання завдань, визначених на координаційній нараді керівників правоохоронних органів від 04.06.2020 спеціалістами **Національної поліції України** активно проводиться робота із впровадження в практичну діяльність органів поліції інформаційної підсистеми «Custody Records» – автоматизованої системи обліку дій із затриманими особами, що запобігатиме порушенню прав людини в ізоляторах тимчасового тримання.

За результатами роботи у IV кварталі 2021 року інформаційна підсистема «Custody Records» функціонує у 128 ізоляторах тимчасового тримання (далі – ІТТ), а також введено посади інспекторів з дотримання прав людини у 8 ІТТ (у м. Кіровоград, м. Херсон, м. Дніпро, м. Харків, м. Сарни, м. Пустомити, м. Северодонецьк, м. Васильків).

Також з метою масштабування проекту «Custody Records» на всі підрозділи поліції Національної поліції України в 2021 році забезпечено тісну співпрацю із Організацією Об'єднаних Націй (UNOPS) та Консультативною місією Європейського Союзу в Україні (EUAM), а саме:

- у ЗВО МВС України, де облаштовані полігони для навчання роботи в інформаційній підсистемі «Custody Records» проведено навчання для поліцейських Головних управлінь Національної поліції України в областях (у 2021 році – понад 290);

- в якості благодійної допомоги визначено перелік та найменування обладнання в рамках міжнародної технічної допомоги на загальну суму 600 тис. євро для облаштування та оснащення технікою підрозділів поліції, підпорядкованих Головним управлінням Національної поліції України в Харківській, Одеській, Львівській, Донецькій, Кіровоградській, Тернопільській та Вінницькій областях;

- у 2021 році в якості благодійної допомоги отримано погодження щодо виділення техніки для обладнання «моніторингового стенду», який буде встановлений в Управлінні дотримання прав людини Національної поліції України (далі – УДПЛ), як структурному підрозділі, який відповідальний за провадження інформаційної підсистеми «Custody Records». Даний «моніторинговий стенд» необхідний для здійснення дистанційного зовнішнього контролю (в режимі реального часу) за діями поліцейських при роботі із затриманими особами – де є однією із невід'ємних складових інформаційної підсистеми «Custody Records»; закуплено 30 планшетних пристроїв для працівників УДПЛ з дислокацією з областях для здійснення дистанційного зовнішнього контролю моніторингу) за діями поліцейських в інформаційній підсистемі «Custody Records»; на базі НАВС, ХНУВС МВС України облаштовані полігони для навчання роботи в інформаційній підсистемі «Custody Records».

Невдовзі планується в ОДУВС, ЛьвДУВС, ДЮІ та ДУ «Академія патрульної поліції».

З метою оптимізації діяльності цифрових процесів в Національної поліції України у складі системи інформаційних підсистем Національної поліції України (далі – ІПНП) розроблено та впроваджено в тестову експлуатацію ряд інформаційних підсистем (далі – ІП):

- ІП «Слід»;
- ІП «Поліцейське піклування»;
- ІП «Кримінальні провадження»;
- ІП « Облік кривдника»;
- ІП «Дорожньо-транспортна пригода» на планшетних пристроях;
- Пошуковий модуль «Телефон»;
- ІП «Поліцейське піклування».

Здійснено модернізацію програмного забезпечення:

- ІП «Атріум»;
- ІП «Гарпун»;
- ІП «Адміністративна практика»;
- ІП «Слід»;
- ІП «Особа»;
- ІП «ЄО»;
- ІП «Custody Records»;
- ІП «Комп’ютерна техніка».

Запроваджено в експериментальну експлуатацію інформаційну підсистему «Облік відеокамер» системи ІПНП (наказ Національної поліції України від 08.06.2021 № 487 «Про введення в експериментальну експлуатацію інформаційної підсистеми «Облік відеокамер» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»).

Запроваджено в експериментальну експлуатацію інформаційну підсистему «Точки інтересів» ІПНП (наказ Національної поліції України від 08.06.2021 № 486 «Про введення в експериментальну експлуатацію інформаційної підсистеми «Точки інтересів» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»).

Проведені роботи щодо встановлення спеціалізованого програмного забезпечення для забезпечення функціонування Oracle, Oracle GoldenGate, Oracle Enterprise Manager Cloud Control в ЦОД НПУ. Здійснюється міграція баз даних із серверного майданчика ГУНП в м. Києві до основного ЦОД НПУ. На даний час на потужностях ЦОД НПУ встановлено та функціонує 3 бази даних, що забезпечують роботу інформаційних підсистем та сервісів системи ІПНП.

У 2022 році планується переведення інформаційних ресурсів і підсистем системи «ІПНП» до основного ЦОД НПУ та створення рішень для реалізації корпоративного хмарного сервісу (Private Enterprise Cloud).

Державною прикордонною службою України забезпечено ряд заходів з цифровізації ділових процесів служби, зокрема у сфері бухгалтерського обліку та звітності, а також у напрямі контролю доступу до інформації з функцією шифрування та антивірусного програмного забезпечення.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 375-р «Про визначення окремих завдань (проектів) Національної програми інформатизації, їх державних замовників та передачу деяких бюджетних призначень, передбачених Міністерству цифрової трансформації на 2021 рік» (із змінами від 17.11.2021 № 1442-р) (далі – Розпорядження) передбачено передачу Міністерству внутрішніх справ України для **Державної служби України з надзвичайних ситуацій** деяких бюджетних призначень:

28 300,0 тис. гривень – на створення системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах ДСНС;

10 700,0 тис. гривень – на модернізацію загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

2 050,0 тис. гривень – на проведення реконструкції територіальних систем централізованого оповіщення.

З метою реалізації завдань (проектів) передбачених Розпорядженням ДСНС розробила проект Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству внутрішніх справ для Державної служби з надзвичайних ситуацій з метою цифрової трансформації політики автоматизації процесів у сфері цивільного захисту, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2021 № 1017.

Реалізація закупівель на виконання завдань Розпорядження щодо модернізації загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення та проведення реконструкції територіальних систем централізованого оповіщення не підпадає під дію Закону України «Про публічні закупівлі».

Експертна комісія при державному експерті з питань таємниць, затверджена наказом ДСНС від 28.03.2018 № 198 визначила, що інформація, яка має використовуватись під час розробки проектно-технічної документації на виконання цих завдань відповідно до пункту 1 статті 8 Закону України «Про державну таємницю» відноситься до державної таємниці.

На виконання наказу Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 22.06.2021 № 449 було утворено робочу групу з питань організації належного виконання робіт щодо проведення модернізації систем централізованого оповіщення. Робоча група розглянула пропозиції підприємств та відомств, що працюють у галузі електронних комунікацій, на участь у виконанні робіт з розробки проектно-технічної документації на проведення технічної модернізації

(реконструкції) загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення та створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення та відібрала пропозицію підприємства, яка найбільше відповідає вимогам, а також є найбільш економічно вигідною. В результаті з обраним підприємством (ДП «ІНФОТЕХ») укладено договори щодо розробки проектно-технічної документації на проведення технічної модернізації (реконструкції) загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення (договір від 15.11.2021 № 81) та створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення (від 15.11.2021 № 82).

З метою проведення технічної модернізації (реконструкції) загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення:

розроблено та затверджено технічне завдання на проведення модернізації загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення (схвалено протокольними рішеннями секції комунікацій, інформаційних технологій та інформатизації Науково-технічної ради ДСНС України, а також робочої групи з питань організації належного виконання робіт щодо проведення модернізації систем централізованого оповіщення (далі – протокольні рішення));

розроблено технороботчий проект на проведення модернізації загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення;

проведено створення, розгортання та налаштування програмного забезпечення підсистеми управління оповіщенням та підсистеми інтеграційної взаємодії.

З метою створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення:

розроблено та затверджено технічне завдання на створення дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення (схвалено протокольними рішеннями);

розроблено технороботчий проект дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення;

в центральному апараті ДСНС розгорнуто обладнання дослідного зразка територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення для проведення тестової експлуатації.

В межах заходу щодо переобладнання вузлів зв’язку територіальних органів і підрозділів ДСНС, відповідно до договору від 29.11.2021 № 56 укладеного між Державним агентством інфраструктурних проектів України та ТОВ «Компас інжиніринг» на суму 79 526 124,80 гривень (ідентифікатор закупівлі UA-2021-10-01-009768-b) ДСНС отримала комп’ютерне та інше обладнання від Державного агентства інфраструктурних проектів України на виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів

України від 21.12.2020 № 1287 (із змінами), а саме: абзацу другого завдання 2 додатку 2 зазначеної Програми, яким передбачено реконструкцію існуючої інформаційно-комунікаційної системи оперативно-координаційних центрів територіальних органів ДСНС.

Заходи щодо створення системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах, що увійшли до бюджетної програми 2911040 «Національна програма інформатизації» відповідають заходам Програми зі створення єдиної бази сил цивільного захисту (далі – Система).

Для створення єдиної бази сил цивільного захисту було проведено аукціон (ідентифікатор закупівлі UA-2021-09-10-003719-c) та укладено договір з ДП «ІНФОТЕХ» від 01.11.2021 № 70, відповідно до пункту 2 додатку 2 якого програмне забезпечення Системи розгорнуте на програмно-технічних комплексах ДСНС у складі:

центральної підсистеми;

підсистеми геоінформаційного забезпечення;

підсистеми інтеграційної взаємодії, моніторингу та обробки даних спостережень;

підсистеми інформаційної безпеки;

підсистема зберігання даних;

підсистема моніторингу та аудиту;

підсистеми аналізу та звітності;

інтеграційних сервісів підсистеми телефонії зв’язку і телефонії;

інтеграційних сервісів підсистеми радіозв’язку;

Відповідно до пункту 5 додатку 2 договору № 70 від 01.11.2021 проведено попереднє випробування Системи відповідно до програми та методики випробувань програмного забезпечення Системи.

У зв’язку з необхідністю закупівлі послуг з розширення існуючого програмного комплексу, з ДП «ІНФОТЕХ» було проведено переговорну процедуру та укладено договір від 14.12.2021 № 96 (ідентифікатор закупівлі UA-2021-09-10-003719-c) на суму 9 100 000 гривень на закупівлю послуг з розширення функціональних та нефункціональних можливостей Системи управління силами та засобами цивільного захисту для керування силами та засобами в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Відповідно до пункту 3 додатку 2 Договору № 96 від 14.12.2021 внесені доповнення в технічний проект на Систему в частині внесення змін та доповнень.

Галузева Програма інформатизації місцевих та апеляційних судів і проект побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022-2024 роки.

Завдання визначені Галузевою програмою не реалізовуються через відсутність коштів, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік».